

Täysistunto

Tiistai 21.6.2016 klo 14.00—0.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 00.59.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—16.00 ja 20.03—22.54), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—18.00 ja 22.54—0.59) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—20.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 17.6.2016 antanut eduskunnalle selonteon VNS 6/2016 vp ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä täysistunnossa.

3. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan, puolustusvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 7 minuuttia ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia, ja kehotan pysymään näissä aikarajoissa. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Sitten siirrytään keskusteluun. Ministeri Soini, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on pannut toimeen jälleen yhden sitoumuksensa antamalla eduskunnalle nyt käsiteltyssä olevan selonteon. Selonteko on valmisteltu hyvässä yhteistyössä tasavallan presi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

dentin ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan kesken. Hallitus tekee poliittisia linjauksia. Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa arvioidaan avoimesti toimintaympäristömme kehitystä ja määritellään toiminnan painopisteet tuleville vuosille. Eduskunnan myötävaikutus selonteon valmistelussa on ollut tärkeää ja aikaisempaa tiiviimpää. Kiitänkin tässä yhteydessä seurantaryhmän puheenjohtajistoa ja jäseniä hyvästä yhteistyöstä. Hallituksen linjaus kattaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan koko laajan alueen. Selonteko on kuitenkin pidetty strategisena. Selonteon perusviesti on: turvallisuusympäristömme on muuttunut, ja Suomen on tiivistettävä kansainvälistä yhteistyötä kumppaneidemme kanssa.

Arvoisa puhemies! Selonteko on valmistunut sovitussa aikataulussa. Tämän suhteen on julkisuudessa esiintynyt erilaisia kyselyjä. Myös täällä eduskunnassa on kyselty, miksi selonteon antamista ei lykätty syksyyn. Erityisesti on korostettu, että olisi pitänyt odottaa Ison-Britannian kansanäänestyksen tulosta. Hyvät edustajat, nyt vain on niin, että tässä ajassa vain muutos on pysyvää. Siksi hallitus ei ole halunnut — tai voinut — jäädä odottamaan tätä tai tuota tapahtumaa ennen selonteon antamista. Toimintaympäristömme ei asetu muuttumattomaan tilaan Ison-Britannian EU-kansanäänestyksen tai esimerkiksi Yhdysvaltain presidentinvaalien jälkeen. Samuel Beckettin näytelmä "Waiting for Godot", 'Godot'ta odottamassa', on esimerkki, miten käy, jos jää odottamaan. Lisäksi, jos brexit sitten tapahtuisi, mitä ei vastuullisen hallituksen ole hyvä spekuloida etukäteen, siitä ei yhden selonteon lykkäyksellä selvitä. Siihen tarvitaan hallitukselta ja koko Euroopalta laaja-alaista ja syvää pohdintaa Euroopan tulevaisuudesta. Tämä prosessi vie vuosia. Hallituksen velvollisuus on arvioida turvallisuusympäristön muutosta ja linjata sen pohjalta kansakuntamme kannalta keskeiset tavoitteet. Näin olemme nyt tehneet. Linjaukset ja keskeiset puitteet ovat kirkkaat. Ne kestävät kyllä isommankin puhurin. Tarpeen vaatiessa hallitus arvioi ympäristön kehitystä ja tilannetta uudelleen ja tekee mahdolliset uudet linjaukset Suomen kansallisten etujen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Toimintaympäristömme on nopeassa ja monelta osin ennakoimattomassa muutoksessa: Maahanmuuttokriisi jatkuu; EU:n talouskriisi ei ole ohi; Euroopassa on tapahtunut terrori-iskuja; mahdollinen brexit ja sen vaikutukset; Euroopan unionin sisäinen kehitys ja solidaarisuus ovat koetuksella näiden monien päällekkäisten kriisien myötä; Lähi-idän ja Afrikan kehitysnäkymät ovat edelleen huolestuttavia; ilmastonmuutos ja väestökehitys vaativat tehokkaita globaaleja toimia. Keskeinen muutos Euroopan turvallisuustilanteessa on kuitenkin Venäjän toimeenpanema Krimin laiton valtaus ja toimet Itä-Ukrainassa. Eurooppalaiset arvot ja Euroopan turvallisuusjärjestelmä on haastettu. Itämeren alueella tilanne on jännittynyt. Hallitus korostaa, että nykyisessä tilanteessa Suomi ei halua eikä voi eristäytyä omaan kolkkaansa. Olemme aktiivisia turvallisuuden tuottajia. Haluamme ylläpitää ja edistää sääntöpohjaista järjestystä niin lähialueilla kuin globaalisti. Suomen linja on jo pitkään ollut, että meidän näkökulmastamme EU:n keskinäisellä avunantolausekkeella on vahva turvallisuuspoliittinen merkitys. Lauseke edellyttää jäsenmailta valmiutta konkreettisen avun antamiseen. Suomi ei ole ulkopuolinen tai puolueeton avunannon tai velvollisuuksien suhteen. Olemme vankasti osa pohjoismaista ja eurooppalaista yhteisöä.

Hallitus on asettanut Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle 15 painopistettä. Hallitus ja ulkoministeriö hoitavat tietysti monia muitakin asioita, mutta näihin panostetaan erityisesti. Näin vahvistetaan tehokkaammin Suomen turvallisuutta ja edistetään ihmisten hyvinvointia. Meillä on, ja pitää olla vastakin, vahva ja osaava ulkoasiainhallinto ulko- ja tur-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vallisuuspolitiikan ja diplomatian toimeenpanossa. Tilanteiden ja uhkien ennakkointi ja niihin etukäteen valmistautuminen ja vaikuttaminen ovat keskeinen osa toimintalinjaamme.

Mutta meidän on nyt myös varauduttava erilaisiin uhkiin. Tämä ei tarkoita, että pitäisimme yllä uhkakuvia — puhumattakaan, että lietsoisimme konflikteja. Päinvastoin, vakaus ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät, että toimintalinjamme on etukäteen selkeä ja vahva puolustuskykymme on muiden tiedossa. Siksi meillä on oltava vahva puolustuspolitiikka ja kansallinen puolustuskyky. Kahdenvälinen ja monenkeskinen puolustusyhteistyö on tärkeä osa tämän kyvyn ylläpitoa, kehittämistä ja ennaltaehkäisyä. Osa yhteistyötä on kansainvälinen harjoitustoiminta. Loppuvuodesta valmistuva puolustuselonteko konkretisoi tässä selonteossa määriteltyjä linjauksia.

Uhkakuvien muuttuessa ja monimutkaistuessa selonteossa korostetaan ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välistä yhteyttä. Hallitus antoi jokin aika sitten eduskunnalle sisäistä turvallisuutta koskevan selonteon. Nyt esillä olevan selonteon mukaisesti Suomi varautuu kansainvälisessä yhteistyössään myös ei-valtiollisten toimijoiden kansainväliseen toimintaan ja sen seurauksiin. Samoin varaudumme hybrdivaikuttamisen erilaisiin muotoihin ja parannamme valmiuksiamme. Meidän on myös kansalaisina lujitettava omaa kestokykymme uusien uhkien kohtaamiseen.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio hallituksen painopisteistä.

Kantavana ajatuksena hallituksella on yhteistyön syventäminen. Eristäytyä emme halua emmekä voi. Suomi tukee EU:n lujittamista jäsenvaltioiden yhteistyölle rakentuvana turvallisuusyhteisönä. Siihen kuuluu niin sisäisestä kuin ulkoisesta turvallisuudesta huolehtiminen muun muassa hybrdivaikuttamisen tunnistamiseksi ja sen torjumiseksi. Suomi luo valmiudet EU:n keskinäisen avunannon lausekkeen mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon ja kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Tästä olemme antaneet eduskunnalle esityksen aiemmin tämä keväänä.

Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä Ruotsilla on erityisasema. Siksi syvennämme ulko- ja turvallisuuspoliittista ja puolustusyhteistyötä Ruotsin kanssa yhteisten etujen pohjalta, ilman rajoitteita. Julkisuudessa on viikonlopun aikana annettu ymmärtää, että meillä olisi tässä Ruotsin kanssa jonkinlainen ristiriita. Näin ei ole. Yhteistyötä tehdään hyvin konkreettisella tasolla eikä sille ole määritelty yksittäistä päätepistettä. Yhteistyö ei perustu mihinkään kokonaisvaltaiseen sopimukseen, vaan poliittiseen harkintaan. Tavoitteet puolestaan perustuvat yhteisiin intresseihin. Tällä hetkellä intressejä on lukuisia. SÅ enkelt är det! Tästä yhteistyöstä keskustelimme ja olimme aivan samaa mieltä kollegani Margot Wallströmin kanssa juuri eilen Luxemburgissa.

Arvoisa puhemies! Suomi ja Yhdysvallat syventävät yhteistyötään monissa kansainvälisissä kysymyksissä. Yhdysvaltain sitoutuminen Natoon ja sotilaallinen panostus Eurooppaan on turvallisuutemme kannalta tärkeää.

Venäjä-suhteissaan Suomi rakentaa yhteistyötä ja pitää yllä vuoropuhelua kansainvälisestä tilanteesta, Itämeren alueen kysymyksistä ja kahdenvälisistä asioista. EU:n yhteiset Venäjä-linjaukset ovat Suomen toiminnan perusta. Minskin sopimuksen toimeenpano on välttämätöntä EU—Venäjä-suhteiden paranemiselle. Tapasin ulkoministeri Sergei Lavrovin kaksi viikkoa sitten, ja keskustelimme muun muassa tästä. Presidentti Sauli Niinistö tapaa presidentti Vladimir Putinin heinäkuun alussa. Pidämme yhteyttä myös kahdenvälisesti.

Naton toiminta vakauttaa Euroopan turvallisuutta. Suomi toimeenpanee laajaa kumppanuutta Naton kanssa. Suomelle on tärkeää kehittää Naton kanssa säännöllistä poliittista

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vuoropuhelua ja käytännön yhteistyötä. Suomi pitää yllä mahdollisuutta hakea jäsenyyttä Natossa seuraten tarkasti turvallisuuspolitiikan muutosta. Näin ollen Naton avoimien ovien politiikan jatkuminen on tärkeää. Sotilaallisen yhteistyön jatkuva kehittäminen Naton kanssa on yksi keskeisistä osatekijöistä, jotta Suomi voi kehittää kansallista puolustustaan. Suomi osallistuu jatkossakin Naton harjoituksiin ja koulutustoimintaan omista lähtökohdistaan — siis omista lähtökohdistaan.

Arktinen alue on meille painopiste. Juuri eilen EU:n ulkoministerikokouksessa korostin arktisen alueen globaalia merkitystä niin kestäväen kehityksen, ilmastomuutoksen kuin turvallisuuden näkökulmasta. Suomen puheenjohtajuus Arktisessa neuvostossa on tilaisuus ajaa näitä tavoitteitamme ohjaajan asemasta.

Arvoisa puhemies! Globaalit kysymykset ja haasteet ovat tänä päivänä ulko- ja turvallisuuspolitiikan ydintä. Naisten asema on ratkaiseva globaaleihin haasteisiin vastaamisessa. Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista ja naisten tasavertaista osallistumista politiikkaan ja talouselämään. Suomi on vahvemmin mukana myös ponnisteluissa naisiin kohdistuvan väkivallan estämiseksi. Toimintaympäristömme muutoksessa rauhanvälityksen ja dialogin merkitys ja kysyntä kasvaa. Sen vuoksi rauhanvälitykseen tullaan panostamaan aiempaa konkreettisemmin. Suomi vahvistaa toimintaansa kansallisten dialogien ja rauhanvälityksen edistämiseksi. Myös omaa kansallista kapasiteettia tullaan vahvistamaan.

Hallitus jatkaa aktiivista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan, päinvastoin kuin joskus annetaan ymmärtää. Juuri viime viikolla linjasimme UNIFIL-operaation vahvistamisesta. Hallitus haluaa kriisinhallintaan lisää vaikuttavuutta, ja arvioimme jatkossa osallistumisen vaikuttavuutta operaatiokohtaisesti.

Aktiivinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tarpeen myös kestäväen kehityksen toteuttamiseksi. Suomi on sitoutunut YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelman toimeenpanoon. Kuten hyvin tiedetään, meidän on kyettävä huomattavasti nykyistä tehokkaampaan toimintaan tulevana vuosina muun muassa muuttoliikkeiden perussyihin vaikuttamisessa ja konfliktien ehkäisyssä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ryhmäpuheenvuorokierrokseen, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmän edustaja Vanhanen, olkaa hyvä.

14.17 Matti Vanhanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikan tehtävähän on viime kädessä toteuttaa sitä, että meillä on mahdollisuus elää, tehdä töitä, kasvattaa lapsia rauhassa ja pelkäämättä. Keinot tämän tavoitteen saavuttamiseksi ovat sitä, joka on tarkkaan ulkopolitiikassa harkittava. Kansakuntana onnistunut ulkopolitiikka tarkoittaa sitä, että me voimme osallistua vapaasti ja täysimittaisesti kansainväliseen sekä taloudelliseen että kulttuuriseen vaihdantaan, vaikuttaa lähiympäristöön, Euroopan ja koko maailman kehitykseen. Osataksemme valita oikeat keinot ulkopolitiikassa sen taustaksi tarvitaan yhteinen analyysi, josta johdetaan oikeat keinot. Nämä selonteot ovat osoittautuneet hyväksi tavaksi ajoittain, neljän vuoden välein, hakea sitä yhteistä analyysia ja johtopäätöksiä, ja tämä on työ, joka vaatii parlamentaarista yhteistyötä. On itseisarvo se, että me kykenemme tähän työhön yli hallitus—oppositio-ajan, ja tästä periaatteesta on hyvä pitää tälläkin kertaa kiinni. Itse asiassa tämän hetken Suomen toiminta ja asema nojaa pitkälti siihen, minkälaisen luottamus pääoman olemme edellisten vuosien ja vuosikymmenten ul-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kopoliittisella toiminnalla saaneet, ja vastaavasti kaikesta siitä, mitä tänään linjaamme ja teemme, luottamus pääomana nauttivat tulevat päättäjät.

Arvoisa puhemies! Viimeisten vuosien aikanahan turvallisuuspoliittinen ympäristömme on kiistatta muuttunut, ja se näkyy myös tässä selonteossa, erityisesti kun lukee sitä rinnan vuoden 12 selonteon kanssa, joka laadittiin huomattavasti seesteisemmässä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Kriisit ovat tulleet lähemmäksi Suomea ja osaksi Eurooppaa. Ukrainan ja Krimin tapahtumat ovat tuoreessa muistissamme, ja konflikti jatkuu yhä. Venäjä pyrkii palauttamaan suurvalta-asemaansa voimapolitiikan keinoin, ja Naton ja Yhdysvaltojen läsnäolo on lisääntynyt lähialueillamme.

Itämeri, Pohjola ja Baltia ovat itsessään suurvaltapoliittikan keskiössä. Pohjoinen ei ole vain jonkun muun konfliktin mahdollinen heijastusalue, vaan on tärkeää nähdä, että jännityksen peruselementit ovat myös tällä alueella. Ei ole kenenkään etu, että Itämerestä tulisi tai tulee kilpavarustelun ja voimannäytön kenttä. Negatiivisten toimien ja vastatoimien kierre tulisi katkaista neuvotteluteitse.

Keskusta on aina painottanut viisaan ja yhdessä sovitun ulkopoliittikan merkitystä, jonka rinnalla tarvitaan uskottava puolustus. Yleiseen asevelvollisuuteen ja laajaan koulutettuun reserviin perustuva kansallisen puolustuksen malli on toiminut Suomessa hyvin. Ryhmämme pitää tärkeänä selontekoon kirjattua päämäärää, jonka mukaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskeinen tavoite on välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Myös puolustuskyvyn ensisijainen tarkoitus on muodostaa potentiaaliselle hyökkääjälle ennalta ehkäisevä kynnyks, joka auttaa yhdessä ulkopoliittikan kanssa pitämään maan sotilaallisten konfliktien ulkopuolella. Suomi harjoittaa aktiivista vakauspolitiikkaa nimenomaan sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisemiseksi. Aktiivinen vakauspolitiikka tarkoittaa keskinäisen luottamuksen ja laaja-alaisen yhteistyön edistämistä. Mutta sitä tavoitetta, että vältämme joutumasta konfliktiin, pitää tarkastella rinnan niiden velvoitteiden kanssa, joita meillä on kansainvälisen yhteisön YK:n jäsenenä ja myös suhteessa eurooppalaiseen solidaarisuuteen. Viitaten oikeastaan myös eilisiin Kultaranta-keskusteluihin arvelen, että tässäkin selontekokäsittelyssä eduskunnassa on jälleen syytä käydä lävitse se, mitä EU:n sisäinen solidaarisuus ja velvoitteet merkitsevät erityisesti tapauksissa, jos johonkin EU-maahan, toiseen EU-maahan, hyökätään. Me emme sellaisessa tilanteessa ole sivussa. Tavat ja muodot osallistua siihen kriisiin ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen yhteistyömme tärkeimmät puitteet muodostavat Pohjoismaat, EU, Etyj, Euroopan neuvosto, YK sekä rauhankumppanuus Naton kanssa. Yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on kahdenvälisesti meille tärkeää, ja me vaalimme suhteitamme naapurimaahamme Venäjään. Käytännönläheistä yhteistyötä ja vuoropuhelua Venäjän kanssa tulee edistää niin EU:ssa kuin kahdenvälisestikin. Suomi toimii yhdessä muiden EU-maiden kanssa tavoitteenaan Ukrainan kriisin ratkaisu Minskin sopimuksen mukaisesti, jolloin myös pakotteita voitaisiin purkaa. Mutta järjestys on tämä.

Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa on määrittänyt sotilasliittoon kuulumattomuus. Yhdessä Ruotsin kanssa olemme toimineet samankaltaisilla politiikkavalinnoillamme keskeisenä tekijänä Pohjolan ja Itämeren vakaudelle. Linja on palvellut turvallisuuttamme hyvin, ja keskustan eduskuntaryhmä yhtyy hallituksen tavoitteeseen, että Suomi on jatkossakin sotilasliittoon kuulumaton maa. Pidämme myös perusteltuna hallituksen linjaa pitää yllä sotilaallisen liittoutumisen mahdollisuutta. Tämä siksi, että jos vakaus meistä riippumattomista syistä järkkyy, meillä on oltava oikeus tähän ja mahdollisuus uudelleen harkintaan, ja tämä on myös kansainvälinen viesti myös Venäjän

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

suuntaan. Mikäli tähän harkintaan päädytään, pidämme luonnollisena sitä, että asiasta järjestettäisiin neuvoa-antava kansanäänestys.

Arvoisa puhemies! Pienen maan turvallisuus perustuu lopulta myös asioihin, joihin pystymme itse vaikuttamaan. Keskusta korostaa erityisesti neljää pilaria: yhteinen, viisas ulkopoliittikka, jota tukee uskottava puolustus. Mutta näiden pilarien rinnalla myös meidän vahvuuttamme korostaa se, että maa kykenee olemaan sisäisesti eheä, vahva oikeusvaltio, jossa demokratia on juurtunut, ja tämän rinnalla meillä on itsellinen talous, joka estää sen, että meitä ulkoapäin horjutetaan. Mikäli nämä neljä pilaria ovat kunnossa, pienikin maa voi olla vahva kansainvälinen toimija.

14.24 Simon Elo ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on uudenlaisessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Turvallisuusympäristömme on viime aikoina perustavalla tavalla muuttunut, ja meidän on reagoitava näihin muutoksiin. Se on tämän selonteon keskeinen viesti. Selonteko linjaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopistealueet vuoteen 2025 asti. Pääpaino on turvallisuuspolitiikassa. Kyseessä on strateginen paperi, joka on muodoltaan uusi ja entistä helppolukuisempi.

Maailman uhkia pohtiessaan huomaa ajattelevansa kuin nuoriherra Frodo Taru sormusten herrasta -kirjassa: "Toivon, että mitään tällaista ei olisi tapahtunut." Vanha ja viisas Gandalf vastaa siihen osuvasti: "Niin toivovat kaikki, joiden elinaikana tällaiset asiat tapahtuvat. Mutta se ei ole heidän päätettävissään. Voimme päättää vain siitä, mitä teemme sillä ajalla, joka meille annetaan." Selonteko antaa vankan pohjan Suomen kansalle ja sen valitsemille edustajille päättää, mitä teemme tänä aikana, joka meille on annettu.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä kiittää hallitusta siitä, että selonteko on valmistunut aikataulussa ja että pääsemme siitä nyt keskustelemaan. On tärkeää, että puhumme ulkopoliittisista kysymyksistä mahdollisimman avoimesti. Mahdollisen Ison-Britannian EU-eron eli brexitin takia selonteon valmistumista ei ollut syytä viivästyttää. Emme pysty tässä vaiheessa ennakoimaan brexitin kaikkia vaikutuksia. Brexit vaatisi oman, erillisen selvityksensä ja analyysin Suomen toimintalinjasta.

Arvoisa rouva puhemies! Venäjän toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa ovat vaikuttaneet merkittävästi Euroopan turvallisuustilanteeseen. Muitakin uhkia on entistä vaikeampi ennakoida. Näistä mainittakoon terrorismi, siirtolaiskriisi, kyberhyökkäykset, ei-valtiolliset toimijat, kuten Isil, ja arktisen alueen ilmaston muutos. Suomella on turvallisuuteen kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa otetaan huomioon eri hallinnonalojen turvallisuuteen liittyvät toimet.

Venäjän harjoittama hybridivaikuttaminen kohdistuu suurimmilta osin Baltian maihin, mutta myös Suomi on saanut siitä osansa. (Eero Heinäluoma: No, mitäs siellä on?) Sodan uhka on hybridivaikuttamisen välineistä järein, mutta esimerkiksi erilaisilla valemedioilla on merkittävä rooli, kun halutaan järkyttää kansallista yhtenäisyyttä. (Välihuutoja) Perussuomalaisilla on valemedioille selvä viesti, jonka Abraham Lincoln aikanaan kiteytti: "Kaikkia ihmisiä voi huijata jonkin aikaa, joitakin ihmisiä voi huijata kaiken aikaa, mutta kaikkia ihmisiä ei voi huijata kaiken aikaa." (Jukka Gustafsson: Nimimerkillä "Kokemusta on"!)

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että Venäjän kanssa on pidettävä rakentava keskusteluyhteys. Pakotteet ovat sidotut Minskin sopimuksessa saavutettaviin edistysaskeleihin, joissa eteneminen helpottaisi Venäjän kanssa käytävän keskustelun edellytyksiä. Pe-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

russuomalaiset katsoo, että eristetty Venäjä ei ole kenenkään etujen mukainen. Suomen on myös syvennettävä ja monipuolistettava Venäjä-tuntemustaan.

Selonteossa Suomi vahvistaa asemaansa osana läntistä yhteisöä. Suhde Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin korostuu. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää Suomen edun mukaisena, että Ruotsin kanssa tehtävää puolustusyhteistyötä syvennetään. Samalla on kuitenkin muistettava, että Yhdysvallat on edelleen Ruotsin tärkein puolustuspoliittinen kumppani. Ruotsi allekirjoitti vajaat kaksi viikkoa sitten aiesopimuksen puolustusyhteistyöstä Yhdysvaltojen kanssa. Tämä korostaa Suomen osalta sitä, että meidän on oltava puolustuspolitiikassa aktiivisia usealla eri rintamalla. EU:n vahvistaminen turvallisuusyhteisönä on kirjattu selontekoon yhdeksi tavoitteistamme. Suomen on tarvittaessa pystyttävä antamaan ja vastaanottamaan kansainvälistä sotilaallista apua. Emme voisi enää jäädä lähialueillamme tapahtuvien mahdollisten konfliktien ulkopuolelle.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen sodanajan vahvuus tekee puolustusvoimistamme Pohjoismaiden suurimman armeijan. Suomella on myös eurooppalaisittain tätä nykyä harvinainen oma rajavartiolaitoksensa. Vahva kansallinen puolustusratkaisu yhdistettynä syvenevään kansainväliseen puolustusyhteistyöhön on turvallisuutemme perusta. Hallitus teetti perussuomalaistenkin toiveiden mukaisen, riippumattoman Nato-selvityksen, jossa erittäin ansiokkaasti käydään läpi Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden hyviä ja huonoja puolia. Nyt käsiteltävässä selonteossa linjataan, että Suomen on ylläpidettävä mahdollisuutta hakea jäsenyyttä. Kumppanuutta Naton kanssa kehitetään. Suomen tiivis Nato-yhteistyö hyödyttää sekä Suomea että Yhdysvaltoja, jolle Suomen ja Ruotsin strateginen sijainti on merkityksellinen. Turvallisuuspoliittisen yhteistyön tulee olla laaja-alaista, ennakkoivaa ja läntisten kumppaneidemme kanssa tapahtuvalle yhteistyölle perustuvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen vahvuus on maailmalla toimittaessa aina ollut yhtenäinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Presidentti Kyösti Kallion sanoin: "Toivon sydämeistäni, että se yhteistunto, joka koettelemuksissamme on meitä pystyssä pitänyt, yhä lujittuisi, sillä siitä riippuu kansamme menestys ja tulevaisuus."

Hyvät edustajat, me näemme, että turvallisuusympäristömme on perustavalla tavalla muuttunut. Me ymmärrämme, että jos jokin valtakunta riitautuu itsensä kanssa, ei se valtakunta voi pysyä pystyssä. Me tiedämme, että vastuu on meidän. Meillä on kyky, halu ja mahdollisuudet vaikuttaa kansakuntana omaan kohtaloomme. Suomalaiset yhdessä ja yhtenäisinä.

14.32 Ilkka Kanerva kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Piehellä maalla ei ole ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan varaa tehdä suuria virheitä. Selonteko asettaakin Suomelle luotettavat ja käyttökelpoiset merimerkit. On aina koetettava nähdä syvät pohjavirrat, aina hahmotettava olennaiset kehityslinjat. Ilman historian tajua tämä ei ole kuitenkaan mahdollista. Ja ennen kaikkea: on tunnustettava ne kuuluisat tosiasiat. Meillä pitää olla rohkeutta myös vetää johtopäätökset, kun on niiden aika.

Kylmän sodan jälkeen tuudittauduimme maailmanmenoon, jota leimasi toiveikkuus ja yhteistyöhakuisuus. Brandenburgin portilta avautui näkymä koko mantereemme vakaasta ja vauraasta kehityksestä, joka perustuu yhdessä laadittujen pelisääntöjen noudattamiseen — ei kaikkein vähiten Helsingissä jo aiemmin, 70-luvun puolivälissä, sovittuihin eurooppalaisiin pöytätapoihin.

Taas kerran joudumme hahmottamaan maailmaa uusin silmin. Turvattomuus, vastakainasettelu ja voimapolitiikka leimaavat todellisuutta. Geopolitiikka on tullut takaisin.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Lähialueittemme vakaus on Suomen turvallisuuteen ratkaisevasti vaikuttava tekijä. Mutta näin se on aina ollut. Erillissotaa Suomea vastaan on vaikea kuvitella.

Näemme, miten Venäjä pyrkii palauttamaan entisen suurvalta-asemansa. Venäjän toimet ensin Georgiassa, myöhemmin Ukrainassa sekä Krimin laitton haltuunotto ovat esimerkkejä voimapolitiikasta ja vakavia rikkomuksia kansainvälistä oikeutta ja yhteisiä sitoumuksia vastaan.

Muuttuneessa toimintaympäristössä, jäsenmaiden vaateista johtuen, on Nato palannut juurilleen korostamaan jäsenmaitensa puolustusta kansainvälisen sotilaallisen kriisinhallinnan sijasta. Todistamme nyt kehitysvaihetta, jossa Itämeren strateginen merkitys sekä Natolle että Venäjälle on korostunut. Tällä on tietenkin suora vaikutuksensa Suomen turvallisuuspoliittiseen asemaan. Näissä oloissa kokonaisturvallisuuden käsite vaatii ottamaan huomioon myös sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhteyden. On myös kiire saada Suomi viritettyä kansainväliseen toimintakuntoon koskien lainsäädäntöämme.

Selonteko puhuu asioista rehellisesti. Se on hyvä tilannearvio. Suomen turvallisuustilanteen vaikeutuessa ja uhkien arvaamattomuuden kasvaessa vaaditaan viisautta ja päättävyyttä mutta myös yhteistä kansallista näkemystä. Kun sotilaallisen voiman käyttöä tai sillä uhkaamista maattamme vastaan ei voida sulkea nyt pois, on tilanne luonnollisesti myös vakava.

Perusasia on aina ja kaikissa olosuhteissa pitää oma pesä kunnossa. Yhtä lailla selvää on myös se, että me teemme sen aina itse, mutta emme enää koskaan vain yksin. Siksi Suomen on jatkossakin tärkeää osallistua aktiivisesti sotilaallisiin yhteistoimintaharjoituksiin. Näin varmistetaan yhteensopivuus avun antamis- ja vastaanottamistilanteita silmällä pitäen.

Yksi perusvalinnoistamme on tiivistää ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Ruotsin kanssa. Tässä on otettu merkittäviä askelia, ja yhteistyömme tiivistyy yhä, sillä ei ole perusteltua Suomen puolelta asettaa etukäteen minkäänlaista perälauraa, kuten selonteossakin todetaan. Olemme tarkoin seuranneet viime päivien ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua, erityisesti juuri päättyneitä Kultaranta-keskusteluja. Tiedämme nyt hyvin Ruotsin nykyhallituksen kannat. On silti hyvä pitää silmällä pitkällä tähtäimellä fundeeraten jopa valtiosopimustasoista järjestelyä kriisiajan varalle, sillä tosipaikan tullessa ei enää neuvotella eikä diskuteerata.

Euroopan unionin merkitys on Suomelle korvaamaton. EU on paitsi Suomen arvoyhteisö myös Suomen tärkein kansainvälinen foorumi. Jäsenyys oli Suomelle merkittävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen valinta, ja se lisäsi vaikutusmahdollisuuksiamme kansainvälissä yhteyksissä. Eurooppa on kuitenkin poikkeuksellisen suurten haasteitten edessä. Pakolaiskriisi, talouskriisi ja päätöksenteon epämääräisyys ovat vahvistaneet populismia, ääriiliikkeitä ja kansallismielisyyttä tavalla, joka uhkaa eurooppalaisen yhteisön peruspilareita. Sisäiset jännitteet EU:ssa ovat kasvaneet. Suomenkin on tehtävä päämäärätietoisesti työtä Euroopan unionin yhtenäisyyden ja toimintakyvyn eteen.

Arvoisa puhemies! EU:n yhteisvastuulausekkeen ja keskinäisen avunannon velvoitteen laaja ja kattava tulkinta on Suomen etu. On kuitenkin viisautta tunnustaa, ettei EU ole puolustusliitto. Sen sijaan EU:n ja Naton keskinäisen yhteistyön tiivistäminen on perusteltua esimerkiksi hybridiuhkien torjumiseksi ja yhteiskuntien häiriökestävyyden vahvistamiseksi.

Puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä on useaan kertaan ilmaissut selkeän näkemyksensä Suomen Nato-jäsenyyden turvallisuutta lisäävästä vaikutuksesta. Selonteossa-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kin todetaan, että Suomelle on tärkeää Naton avoimien ovien politiikan jatkuminen ja samalla jäseneksi hakeutumisen mahdollisuuden turvaaminen. Tärkeää on myös tiivistää sotilas yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa Natosta riippumatta.

Kun maisema turvallisuusympäristössämme vakavoituu, on huojentavaa todeta myös monet positiiviset kehityskulut. Selonteko huomioi kestävän kehityksen Agenda 2030:n ja Pariisin ilmastopöytäkirjan, jotka ovat tärkeitä todisteita siitä, että sääntöpohjaista maailmanjärjestystä ei ole sittenkään kokonaan kuopattu. Kokoomus alleviivaa kestävä kehitystä, kehitysyhteistyötä, rauhanvälitystä ja kriisinhallintaa.

Arvoisa puhemies! Yhteisten sääntöjen noudattaminen luo vakautta ja turvaa. Suomen tulee kaikin keinoin edistää tätä niin EU:n, YK:n ja Etyjin piirissä kuin myös kahdenvälisesti Venäjän kanssa. Vuoropuhelua ja yhteistyötä tarvitaan erityisesti vaikeina aikoina. Meidän on kuitenkin pakko varautua myös vakaviin haasteisiin. (Puhemies koputtaa) Siksi tulemme tarvitsemaan myös ajantasaisen puolustuspoliittisen selonteon.

14.40 Erkki Tuomioja sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itämeren alue ei ole mikään eristetty rauhan saareke eikä rauhan meri. Ukrainan kriisi ja Krimin valtauksen synnyttämät vastakkaisuudet ja jännitteet heijastuvat myös meidän maailmankolkkamme. Täälläkin on merkkejä varustautumiskierteestä, ja kaikki maat katsovat olevansa pakotettuja kriisivalmiuksiensa lisäämiseen. Tämä näkyy lisääntyneenä varusteluna ja harjoitustoimintana sekä tilanteissa, joita käytetään sotilaallisiin voimannäyttöihin. Tämä on huolestuttavaa. Vielä huolestuttavampaa on se sotainen retoriikka, jota on alettu viljellä myös lähiympäristössämme, samoin kuin suomalaisessa mediassa.

Toivomme, että hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko olisi hyvin selvästi ottanut etäisyyttä sotapuheisiin ja painottanut sellaista aktiivista vakauspolitiikkaa, joka pyrkii konfliktien ennaltaehkäisemiseen ja jännitteiden purkamiseen. Liennytykseen pyrkivän turvallisuuspolitiikan pitää ensi sijassa tähdätä vakavien konfliktien ja aseiden käyttöön johtavien tilanteiden välttämiseen.

Selonteko jatkaa samaa varautumista ja varustautumista korostavaa linjaa kuin jo hallitusohjelma. Se on sinänsä tarpeen, sillä pahoihin tilanteisiin varautumisen laiminlyönti olisi vastuutonta. On kuitenkin erityisen tärkeää ymmärtää, että sotilaallisesti liittoutumattomana maana teemme näin sen vuoksi, että kykenisimme pysymään sotilaallisten konfliktien ulkopuolella. Siten suomalaisministerinkin suusta kuultu ajatus, että tulisimme väistämättä vedetyksi mukaan mihin tahansa lähialueella syntyvään sotilaalliseen konfliktiin, on perusteeton ja voidaan pahimmillaan tulkita etukäteisilmoittautumiseksi konfliktin osapuoleksi.

Uskottava puolustus sekä mahdollisuus kriisitilanteessa ottaa vastaan apua ovat tätä varten tarpeen, yhtä lailla kuin se, että pidämme huolen siitä, ettei kenelläkään ole aihetta epäillä Suomen kykyä ja halua estää alueensa käyttö minkäänlaisiin muille sotilaallisesti vihamielisiin tarkoituksiin. Näin torjumme parhaiten myös sen aseellisen hyökkäyksen kohteeksi joutumisen mahdollisuuden, jota selonteossa ei ole katsottu kokonaan poissuljetuksi.

Selonteossa on perustellusti käyty lävitse kansainvälisen puolustusyhteistyön merkitystä. Yhdymme täysimääräisesti siihen selonteon toteutukseen, että Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä Ruotsilla on erityisasema. Tätä me sosialidemokraatit olemme osaltamme olleet rakentamassa ja edistämässä myös tänään Ruotsin ja Suomen sosialidemokraattisten puolueiden yhteisessä turvallisuuspoliittisessa seminaarissa, jossa vieraanamme ovat

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

muun muassa puolustusministeri Peter Hultqvist ja entinen ulkoministeri Lena Hjelm-Wallén.

Selonteossa korostetaan, että Suomi ylläpitää mahdollisuutta hakea jäsenyyttä Natosta seuraten tarkasti turvallisuusympäristön muutosta. Pidämme tätä suvereenille valtiolle itsestäänselvästi kuuluvana oikeutena ja velvollisuutena, mutta painotamme myös, että nyt emme näe perusteita sotilasliiton ulkopuolella pysyttämisen ja vakautta palvelevan liittoutumattomuuden kyseenalaistamiseen.

Arvoisa puhemies! On tärkeitä, että arvioimme niin maailmanlaajuisia kuin lähiympäristön turvallisuuspoliittista tilannetta avoimesti, realistisesti, kattavasti ja ilman ideologisia silmälaseja. Tämä koskee Venäjän kehitystä ja toimia, joita selonteossa on arvioitu juuri tällä tavoin. Samankaltaista arviointia pitää tietenkin soveltaa kaikkien toimijoiden käyttäytymiseen läpikäyden myös niitä tekijöitä ja tapahtumia, joihin Venäjä katsoo joutuneensa reagoimaan ja joita se esittää omien toimiensa perusteluna. Tällainen tarkastelu ei luo mitään oikeutusta Venäjän tai kenenkään muun kansainvälistä oikeutta tai sopimuksia rikkovalle toiminnalle tai anna sellaiselle hyväksyntää. Kansainvälisiin suhteisiin ja toimiin vaikuttavien monien historiallisten, geopoliittisten ja vuorovaikutuksellisten tekijöiden tuntemus ja ymmärrys on kuitenkin edellytys sille, että voimapolitiikkaan johtavat kierteen saadaan katkaistua eikä niitä ruokita uusilla virhearvioinneilla. Venäjän kehityksen ennakoinnattomuuteen viittaaminen sivuuttaa oleellisen pitkän linjan jatkuvuuden maan politiikassa, eikä arvaamattomuus näin brexit-äänestyksen ja Yhdysvaltain presidentinvaalien alla ole mikään vain Venäjää koskeva ominaisuus.

Aiempiä selontekoja suppeampi selonteko sivuuttaa nyt myös hyvin ylimalkaisella tarkastelulla kaikki kestävämpään globaaliin kehitykseen liittyvät kysymykset, jotka heijastuvat jo nyt akuutteihin turvallisuusuhkiin ja luovat uusia. Tämä voidaan kiteyttää toteamukseen, että ihmiskunnalla voi parhaassakin tapauksessa olla enää vain muutama vuosikymmen aikaa sopeuttaa kaikki ihmisten toiminnot maapallolla ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen vaatimuksiin. Pariisin ilmastopöytäkirja on tärkeä askel, mutta se on myös täysimääräisesti pantava toimeen.

Selonteossa viitataan perustellusti yhteiskuntien polarisaatiokehitykseen kasvavana riskinä, mutta linjauksia siitä, miten tätä vastaan toimittaisiin, ei esitetä.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on arvokasta, jos sitä koskevat keskeiset linjaukset voidaan tehdä mahdollisimman laajassa yhteisymmärryksessä. Tätä silmällä pitäen on kiitettävä siitä, että selonteon valmistelua varten asetettiin parlamentaarinen seurantaryhmä siinä tarkoituksessa, että selonteon valmistelu tapahtuisi tiiviissä hallituksen ja ryhmän vuorovaikutuksessa. Tämä toteutui vain osittain. Seurantaryhmässä yksimielisesti muotoillut näkemykset ovat jo esittelevän ministerin haluaman kiireisen aikataulun vuoksi tulleet vain rajoitetusti huomioiduiksi. Luotammekin siihen, että selonteon eduskuntakäsittelyssä voidaan samanlaisessa hyvässä yhteistyöhengessä kuin seurantaryhmässä laatia eduskunnan vastaus selontekoon niin, että se korjaa ja täydentää niitä puutteita ja yksipuolisuuksia, joita selontekoon nyt on vielä jäänyt. — Kiitos.

14.48 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pienen maan etu on vakaa ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja, joka on yhteisesti hyväksytty eikä vaihtelee hallitusten mukaan. Näin Suomessa on toimittu, ja tuore ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko jatkaa samaa linjaa. Pienestä koostaan huolimatta Suomi on aina toiminut aktiivisesti maailmalla ja ollut luomassa yhteisiä kansainvälisiä pelisääntöjä. Ihmisoi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

keuksien edistäminen, erityisesti naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, kestävä kehityksen periaatteet, demokratia ja rauhan rakentaminen ovat olleet Suomelle tärkeitä ulkopoliittisia tavoitteita. Niiden edistäminen on tässä ajassa yhä tärkeämpää. On hyvä, että ne on selkeästi kirjattu myös selontekoon. Mutta se ei riitä. Poliitiikkaa mitataan teoissa, ei sanoissa. Suomen rajut leikkaukset kehitysavusta ja pakolaispolitiikan kiristäminen viestittävät aivan toista.

Tuorein virallisten tavoitteiden vastainen viesti lähetettiin viime viikon lopulla. Suomi ei ollut niiden maiden joukossa, jotka vaativat Euroopan neuvostolta kunnianhimoisempaa toimintaa seksuaalivähemmistön oikeuksien puolesta. Valitettavasti nykyhallituksen aikana Suomi on useammankin kerran löytynyt samasta joukosta Itä-Euroopan konservatiivisten maiden kanssa silloin, kun EU:ssa on linjattu ihmisoikeuksista.

Vihreät ovat aina painottaneet sitä, että globaalien kriisien ratkaisemiseksi tarvitaan yhteisiä globaaleja sääntöjä. Voimapolitiikan nostaessa päätään kansainvälisten sopimusten merkitys on pienelle maalle koko ajan tärkeämpää. Suomen tulee entistä vahvemmin ponnistella sen eteen, että yhteiset järjestöt YK:sta Etyjiin ja EU:sta Pohjoismaiden neuvostoon kehittyvät nykyistä vahvemmiksi ja toimintakykyisemmiksi.

Arvoisa puhemies! Olemme jo vuosikausien ajan liittäneet ulko- ja turvallisuuspoliittisten uhkien luetteloon useita ei-perinteisiä riskejä, kuten ilmastonmuutos, pakolaisuus, terrorismi ja kyberuhat. Nyt nuo uhat ovat monin tavoin realisoituneet. Samanaikaisesti myös perinteiset turvallisuusuhat ovat palanneet. Venäjällä on palattu voimapolitiittiseen ajatteluun. Nato on suunnannut painopistettään takaisin Eurooppaan. Itämerellä tämä näkyy jännitteisyyden lisääntymisenä.

Selonteossa linjattu eurooppalaisen turvallisuusyhteistyön vahvistaminen saa vihreiden tuen. Pidämme tärkeänä, että Euroopan unioni syventää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa ja kehittää yhteisiä valmiuksia ja järjestelyjä puolustusyhteistyön tiivistämiseksi, kävi ylihuomisessa Britannian brexit-äänestyksessä miten tahansa.

Vihreät kannattaa myös Suomen ja Ruotsin entistä tiiviimpää yhteistyötä. Vihreät ei kannata Nato-jäsenyyttä: Se lisäisi Itämeren alueen jännitteisyyttä. Suomen liittyminen Natoon olisi merkittävä poliittinen suunnanmuutos. Tällainen perustavanlaatuinen päätös vaatisi laajan kansalaiskeskustelun ja kansanäänestyksen.

Arvoisa rouva puhemies! Arktinen alue on kasvavan kansainvälisen mielenkiinnon kohde. Suomi on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa vuodesta 2017 vuoteen 2019. Silloin meillä on mahdollisuus vaikuttaa tavallista enemmän neuvoston toimintaan. Arktisten maa- ja merialueiden suojelun ja ekologisen kestävyys tulee olla Suomen arktisen strategian kärkenä. Herkät ja haavoittuvimmat arktiset alueet on suojeltava täysin. Niiden öljy- ja maakaasuvarat on jätettävä rauhaan. Arktisen alueen pelisäännöt kaipaavat selkiyttämistä. Alueesta ei saa tulla luonnonvarojen ryöstökohdetta. Kiistojen sopimiseksi on luotava rauhanomaiset, kansainvälisen oikeuden mukaiset käytänteet.

Selontekoon on kirjattu, että alkuperäiskansojen oikeuksien edistäminen on keskeinen osa Suomen arktista ja ihmisoikeuspolitiikkaa. Vihreät odottavatkin hallitukselta toimia saamelaisten oikeuksien edistämiseksi ja ILO 169 -sopimuksen ratifiointia.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka on osa turvallisuuspolitiikkaa. EU:n energiaunionissa on asetettu tavoitteeksi vähentää unionin energiariippuvuutta ja lisätä uusiutuvan energian käyttöä. Suomen energiantuotanto on liian riippuvaista Venäjästä, mitä Fennovoima toteutuessaan edelleen vahvistaisi. Tämä tuo haavoittuvuutta huoltovarmuuteemme ja mahdollistaa energian käyttämisen ulko- ja turvallisuuspoliittisena aseena. Selonteossa

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

on otettu tavoitteeksi nivoa Suomen energiapolitiikka osaksi EU:n energiaunionia. Käytännössä tämä tarkoittaa energiariippuvuuden vähentämistä itänaapurista ja merkittävää lisäsatsausta kotimaiseen uusiutuvaan energiaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on perinteisesti nähnyt tärkeäksi panostaa rauhanvälitykseen ja kriisinhallintaan. Tämä viisas ratkaisu on vahvistettu myös tässä selonteossa. Vihreille on tärkeää, että sanat ja teot kohtaavat. Rauhanvälitykseen tarvitaan lisää resursseja, muuten se ei nouse ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopisteeksi. Kriisinhallinnassa pitää vihdoin päästä kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan.

Vihreät pitää myös tärkeänä, että Suomi on sitoutunut edistämään YK:n Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselmaa. Naisten roolia tulee vahvistaa sekä rauhanrakennuksessa että yhteiskunnan jälleenrakennuksessa. Viime joulukuussa YK hyväksyi Nuoret, rauha ja turvallisuus -päättölauselman. Suomen tulee vahvasti sitoutua sen edistämiseen ja toimeenpanoon.

Selonteon linjaus siitä, ettei edustustojen määrää vähennetä, on hyvä. Näin saamme tietoa maailmalta ilman välikäsiä. Yhtä lailla on tärkeää tukea suomalaisten pääsyä kansainvälisten järjestöjen virkoihin ja suomalaisten toimimista laajasti kriisinhallintatehtävissä eri puolilla maailmaa.

Arvoisa puhemies! Pakolaisia on tällä hetkellä maailmassa enemmän kuin kertaakaan toisen maailmansodan jälkeen. Vihreät tukevat selonteon linjausta siitä, että kansainvälisistä tukeamme suunnataan konfliktimaille ja niiden lähialueille, jotka kantavat raskaimman taakan kodeistaan paenneiden tukemisessa. Tämä ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan reilumpaa ja oikeudenmukaisempaa taakanjakoa, jossa Euroopan maiden, Suomi mukaan lukien, on kannettava nykyistä suurempi vastuu.

Arvoisa puhemies! Selonteko asettaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle kunnianhimoisia tavoitteita. Niiden toteuttaminen vaatii nykyistä kunnianhimoisempia päätöksiä. Poliitiikkaa ei mitata sanoissa, vaan teoissa.

14.55 Markus Mustajärvi vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän omasta ja ryhmäni puolesta ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon seurantar ryhmää hyvästä työstä, hyvästä yhteistyöstä ja erinomaisista taustakeskusteluista. Työryhmä toivoi, että tämä selonteko olisi tuotu eduskuntaan myöhemmin, mutta aikataulusta haluttiin pitää jääräpäisesti kiinni. Olisin myös odottanut, että seurantar ryhmän palaute olisi otettu paremmin huomioon työn eri vaiheissa ja lopullisessa tekstissä.

Suomen turvallisuuden kannalta olennaista on tieto siitä, että aluettamme ei käytetä kehtään vastaan vihamielisessä tarkoituksessa. Sen turvaamiseksi meillä tulee olla oma ja uskottava puolustus. Sellaisen pienen maan kuin Suomi suurinta ulko- ja turvallisuuspoliittista pääomaa on linjan vakaus ja ennustettavuus. Mitä epävakaaampi on kansainvälinen poliittinen tilanne, sitä suurempi syy on pitää kiinni omasta päätäntävallasta. Se kannattaa myös muistaa kansallista lainsäädäntöä uudistettaessa. Suomi ei ole luovuttanut omaa harkintavaltaansa pois sen paremmin Lissabonin sopimuksen yhteisvastuu- ja avunantolausekkeitten kuin Nato-isäntämaasopimuksen kautta. Ne, jotka haluavat horjuttaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa, antavat mielellään kuvan, että kätemme ovat jo sidottut. Samalla tavalla viestitään, että jos Itämeren alueella syntyy sotilaallinen konflikti, olemme automaattisesti sen osapuoli. Sotilasliittoon kuulumattomana maana Suomen mahdollisuudet pysyä sotilaallisten konfliktien ulkopuolella ovat paljon todennäköisempiä. Naton jäsenenä tällaista vaihtoehtoa ei sitä vastoin ole.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Arvoisa puhemies! Äskettäin Saksan ulkoministeri varoitti Natoa turhasta sapelinkalitelusta rajoillaan. Myös pääministeri Sipilä antoi haastattelun, jossa totesi siihen suuntaan, ettei raudan kasaaminen rajalle ratkaise ongelmia. Ja presidentti Niinistö on muistuttanut useaan otteeseen myös kahdenvälisen yhteydenpidon tärkeydestä vaikeina aikoina ja juuri silloin.

Kansainvälinen ilmapiiri on kiristynyt myös Itämeren alueella. Kuitenkaan Ukrainan ja Krimin tilannetta ei voi monistaa koskemaan Suomea, Ruotsia tai lähialueitamme. Emme hyväksy kansainvälisten sopimusten rikkomista ja Venäjän harjoittamaa voimankäyttöä, mutta emme myöskään usko, että varustelun kiihdyttäminen ja sotilaallinen nokittelu ratkaisisivat ongelmat. Emme allekirjoita selonteon toteamusta, että Naton lisääntyvä läsnäolo vakauttaa tilannetta Itämerellä.

Suomi vakauttaa parhaiten tilannetta lähialueillaan pysymällä sotilasliiton ulkopuolella ja tukemalla aktiivista vakauspolitiikkaa, jota on esimerkiksi tasavallan presidentti tuonut usein esille. Tänä vuonna Suomessa on järjestetty sellaisia kansainvälisiä sotaharjoituksia, joita ei aiemmin ole nähty. Harjoituksista nousseen kohun ja tiedonkulun ongelmien vuoksi laadittiin uusi ohjeistus, jonka avulla arvioidaan, onko harjoituksissa erityistä ulkopoliittista merkitystä. Eduskunnan täytyykin olla aina ajan tasalla siitä, missä kaikessa me olemme mukana. Täällä eduskunnassakin väitetään, että näissä sotaharjoituksissa ei ollut mitään uutta tai erikoista. Kuitenkin Baltops-harjoituksen amerikkalainen komentaja antoi lausunnon, jonka mukaan he ovat täällä näyttämässä voimaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa suhtaudutaan EU:n militarisointiin hyvin myönteisesti. Onko juuri niin, että kun unioni taistelee olemassaolostaan ennennäkemättömien sisäisten ristiriitojen ja talousvaikeuksien keskellä, ainoaksi koossapitäväksi voimaksi nousee EU:n puolustusyhteistyön tiivistäminen? Kunnianhimoisessa ilmastopolitiikassa, kehitysyhteistyössä ja ihmisoikeuksien edistämisessä riittäisi kyllä työsarkaa muutenkin. Me emme hyväksy liittovaltiokehitystä tälläkään saralla ja ihmettelemme, mihin on kadonnut se EU-kriittisyys, joka oli voimissaan vielä viime kaudella.

Selonteon rakenne, teksti ja painotukset ovat osin muotopuolia. Uhkakuvat nousevat voimakkaasti esille, eikä niitä aina perustella. Mutta yksi asia tulee selväksi: selonteossa suhtaudutaan kritiikittömästi siihen, mikä liittyy Yhdysvaltoihin ja Natoon. Yhteistyötä syvennetään, tiivistetään, vahvistetaan, laajennetaan, yhteensovitetään ja kehitetään. Eikä tämä linja koske vain puolustusyhteistyötä; selonteossa ilmoitetaan Suomen tukevan oikeudenmukaista, tasapuolista ja kestävästä TTIP-sopimusta. Kuinka tästä sopimuksesta sellainen tulee, kun ottaa huomioon, keiden lähtökohdista sopimusta on alettu rakentaa? Tällainen kritiikittömyys tulee maksamaan todella paljon, jos se tarkoittaa kaikki käy -politiikkaa. Jos esimerkiksi korvaavien hävittäjähankintojen myyjä voi olla varma, että se on ainoa vaihtoehto hävittäjähankinnoissa, se virhe maksaa heti miljardeja euroja ylimääräistä. Myyjä osaa kyllä hinnan asettaa, jos tietää olevansa saletissa.

Arvoisa puhemies! Suomen kannattaisi muistaa oma historiansa, tietää paikkansa Euroopassa ja harjoittaa tervettä kansallista edunvalvontaa. Parhaimmillaan Suomi voi olla vahva toimija ympäristönsuojelussa, arktisen alueen haasteissa, rauhanvälittämisessä ja kriisinhallinnassa. Esimerkiksi Arktisen neuvoston Suomen puheenjohtajakausi tarjoaa oivan mahdollisuuden nostaa ympäristö ja tutkimus vahvemmin talousasioitten rinnalle. Parhaiten Suomi onnistuu näissä tavoitteissaan sotilaallisesti liittoutumattomana maana, jolla on hyvät suhteet niin itään kuin länteen ja vähintäänkin kaikkiin naapurimaihin.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

15.02 **Stefan Wallin r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Midsommarveckan har präglats av en livlig säkerhetspolitiskt debatt här hemma i Finland. Först diskussionerna på Gullranda som presidenten stod värd för och nu den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen som i dag granskas här i riksdagen.

Att tonläget i debatten har blivit öppnare och tydligare har vi regeringens redogörelse, men också den expertgrupp som gjorde en bedömning av konsekvenserna av ett eventuellt finländskt Natomedlemskap, att tacka för. I decennier har den finländska säkerhetspolitiska debatten präglats av försiktighet och man har helst tassat tyst på tå. Nu är det klarspråk som gäller.

Arvoisa puhemies! Erityisesti asiantuntijaryhmän suorapuheisuus ja realistinen Venäjää sekä Euroopan ja Itämeren alueen turvallisuuden heikkenemistä koskeva tilanneanalyysi, joka ilmestyi aikaisemmin keväällä, antoi hyvän lähtökohdan keskustelulle. Myös valtioneuvosto jatkaa selonteossaan omalla selvällä linjallaan. Linaan: "Kansainvälisen turvallisuusympäristön muutos, Venäjän paluu voimapolitiittiseen ajatteluun sekä sen sisäinen kehitys ja sen sotilaallisen kyvyn kasvu ja sotilaallisen toiminnan aktivoituminen haastavat eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän perusteet ja luovat epävakautta Suomen toimintaympäristöön." Tämä on varsin selvästi sanottu.

Ulkoministeri Soini oli myös hyvin selkeä esitellessään selontekoa hallituksen lehdistötilaisuudessa, samoin kuin tänään täällä eduskunnassa. Hän toteaa, että turvallisuuspoliittisessa ympäristössä tapahtuneet muutokset merkitsevät tiiviimmän yhteistyön tarvetta. Emme halua eristäytyä, kaikki muutokset eivät ole uhka, Soini korostaa. Tämä on ulkoministerin hyvä motto, jonka ruotsalainen eduskuntaryhmä toivoo koskevan Suomea kansainvälisenä toimijana, ei pelkästään turvallisuuspolitiikassa. Hallituksen voimakas Suomen ja Ruotsin välisen turvallisuuspoliittisen yhteistyön korostaminen on asia, jota eduskuntaryhmämme on voimakkaasti kannattanut ja jossa se on toiminut tienraivaajana. Se, että ulkoministeri Soini sanoo sitä voitavan syventää miten pitkälle tahansa, on voimakkaiden mutta poliittisesti hyvin perusteltujen sanojen käyttämistä.

Arvoisa puhemies! Mitä selonteko sitten sanoo suhteestamme Natoon? Myös tässä nojaututaan läntiseen naapurimaahamme, kun selonteossa — aivan oikein — todetaan, että Suomen ja Ruotsin turvallisuuspoliittisilla ratkaisuilla on läheinen yhteys. Selkein sanavalinnoin korostetaan, että "Suomi toteuttaa laajaa ja kehittyvää kumppanuutta Naton kanssa" ja että "Suomi osallistuu jatkossakin monipuolisesti Naton harjoituksiin". Tämän asiakirjan aikaisemmissa painoksissa ei näistä asioista ole puhuttu yhtä selvin sanoin. Huomionarvoista on, että selonteko ei missään tapauksessa sisällä Nato-jäsenyyttä pois sulkevaa muotoa. Hallitus korostaa, että kaikkia muutoksia Suomen turvallisuusympäristössä seurataan tarkasti ja jos Suomen etu vaatii, jäsenyyttä koskevaa kysymystä on voitava tarkastella. Se oli myös presidentin viesti Kultarannassa. Ministeri Soini, tulkintani ei kai ole väärä, jos totean selonteon säilyttävän koko turvallisuuspoliittisen arsenaalin ja antavan valtuudet tilanteen — myös uuden ja muuttuvan tilanteen — vaatimien turvallisuuspoliittisten päätösten tekemiseen?

Talman! Att man lämnar dörren öppen för Natomedlemskap är inte detsamma som att aktivt eftersträva ett medlemskap. Här vill svenska folkpartiet nu gå längre än landets utrikespolitiska ledning. För en dryg vecka sedan på vår partidag i Åbo slog vi fast i vårt nya

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

partiprogram att SFP är öppet för en process som tar sikte på medlemskap i Nato senast 2025.

RKP on siis avoin prosessille, joka tähtää Nato-jäsenyyteen viimeistään vuonna 2025.

Till den processen hör givetvis en bred diskussion, djupa analyser och en folklig förankring. Här är vi inne på samma linje som det borgerliga blocket i Sverige. Allianspartierna har flaggat för att Sverige ska gå med i Nato och de delar vår syn att vid en potentiell militär konflikt kring Östersjön är det bättre och tryggare om vi tillhör den västliga försvarssalliansen Nato. Som Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov sade för en tid sedan: Ryssland anfaller inte ett Natoland.

I diskussionen bör vi också bredda bilden av allt vad Nato är och gör nuförtiden. Att organisationen i dagens läge är en mycket viktig global aktör i den fredsbevarande verksamheten, krishanteringen, det ska vi komma ihåg.

Arvoisa puhemies! Kultarannan keskusteluissa presidentti Niinistö ja pääministeri Löfven korostivat poliittisen vuoropuhelun merkitystä sekä idän että lännen suuntaan mutta myös muihin ilmansuuntiin. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän arvio on se, että liittoutumattomuuden ei tarvitse olla edellytys, jotta maamme voisi rakentavasti toimia vakauden lisäämiseksi Itämeren alueella ja lähiympäristössämme. Selonteko korostaa yhteistyön syventämistä Ruotsin, muiden Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen kanssa sekä Venäjä-suhteiden merkitystä. On erityisen tärkeää näinä aikoina, kun brexit-äänestys odottaa nurkan takana, että EU-yhteistyö muodostaa turvallisuuspolitiikkamme perustan.

Selonteko jättää oleellisia kysymyksiä käsittelemättä. Äärioikeistolainen vihapuhe ja yksittäiset terroriteot Euroopassa ovat synnyttäneet turvallisuusvajeen myös meidän maassamme, valitettavasti. RKP peräänkuuluttaa hallitukselta selkeästi määritetisempää politiikkaa, jotta voidaan torjua rasismi, vihateot ja lievittää jännitteitä eri ihmisryhmien välillä — jännitteitä, jotka pahimmassa tapauksessa voivat johtaa väkivaltaan.

Värderade talman! Inom ramen för ett gruppanförande kan jag inte gå in på alla teman som kommer upp i den säkerhetspolitiska redogörelsen. Jag vill ändå säga att det är en bra redogörelse. Fokus bör sättas på den arktiska regionen och en globalt hållbar utveckling ska vara målet för vår utrikespolitik. Viktigt är också att dokumentet betonar fredsmedlingens roll.

Det behövs också ett kvalificerat internationellt samarbete för att möta den hybridkrigföring som är en realitet i dagens värld. Vi noterar också med tillfredsställelse att jämställdhet och mänskliga rättigheter är satta som utgångspunkt för vår utrikes- och säkerhetspolitik. Kvinnors jämbördiga deltagande i den politiken och i det ekonomiska livet är en bra grund att bygga på.

15.10 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko listaa 15 painopistettä, joissa kaikissa korostuu Suomen halu edistää vakautta niin lähialueilla kuin myös kansainvälisen yhteistyön kautta muun muassa EU:n ja YK:n jäsenenä sekä Naton rauhankumppanina. Perusdoktriini aktiivisesta ulkopoliitikasta, uskottavasta omasta puolustuksesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä on ennal-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Turvallisuuspoliittisessa toimintaympäristössä on kuitenkin tapahtunut selkeä muutos. Aiemmin julkaistu Nato-selvitys ja tämä selonteko kuvaavat molemmat Itämeren kiristynyttä tilannetta ja Venäjän roolia siinä sekä toimien ja vastatoimien negatiivista kierrettä, jonka vaikutuksesta sotilaallinen toiminta lähialueillamme on lisääntynyt. Sotilaallisten uhkien torjumiseksi Suomi harjoittaa ennakoivaa ja aktiivista vakauspolitiikkaa.

Keskusteluyhteyksien ylläpitäminen Venäjän kanssa edistää tätä eikä ole ristiriidassa EU:n yhteisten Venäjä-linjausten kanssa. Sen sijaan kauppa- ja energiapolitiikka on usein ulko- ja turvallisuuspolitiikan jatketta, joten nähdäänköhän selonteon mainitsema tavoite Suomen ja Venäjän energiayhteistyön nivoutumisesta osaksi EU:n energiaunionin kehittämistä Brysselistä käsin yhtä toiveikkaasti?

Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit yhtyvät pääasiassa selonteossa esitettyihin arvioihin. Itämeren alueen turvallisuuden lisäämiseksi yhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Selonteko nostaa esimerkkinä esille puolustusyhteistyön operatiivisen suunnittelun kehittämisen. Lisäisin tähän näkökulman, voisiko pohjoismaista yhteistyötä lisätä hybridiuhkiin vastaamisen osalta. Sillä saralla laajemmat hartiat ja monipuolisempi osaaminen voisivat olla erityiseksi hyödyksi.

Keväämmällä käsitellyssä sisäisen turvallisuuden selonteossa jo todettiin, että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden raja madaltuu. Sama havainto tehdään myös tässä. Turvallisuuspolitiikka on nähtävä yhtenä kokonaisuutena. Radikalisoituminen, terrorismi, tietoverkkorikollisuus, maahanmuuton kysymykset, hybridiuhat — kaikki koskettavat niin sisäistä turvallisuutta kuin ulkosuhteita. Hybridisodan keinoja voidaan käyttää myös sisäpolitiikan välineenä ja sellaisia valtioita vastaan, joiden kanssa ei olla varsinaisesti sodassa. Siis myös sodan ja rauhan välinen raja on hämärtyvässä.

Hybridiuhkiin varautuminen on välttämätöntä ja haastavaa, mutta meillä on myös hyvät valmiudet tähän. Suomessa viranomaisten välinen yhteistyö on esimerkillistä ja maailman huippuluokkaa. Voimme luottaa siihen, että sekä sisäisestä turvallisuudesta että ulkosuhteista ja puolustuspolitiikasta vastaavat tahot kommunikoivat sujuvasti keskenään ja hyödyntävät toistensa osaamista ja resursseja. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää turvata kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus eli lisätä omavaraisuuttamme ruuan ja energian tuotannossa. Hybridiuhkien torjunnassa tämä kuuluu aivan niihin alkeisiin, ja toivon, ettemme harjoitetun heikon maatalouspolitiikan takia kompastu niissä.

Arvoisa rouva puhemies! Selonteko toteaa, että Suomi pitää yllä mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä ja että Euroopan unionin puolustusyhteistyötä kehitetään yhteistyössä Naton kanssa. Vain kahden päivän päässä on Ison-Britannian kansanäänestys EU-jäsenyyden jatkamisesta, ja selonteko hädin tuskin mainitsee asiaa. On pakko yhtyä aiempien puheenvuorojen ihmettelyyn tämän selonteon antamisen ajankohdasta. Mahdollisella brexitillä on myös laajat ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutuksensa, ja KD eduskuntaryhmänä edellyttää, että hallitus on varautunut myös Britannian eroon. EU:ssa ollaan keskusteluihin nostamassa yhteisen turvallisuuspolitiikan tiivistäminen. Miten hallitus suhtautuu muun muassa tähän?

Arktisen yhteistyön osalta selonteko on valitettavan suppea. Toivottavasti hallitus on kuitenkin varautunut huolella Arktisen neuvoston ensi vuonna alkavaan puheenjohtajuuteen. Nyt olisi aika saada valtionhallintoonkin yksi päätoiminen arktisen politiikan vastaava. Koordinointia toki on, mutta kokonaisjohtajuutta vähemmän. Tavoitteena tulee olla huippukokouksen järjestäminen ja liennytyksen lisääminen. Kun selonteko alleviivaa al-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kuperäiskansojen oikeuksien edistämistä hallituksen keskeisenä tavoitteena, niin lisäisikö ILO-sopimuksen ratifiointi Suomen osalta tämän kohdan uskottavuutta?

Arvoisa rouva puhemies! Selonteon mukaan Suomi painottaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kehityspolitiikan kokonaisuutta hauraissa valtioissa ja pyrkii vaikuttamaan muutoliikkeen perussyihin. Tästä näkökulmasta käsin onkin mahdotonta ymmärtää sitä energiaa ja aktiivisuutta, jota hallitus on osoittanut ajaessaan alas suomalaista kehitysyhteistyötä. Ymmärrätte kai, että nämä toimet vaarantavat muun muassa monen tytön ja pojan koulunkäynnin jatkoon kehitysmaissa mutta ovat myös heikentäneet Suomen kansainvälistä asemaa? Millä keinoilla yritätte paikata ja korjata jo syntynyttä vahinkoa?

Arvoisa rouva puhemies! Nostan vielä lopuksi esille Lähi-idän. Kannustamme hallitusta rakentamaan ja konflikteja lievennyttävään linjaan ja tekemään kansainvälistä yhteistyötä terrorismin määrätietoiseksi torjumiseksi. Tuon alueen vakaus viime kädessä heijastuu Suomeenkin saakka.

Kaiken kaikkiaan globaalia toimintaympäristöä kuvatessa selonteko nostaa esille useita kannatettavia linjauksia, muun muassa kestävästä kehitystä, ihmisoikeuksia, rauhanvälitystä ja sääntöperusteisuutta. Hallituksen on pohdittava, onko sillä riittäviä panostuksia ja välineitä näiden toteuttamiseen. Miksi asetetut hienot tavoitteet eivät näy millään tavalla hallituksen toimenpiteissä?

Arvoisa rouva puhemies! Suomi voi halutessaan edelleenkin olla rauhanvälityksen suurvalta, siinä meillä on annettavaa globaalissakin mittakaavassa.

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia puheenvuoron käyttävät ensin ministeri Soini ja sitten pääministeri Sipilä. — Ministeri Soini, enintään 5 minuuttia.

15.17 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ryhmäpuheista. Ne olivat rakentavia, ja sen verran kuin on kritiikkiä, niin pitää demokratiassa myös olla. Mutta muutama asia, jonka haluan sanoa:

Ensimmäistä kertaa eduskunnan seurantaryhmä sai selonteon luonnoksen nähtäväkseen, esitti siihen kommentteja, joita otettiin myös huomioon. Näin pyrimme siihen, että näitä ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksia valmistellaan oikeasti laajalla pohjalla. Aiemmin seurantaryhmät ovat tehneet omat erilliset linjauksensa. Tämän tiedän aika hyvin ollessani edellisen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja. Tämä on syytä tehdä selväksi, että nyt on menty avoimempaan ja edelleen isommin eduskunnan huomioivaan suuntaan. Tämä on hyvä asia.

No, sitten prosessista. Yleensä, jos sisältö kelpaa, niin sitten prosessiin puututaan. Tietysti on oikeus sitä arvostella.

Minä selitin tätä brexit-kysymystä mutta sanonpa sen joka tapauksessa jonkinikäisenä kokemuksena siitäkin järjestelmästä. Äänestettiin sitten jäämisen tai lähtemisen puolesta, niin se on ihan selvä, että se vaikuttaa Euroopan unioniin. Ei ole kysymys siis siitä, että jos britit jäävät, niin mikään ei muutu. Kaikki muuttuu, ja vain muutos on pysyvää. Sen takia katson, että on parempi, että hallitus toimii ohjelmansa mukaisesti, tekee ajallaan nämä asiat. Muuten ainoa, mitä hallitus olisi saanut aikaan näillä alueilla, olisi ollut tilattu Nato-selvitys sellaisilta henkilöiltä, jotka ovat kyllä asiantuntijoita, mutta hallituksen kantaa ei saataisi näihin asioihin kuin ehkä sitten milloin — presidentinvaalien jälkeen, vai ketä tässä odotetaan?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Sitten muutama asia. Täällä oli hyviä havaintoja, muun muassa edustaja Tuomiojalta uhat, mahdollisuudet ja nämä, se oli hyvin rakentavaa. Haluan vielä painottaa tältä kohdin, että me emme pidä yllä uhkakuvia, puhumattakaan, että lietsomme konflikteja, vaan nimenomaan vakaus ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät sitä, että toimintalinjamme on etukäteen selkeä ja vahva ja puolustuskykymme muiden tiedossa. Tämä on hyvä asia.

Sitten, edustaja Mustajärvi, teidän puheenvuoronne oli mielenkiintoinen. Viime kaudelle te ette mahtunut vasemmistoliiton eduskuntaryhmään, nyt te olette vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ryhmäpuhujia. Mikä on muuttunut, ja miksi se on muuttunut? Tämä on minun mielestäni mielenkiintoinen asia. Ei Suomea ujuteta eikä hivuteta yhtään mihinkään, se on täysin selvä asia. Otitte harjoitustoiminnan esiin. Hyvä näin. Kansainvälinen harjoitustoiminta on osa Suomen kansainvälistä yhteistyötä, se palvelee meitä, kansallisen kriisinhallinnan ja oman kansallisen puolustuksemme kehittämisen tarpeita. Selvää on, että me suomalaiset, Suomi, valitsemme omista lähtökohdistamme sotilaallisen suorituskyvyn ja turvallisuuspoliittisen harkinnan perusteella harjoitukset, joihin osallistumme — me, ei kukaan muu.

Edustaja Essayah otti lopuksi esiin Lähi-idän. Se on hyvin tärkeätä. Kävin henkilökohtaisesti sekä Israelissa että palestiinalaisalueella. Suomen viesti on hyvin selvä: kannatamme oikeudenmukaista, pysyvää rauhaa, kahden valtion mallia, sitä, että tappaminen, terrori ja muu saataisiin suitsittua.

Vihreiden puheenvuorossa oli hyvää ympäristö ja laajasti sen ymmärtäminen, niin kuin hallituskin tajuaa. Jos meillä ei ole oikeudenmukaista kauppapolitiikkaa Afrikassa, jos ei niitä tuotteita oteta vastaan, me joudumme ottamaan vastaan ne ihmiset, koska he lähtevät liikkeelle. Tämä on minun mielestäni tärkeä havainto.

Sitten tietysti hallituspuolueiden ja perussuomalaisten ryhmäpuheet olivat erinomaisia analyysejä ja vastuullisia, isänmaan edun huomioivia, mutta kyllä täytyy sanoa, että sokeirina pohjalla oli RKP:n puheenvuoro. Se oli teknisesti paras koskaan kuulemani RKP:n puheenvuoro, ja olen kuullut monta. Kiitoksia, edustaja Wallin!

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, enintään 5 minuuttia.

15.22 Pääministeri Juha Sipilä: Rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys, vahvistaa meidän kansainvälistä asemaamme, taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi sekä yhteiskunnan toimivuus. Keskeinen tavoite on estää maatamme joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Nämä päämäärät ja tavoitteet toimivat ohjenuorana valtionjohdolle kaikissa tilanteissa. Linjamme on Suomen pitkä linja: Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, pidämme yllä vahvaa kansallista puolustuskykyä, kansallisen liikkumavaramme säilyttämiseksi ylläpidämme mahdollisuutta sotilaalliseen liittoutumiseen, Naton kanssa harjoitamme käytännönläheistä yhteistyötä rauhankumppanina. Pidän myös äärimmäisen tärkeänä sitä, että Suomen harjoittamalle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle on laaja parlamentaarinen yhteisymmärrys.

Ihan muutamia havaintoja.

Ensinnäkin on luonnollista, että Euroopan unioni on Suomelle olennainen kehys. EU:n vahva kehittyminen turvallisuusyhteisönä on Suomen etu. EU-maiden siteet ovat syvät, ja on luonnollista, että ne ulottuvat myös turvallisuuteen. EU-maat ovat toistensa tukena myös sotilaallisissa kriiseissä. Kun Ranska pyysi apua, niin sitä annettiin. Se oli kaikille

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

EU-maille itsestään selvää. Vieraillessani viime viikolla Ranskassa Suomea kiiteltiin konkreettisesta avusta osana tätä päätöstä. Vapautamme nyt myös ranskalaisen komppanian määrääjäksi UNIFIL-operaatiossa Libanonissa.

Suomi ja Ruotsi ovat löytäneet toisensa myös turvallisuuspolitiikassa. Tämän selonteon kirjauksen mukaan ulko- ja turvallisuuspolitiikassa yhteistyö Ruotsin kanssa on laaja-alaista ja sitä edistetään yhteisten etujen pohjalta, ilman rajoitteita. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että voimme edetä yhteistyössä niin pitkälle kuin poliittista tahtoa löytyy. Ruotsin kollegani kanssa käymieni keskustelujen perusteella tiedän, että heidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa kulmakivi on sotilaallinen liittoutumattomuus ja he eivät halua edetä sotilaalliseen liittoutumiseen tai valtioliittoon asti Suomenkaan kanssa. Saimme tähän vahvistuksen myös sunnuntaina Kultarannassa. Mielestäni yhteistyötä voidaan kuitenkin syventää vielä merkittävästi ilman valtioliittoa tai sotilasliittoa.

Arvoisa puhemies! Mitä Venäjään tulee, Suomi on vastannut koko Euroopan unionin taivoin päättäväisesti Ukrainan kriisiin ja seisoo yhteisessä rintamassa. Toimet Krimin niemimaalla ja Itä-Ukrainassa tuomitaan. Minskin sopimuksen tinkimätön toimeenpano on avain sanktioista luopumiselle. Mutta kriisinkin aikana on käytävä dialogia. Tuen presidentti Niinistön perusteluja, miksi hän on kutsunut presidentti Putinin Suomeen. Myös hallitus on tietoisesti lisännyt dialogia Venäjän kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen kumppanuus Naton kanssa on kestänyt kohta neljännesvuosisadan. Natolla on keskeinen merkitys Euroopan turvallisuudelle. Natolla on merkitystä myös Baltian maiden ihmisten turvallisuudentunteelle ja sitä kautta koko Itämeren turvallisuudelle. Jännitys Itämerellä on lisääntynyt. Puolin ja toisin raudan ja aktiviteetin lisääntyminen alueella lisää riskiä myös onnettomuuksiin ja tahattomiin selkkauksiin. Esimerkiksi pimeänä eli ilman transponderia lentävät lentokoneet aiheuttavat vaaran paitsi toisilleen myös siviilikoneille.

Arvoisa puhemies! Uskon, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on vahva pohja Suomen politiikalle. Se antaa realistisen kuvan toimintaympäristöstämme: on uhkia, ja niihin varaudutaan, mutta on myös mahdollisuuksia, joihin voimme tarttua. Suomi ei ole sivustakatsoja vaan aktiivinen vaikuttaja. On tärkeää, että aktiivisella ulko- ja turvallisuuspolitiikalla teemme yhdessä osamme vakaamman, turvallisemman ja oikeudenmukaisemman maailman rakentamiseksi.

Puhemies Maria Lohela: Hyvä. Sitten siirrymme debattiin. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan. — Edustaja Vanhanen ensimmäisenä.

15.27 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä käyty ensimmäinen keskustelukierros osoittaa sen, mikä demokratiassa on luonnollista, että ryhmien välillä on selvästi myös eroja, mutta ne esitettiin tavalla, joka ei estä sitä, etteikö tässä hetkessä ja ajassa kyetä myös vastaamaan selontekoon yhteisellä tavalla. Uskon, että tämä luo edellytykset vastaukseen, josta eduskunta voisi olla yksimielinen. Melkein kaikki korostivat sitä, että erityisesti pienen maan kannalta on olennaista tämä sopimuksenvaraisuus kansainvälisessä yhteistoiminnassa, sopimusten kunnioittaminen, niiden noudattaminen. Minä itse asiassa luulen, että meidän suurin haasteemme tässä eduskuntakäsittelyssä tulee olemaan se, millä tavalla me itse määrittelemme vastauksemme siihen, millä tavalla me olemme valmiita toteuttamaan ja noudattamaan sitä valtiosopimusta, joka on EU:n perussopimuksena, Lissabonin sopimuksena, tunnettu, ja sen solidaarisuus- ja keskinäisen avun-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

annon lausekkeisiin liittyen. Minusta on tärkeää, että myös Suomesta tässä kysymyksessä lähtee (Puhemies koputtaa) sellainen ymmärrettävä yhtenäinen viesti (Puhemies koputtaa) myös muille EU-kumppaneille, ja sitä nyt kesän yli pitää ryhtyä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.28 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selonteossa linjataan, että Suomi tiivistää suhteitaan Kiinaan. Erityisesti korostetaan Suomea kiinnostavia Kiinan kannalta ja Kiinan kehityksen kannalta oleellisia aloja. Suomi on Aasian infrastruktuuri-investointipankin eli AIIB:n perustajajäsen — allekirjoitimme perustamisasiakirjan noin vuosi sitten. Tähän liittyy Kiinan uusi silkkitie, joka menee maa- ja merireittejä aina Aasiasta Eurooppaan asti. Silkkitie on maailman kaikkien aikojen suurin rakennusprojekti. Infrastruktuurihankkeiden ketju muodostaa maailman suurimman taloudellisen käytävän, jonka vaikutuspiiriin kuuluu 4,4 miljardia ihmistä ja asuinalueet muodostavat 19 biljoonan euron vuotuisen liikevaihdon. Aasiassa on jo nyt yli 500 miljoonaa keskiluokkaista kuluttajaa. Kysynkin vielä hallitukselta: miten hallitus aikoo tukea suomalaisten yritysten mahdollisuuksia saada rakennushankkeita silkkitien varrelta?

15.29 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakavin asia tässä keskustelussa tänään on se sapelinkalisteluun liittyvä syyttely, jota sanotaan yhden osapuolen tekävän Itämeren piirissä. Menkää kysymään Ukrainasta: viimeisen vuorokauden aikana taas kaksi sotilasta kuollut, viisi haavoittunut. Tämä tarina on jatkunut kaksi vuotta — kaksi vuotta, vakava asia. Näin ollen kannattaa hieman katsoa, ketä syyttää, kenet ottaa tikun nokkaan. On kysymys siitä, että Euroopassa on kaksi raidetta: joko voimapolitiikan tie, josta tiedämme, miten se koskettaa pieniäkin valtioita, tai sopimuksenvarainen, kansainvälisiin sopimuksiin, sitoumuksiin, kansainväliseen oikeuteen liittyvä tie, jossa kunioitetaan pelisääntöjä. Suomen on tehtävä kaikkensa, jotta tuo tie tulisi valtavirraksi.

15.30 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin keskustelua sillä korvalla, mitenkä eduskunnassa voidaan jatkossa pystyä kokoamaan yhteinen näkemys eduskunnan vastaukseen. Luotan siihen, että se on mahdollista. Meillä oli hyvä yhteisymmärrys seurantaryhmässä, ja toivottavasti se myöskin jatkuu. En näe tässä mitään erityisempiä esteitä. Toki se tarkoittaa sitä, että silloin kuljetaan tietyllä lailla valtavirran mukana, ja se tarkoittaa sitä, että ikään kuin äärimmäisiä mielipiteitä ei sellaisenaan nyt kyllä kirjata. En usko, että me edustamme tällaisia, mutta ymmärrän täysin, että ei eduskunnan vastausta kirjoiteta juuri sen mukaan kuin minkä me näkisimme parhaana mahdollisena. Mutta ei se ole kenenkään muun vaan se on eduskunnan vastaus, ja olisi suotavaa, että se todella syntyisi laajalla yksimielisyydellä. Tässä suhteessa ehkä selvimmin tarkastelun paikka on RKP:llä, joka selvästi halusi poiketa tästä, ja ehkä kokoomuskin sitten joutuu tätä omaa Nato-kantaansa vielä pohtimaan, millä lailla sitä halutaan muotoilla. (Puhemies koputtaa) Mutta pidän tärkeänä sitä, että voisimme tästä päästä yhteisymmärrykseen.

15.31 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että muutosta tapahtuu koko ajan, ja varmasti tämän selonteon antamisen ajankohta sinänsä on huono, jos se jää joihinkin yksittäistä päätöstä odottamaan. Mutta ongelma tässä minun mielestäni on nyt se, että tämä jää kolmeksi kuukaudeksi seisomaan ja eduskunta aloittaa käsittelyn vasta syksyllä. Siinä mielessä toki olisi toivonut, että hallitus olisi tuonut tämän

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vasta syksyllä, niin kuin seurantaryhmä yksimielisesti toivoi. Ja ei vain, että keskustelu ei jatku kansanedustajien kesken, mutta ennen kaikkea minua häiritsevät nämä ajankohdat sekä tässä että Nato-selvityksessä, kun me haluamme laajaa kansalaiskeskustelua ja toinen oli ajoitettu juuri, kun ihmiset alkoivat viettämään vappua, ja nyt ihmiset ovat poistumassa juhannuksen viettoon. Minä toivon, että se kolmas selonteko, puolustuspoliittinen selonteko, ei tule sitten ihan siinä joulun alla, koska presidentti Niinistö on hienosti luonut tätä kulttuuria, että kaikki kansalaiset puhuvat ja seuraavat ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja sen soisi (Puhemies koputtaa) jatkuvan ja selonteon ajoitusten tukevan sitä.

15.33 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini, ei se nyt niin tavatonta ole, jos minä pääsen pitämään ryhmäpuheenvuoroa. Viime kaudella minä pidin niitä paljon enemmän. (Naurua) Ettekä te pääse loputtomiin pakoon sitä, että vasemmiston ryhmä on mennyt viime kaudella hajalle. Onko se nyt ihme, jos 14 kansanedustajaa jostain asiasta on kovastikin eri mieltä, kun muistelen teidän juttuanne Uuden Suomen nettilehdessä vuodelta 2008. Se löytyy muuten, jos olette kiinnostuneita, hakusanoilla "Soini onkin Nato-mies". Se oli sen jutun otsikko. Ja kun nostatte nämä meidän erimielisyytemme esille, niin mikä siinä oli mielenkiintoista? Te onnistuitte puoluejohtajana olemaan eri mieltä puolueenne kanssa, sitten te olitte eri mieltä eduskuntaryhmänne kanssa, ja kun ottaa tämän historiallisen ulottuvuuden vielä, niin panee epäilemään, että te olette onnistunut olemaan eri mieltä itsennekin kanssa. (Naurua) Eikö kuitenkin olisi rehellistä, vaikka tämä pohjapaperi on hallituksen paperi ja siinä oli erillinen seurantar ryhmä, ainakin puoluejohtajana kertoa, mikä teidän Nato-kantanne on?

15.34 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän selonteon valmistelun alla on käyty keskustelua myös aikataulusta: onko nyt se oikea aika antaa selonteko, vai olisiko ollut parempi ajankohta vasta syksyllä? Tiedämme kuitenkin varsin hyvin, että jo ylihuomenna tapahtuu sellaista, jolla voi olla perinpohjaista vaikutusta yhteistyökuvioihin Euroopassa ja myöskin suoria vaikutuksia Suomeen. Britit äänestävät torstaina brexitistä, toivottavasti brexitiä vastaan. On vaikeaa, jopa mahdotonta, ennakoida tilannetta ja lopputulosta tällä hetkellä. Ei saisi maalata pirua seinälle, mutta päivänselvää on se, että jos britit jättävät unionin, sillä on myös suoria vaikutuksia Euroopan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Kuten ministeri Soini sanoi, jos näin käy, niin kaikki muuttuu.

Kysyisin, miten hallitus on tarkemmin varautunut tällaiseen mullistavaan muutokseen Euroopassa nimenomaan ulko- ja turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta.

15.35 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Kristillisdemokraatit eivät ole pelkästään kritisoineet tätä ajankohtaa ajankohtana vaan juuri sitä, mitä tuossa edustaja Wallin totesi, onko hallituksella näkemyksiä siihen — kun EU:ssa ollaan nyt sitten turvallisuuspolitiikkaa todennäköisesti tiivistämässä joka tapauksessa — miten me suhtaudumme tähän. Tuntuu vähän siltä, että kun asiat EU:n sisällä ovat sekaisin, niin sitten tuo yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja sen ympärillä tiivistyminen näyttäisivät olevan jonkinlainen tie ulos. Ranska on muun muassa esittänyt sitä, että pitäisi kutsua koolle ylimääräinen kokous Lähi-idän rauhanprosessin aktivoimiseksi. Kuitenkin samanaikaisesti odotamme sitä, että kvartetti, johon kuuluvat EU, YK ja myöskin Venäjä ja USA, kaikki osapuolina, tuo oman esityksensä. Eli tällaisia irtiottoja tapahtuu. Onko Suomi suhtautumassa näihin irtiottoihin myönteisesti, ja miten me ylipäättänsä-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kin suhtaudumme tähän, jos hyvin nopealla tahdilla tätä tiivistyvää turvallisuusyhteistyötä aletaan viemään eteenpäin?

15.36 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän selonteon ajoituksesta on ollut polemiikka, ja merkittävin puute siinä on juuri se, että tästä puuttuu nyt syvällinen analyysi Ison-Britannian kansanäänestyksestä ja Naton Varsovan-huip-pukokouksesta. Mutta tälläkin voidaan aivan hyvin mennä. Eduskunnan kannalta tämän voi nähdä myös sillä tavalla, että tämä ajoitus itse asiassa korostaa eduskunnan analyysin ja linjauksen merkitystä. Nythän analyysi ja linjaus tehdään tässä talossa syksyllä, kun näitä asioita punnitaan. Eduskunnan arvo tässä suhteessa UTP:n linjaajana nousee entisestään.

Arvoisa puhemies! Toinen huomio vielä. Suomi—Ruotsi-puolustusyhteistyölle on vahva tuki sekä Suomessa että Ruotsissa, se todettiin viimeksi Kultaranta-keskusteluissa eilen ja toissa päivänä. Se on hyvä ratkaisu, ja uskon, että se lisää vakautta Pohjois-Euroopassa. Mutta toisaalta: Samalla kun puolustusyhteistyötä syvennetään, niin syntyy myös tarve ulkopoliittikan yhteistyön syventämiselle ja koordinaation lisäämiselle. Onko hallitus tässä suhteessa liikkeellä, ja onko tarkoitus tiivistää ulkopoliittikan koordinaatiota? Aivan identtisiä meidän ulkopoliittikkamme eivät ole, vaikkakin lähellä toisiaan.

15.37 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä turvallisuusympäristön muutosta on maalattu erittäin raskain pensselein. Oma isäni, vuonna 1929 syntynyt, kysyi eilen, että sotaanko tässä valmistaudutaan, kun hän oli kuunnellut viime päivien puheenvuoroja. Jos kansalaiset alkavat kokea näin, niin silloin kaikki viestit eivät ole ehkä sattuneet ihan kohdallensa. Tämä antaa ajattelemisen aihetta. Haluan kiittää pääministeri Sipilää, joka on käsitellyt vaikeita asioita erinomaisen hyvällä, hienolla ja vastuullisella tavalla — asian olennaiset puolet on tuotu esiin, mutta ilman, että lietsotaan tällaista tunnetta, että nyt ollaan sodassa tai vähintäänkin hybridisodassa.

Kiitan myös siitä, että tämä itse peruslinja säilyy: Suomi huolehtii puolustuksestaan ja pysyy sotilasliittojen ulkopuolella.

15.38 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta voi kiittää tästä päälinjasta selonteossa: Mielestäni tässä yhdistyvät vakaa toimintalinja sekä realistinen analyysi myös lähiympäristömme muuttuneesta turvallisuustilanteesta. Asioita pitää voida sanoa ääneen, jos jotain muuttuu, se on osa kansalaiskeskustelua, mutta toiminnassa pitää olla vakautta ja malttia, ja siltä se näyttää.

Mutta haluan kiinnittää huomiota yhteen asiaan, joka selonteossa jää vähemmälle. Meidän toimintaympäristömme on muuttunut myös pohjoisella merialueella eli arktisella merialueella. Siellä jäiden vetäytyminen ja ilmastonmuutoksen eteneminen lämmittävät aluevesiä kaksi kertaa nopeammin kuin ilmaston lämpeneminen muualla etenee, ja siellä on myös turvallisuusjännitteiden riski kasvamassa. Samoin arktinen merialue on maailman ainoita merialueita, jolla ei ole perustettu luonnonsuojelualueiden verkostoa, ei ole rajoitettu merenkulun turvallisuusriskejä riittävän pieniksi onnettomuuksien varalta ja luonnonvarojen hyödyntämisen pelisäännöt ovat kesken. Hallitus ei tässä linjaa niin kuin arktisessa strategiassa 2013, että Suomi ajaa tämän aivan keskeisen napa-alueen täyssuojelua ja (Puhemies koputtaa) luonnonsuojelun edistämistä alueella — voitteko sanoa, oletteko vielä vuoden 2013 strategian takana?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

15.39 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä tilanne todella tulee korostamaan eduskunnan roolia sillä tavalla, että kun tämä noin kolmen kuukauden kuluttua tulee tänne saliin uudestaan, niin sitä ennen ehtii varmasti tapahtua aika paljon.

Tässä kysyn vain lyhyesti, että nyt kun tätä Nato-keskustelua käydään, siinä tahtoo jäädä vähän varjoon se erittäin keskeinen alue, joka todetaan hyvin täällä selonteossa, eli se, mikä tulee olemaan Euroopan unionin rooli tässä turvallisuuspolitiikassa. Te, pääministeri, kävitte juuri presidentti Hollanden kanssa keskustelua, ymmärtääkseni, myöskin turvallisuuspolitiikasta, ja täällähän todetaan hyvin selkeästi, että pitää vahvistaa tätä Euroopan unionin yhteistä valmiutta ja puolustusta — ja täällä mainitaan myöskin, että yhteistyössä Naton kanssa Euroopan unionin yhteistyötä. Minkälainen käsitys teillä ja ulkoministerillä on nyt siitä, mitä nämä sanat pitävät takanaan, kun olette näitä keskusteluja käyneet?

15.41 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itämeren turvallisuusympäristö on Venäjän toimien myötä muuttunut. Tämä on tosiasia. Toisin kuin tässä selonteossa todetaan, on näiden jännitteiden kasvamiseen myötävaikuttanut myös sotiliitto Naton läsnäolo Itämeren alueella. Mielestäni tämäkin on tosiasia, joka pitää olla mahdollista todeta tämänkaltaisessa selonteossa. Sotilaallinen liittoutumattomuus lisää turvallisuutta Suomessa ja on tärkeä osa juurikin sitä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ennustettavuutta ja luotettavuutta, jonka tärkeyttä on tuotu esille tässä monissa puheenvuoroissa tänään.

Tämän lisäksi on painotettu aktiivisen vakauttamispolitiikan tärkeyttä, ja juuri tätä olisi itse toivonut, että olisi käsitelty enemmän tässä selonteossa. Nyt tämä tärkeä osa Suomen ulkopolitiikasta jää aika pitkälti ilman sisältöä. Eli mikä on pääministerin näkemys, miten Suomi voisi toimia nykyistä aktiivisemmin näiden Itämeren jännitteiden purkamiseksi?

15.42 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomi vahvistaa toimia muuttoliikkeen perussyiden ja hauraiden valtioiden osalta. Suomi vaikuttaakin erityisesti Lähi-idässä, Afganistanissa ja Afrikassa perussyihin, joiden vuoksi ihmiset joutuvat lähtemään kotikonnuiltaan. Suomi osallistuu poliittisten ratkaisujen etsimiseen ja sotilaallisiin ja siviilikriisinhallintatoimiin lähtö- ja kauttakulkumaissa. Näin vaikutetaan maiden hallinnon kykyyn ehkäistä ja hillitä vakavaa rikollisuutta, väkivaltaa, ihmisalakuljetusta ja terrorismia. Siviilikriisinhallinnalla tuetaan kohdemaiden omaa kapasiteettia, oikeusvaltiokehitystä ja hyvää hallintoa. Siksi siviilikriisinhallinta on tärkeä painopiste. Selonteon mukaan Suomi toimii sen puolesta, että naiset osallistuvat entistä laajemmin rauhan ja turvallisuuden rakentamiseen. — Kiitos.

15.43 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Den här redogörelsen är rakt på sak, den är ärlig, någonting som vi uppskattar i svenska folkpartiet. Och jag vill också säga det att jag tror att vi alla är eniga om att vi behöver fördjupa vårt samarbete med Sverige. Det kom också mycket tydligt fram i Gullrandadiskussionerna att det finns ett ömsesidigt behov, man ser en ömsesidig nytta, och den linjen ska vi fortsätta på.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näissä Kultaranta-keskusteluissa tuli erittäin hyvin esille se, että tässä on meillä yhteinen intressi mennä eteenpäin yhdessä, syventää yhteistyötä Ruotsin kanssa, ja myös tässä salissa vaikuttaa juuri tästä asiasta olevan suuri suuri yhteisymmärrys, ja kiitos siitä.

Mutta näissä keskusteluissa tuli myös esille se, että tällä hetkellä Ruotsissa pääministeri Löfven on lyönyt kiinni sen, että Ruotsi on edelleen sitoutumaton maa ja tulee näin olemaan ainakin niin kauan, kun sosialidemokraatit ovat vallassa. Samalla tiedetään, että Ruotsissa toinen osapuoli eli porvarillinen puoli ajattelee toisin. (Puhemies koputtaa) Millä tavalla hallitus tulee seuraamaan tätä, ettei käy niin, että Ruotsi hakee... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.44 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Som Henriksson nämnde innehåller ju det här också andra saker än bara redogörelse om militärallianser.

Niin kuin ulkoministerikin totesi, Euroopassa on tapahtunut terroristi-iskuja ja EU:n sisäinen kehitys ja solidaarisuus ovat koetuksella. Tässä tilanteessa olisi ehdottoman tärkeää, että EU:ssa olisi terrorismin torjunnassa yhtenäinen näkemys ja työkalut, mutta näin ei kuitenkaan vielä ole kaikilta osin. Turvallisuusviranomaisilla ei ole edelleenkään pääsyä EU:n alueella oleviin oleellisiin tietokantoihin.

Kysyisin kolme kysymystä hallitukselta: miten viranomaisten tietojenvaihto onnistuu tänä päivänä käytännössä, miten ECRIS-direktiivi etenee, ja miten esimerkiksi Balkanilla toimivat laittomat asemarkkinat saataisiin kuriin?

15.45 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seurantaryhmän puheenjohtajana totean sen, että ihan alun perin valitsimme sen tien, että pyrimme vaikuttamaan valmisteltavana olevan selonteon sisältöön, olletikin kun puhemiesneuvosto tässä asettamiskirjeessään totesi, että tarvittaessa tämä ryhmä voi ottaa kantaa valmistelussa oleviin esityksiin. Emme siis lähteneet oman paperin tekemiseen — jonka olisimme kyllä pystyneet tekemään ja osanneet myös tehdä, priimalaataa. Mutta valitsimme vaikuttamisen tien. 15 palaveria pidettiin, ja palautettakin pystyimme antamaan. Siinä tietysti ulkoministeri on oikeassa, että me saimme luettavaksemme kyllä versioita, mikä oli tietysti hyvä asia, pienoisen nyhtämisen jälkeen, mutta se on tässä sivuseikka.

Olennaista on se, että me saatoimme tehdä yksimielisen palautteen, kaksi kappaletta, yksimielisen palautteen eduskunnasta. Se on minusta jo saavutus, joka toivottavasti ohjaa siten jatkotyötäkin, kun mennään puolustuspoliittisen selonteon valmistelun puolelle tässä kesän ja syksyn aikana. Ja sikäli kuin olen ymmärtänyt, niin myös tämä selonteko itsessään kehittyi jossakin määrin tämän antamamme palautteen seurauksena. Mihin suuntaan, sitä voi itse kukin arvioida, mutta sanoisin, että tasapainoisempaan suuntaan. (Puhemies koputtaa) Opiksi on otettava, ja toivon, (Puhemies: Aika tuli jo täyteen!) että puolustusselonteon yhteydessä tämä myös tehdään.

15.47 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä osaltani haluan kiittää siitä, että nämä peruslinjaukset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta tässä selonteossa on rakennettu perinteiseen malliin. Haluan myös kiittää omalta osaltani, miten pääministeri on noita Kultaranta-keskusteluja kuunnellut. Nostan yhden asian esille täällä, joka tuntuu olevan sekä Ruotsin pääministerin että myös tasavallan presidentin huo-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

lena noissa keskusteluissa. Se oli tämä sääntöpohjaisen toiminnan rapautuminen kansainvälisellä kentällä.

Haluaisin nyt tässä yhteydessä kysyä ulkoministeri Soinilta, miten hallitus tämän selonteon pohjalta on ajatellut, ja ulkoministeriö, tätä sääntöpohjaista toimintaa laajemmin vahvistaa. Täällä on nostettu esille tämä YK:n peruskirja ja sen valtioitten väliset toimintaperiaatteet. Täällä on nostettu kauppajärjestelmä ja täällä on nostettu kansainvälisten järjestöjen toimintakyky ja tehokkuus esille. Mutta onko olemassa näiden asioiden lisäksi konkreettisia suunnitelmia tämän sääntöpohjaisen toiminnan vahvistamiseksi?

15.48 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ulkoministerille selonteon esittelystä ja myös pääministerille vastauksista. Tässä selonteko on.

Monessa keskustelussa ja puheessa on noussut esille arktinen alue, joka mainitaan toki myös tässä selonteossa ja josta todetaan, että tilanne on säilynyt toistaiseksi suhteellisen vakaana. Venäjä on siellä merkittävä toimija, mutta niin on myös Suomi ja varmasti vain hyvällä. Tämä on ymmärretty jo pitkään ja arktista strategiaa on tehty moneen otteeseen. Arktisen mahdollisuuksia on tietenkin hyödynnettävä ymmärtäen sen herkkyyden, alkuperäiskansojen asema. Mutta siellä on myös mahdollisuuksien löytämistä, uskoisin niin.

Kristillisdemokraatit esittivät sangen mielenkiintoisen esityksen tämmöisen osaamisen vastuuhenkilöstä, mutta haluaisin kysyä ulkoministeriltä, onko nyt konkreettisia askelia jo tällä hallituskaudella löydettävissä arktisen hyödyntämiseksi.

15.49 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko puhuu paljon sotilaallisesta yhteistyöstä, puolustuksesta, ja se on näinä aikoina ymmärrettävää. Mutta tässä on vähemmän huomioita siitä, että myös rauha tarvitsee rakenteita. Eli jos haluamme olla Suomeksi aktiivisia, meidän pitäisi miettiä, mitä Suomi esittää EU:n avunanto- ja solidaarisuuslausekkeiden osalta, mitä Suomi esittää asevarustelun hillitsemisen osalta, ydinasesopimusten osalta, mitä Suomi esittää rauhanvälityksessä. Mielestäni näitä voisi eduskunnan vastauksessa ottaa vahvemmin esiin.

Sitten minulla olisi ulkoministerille kysymys, joka liittyy Suomi–Ruotsi-yhteistyöhön. Olemme puhuneet paljon viikonloppuna siitä, mikä meitä erottaa, mikä yhdistää. Yksi asia erottaa: Ruotsi on tehnyt kahdenvälisiä sopimuksia Yhdysvaltojen kanssa ja myöskin Tanskan ja Englannin kanssa puolustusyhteistyöstä. Onko ajatuksena, että tämä Suomen ja Ruotsin kehittyvä yhteistyö toisi kuitenkin tämmöisen puolustusyhteistyösopimuksen, vaikka ei toisikaan puolustusliittoa?

15.50 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten selonteostakin hyvin käy ilmi, radikalisoituminen on kasvava ja vakava uhka myös meillä Suomessa. Suomesta on lähtenyt taistelemaan terroristijärjestö Isisin riveihin useita kymmeniä vierastaistelijoita, ja muutama kymmen heistä on palannut takaisin Suomeen. Erityisesti nämä Suomeen palanneet vierastaistelijat muodostavat vakavan uhan.

Vierailimme hiljattain puolustusvaliokunnan kanssa Saksassa, jossa Saksaan palanneita vierastaistelijoita on tuomittu oikeudenkäynneissä, ja Saksassa terroristiepäillyiltä myös poistetaan matkustusasiakirjoja, kuten passeja. Hallituksen hiljattain antaman esityksen mukaan matkustaminen terrorismirikoksen tekeminen mielessä tulee rangaistavaksi myös Suomessa, mutta tämä yksinään ei riitä. Meidän pitää antaa selkeä signaali siitä, että Suo-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

mesta ei lähdetä taistelemaan terroristijärjestöjen riveihin — saati palata ilman tuntuvaa rangaistusta. Kysyisin ministereiltä: koska meillä ryhdytään tässä asiassa toimeen?

15.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Globaalien turvallisuusongelmien ratkaisuihin on ilman muuta, kuten täällä on todettu, perussyihin puuttumista painotettava. Rauhanvälityksen, ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen merkitys on aivan olennainen, jos me haaveilemme rauhanomaisesta tulevaisuudesta.

Suomelle osana Eurooppaa Afrikan, erityisesti Pohjois-Afrikan, kehitys on ratkaisevan tärkeä. Kansainvaelluksen kaltaisen muuttoliikkeen vaihtoehtoja on olemassa. Vaihtoehtona on perinteisen kehitysavun lisäksi EU:n laaja ja kunnianhimoinen yhteistyö esimerkiksi kaupan, elinkeinoelämän kehittämisen, maatalouden, koulutuksen, kestävä kehityksen, talouskasvun — ja niin edelleen — sarjoilla. Keskustan ryhmä tekee UTP-linjauksen, jossa esitämme, että EU laatisi kunnianhimoisen Afrikka-strategian kehityksen nopeuttamiseksi ja aikaansaamiseksi. Minusta se olisi erinomainen ajatus. Voimmeko sitä edistää, kysyn ministereiltä.

15.52 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallin piti ryhmäpuheenvuoron, jossa Nato-purjeet liehuivat kuin moderaattien puoluekokouksessa Ruotsissa konsanaan. Ulkoministeri Soini piti puheenvuoroa "teknisesti erinomaisena", mitä tämä sitten tarkoittaakaan. Ehkä ministeri Soinin lausunto vuodelta 2008 "mieluummin Nato kuin EU" antaa tästä jotain osviittaa näin brexitin alla.

Arvoisa rouva puhemies! Venäjän asevoimien tekemä kansainvälisen oikeuden vastainen Krimin valloitus ja sodan lietsominen Itä-Ukrainassa on täysin tuomittavaa, ja se heijastuu myös jännittyneisyytenä Itämeren alueelle. Nyt tässä ohjelmassa hallitus linjaa, että Naton läsnäolo ja toiminta vakauttavat alueen turvallisuutta Itämeren osalta. Itse näkisin pikemminkin niin, että meidän pitäisi toimia jännitteiden purkamiseksi niin Venäjän kuin Naton osalta, ja pidän erikoisena linjausta, että olisi hyvä, että Itämerellä on entistä enemmän asevoimia. Eikö olisi hyvä, (Puhemies koputtaa) että täällä olisi entistä vähemmän?

15.53 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Precis som riksdagsledamot Aila Paloniemi här så vill jag också ta fasta på de punkter som handlar om betoningen av inre och yttre säkerhetssamband och dessutom också jämställdhet och mänskliga rättigheter som utgångspunkt. Europa är naturligtvis inte heller den kontinent som är mest förutsägbar just nu i sin politik. Vi har rekordstort stöd för populismen och en tredjedel av regeringarna är inkluderade eller stöder, är beroende av populisternas stöd och extremhögerns stöd. Vi ser också i brexit att en stor del av debatten handlar om främlingsfientlighet och har en säkerhetspolitiskt dimension på det viset.

Jag undrar också här vad regeringens målsättningar inom Europa är. På vilket sätt stöder avtalet med Turkiet om handel med flyktingar, som alla internationella människorättsorganisationer har kritiserat, det att vi nu poängterar människorättsavtal och internationella folkrätten? Jag önskar att riksdagen i sitt svar kommer (Puhemies koputtaa) att fästa större uppmärksamhet vid de här frågorna.

15.56 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ensin edustaja Haaviston kanssa samasta tematiikasta. Ruotsi ilmoittaa olevansa alliansfrihetin linjal-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

la mutta samanaikaisesti rakentaa sopimuksia useiden Nato-kumppanimaiden kanssa kiinteiksi ja samalla tekee Naton kanssa myöskin host nation support -sopimuksen, niin kuin on tapahtunut. Meidän pitää myös päästä Ruotsin kanssa eteenpäin tällä linjalla. Minä kysyisin, seuraammeko me, ulkoministeri, tätä Ruotsin kanssa tapahtuvaa asiaa niin, ettei pääse tapahtumaan mitään niin pitkälle menevää, joka muuttaisi tätä asetelmaa. Kysyisin, että kun on aihetta koordinoita, niin kuin Kultarannassa oli puhe, myös eräitä ulkopoliittisia näkökantoja Suomen ja Ruotsin välillä, niin voitaisiinko ajatella, että Suomella tässä yhteistyörakenteessa olisi erittäin aktiivinen rauhanvälityksen toimijan rooli työnsaollisesti.

15.57 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä sopimukset on ehkä avattava vähän tarkemmin sillä tavoin, että Suomellakin on erittäin suuri pino erilaisia yhteistoiminta- ja yhteisymmärrysasiakirjoja puolustuksen alalla monien maiden kanssa. Itse asiassa nämä Ruotsin sopimukset eivät ole mitään valtiosopimuksia, sellaisiahan Yhdysvallat ei edes tee, eivätkä ne sisällä elementtejä, jotka olisivat sotilasliiton velvoitteita ja sitovia. Sen sijaan ne sisältävät samoja asioita kuin mitä meidän Suomessakin toki tulee pyrkiä varmistamaan, eli että meillä on mahdollisuus käyttää parasta mahdollista teknologiaa, saada sitä tietoa ja sitä osaamista, jota tällainen yhteistyö antaa. Tässä suhteessa en näe, että meillä on mitään syytä dramatisoida tätä, mutta on oltava tässä mukana ihan omien etujemme pohjalta.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Haavisto, Terho, Savola, Heinäluoma, ja sitten ministeri Soinille vastaus.

15.58 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kiinnostava kysymys myöskin sen takia, että täällä on viitattu siihen, että Ruotsissa, niin kuin tietysti kaikissa demokratioissa, vaalit tuovat uutta johtoa, saattavat muuttaa ajattelutapaa, saattavat muuttaa painotuksia. Kun tämän hallituksen aikana — ja kiitän siitä, ulkoministeri, puolustusministeri, pääministeri — olette tehneet erittäin hyvää yhteistyötä Ruotsin kanssa, laajentaneet yhteistyöaluetta eri sektoreille, minusta olisi hyvä, että tämä yhteistyö kirjattaisiin alas ja sen yhteistyön tavoitteet ja tämän tyyppiset sekä sitä ajatellen, että siellä joskus hallitukset vaihtuvat, että sitä ajatellen, että täällä hallitukset vaihtuvat. Se olisi myöskin läpinäkyvyyden kannalta hyvä.

15.59 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos minunkin puolestani ministerille selonteosta. Selonteosta saa selvän kuvan turvallisuusympäristön muutoksesta ja Suomen tavoitteista siinä. Korostitte voimakkaasti, että vain muutos on pysyvää ja muutos on ollut yhä kiihtyvää eikä muutos välttämättä ole mennyt parempaan suuntaan Suomen kannalta. Selonteossa sanotaan erityisesti, että muutoksia on jatkossa pystytävä ennakoimaan paremmin, paremmin kuin tähän saakka, mikä on tietenkin tärkeä osa valmistautumista hyvin erilaisiin mahdollisiin tilanteisiin, mitä voimme kohdata. Selonteossa korostetaan myös yhtenä näistä painopisteistä kriisinsietokyvyn vahvistamista, mikä nähdäkseni onkin erittäin tärkeää: meidän on hyvin vaikea ennakoita, minkälaisiin erilaisiin tilanteisiin saatamme joutua, joten me tarvitsemme hyvin yleisluontoistakin kriisinsietokykyä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Mutta aivan erityisesti haluan kysyä selonteossa mainittavasta hybridikeskuksesta: mistä siinä on kysymys, ja liittyykö se juuri näihin (Puhemies koputtaa) edellä mainitsemiini teemoihin, jotka nostin esiin?

16.00 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko luo realistisen kuvan nykytilasta. Jännittyneisyys on todellakin Euroopassa lisääntynyt, eikä se missään tapauksessa ole hyvä asia. Mutta tärkeä osa meidän ulkopolitiikkaa on tietysti myös viestittää se kynnys, että tänne ei koskaan kenenkään kannata suunnitella tuloaan, ja siinä tietysti kulminoituu meidän peruskulmakivemme, yleinen asevelvollisuus ja sitä kautta reserviläisiin pohjautuvat sodanajan joukot, koko Suomen puolustaminen. Tässä olennainen osa on meidän maanpuolustustahtomme, joka Suomessa luonnollisesti on korkea. Mutta pelkkä tahto ei riitä, tarvitaan myös kykyä, ja taloudelliset haasteet meillä ovat kovat. Kysyisinkin pääministeriltä meidän talouteemme viitaten: Meillä on tulossa tällä ja ensi vuosikymmenellä suuria hankintoja meidän normaalin puolustusbudjetin lisäksi. Kuinka näette valmistautumisen tähän ja tämän niin sanotun erillisrahoituksen varmistumisen, mistä paljon (Puhemies koputtaa) on puhuttu tässäkin salissa?

16.01 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskeskustelun puolella on käytetty termiä "kriisitietoisuus", ja sama termi varmaan sopii myös tänne kansainväliselle puolelle. Täällä kansainvälisellä puolella jäin kyllä miettimään sitä, että alkaako tässä olemaan riski, että tämä kriisitietoisuus kohta menee jo yli, että tätä uhkakuvien maalaamista tehdään niin tehokkaasti, että se järkyttää ihmisten perusturvallisuuden tunnetta samaan aikaan, kun kaikki päätöksentekijät kuitenkin saavat sen todellisen informaation, että me emme ole käsittelemässä mitään Suomeen kohdistuvaa akuuttia uhkaa, emme myöskään mitään EU-maihin kohdistuvaa akuuttia uhkaa. On vastuullisen valtiojohtajan tehtävä miettiä, miten asetetaan sanat sillä tavalla, ettei tule ylilyöntejä tai väärinkäsityksiä, ja se on myös tietysti meidän kaikkien tehtävä.

Ja kun kiittämään alettiin, niin haluan vielä yhden kiitoksen laittaa: pääministerin lisäksi kiitän edustaja Kanervaa siitä, että hän käsitteli kokoomuksen kannan erittäin maltillisella tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri Soini, 3 minuuttia puhujapöytästä.

16.02 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Vastauksia on 50, joten nyt saa sitten valita kolmessa minuutissa.

Aloitan oppositiojohtaja Antti Rinteestä. Erittäin hyvä kysymys: mitä kaikkea sääntöpohjaisuutta? Näitten mainitsemiemme lisäksi tietysti Etyj, kansainvälinen oikeus, kansainvälinen ihmisoikeustuomioistuin, Euroopan neuvosto — kaikki nämä ovat sen lisäksi, mitä mainittiin, äärimmäisen tärkeitä. Tämä sääntöpohjaisuus on pienen maan etu.

Kiitän edustaja Kanervaa. Hän konkretisoi tuossa, että sotilaita, ihmisiä kuolee Euroopassa. Ei se ole pelottelua ja uhkakuvien luontia, kun toteaa tällaisen asian. En oikein muutenkaan ymmärrä, sanoin jo aikaisemmassakin puheenvuorossa: "Tämä ei tarkoita, että pitäisimme yllä uhkakuvia — puhumattakaan, että lietsoisimme konflikteja. Päinvastoin, vaaka ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät, että toimintalinjamme on etukäteen sel-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

keä ja vahva puolustuskykymme on muiden tiedossa." Olen valmis toittamaan ja toistamaan tämän vaikka kuinka monta kertaa.

Pari kertaa vielä sanon brexitistä. Ihmettelen kyllä, että niin hallituksessa kuin oppositiossa eivät sitä kaikki ole ymmärtäneet, että ei tällä asialla voi vatuloida. Jos brexit tulee, se kestää vähintään kaksi vuotta, ehkä kolme vuotta. Odotettaisiinko se aika koko ajan? No, eipä tietenkään odotettaisi. Ja vaikka brexitiä ei tulisi, niin Eurooppa on nyt muuttunut tämän keskustelun aikana, nyt jo. Ja sitten, kun katsottiin, täällä oli kysymyksiä Britanniaista ja EU-puolustuksesta: Aika selvä jakolinja on ollut, että monet maat, mukaan lukien isoista Ranska ja Saksa, olisivat valmiit menemään tiiviimmin EU:n yhteiseen puolustukseen. Britannia taas ei ole. Britannia katsoo, että tämä homma hoidetaan Naton kautta kaikista tehokkaimmin. Tämä on erittäin merkittävää.

Sitten Ruotsin ja Suomen välisestä UTP-yhteistyöstä ja sen vahvistamisesta. Se on hallituksen prioriteetti ja myös oma prioriteettini, ja tätä viedään konkreettisesti eteenpäin: Itämeri, rauhanvälitys, ihmisoikeudet, arktinen. Tästä arktisesta haluan sanoa — eilen käytin 6 minuutin puheenvuoron Luxemburgissa EU:n kolmannesta arktisesta tiedonannosta — että se saatiin sinne, se saatiin päätelmiin. Tässä on vastauksia edustaja Elolle ja monille muille. Se on meille äärimmäisen tärkeää, että saadaan rahoitusta ja investointeja, mutta kuitenkin myös niin, että ympäristö huomioidaan. Tämä on erittäin olennaista.

Sitten tästä sapelinkalistelusta. Puhuin eilen ulkoministeri Steinmeierin kanssa. Sen taustalla on hieman muutakin kuin tämä lausunto. Muun muassa sisäisessä keskustelussa on Saksassa ja sen liepeillä käytetty totaalinen sota -termiä, ja se on sellainen termi, joka täytyy oikaista, ja Steinmeier oikaisi sen tällä tavalla, mikä minun mielestäni oli hyvin tehty. (Ilkka Kanerva: Hyvä pointti!)

Täällä on vielä paljon muitakin vastauksia. Haluan vastata, että myös suojelupoliisi, sisäinen turvallisuus on mukana.

Vielä aivan lopuksi edustaja Pelkoselle haluan sanoa sen, että jos suomalainen lähtee Isiin (Puhemies koputtaa) ja tekee siellä todistettavasti rikoksia, hän on niistä vastuussa.

Ja tietysti sitten rauhanvälitystoiminta — näen täällä ulkopoliittisen erityisavustajani Pekka Haaviston, ja hän tekee erityisen hyvää työtä näissä asioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen : Myönnän vielä joukon vastauspuheenvuoroja, joiden jälkeen pääministeri vastaa.

16.07 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tällainen turvallisuuspoliittinen selonteko on saatu valmiiksi, ja keskustelu täällä sallissa osoittaa sitä. Itselle tämä ainakin on tärkeä paperi tämän vakautuspolitiikan tukemiseksi. Kysynkin ulkoministeriltä: mikä tämän vakautuspolitiikan päällimmäinen tarkoitus mielestänne on? Itse näen sen siinä, että suomalaiset tekevät yhteistä rauhan turvaamisen politiikkaa, niin kuin tuossa juuri äsken kerroitte. Tässä selonteossa myös annetaan tuki sille, että naapureiden kanssa on hyvä elää ja keskustella sovussa, elikkä tämäkin luo tätä eurooppalaista vakautuspolitiikkaa. Suomalaisten on hyvä myös tunnistaa kriisinsietokyky ja varautua siihen, mihin tässä selonteossa hyvin vastataan.

16.08 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotkut kansanedustajat ovat kritisoineet selonteon suorapuheista tyyliä käsitellä Venäjää sekä mahdollisia uhkia. Vastaavasti voi kysyä, katoaako uhka, jos siltä ummistaa silmänsä. Nykytilanteen rea-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

listinen kuvaus ja tosiasioiden tunnustaminen eivät ole uhkakuvilla lietsontaa. Asioista on puhuttava niiden oikeilla nimillä, jotta Suomen turvallisuudesta voidaan huolehtia kokonaisvaltaisesti. Selonteko määrittelee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristöä leimaavan voimakkaan muutoksen. Suomea vastaan kohdistuvaa sotilaallista voimankäyttöä tai sillä uhkaamista ei voida selonteon mukaan sulkea pois. Itämeren heikentynyt turvallisuustilanne on syytä ottaa tosissaan. Hallitus katsoo, että Naton läsnäolo ja toiminta vakauttavat turvallisuustilannetta. On huomattava, että vakauden luominen Itämeren alueelle voi tarkoittaa myös sitä, että Suomi liittyy Natoon.

16.09 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Niin kuin monet puheenvuorot todistavat, Itämeri on ajankohtainen. Kokemus todistaa, että kestävä rauha voi perustua joko yhden ylivaltaan tai kaikkien tasapainoon. Itämerellä ei ole mitään yhden ylivaltaa, mutta lisääntyneiden sotaharjoitusten myötä tasapaino on horjunut. Kysynkin ulkoministeriltä: voisiko Suomi olla aloitteellinen esimerkiksi yhdessä Ruotsin kanssa järjestämään jonkinlaisen "mini-Itämeri-Etykin" tyyppisen kokouksen, joka lievittäisi geopoliittista jännitystä Itämeren alueella?

16.10 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän aggressiosta puhuminen on ilman muuta oikein, ja Venäjän toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa ovat täysin tuomittavia, mutta on kyllä todella omituista, että sitten mennään mukaan Fennovoiman kaltaisiin turvallisuuspoliittisesti arveluttaviin hankkeisiin. Tässä näen ristiriitaa. Ja se, mikä on myös unohtunut tästä keskustelusta — vaikka meillä on kauniita sanoja täällä, puhutaan paljon demokratian edistämisestä ja niin edelleen — on, että huonoa Suomen ulkopoliitikassa ovat muun muassa nämä Turkki—EU-sopimukset ja niiden tukeminen. Siis EU:n ja Suomen halu jättää pakolaisia muiden harteille on johtanut todella häpeällisiin tilanteisiin. Esim. Turkki—EU-sopimus pönkittää Turkin nykyhallintoa ja sementoi sen valan, ja EU:n toimilla heikennetään niitten turkkilaisten asemaa, jotka uskovat sellaisiin eurooppalaisiin arvoihin kuin moniäänisyyteen, (Puhemies koputtaa) sanan- ja lehdistönvapautteen. Suomi tukee tätä linjaa. Tämä ei ole hyvä linja.

16.11 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ollut perinteisesti parlamentaarista yhteistyötä. Tätä asiaa on hoidettu hyvässä yhteisymmärryksessä. Tärkeää on, että Suomen perinteinen ja kansallinen presidentin johdolla vedetty ulkopoliittikan perinteinen linja säilyy myös jatkossa. Jatkuvuus näissä asioissa on pelkästään hyvä asia.

Tämän UTP-seurantaryhmän jäsenenä kysyn ministeri Soinilta ja pääministeriltä: Seurantaryhmän linjauksilla olisi ollut mahdollisuus päästä vieläkin syvempään lopputulokseen. Nyt aika seurantaryhmältä loppui kesken. Ministeri Soini totesi, että UTP-linjaukset otetaan puolustuspoliittiseen selontekoon. Otetaanko sinne selontekoon myös rahat: 1,2 miljardia laivoihin, 5—10 miljardia lentokoneisiin ja Puolustusvoimien muut taloudelliset paineet? Sisäisen turvallisuuden selonteko annettiin vasta eduskunnalle, ja tuosta selonteosta puuttuu 98 miljoonaa selonteon tavoitteiden toteuttamiseksi.

16.12 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Vanhanen tässä ihan ensimmäisessä puheenvuorossaan, ryhmäpuheenvuorossa, kuvasi aika hyvin tämän ulko- ja turvallisuuspolitiikan perimmäisen tarkoituksen, sen, että ih-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

miset voisivat elää omaa elämäänsä rauhassa. Sen takia meidän pitää pystyä sopimaan naapureitten kanssa siitä, miten yhdessä pystymme elämään. Tästä pystyy juontamaan aika hyvin myöskin sen tarkoituksen, että me pystyisimme kaikin tavoin edistämään vakautta ja kaikin tavoin rakentamaan rauhaa maailmalla. Ja tähän ei mitään rakettitiedettä ole, loppujen lopuksi aika yksinkertaisesta perusasetelmasta on kysymys. Sitten analyysimme saattavat poiketa siinä, ajattelemmeko, että tuohon tulisi pyrkiä Naton kautta vai omalla uskottavalla puolustuksella ja yleisellä asevelvollisuudella. Itse uskon siihen, että meidän pitää pitää omasta puolustuksestamme huolta ja jatkaa sotilasliiton ulkopuolella. Tuokin valinta tietysti tarkoittaa jotakin. Ennen kaikkea se tarkoittaa sitä, että resurssien pitää olla kunnossa, jotta me voimme uskottavasti oman puolustuksemme ylläpitää, ja se meidän kaikkien tulee ilman muuta ottaa huomioon.

16.13 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus ja sisäinen kehitys ovat monin tavoin sidoksissa globaaliin kehitykseen, ja se on käynyt hyvin selville viimeistään pakolaiskriisin aikana. Kehityspolitiikka on olennainen ja irrottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehitysyhteistyö ja siihen suunnattavat varat ovat tärkeitä kohdealueiden kannalta, mutta niillä on merkitystä myös Suomen itsensä kannalta, sillä me emme elä tyhjiössä.

Pienen maan etu on toimiva, vahva ja vaikuttava YK-järjestelmä. Valitettavasti Suomi on muiden kehitysyhteistyöleikkausten ohella leikannut YK-järjestöjen rahoitusta voimakkaasti. YK-järjestöleikkaukset heikentävät Suomen kansainvälistä asemaa ja vaikeuttavat YK:n tekemää työtä osaltaan. Toivottavasti edes osa näistä järjestöjen leikkauksista voitaisiin perua uuden kehitysministerin johdolla, ja toivottavasti Suomi tukee YK-järjestelmän kehittämistä ja vahvistamista. Haluaisinkin tästä kysyä ulkoministeriltä: minkä näette tärkeimmäksi YK-järjestelmän kehityskohteista?

16.15 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me elämme maailmassa, missä — Lähi-idässä ja Afrikassa, mutta osin Euroopassa — turvallisuus on kaukainen asia. Terrorismi, Isil joukkoineen, on tehnyt raakaa työtä lapsista aikuisuuteen. Ja niin kauan kuin vakaumus ja demokratia näissä maissa puuttuu, niin kauan meillä on tämä hallitsematon maahanmuutto ja turvattomuuden tunne, seuraa mittaamatonta hätää. On kysymys siitä, mitä voisimme tälle tehdä.

Toiseksi: Suomea ei uhkaa tällä hetkellä mikään valtio. Mielestäni Venäjä on edelleen meidän hyvä naapuri ja kauppakumppani pakotteiden myötä. Mutta on kysyttävä, koska nyt eilen illalla suomalainen Eurooppa-neuvoston jäsen on esittänyt, että nyt pitäisi Venäjä-pakotteista luopua: onko tämä hallituksen tahto?

Ja loppujen lopuksi: Olen sitä mieltä, että Suomi on liittoutumaton valtio (Puhemies koputtaa) ja meidän on hyvä seurata sivusta. Sananlasku sanoo, että älä mene syhymätä saunaan. (Puhemies: Ja nyt aika on käytetty!) Ollaan... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.16 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päinvastoin kuin Pohjois-Koreassa, täällä Suomessa monipuoluejärjestelmän ja vapaan demokratian ehkä paras puoli on se, että voi ja saa esittää omia näkemyksiä myöskin ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla. Oli kuitenkin aika — edustaja Tuomioja taisi silloin jo olla eduskunnassa, edustaja Arhinmäki ja minä hädin tuskin potkukousuissa — jolloin leimakirves heilahti heti jopa

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tässä salissa, jos yritti tarjota omia vaihtoehtoja ja poiketa valtavirrasta, siis vallasta. Nyt on tilanne onneksi toinen. RKP:llä on tuore, puoluedemokratian puitteissa syntynyt päätös Nato-jäsenyydestä, joka ymmärtääkseni pitkälti vastaa myöskin kokoomuksen linjaa. Nyt on siis tämän vaihtoehdon esille nostamisen paikka, paikka, jossa kaikki kukkaisvallan kukatkin saavat kukkia. Ei ole mikään luvan tai linjan tarkistamisen paikka, vaan avoimen keskustelun, avoimen kansalaiskeskustelun, aika ja paikka.

16.17 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä muistan tämän ajan hyvinkin, koska minäkin kuului niihin, jotka saivat niin sanotun kunniamaininnan neuvostovastaisesta kirjoittelusta Ydin-lehden päätoimittajana, mutta se siitä.

Mutta tähän sananvapauteen ja vapaaseen keskusteluun kuuluu kyllä ihan sen toteaminen, että saamme olla eri mieltä RKP:n kanssa ja saamme olla myöskin sitä mieltä, että se linja, jota RKP nyt edustaa tässä asiassa, ei vastaa Suomen turvallisuusintressejä vaan voi saattaa Suomen vaaratilanteisiin. — Anteeksi nyt vain, että toteamme tämän näin, että meillä on tästä asiasta tällainen fundamentaalinen erilainen näkemys, vilpittömyyttämme toivottavasti puolin ja toisin epäilemättä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä kolme neljä vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen pääministerille pari kolme minuuttia, sen verran kuin hän tarvitsee siihen.

16.18 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä selonteko ulottuu vuoteen 2025 asti, ja kun katsoin, niin siellä on yhden ainoan kerran mainittu sana "ilmastonmuutos". Kysynkin, että kun ilmastonmuutoksen myötä on syntymässä uusia tilanteita, joissa kuumuus ja vesivarojen ehtyminen voivat aiheuttaa merkittäviä kansojen liikkeitä kohti uusia asuinalueita, muun muassa Eurooppaan, niin oliko niin, että kokonaan tämä ilmastonmuutoksesta aiheutuva mahdollinen kansojen liikehdintä ei millään tavalla tullut, ei ulkoministeriössä eikä tässä ryhmässä, joka oli mukana, kertaakaan mieleen, että tämä on varmasti seuraava historiallinen iso kansojen liikehdintä ilman, että siinä olisi väkivaltaa tai muita konflikteja mukana. Mutta sellainen on erityisesti Afrikan mantereelta odotettavissa, kun katsomme, millä vauhdilla ilmastonmuutos etenee. Minusta tämä olisi ansainnut jopa ihan oman kohtansa koko tässä turvallisuusselonteossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä seuraavat puheenvuorot: edustajat Pauli Kiuru, Katainen ja Alanko-Kahiluoto. Sen jälkeen pääministerin vastauspuheenvuoro.

16.19 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Selonteon aika-tila on herättänyt kysymyksiä, ja samoin herättää tietysti kysymyksiä mahdollinen Nato-jäsenyyden hakeminen, jolle jätetään selonteossa mahdollisuus avoimeksi. Kysymykseni on: onko parempi ministereiden mielestä hakea jäsenyyttä syvässä rauhantilassa, vai miten olisi, jos sitä haettaisiin kriisiytyneessä tilanteessa? Oman tulkintani mukaan kriisiytyneessä tilanteessa jäsenyyden hakeminen olisi pahimmassa tapauksessa se viimeinen negatiivinen signaali, joka saattaisi aiheuttaa jatkotoimenpiteitä. Tiedämme, että jäsenhakemuksen käsittely kestää 1—2 vuotta. Se on käsiteltävä kaikissa Nato-maiden parlamenteissa. Se on käsittämättömän pitkä aika. Onko sovittu joistain nopeutetuista aikatauluista (Puhemies

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

koputtaa) tai mahdollisuuksista peräti salaisia sopimuksia? (Paavo Arhinmäki: On salaisia sopimuksia!)

16.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monilla eri tahoilla on kiinnostusta hyödyntää arktisen alueen luonnonvaroja. On puhuttu kilpajuoksusta arktiselle alueelle ja täälläkin on käytetty monia puheenvuoroja arktisesta alueesta. Valitettavasti tässä selonteossa asetetut yleiset rajat arktisen alueen hyödyntämiselle ovat hyvin väljät verrattuna vaikka nykyiseen voimassa olevaan arktiseen strategiaan. Ministeri Soinikin totesi, mielestäni hyvin laimeasti, että arktisella alueella ympäristö huomioidaan. Kuitenkin arktisen alueen haavoittuvan luonnon kunnioittamisen tulisi olla se lähtökohta, jolle arktisen alueen mahdollinen hyödyntäminen voi koskaan rakentua. Suomen arktisessa strategiassa vuodelta 2013 nimenomaan puhutaan arktisen alueen ympäristön kunnioittamisesta ja siitä, että taloudellinen kehitys tapahtuu ympäristön toiminnalle asettamien reunaehtojen puitteissa.

Suomi on (Puhemies koputtaa) vuosina 2017—2019 Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa, ja kiinnostaisi kuulla tässä yhteydessä pääministeriltä, onko Suomi valmis edistämään sitä, että (Puhemies: Aika!) arktisesta alueesta ei tule luonnonvarojen ryöstökohdetta...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sovitut pelisäännöt...

...ja että löydetään pelisäännöt arktisellekin alueelle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kyllä, ja myös tässä keskustelussa. (Naurua) — Seuraavana vastauspuheenvuoro, edustaja Elsi Katainen.

16.22 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n ja Venäjän suhteet ovat valitettavasti osin umpikujassa, mikä on omiaan horjuttamaan myöskin turvallisuuden ilmapiiriä. On kuitenkin hyvä muistaa, että meillä on hyvääkin yhteistä historiaa Venäjän kanssa käytännönläheisessä yhteistyössä ja muun muassa rajaohjelmissa, joissa Venäjä on takavuosina ollut innokkaastikin mukana. Tuon vuoropuhelun edistämiseksi EU:n ja Venäjän kesken olisi nyt kyllä ihan huutava tarve. Yksi merkittävä tulppa on Venäjälle langetut talouspakotteet — ne toimivat näin — jotka eivät kuitenkaan saisi estää kanssakäymistä EU:n ja Venäjän välillä sillä tavalla kuin ne nyt tekevät. Minä kysyisinkin arvoisalta ministeri Soinilta: miltä nyt näyttää Euroopan unionin ja Venäjän välinen keskustelu, ja toimivatko nuo pakotteet odotetulla tavalla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kuitenkin vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Tuppurainen, ja sitten pääministeri vastaa.

16.23 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteolla on kiistattomat ansionsa, mutta oudoksun kyllä tätä ajankohtaa ja nyt viitataan tähän torstaina tapahtuvaan Ison-Britannian äänestykseen EU-jäsenyydestä ja mahdolliseen EU-eroon.

Ministeri Soini, te sanoitte, että kaikki muuttuu, ja kyllä kaikki muuttuu, mutta jotenkin te onnistuitte esittämään tämän brexitin siinä valossa, että ikään kuin mikään ei muuttuisi. Jään kyllä miettimään, onko hallituksella nyt aivan ajantasainen tilanearvio siitä, mitkä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vaikutukset mahdollisella Ison-Britannian EU-erolla olisi — myös Suomen turvallisuustilanteeseen. Iso-Britannia on tärkeä tekijä EU:ssa, joka on meille turvallisuusyhteisö, se on myös meille tärkeä kumppani, ja mikä vielä tärkeämpää, Iso-Britannia on erittäin tärkeä EU:n transatlanttisen yhteyden ylläpitäjä. Nyt täytyy kyllä kysyä, arvoisa hallitus, arvoisa pääministeri, onko teillä olemassa plan B:tä. Onko teillä olemassa suunnitelma siitä, kuinka te päivitätte tätä ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa sen ikävän mahdollisuuden valossa, että EU hajoaa Ison-Britannian lähdön myötä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt pääministeri, 3 minuuttia.

16.24 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa herra puhemies! Ulkoministeri vastasi hyvin suurimpaan osaan kysymyksistä. Jotkut kysymykset jäivät auki.

Ensinnäkin, edustaja Kiuru, ei todellakaan ole mitään sopimuksia mistään, ei salaisia eikä muitakaan. Sotilaallinen liittoutumattomuus ja sen jatkuminen on hallituksen linja.

Edustaja Salolainen, kysyitte tästä EU:n kanssa tehtävästä yhteistyöstä, mitä se voisi olla. Se EU:n kanssa tehtävä yhteistyöhän tuo ensimmäisenä mieleen, että meillä on yhteinen armeija. Sen ei tarvitse olla sitä vaan hybridiuhkiin varautumista, kyberturvallisuuteen, materiaaliyhteistyöhön, puolustusmarkkinoiden kehittämiseen, jopa kehitysyhteistyöhön sillä alueella, terrorismin torjuntaan, tietojen vaihtoon, tilannekuvan vaihtamiseen, sotilaalliseen huoltovarmuusjärjestelyjen syventämiseen ja niin edespäin. (Pertti Salolainen: Myös Naton kanssa!) — Sitten Naton kanssa aivan samat teemat: hybridiuhkat, kyberuhkat, merellinen turvallisuus, yhteiset harjoitukset ja niin edespäin.

Sitten täällä joku kysyi hybridiosaamiskeskukseen liittyvästä. Tästä ehkä on vähän vääräkin mielikuva, mikä se on. Tässä tavoitellaan tällaista verkostomaista lähestymistapaa ja haetaan siihen nyt osallistuvia kumppanimaita. Se olisi hyvin pieni sihteeristö, mikä siinä on, ja toimisi verkostomaisesti, mutta tällainen puute on selkeästi havaittu, ja Suomi on siinä ollut aktiivinen ja saanut sille myöskin tukea.

Edustaja Heinäluoma, Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa. Ehkä se on selkeää täältä pöntöstä sanoa selvästi myöskin ääneen, jos tämä keskustelun sävy on väärä.

Seurantaryhmästä: Kävin seurantaryhmän kanssa, samoitte ulkoministeri on käynyt, useamman keskustelun, ja kyllä seurantaryhmän palautetta on tässä huomioitu, ja seurantaryhmän kädenjälki näkyy myöskin tässä selonteossa.

Edustaja Andersson kysyi, mitä voimme tehdä täällä Itämeren alueella. Kyllä se on juuri tämä dialogin lisääminen, ja siinä presidentti Niinistö on näyttänyt esimerkkiä ja saanut hyvin laajaa tukea myöskin tälle dialogin lisäämiselle.

Sitten oli vielä yksi, kun muistaisin, mikä se oli, mihin piti puuttua. (Eero Heinäluoma: Eduskunta kokoontuu syksyllä!) — Eduskunta kokoontuu syksyllä, kyllä. — Brexit oli, joo.

Brexitistä täällä useammassa puheenvuorossa otettiin. (Välihuuto) — Unohtui tämä brexit, joo. — Se on pitkä prosessi, ja sitä prosessia ei kukaan tiedä, miten se täsmälleen ottaen tapahtuisi. Se on ainakin kahden vuoden prosessi, ja se ensimmäinen askel on se, että jos näin kävisi, niin Britannia saa omat rivinsä järjestykseen ja jättäisi sitten eronpyynnön joko jo juhannuksen jälkeisellä viikolla tai sitten myöhemmin syksyllä. Mutta sitten vasta lähdemme määrittelemään sitä yhteistä prosessia. Ei siihen ole prosessikaaviota vielä olemassa, mutta sellainen kyllä tehdään, jos näin kävisi. Toivottavasti ei käy, ja uskon, että näin ei käy.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ymmärsin, että ulkoministeri haluaisi sanoa muutaman sanasen. 2 minuuttia, sopiiko?

16.28 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä brexit on mi-nullakin lempiaihe. Sanon sen vielä kerran ja suoraan: tämä hallitus ei aseta Suomen etuja, Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisia ratkaisuja eikä meidän omia linjauksiamme yhden maan kansanäänestyksen alle. Me päätämme itse. Tietenkin se vaikuttaa Eurooppaan, mutta se vaikuttaa kaksi vuotta, se voi vaikuttaa viisi vuotta. Kuinka kauan, edustaja Tuppurainen, olisi pitänyt odottaa? Käy niin kuin tässä Samuel Beckettin näytelmässä: odotetaan Godot'ta, ja Godot ei koskaan tullutkaan. Eli tämä on selvä asia.

Sitten kun otetaan erinäköisiä ehdokkuuksia, niin Suomessahan jatkuvasti ulkoministeri, ulkoministeriö ja muut tarjoavat suomalaisia henkilöitä erinäköisiin tehtäviin. Se on meidän velvollisuutemme, että meillä on niitä, on Afganistanissa, on Makedoniassa, ja uusia koko ajan haetaan. Se on sitä vaikuttavuutta, johon me ilman muuta pyrimme.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, mutta ei Suomi ole puolueeton siinä mielessä kuin on ollut. Suomi on EU:n jäsen ja osa länttä. Näin tämä asia on.

Sitten Venäjä-pakotteista: Niitä jatketaan puoli vuotta. Eilen, kun oli ulkoministerikokous, sitä ei suuressa salissa käsitelty ollenkaan, se meni Coreperin kautta. Totta kai me haluamme, että pakotteista päästään eroon, ja niistä päästään eroon heti sillä punaisella minuutilla, kun Minskin sopimus toteutetaan. Sitä ennen niistä ei eroon päästä. Sen takia me tarvitsemme tässä kansainvälistä yhteistoimintaa.

Ja sitten arktinen asia — totta kai, se on meille äärimmäisen tärkeä. USA on nyt puheenjohtaja. Nyt USA:lla on sellainen hallinto, joka haluaa tehdä arktisella alueella rakentavaa työtä. Me emme voi tietää, mimmoinen hallinto USA:lla on presidentinvaalien jälkeen. Pitäisikö meidän odottaa taas, että mikä meidän arktinen politiikka on sitten, kun USA:ssa on uusi presidentti? Ei, hyvät ystävät, ei tämä näin mene.

16.30 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyt tarkennus. Kun täällä salissa tällä puolella on sanottu, että Suomen on nyt kyllä pysyttävä sotilasliittojen ulkopuolella, niin olenko lukenut selonteon väärin, kun olen ymmärtänyt, että tämä vaihtoehto ja mahdollisuus, että Suomi on mukana myös sotilasliitossa, on realistinen, todellinen vaihtoehto sen tilanteen varalta, mikäli Itämeren piirissä tai turvallisuusympäristössämme tilanne käy huolestuttavampaan suuntaan, vakavampaan suuntaan? Näin olen selonteon lukenut ja pitäisin jollain tavalla myös taktisesti outona, mikäli me nyt ilmoittaisimme, että Suomi on ja pysyy iät kaiket sotilasliiton ulkopuolella. Olenko ymmärtänyt selonteon tekstin väärin, herra ulkoministeri? (Eero Heinäluoma: Täysin väärin!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun puolustusvaliokunnan puheenjohtaja esittää mainitun kysymyksen, toivon, että ministereistä jompikumpi, tässä tapauksessa ulkoministeri, vastaa siihen. — Olkaa hyvä.

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siellä lukee juuri ajatuksellisesti ja selvästi se: Suomi on tällä hetkellä sotilasliittoon kuulumaton maa mutta ylläpitää mahdollisuutta hakea, jos omista lähtökohdistaan ja turvallisuusympäristön muuttuessa niin toivoo. Ja myöskin pidetään hyvänä sitä, että Naton avointen ovien politiikka jatkuu, mikä tarkoittaa siis sitä, että Nato voi ottaa uusia jäseniä. Tällä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

hetkellä se on Montenegro, joka on siinä putkessa; tällä hetkellä siis Suomi ei ole putkessa, mutta sitä ei ole suljettu pois. (Ilkka Kanerva: Juuri näin!)

16.32 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri puhui tuosta Ukrainan tilanteesta ja totesi aivan oikein, että kun Minskin sopimus tulee täytettyä, niin näistä pakotteista voidaan nopeasti luopua. Itämeren ympäristön näkökulmasta on tärkeää, että jännitteitä saadaan purettua, ja tämä Minskin sopimuksen täyttäminen on siinäkin mielessä tärkeä asia. Sama koskee tietenkin suomalaisten tilallisten, maitotilallisten, maidonvientiä, ja sitten erityisesti myöskin sianlihan puolella on ongelmia tällä hetkellä.

Eri puolilta tulee viestiä, nyt tällä hetkellä Kiovan suunnasta, että myöskään siellä ei ole kovin suurta halukkuutta Minskin sopimuksen ehtojen täyttämiseen. Ja nyt kysynkin teiltä, ulkoministeri Soini: onko Suomen intresseissä tehdä ja onko Suomi tehnyt jotakin myös sen edistämiseksi, että myöskin Kiovan taholta ollaan Minskin sopimuksen ehtoja valmiita täyttämään? Sehän on sekä Venäjän että Ukrainan velvollisuus niitä ehtoja lähteä täyttämään.

16.33 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä pääministeri linjasi Suomen tavoitteista, mitä tulee tähän EU:n puitteissa tehtävään puolustusyhteistyöhön ja sen syventämiseen. Kuitenkin toivoisi, että Suomi kiinnittää huomiota myös tähän EU:n sisäiseen turvallisuuteen, unionin yhtenäisyyteen ja sisäiseen koheesioon. Tämä linjaus puolustusyhteistyön syventämisestä tuntuu vähän ristiriitaiselta, kun se tehdään juuriin tällaisena aikana, kun EU elää aivan poikkeuksellista murrosvaihetta, kun tätä kansainvälistä yhteistyötä kyseenalaistetaan kansalaisten toimesta ja kun Euroopan unionin legitimitetti kansalaisten silmissä on hyvin heikko. Minun tulkintani on se, että tässä brexit-äänestyksessä on kyse myöskin kansalaisten reaktiosta EU:n puitteissa harjoitettuun politiikkaan eli ei nähdä, että EU on pystynyt lunastamaan niitä lupauksia, mitä annettiin kansalaisille, kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta esimerkiksi, vaan nähdään, että verokilpailu on jatkunut, palkkakilpailu on jatkunut ja siitä huolimatta, että veroparatiisitaloudesta on puhuttu pitkään, siihenkään ei ole pystytty mitään kansainvälisiä ratkaisuja tuottamaan. (Puhemies koputtaa) Eli toivottavasti Suomi pitää tätäkin näkökulmaa esillä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuorot edustajille Löfström, Terho ja Tölle, tässä järjestyksessä.

16.35 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag vill först och främst ge en eloge åt utrikesminister Soini och regeringen för en balanserad och tydlig utrikespolitisk redogörelse. Som Ålands ledamot vill jag betona Ålands demilitarisering och neutralisering, något regeringen också tar upp i redogörelsen med följande skrivning: "Åland har en etablerad internationellrättslig ställning, vilket inte hindrar en intensifiering av Finlands militära samarbete i Europeiska unionen och internationella organisationer och med de nordiska länderna."

Det här är bra. Det är viktigt att betona att Ålands demilitariserade och neutraliserade status inte påverkas av ett finländskt fördjupat försvarssamarbete med Sverige, EU och Nato. Ålandsexemplet är också en modell som visar hur man framgångsrikt kan lösa svåra konflikter på ett fredligt sätt. Det är en modell som Finland kan vara stolt över och också kunde föra fram som lösningar för andra regioner i världen som har konflikter. Jag vill där-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

för fråga utrikesminister Timo Soini om man från utrikesministeriet aktivare tänker lyfta fram Ålandsexemplet som en möjlig modell för att lösa konflikter på olika håll i världen.

16.37 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on täällä saanut runsaan joukon kysymyksiä, mutta pyydän silti tilaisuuden seuraavaksi koittaessa, että palataan siihen, jota alun perin kysyin tästä hybridikeskuksesta: mistä on kyse tässä selonteossa mainitussa hybridikeskuksessa?

Sen lisäksi ottaisin esiin, en enää tätä brexitiä, joka on nyt täällä moneen kertaan käsitelty asia, mutta vastaavan, minkä ministeri itse otti esiin puheenvuorossaan siitä, että jos jäädään odottamaan brexitiä, josta jo tiedämme kuitenkin, että tällainen äänestys on tulossa ja että sillä on joka tapauksessa seurauksia, tai jos jäämme odottamaan Yhdysvaltain presidentinvaaleja, joista tiedämme, että ne ovat tulossa, ja tiedämme, että niillä on seurauksia, niin pyytäisin vielä täsmentämään, ovatko siis Yhdysvaltain presidentinvaalit ja mahdollinen Donald Trumpin valinta jollain tapaa otettu huomioon, ja jos on, niin miten ne tässä selonteossa on otettu huomioon.

16.38 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen ympäristömme on muuttunut voimakkaasti ja on muuttumassa. Tässä tilanteessa on kuitenkin hyvin tärkeää muutama periaate, ja yksi on se, että me olemme hyvin tarkkaan tilanteesta tietoisia. Kun me puhumme tosiasioiden tunnustamisesta, niin pitää tuntea tosiasiat, että voi ne tunnustaa. Hyvin tärkeä asia ja Suomen turvallisuuspolitiikan vahvuus on se, että meillä on ollut aina kohtuullisen hyvä konsensus. Silloin sillä politiikalla on myös vaikuttavuutta. Kestävä periaate on Paasikiven ajoista lähtien myös se, että Suomi ei muodosta uhkaa naapureille eikä Suomi muodosta myöskään alustaa uhkalle naapureille. Se on tärkeää tässä liittoutumiskeskustelussa. Hyvin tärkeä periaate on se, että meillä aina säilyy uskottava puolustus.

16.39 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteon käsittelyn yhteydessä on mielestäni tärkeää nostaa tämä liennytyksen asia esille. Se on kaikkein parasta turvallisuuspolitiikkaa Suomelle. Tässä on aivan liikaa nyt keskustelussa korostunut tämä sotaretoriikka, niin että siltä osin olen edustaja Heinäluoman kanssa täysin samaa mieltä. Tällaista aseellista turvallisuutta korostaville poliitikoille ja sotilaille on annettu ylikorostettu asema turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. On siis vastaiskun aika. On pohdittava tarkoin nyt, miten liennytyksen kautta päästään eteenpäin. Olen iloinen siitä, että yhdessä liittoutumattoman Ruotsin kanssa voimme parhaiten edistää Pohjolan ja Itämeren turvallisuutta.

16.40 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kuvaavaa tälle ajalle, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsitellään kokonaisuutena. Kylmän sodan jälkeinen suvantovaihe on ohi, ja Euroopan rajoja piirretään jälleen aseilla uudelleen. Vain harvoin Suomen historiassa ovat ulko- ja puolustusministerien salkut olleet raskaammat kuin nyt.

Moniin selonteon linjauksiin on helppo yhtyä, mutta sen painotuksia voi kritisoida.

Esimerkiksi ilmastonmuutos on keskeinen turvallisuuskysymys myös Suomelle, kuten edustaja Laukkanen totesi. Syyrian sisällissotaa onkin jo kutsuttu ensimmäiseksi ilmastosodaksi.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toiseksi sodan ja rauhan väliin on syntynyt uusi konfliktin muoto, jolle on ominaista monimuotoinen vastapuolen toimintakyvyn rapauttaminen. Etenkin tiedosta ja totuudesta on tullut taistelukenttä, ja tuo taistelu on käynnissä myös Suomessa. Siksi oma riippumaton media on niin tärkeä Suomen kaltaiselle pienelle maalle, keskeinen osa hybridisodan-käynnin maanpuolustusta. Aito media on paras ase taistelussa valemedian riidankylväjiä vastaan.

16.41 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on tärkeää, että Suomi pitää kiinni liittoutumattomuudesta. Nyt ulkoministeri Soini puhuu Stubbin suulla — viimeksi eilen Stubb halusi erikseen Kultarannassa korjata, että pitäisi puhua sotilasliittoon kuulumattomuudesta. Tämä näkyy enemmänkin tässä meidän keskustelussamme: jos ajattelee niitä puheenvuoroja, joita RKP ja kokoomus ovat pitäneet täällä, niin ne kuulostavat hyvin samankaltaisilta kuin liberaalien ja moderaattien puheet Kultarannan keskustelussa. Ruotsalainen moderaattien — paikallisen kokoomuksen — edustaja, ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja myös hyökkäsi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa vastaan kyseenalaistaen sen, että Suomi käy vuoropuhelua Venäjän kanssa, meidän naapurimme kanssa. Vaikka olemme eri mieltä Venäjän kanssa, niin kyllä meidän naapurimme kanssa pitää olla yhteistyötä, ja on hyvä, että tasavallan presidentti Niinistö käy Putinin kanssa keskustelua. Toivoisin, että tällainen ruotsalainen uho, mitä vähän on tullut läpi kokoomuksen ja RKP:n puheissa, ei laajentuisi suomalaisessa (Puhemies koputtaa) ulko- ja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa.

16.42 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä erinomaisessa selonteossa todetaan muun muassa noin laajasti ymmärtäen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikassa yhteistyö on monilta osin vaikeutunut, mutta samalla todetaan myös se, että muun muassa arktisen alueen kysymyksissä tehdään edelleen erimuotoista yhteistyötä, johon jännitteinen tilanne ei ole vaikuttanut. Näin sen pitää ollakin. Barentsin alueneuvoston puheenjohtajana olen aika usein todennut sen, että meidän pitää tehdä Barentsin alueella yhteistyötä unohtaen nämä ulkopoliittiset jännitteet. Meidän pitää päinvastoin pyrkiä tiivistämään tätä rajat ylittävää yhteistyötä. Tähän Barentsiin ja arktiseen alueeseen liittyen toivoisin toki, että Suomesta tulisi nykyistä vahvempi arktisen alueen puhemies, ja ymmärrän, että ministeri Soini juuri noissa vastauksissaan tähän myös monella tavalla viittaa. Mutta kun katsoo tämän selonteon arktista osuutta, niin kysyn kuitenkin: kuinka katava on hallituksen toimintavisio tässä arktisen alueen vaikuttamisessa?

16.44 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pelkonen viittasi selonteon kohtaan terrorismista, joka nähdään tietysti merkittäväksi turvallisuushakiksi myös Suomelle. Haluan tässä yhteydessä todeta, että hallitus on ryhtynyt määrätietoisiin toimiin esimerkiksi kaksoiskansalaisten osalta. Lakiin on tulossa mahdollisuus mitätöidä Suomen kansalaisuus terroritoimiin osallistuneilta kaksoiskansalaisilta. Lakimuutoksen selvitys aloitetaan syksyllä sen jälkeen, kun YK:n ja EU:n terroristijärjestöksi luokittelemien organisaation toimintaan osallistuminen, matkustaminen ulkomaille terrorismirikoksen tekemistä varten ja tällaisen matkustaminen rahoittaminen on kriminalisoitu.

Haluan tässä vielä nostaa esille sen, että Suomellakin on täysi mahdollisuus nykyisen lain puitteissa estää maahantulo niin sanotuilta radikaalisarnaajilta, jotka tulevat tänne le-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vittämään omaa näkemystään ääri-islamista. Toivoisin, että hallitus tähän paneutuu ja pyrkii mahdollisuuksien mukaan estämään tällaisten yksilöiden Suomeen tulon.

16.45 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maantieteelle Suomi ei mahda mitään. Poliittisessa mielessä Suomen historian pitkä linja on kuitenkin kulkenut vähin erin kohti sitä viiteryhmää, johon olemme halunneet kuulua, siis läntisten demokratioiden joukkoon. Tämä toteutui autonomian aikana siten, että tavoittelimme pikkuhiljaa laajempaa autonomiaa, lopulta itsenäistyiimme, kylmän sodan aikana, kovin ahtaassa poliittisessa liikkumatilassa tavoittelimme yhä laajempaa integroitumista demokraattisten, ihmisoikeuksia kunnioittavien valtioiden joukkoon. 90-luvulla, kun Naton ovi olisi ollut meille helposti auki, olisi ollut luontevaa ottaa tämäkin askel — nyt se on jo asetta vaikeampaa. Tässä nykyisessä tilanteessa pohjoismaisen yhteistyön merkitys korostuu entisestään. Kysyisinkin ulkoministeriltä: millä Suomi varmistaa sen, ettei Ruotsi tee nopeampia liikkeitä kuin Suomi esimerkiksi Nato-yhteistyön suhteen, (Puhemies koputtaa) jotta kuljemme läntisen naapurimme kanssa yhtä jalkaa?

16.46 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aina tässä aihepiirissä, tämä on ollut melkein kokonaan "all male panel". Meitä poikiahahan kiinnostavat tietenkin erilaiset panssarivaunut ja muut asiat, ja siksi tämäkin keskustelu on aika lailla keskittynyt tähän turvallisuuspolitiikan kovaan puoleen, ja vähemmän ollaan keskusteltu siitä, mikä nimenomaan Euroopan unionissa on se tärkein osuus eli niin sanottu pehmeä turvallisuuspolitiikka ja sen osana talouspolitiikka.

Suomellahan on EU:ssa ollut perinteisesti rakentava rooli, mutta nyt se on päässyt rapautumaan. Ja muistutan tässä siitä, että Suomi esitti viime kesänä sellaista ratkaisua, jossa Kreikka olisi erotettu euroalueesta. Tästä ratkaisusta seuranneet levottomuudet, ottaen huomioon vielä pakolaistilanne, olivat jääneet kutakuinkin selvittämättä, ja on sentään onnekasta, että brexitin suhteen emme ole sortuneet samanlaiseen (Puhemies koputtaa) seikkailupolitiikkaan. Kysynkin, missä on Suomen rakentava aloitteellisuus Euroopan unionin ja euroalueen kehittämiseksi.

16.47 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla oli poikkeuksellinen tilaisuus seurata viikonlopun ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua ruotsalaisen lehdistön kautta. Täällä on puhuttu ruotsalaisesta uhosta, joka näkyy täällä Suomessa. Se ei näkynyt Ruotsissa. Päinvastoin, siellä nostettiin yksi asia ylitse muiden, ja se oli nimenomaan Suomen Venäjä-osaaminen ja erityinen Venäjä-suhde, josta ruotsalaisen median mukaan Ruotsilla on paljon opittavaa Suomelta. Meillä on pitkä naapuruussuhde Venäjän kanssa, meillä on myös maantieteellisesti pitkä yhteinen raja, ja näistä syistä ehkä itse pidämme tätä erityistä Venäjä-suhdetta joskus vähän liiankin itsestäänselvänä.

Ministeri Soini, teillä on pitkä kokemus ulkopoliittikan seurannasta monissa eri rooleissa, ja siksi kysyn teiltä, miten tämä meidän erityinen Venäjä-suhteemme on Euroopan unionin yhteisten pakotteiden myötä muuttunut ja miten toisaalta voisimme kehittää sitä siihen suuntaan, että se edistäisi demokratiaa, rauhanomaisia (Puhemies koputtaa) prosesseja ja yhteistyötä.

16.48 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tyytyväinen tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa olevaan pitkään kaareen ja siihen

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

jatkuvuuden linjaan, joka Suomella näissä kysymyksissä on ollut. Tietenkin kun aika on aika vaikea ja voimapolitiikka on tehnyt Eurooppaan paluuta ja on tullut jännitettä myös Eurooppaan ja lähialueillemmekin, niin on kuitenkin huomionarvoista ja tärkeää, että kun tuomitsemme Venäjän kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, niin silti myös tässä selonteossa otetaan huomioon se, että tavallisten kansalaisten väliset yhteydet on aina syytä säilyttää ja se kanssakäyminen, mitä voidaan tehdä kansalaisjärjestötasolla, on äärimmäisen tärkeää. Ja viitataan myös tässä edellisessä puheenvuorossakin esille tulleeseen Venäjäosaamiseen — se, että me ymmärrämme, mitä naapureissamme tapahtuu, edellyttää, että meillä on siihen tietoa ja osaamista.

Ministeri mainitsi olleensa siellä EU:n ulkoministerikokouksessa. Olisin kysynyt vielä tästä arktisesta informaatiokeskuksesta, kun tässä selonteossa viitataan myös hybridiosaamisen keskukseen: onko arktinen informaatiokeskus myös vielä (Puhemies koputtaa) Suomen tavoitteissa?

16.49 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitellyssä olevassa selonteossa määritellään Suomen painopisteitä, joista yhtenä nostetaan esiin tämä arktisen alueen tulevaisuus. Viime viikolla järjestettiin arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssi, jossa meitä tästä salista oli allekirjoittaneen lisäksi edustaja Kulmuni, edustaja Kulmala ja edustaja Elovaara. Se järjestettiin tuolla Venäjällä Ulan-Udessä.

Ulkoministeri nosti puheessaan kiitettävästi esiin arktiset asiat ja myöskin tämän eilisen ministeritapaamisen Luxemburgissa — hyvä niin — mutta jotta Suomi on valmis ensi vuonna alkavaan Arktisen neuvoston puheenjohtajuuteen ja myös arktisen yhteistyön kehittämiseen nimenomaan EU-tasolla ja hakemaan ne hartiat sieltä Euroopan unionista, niin meidän on myöskin otettava johtajuutta arktisissa asioissa. Kysyisinkin nyt ulkoministeri Soinilta, millä aikataululla tämä hallitusohjelman kirjaus tästä toimeenpanosuunnitelmasta arktisissa asioissa (Puhemies koputtaa) tapahtuu erityisesti talous-, yhteistyö- ja ICT-asioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa puheenvuorot edustajille Tuomioja, Hoskonen ja Jalonen ja sen jälkeen ministeri Soinille vähän pidemmän puheenvuoron, sanotaan 5 minuuttia.

16.51 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puutun tähän pelotteluun siitä, että Ruotsi tekisi nopeita liikkeitä Suomea informoimatta tai meistä piittaamatta. Minusta tällainen puhe on vastuutonta. Me olemme tänään viimeksi käyneet sosialidemokraattien kesken tätä asiaa läpi, ja on aivan yksiselitteistä, että Ruotsin sosialidemokraatit eivät tee mitään tällaisia liikkeitä, eikä heidän käsityksensä mukaan porvarihallitukseen tekisi sellaisia. Siksi me olemme aikaisemmin, tämän hallituksen ja edellisten hallitusten aikana, käyneet aina läpi Ruotsin kanssa sen periaatteen, että me konsultoimme toisiamme aina, jos on jotain merkittäviäkin turvallisuuspoliittisia kysymyksiä, emmekä aiheuta toisillemme yllätyksiä — voimme päätyä erilaisiin lopputuloksiin, se on selvä. Mutta tahtooko edustaja Rydman nyt sitten sanoa niin, että me emme voikaan hänen veljespuolueeseensa Ruotsin moderaatteihin tässä suhteessa enää luottaa vaan että siellä toimittaisiinkin toisin tavoin? (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!)

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

16.52 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa käydään läpi tilanteessa, joka sisältää toki paljon uhkakuvia, mutta voimme oikeastaan olla rauhallisella mielellä sen takia, että suomalainen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ollut pitkäjänteistä, rauhallista, tempoilematonta, ja sellaista sen tulee olla jatkossakin. Pitää muistaa, mikä on Suomen geopoliittinen tilanne maailmankartalla tällä hetkellä. Meillä on hyvät suhteet olleet aina itään, sellaisina ne tulee säilyttää, eikä missään nimessä pidä lähteä sellaiselle sapelinkalistelulinjalle. Suomen tulee huolehtia siitä, että meidän puolustuksemme on uskottavalla tasolla, meillä on hyvä kalusto, mutta aivan yhtä välttämätöntä on se, että meillä on hyvät suhteet naapuriin ja Suomella on aina tarjottavana ne molemmille puolille, kaikille naapureillemme, hyvät suhteet muun muassa Venäjälle. Me voimme olla siinä asiassa vaikka konsulttina muualla maailmalla ja tarjota sitä tietämystä toisillekin. Sellaisen vastakkainasettelun politiikan linjalle, jota olen viime aikoina havainnut aika monessa puheenvuorossa, että sellaista on olemassa, toivon mukaan emme lähde vaan pidämme järjen päässä ja ennen kaikkea hyvät suhteet — ystävät lähellä, vihamiehet kaukana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän edustaja Rydmanille vastauspuheenvuoron, vaikka reaktio edustaja Tuomiojan puheenvuoroon jäi vähän myöhään. (Ilkka Kanerva: Syy on minun!) Myönnetään kuitenkin nyt vastauspuheenvuoro.

16.53 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Tässä oli ulko- ja turvallisuuspoliittista bilateraalista keskustelua edustaja Kanervan kanssa käynnissä, se hieman hidasti reaktiotani.

Mutta täsmennän vielä puheenvuoroani, johon edustaja Tuomioja tuossa viittasi. En puhu pelkästään siitä, mitä Ruotsin oppositio tällä hetkellä tekee, vaan itse asiassa Ruotsin tämänhetkinen sosialidemokraattivetoinen hallituskin nimenomaisesti on askel askeleelta muuttanut, ihan konkreettisesti, politiikkaansa siihen suuntaan, että Ruotsissa pikkuhiljaa asenneilmapiiri Nato-jäsenyyttä, täysjäsenyyttäkin, kohtaan alkaa muuttua myönteisemmäksi — mutta jos ei täysjäsenyyttä, niin joka tapauksessa siellä on lisääntyvän yhteistyön tendenssiä myöskin siihen suuntaan. Tässä yhteistyökysymyksessä meidän ei tulisi jäädä millään tavalla jalkoihin, ja tästä kysyinkin ulkoministeri Soinilta, millä tavalla varmistetaan, ettei Ruotsi ota irtiotta suhteessa siihen, missä Suomi on. Muussa tapauksessa joudumme ikävään välikäteen (Puhemies koputtaa) tässä Venäjän ja Nato-maiden rajalla.

16.54 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen useampaan otteeseen Ruotsin nykyisen pääministerin kanssa käynyt keskustelua siitä, mikä on Ruotsin ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja tulevaisuudessa ja mikä on myös sosialidemokraattisen puolueen näkemys tulevaisuudesta suhteessa Natoon. Ja kuten edustaja Tuomioja tuossa totesi, meillä on hyvin selkeä käsitys siitä, mitä Ruotsissa tapahtuu, ja siellä Ruotsissa tapahtuu niin, että — juuri edustaja Tuomiojan kuvaamalla tavalla — asioista käydään konsultaatio suomalaisten kanssa. Siellä ei ole mitään epäselvyyttä siitä, mikä on sosialidemokraattisen puolueen kanta.

Nyt kysynkin ulkoministeri Soinilta: oletteko te käynyt tällaisia keskusteluja Ruotsin ulkopoliittisesta tulevaisuudesta ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta, ja mikä niiden sisältö mahdollisesti on ollut?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ennen ulkoministeriä vielä edustaja Kopra... Anteeksi, edustaja Jalonen — suokaa anteeksi, edustaja Jalonen — ja sitten ulkoministeri.

16.55 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kesä tulee, se on hyvä asia. (Naurua)

Brexitin vielä pikkasen takaisin, eli lähdistyn sitä asiaa siltä kantilta, että se voi käynnistää ketjureaktion ja se voi sitten puolestaan jopa hajottaa EU:n ja euron. Kirjoitin tämän kysymyksen ylös alun perin sisäministerille: Tämähän sitten taas tekisi monenmoista vaikutusta, ja silloin pitäisi pystyttää muun muassa täysimittainen rajavalvonta, joten kysyisin sitä, onko siihen resursseja, esimerkiksi henkilöstöpuolella. Ja tämä sama asia tulee sitten myös siinä kohtaa, jos Afrikasta tulee turvapaikanhakija-aalto.

Ja edelleen tämä mediapuoli, tahtoisin sen nostaa esille. (Puhemies koputtaa) Elikkä tietoa haetaan jostain, ja jos Suomen media ei anna realistista, oikea-aikaista tietoa, niin se haetaan jostain muualta. (Puhemies koputtaa) Miten kannustamme lehdistöä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt annetaan ulkoministerille 5 minuuttia, täältä puhujapöytästä, ja sen jälkeen vielä täällä on useita vastauspuheenvuoroja.

16.57 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Aloitetaan nyt tästä, että kuka lietsoo ja mitä lietsoo. Hallitus ei lietso mitään. Jos itse luo uhkakuvan ja sitä rupeaa sitten vastustamaan, niin sillehän hallitus ei voi mitään. Selonteossa todetaan täysin selvästi, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Ei tätä tämän selvemmällä suomen kielellä voi sanoa. (Ilkka Kanerva: Oikein!) Tästä on kysymys. Kannattaa lukea nämä selonteot, niin ei tarvitse luoda sellaisia uhkakuvia, joita selonteossa ei ole.

Vielä pari asiaa sitten siitä, mihinkä me olemme sitoutuneet EU:n Lissabonin sopimuksen myötä: avunantolausekkeeseen, joka perustuu keskinäiselle solidaarisuudelle. Ja se on jäsenvaltioita yhtäläisesti velvoittava, jos jokin jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi. Tämä on suoraan siitä sopimuksesta, johon Suomi on sitoutunut.

Sitten edustaja Terho kysyi näistä hybridiasioista ja myöskin Donald Trumpista. Niin, Yhdysvallat on meille tärkeä, oli sen presidenttinä kuka tahansa. Näin se nyt menee, eikä tähän sisälly mitään mielipidettä siitä, kuka tulee valituksi. Kas kun suomalaisilla ei siihen ole äänioikeutta. Mielipide voi olla, mutta oli kuka tahansa, toimeen on tultava.

Hybridiuhkista ja niihin varautumisesta: Tässä on EU:ssa lähdetty liikkeelle, ja hallitusohjelman mukaisesti me olemme olleet tässä työssä aktiivisesti mukana. Päävastuu on jäsenmailla, yhteistyötä voidaan tehdä. Hybridiuhkiin keskittyvä osaamiskeskus voisi olla tärkeä tuki. Se voisi toimia tutkimus- ja koulutuskeskuksena ja palvelisi sekä jäsenmaita että kumppanimaita. Tässä meillä on hyvä mahdollisuus, ja me olemme selvittäneet mahdollisuutta perustaa tällainen keskus Suomeen — meillähän on osaamista. Tavoitteena on koota yhteen sopiva joukko maita, jotka lähtisivät tähän hankkeeseen mukaan. Nyt kartoitetaan, saammeko me näihin talkoisiin muita mukaan.

Ahvenanmaan edustajan kysymys oli hyvä toteamus siitä, mikä on tilanne, ja myös kysymys, onko Suomi ottanut tätä mukaan ja onko käyttänyt. Kyllä, me olemme ottaneet ulkoministeriön järjestämissä rauhanvälitystilaisuuksissa ja -tapaamisissa tämän esille mo-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

nesti ja monta kertaa. Viimeksi Helsinki Policy Forumissa puhuin tästä monien ulkomaalaisten henkilöiden kanssa. Tämä on hyvin tärkeä malli, tämä on otettu huomioon.

Sitten edustaja Järvisellä oli erinomainen kysymys, niin kuin tapaa olla. Ja edustaja Arhinmäki sanoi, että on hyvä, että tasavallan presidentti tapaa Putinia. Niin on, mutta on hyvä myös edustaja Arhinmäen tietää, että Soini on tavannut ulkoministeri Lavrovia neljä kertaa: (Paavo Arhinmäki: Oho!) New Yorkissa, Belgradissa, Oulussa ja Moskovassa, noin niin kuin muistin virkistykseksi. Ja pidän hyvänä, että täältä on parlamentaarikkoja menossa Venäjälle ensi viikolla, muun muassa suuresti arvostamani edustaja Heinäluoma ja muutama muukin. Sehän on hieno asia. (Eero Heinäluoma: Mutta onko vaihdettu kännykkänumeroita?) — Sitä en tiedä, mikä on teidän kännykkänne tilanne, (Naurua) enkä osaa sitä sanoa.

Mutta sitten, edustaja Korhonen, aivan oikein, Barents ja arktinen puheenjohtajuus on nimenomaan se, mitä Suomi ei ole halunnut sotkea, ja on onnistuttu siinä, että Barentsin arktiseen neuvostoon ei ole tuotu näitä valtakunnan ja suurvaltapolitiikan välisiä jännitteitä. Se on valtava mahdollisuus Suomelle, viidelle Pohjoismaalle, Kanadalle, USA:lle ja Venäjälle. Tämä on erittäin tärkeä foorumi, ja meillä on täysimääräisesti nyt valmistelussa arktisen tiedonannon ja meidän puheenjohtajakauden tavoitteet, ja konsultoimme siinä muita. Olen monesti keskustellut amiraali Pappin kanssa, joka tällä hetkellä USA:ssa vastaa tästä asiasta. Kun nämä prioriteetit ja konsultaatiot saadaan loppuun, ne tuodaan tänne eduskuntaan, ilman muuta. Tämä oli hyvin tärkeä asia.

Niin, ja vielä edustaja Järvinen, jonka puheenvuoroa jo kehuin, mutta vielä vastatakin muistan: Totta kai, me tapaamme Venäjällä meidän vastapuolemme eli hallituksen edustajat, mutta tapasin myös opposition Kasjanovin ja Javlinskin ja tapasin erilaisia kansalaisjärjestöjä, mukaan lukien Greenpeacen, jota Suomessa en ole koskaan tavannut. (Puhemies koputtaa) Eli kun Suomi osallistuu, niin laajasti osallistuu.

Anteeksi, arvoisa puhemies, sydämen kyllyydestä suu puhuu, mutta ei puhu enää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen merkinnyt tänne vielä vastauspuheenvuorot edustajille Häkkänen, Andersson, Karimäki ja, jälleen kerran, Kopra — hän ei ole kyllä paikalla, ainakaan tällä hetkellä — ja Mikkonen. Mennään näillä.

17.03 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin täällä ulkoministeri Soini hyvin sanoi, tämä selonteko on hyvin realistinen. Eivät ne turvallisuuspoliittiset uhat siitä mihinkään katoa, jos niitä ei tunnusteta rehellisesti ja avoimesti. Siihen varmasti perustuu hyvä ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu, että uhat myönnetään avoimesti ja tehdään siltä pohjalta johtopäätöksiä.

Tässä selonteossa on otettu äärimmäisen hyvin huomioon myös uudet uhat ja toimintamallit, talouden, teknologian ja muitten riippuvuussuhteitten vaikuttamat turvallisuuspoliittiset haasteet. Nyt tässä lopussa on noussut merkittävästi myös tämä brexit-kysymys esiin. Minä toivoisin, että kun eduskunnassa käsitellään turvallisuuspoliittista selontekoa, niin otettaisiin vielä voimakkaammin ehkä analyysin kohteeksi, mitä tarkoittaa myös brexitin yhteydessä kansanäänestyksen järjestäminen erilaiseen keskustelun tasoon ja päätöksenteon tasoon liittyen. (Puhemies koputtaa) Eli jos Suomikin tekee ratkaisuja turvallisuuspolitiikassa kansanäänestysten pohjalta, niin tämä on myös yksi, mitä pitäisi perusteellisesti analysoida.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

17.04 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin myös hämmästellä tätä edustaja Rydmanin herättämää keskustelua Ruotsin hallituksen linjasta. Ruotsin pääministeri Stefan Löfven piti puheenvuoron sunnuntaina Kultaranta-keskusteluissa ja oli harvinaisen selkeäsanainen, kun hän kuvaili Ruotsin hallituksen eli Ruotsin valtion virallista ulkopoliittista linjaa. Hän totesi siellä selvästi, että se perustuu sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja että Nato-jäsenyys ei ole ajankohtainen Ruotsin osalta. Pidän itse tärkeänä, vaikka puolustuspoliittista yhteistyötä tehdään, että niin Ruotsissa kuin Suomessa tehdään omat itsenäiset ratkaisut, mitä tulee ulkopoliitiikan isoihin ja pieniin linjauksiin. Mutta kun tätä yhteistyötä nyt on painotettu tässä koko kevään aikana, niin tulkitsem itse Löfvenin puheen niin, että se päinvastoin antaa vahvan perustan ja pohjan Suomen ja Ruotsin tehdä yhteistyötä, joka perustuu nimenomaan sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja maiden väliseen puolustuspoliittiseen yhteistyöhön.

17.05 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini totesi, ettei uhkia ja konflikteja pidä lietsoa, ja näin onkin. Minusta olemme nyt liiaksi Naton kyljessä, kuitenkin ilman Naton turvatakuita. En kannata Nato-jäsenyyttä enkä siksi myöskään yhteistyön vahvempaa syventämistä. Ystävien tulee olla lähellä EU:ssa ja Pohjoismaissa.

Edustaja Tuomioja puhui erittäin järkevästi siitä, ettei Itämeren alueella tule lietsoa provokaatioita ja että Suomen tulisi korostaa Itämeren alueen dialogia ja luottamusta herättäviä toimia. On järkevä linja edistää EU:ssa rauhantyötä.

Tässä keskustelussa on noussut esiin se, että Suomi on ollut aloitteellinen siinä, että selvitetään hybridiuhkiin keskittyvän osaamiskeskuksen perustamista tänne Suomeen, EU:n osaamiskeskusta. Tässä on jo keskusteltu sen yhteistyön rakenteista ja kuvioista. Mutta kysyisin hallitukselta (Puhemies koputtaa) täsmällisemmin: mitä kaikkia hybridiuhkia on ajateltu?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Mikkoselle, ja jos ulkoministeri haluaa vielä jonkun sanan sanoa, totta kai, ja sen jälkeen siirrytään varsinaiseen puhujalistaan.

17.06 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että Venäjän eristäytyminen ei ole kenenkään etu, ja aivan kuten selonteossa mainitaan, Suomen toiminnan perustana on Euroopan unionin yhteiset Venäjä-linjaukset mutta samalla Suomen tavoitteena on ylläpitää vakaita ja toimivia suhteita Venäjän kanssa. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että kahdenkeskistä keskustelua käydään ja vuorovaikutusta tapahtuu erityisesti kansalaisten, järjestöjen, kuntien ja viranomaisten kesken. Nyt on vähän huolestuttavia piirteitä siitä, että myös tällainen ruohonjuuritason toiminta on vähentynyt.

Selonteossa todetaan myös, että Suomen energiayhteistyö Venäjän kanssa on laajaa ja sen tulee nivoutua osaksi EU:n energiaunionin kehittämistä. Kun EU:n energiaunionin tavoitteena on vähentää unionin energiariippuvuutta ja lisätä uusiutuvan energian käyttöä ja toisaalta tiedämme, että Venäjä käyttää energiapolitiikkaa turvallisuuspolitiikan aseena, niin mitä muuta tämä linjaus voi tarkoittaa kuin sitä, että Suomen pitää vähentää energiariippuvuutta itänaapurista ja satsata kotimaiseen (Puhemies koputtaa) uusiutuvaan energiaan?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ulkoministeri, josko 2—3 minuuttia riittäisi.

17.08 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Kiitos. — Täällä paljain, puhtain käsin rauhan mies, armeijan käynyt alikersantti. Totta kai, arvoisat edustajat, hallituksen linja ja oma linjani on tehdä kaikki, että Suomi saa elää rauhassa, saamme elää hyvää elämää ja että meidän lapsilla on hyvä elämä.

Minä kiitan eduskunnan suurta salia erinomaisesta keskustelusta ja debatista. Se on hyvä, että hallitusta haastetaan. Mutta hallituksen tehtävä on taas linjata selkeästi asioita, joihin sitten otetaan yhdessä kantaa. Haluan korostaa, että tämä on hallituksen ja tasavallan presidentin johdolla kokoontuvan hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikan valiokunnan yksimielinen kanta. Eli tämä ei ole yhden ministerin kanta, ei yhden puolueen kanta, vaan hallituksen ja presidentin yhdessä muodostama kanta.

Totta kai oppositio tekee tässä arvokkaan panoksensa. Olin viime kaudella ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja neljä vuotta ja tein kaikkeni, että mietinnöt olivat yksimielisiä. Silloin ne muuten olivat. (Pertti Salolainen: Hyvin meni!) Toivon, että nykyinen eduskunta ja nykyinen ulkoasiainvaliokunta pystyvät samaan. Yhteistyössä on voimaa.

Ja sitten ihan loppuun haluan sanoa, että maailma ei pysähdy eikä meitä odottele. Hallitus päätti näin: me olemme nyt katsoneet hallituksena kolmisentoista kuukautta tilannetta, ja nyt hallituksen piti linjata kantansa. Sitä varten hallitukset ovat, että ne tekevät esityksiä, linjaavat kantoja, joihin saa ottaa kantaa. Vatulointi ei tässä hallituksessa kuulu ainakaan ulkoministerin työkalupakkiin — eikä oikein luonteeseen muutenkaan.

Kiitan teitä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. — Puhujalistaan.

17.10 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuus ei parane itsestään. Aseellisesti ei vastata nykyajan turvallisuushaasteisiin. Ihmiskunnan suurimpia turvallisuushaasteita ovat muun muassa ilmastonmuutos, globaali köyhyys ja osattomuus, tietoverkkojen haavoittuvuus sekä ääriliikkeiden väkivalta ja rasismi. Kaikilla näillä on mittavia turvallisuusvaikutuksia, joita ei voi torjua asein. Suomen on aidosti tuettava maailmassa niitä toimijoita, jotka kykenevät pehmeän voiman avulla vähentämään asevaraisen turvallisuuden merkitystä. Näitä ovat etenkin maailmanjärjestö YK alajärjestöineen, yhteistyöjärjestö Etyj sekä talousyhteistyötä tarjoava EU.

Tänään keskustelussa ollut turvallisuuspoliittinen selonteko jättää valitettavan vajaiksi ne resurssit, joilla näihin uhkiin varaudutaan. Esimerkiksi hallituksen korostaman pakolaisuuden ennaltaehkäisemiseksi tarvittaisiin kipeästi kehitysyhteistyötä, kriisinvälitystä ja YK:n tukea, mutta juuri näistä hallitus on leikannut ennätyksellisen paljon. Ulkoministeri Timo Soinin ratkaisu on YK-järjestelmän tehokkuuden edistäminen. Pakolaisuuden osalta Soini kuvasi selonteon julkistamistilaisuudessa aivan oikein, että pelkkien seurausten kanssa operoiminen ei johda pysyviin ratkaisuihin muuttoliikkeiden hallinnassa. Kehitysyhteistyön ennätysuuret leikkaukset ovat kuitenkin räikeästi ristiriidassa tämän ulkoministeri Soinin analyysin kanssa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on Suomen tärkein turvallisuuden viiteryhmä Pohjoismaiden ohella. EU:lla olisi suuri mahdollisuus edistää koko maanosan turvallisuutta palaamalla juurilleen rauhanprojektiksi, jonka tarkoitus on talousyhteistyön keinoin estää

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tulevat sodat. EU-jäsenyyteen liittyy myös keskeisenä solidaarisuus ja avunanto. Nykyinen EU, jossa ylläpidetään työttömyyttä leikkauspolitiikalla ja käännytetään sotaa pakenevia ihmisiä, ei edusta EU:n alkuperäistä ideaa. Myöskään unionin tulevaisuudesta ei ole täyttä varmuutta, kun uhkana on yhdentymisen mureneminen talousvaikeuksien, kansallismielisyyden ja muukalaisvastaisuuden vuoksi.

Britannian kansanäänestys EU-jäsenyydestä antaa viitteitä unionin suunnasta ja siten myös Suomen tulevaisuudesta. Hallituksen olisi tullut ottaa tämä huomioon ja lykätä selontekoa kansanäänestyksen jälkeiseen aikaan. Tätä mieltä olivat ulkoasiainvaliokunta, puolustusvaliokunta ja seurantaryhmä.

Arvoisa puhemies! Suomelle luontevinta on jatkossakin pysyä liittoutumattomana maana, pysyä sotilasliitto Naton ulkopuolella. Nato edustaa Euroopassa voimapolitiikkaa, jota Venäjän nykyjohto harjoittaa vielä raаемmin. On myös ymmärrettävä, että sotilasliiton luonteeseen kuuluu vastavuoroisuus. Nato-jäsenenä olisi vaikea kieltäytyä tuen pyynnöistä sotaretkiin. Nähtäväksi jää, millainen on Naton rooli Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa marraskuun presidentinvaalien jälkeen.

Arvoisa puhemies! Venäjän asevoimien tekemä kansainvälisen oikeuden vastainen Krimin valloitus ja sodan lietsominen Itä-Ukrainassa ovat täysin tuomittavia. On surullista ja traagista, että Venäjällä geopolittinen ajattelu ja suurvalta-aseman haikailu ovat sumentaaneet järjen taloustilanteen realismilta. Käräjöitä ovat tavalliset kansalaiset niin Venäjällä kuin myös muualla Euroopassa ja suurimpina voittajina aseteollisuus, joka saa uusia tilauksia ympäri Eurooppaa. Euroopan unionin asettamat pakotteet ovat olleet ymmärrettävä seuraus Venäjän toimista. On parempi mittelöidä euroilla kuin aseilla. Pakotepolitiikalla ei kuitenkaan saada kriisiä ratkaistua. Venäjän ja EU:n välien normalisointi etenee vain Minskin sopimusta noudattamalla, ja kun Ukraina saadaan kestävä rauha, silloin pakotteista voidaan päästä eroon.

Arvoisa puhemies! Ruotsi on Suomelle luonteva kumppani turvallisuuspolitiikassa, eikä yhteistyön syventämiselle Ruotsin kanssa ole esteitä. Pohjoismaiden yhteistyö nauttii myös kansan laajaa tukea toisin kuin Nato-jäsenyys. Pohjoismaista yhteistyötä ei kuitenkaan tule sitoa yhteen Yhdysvaltojen tai Naton kanssa (Puhemies koputtaa) tehtävään yhteistyöhön. Suomen tulee jatkossakin itsenäisesti harkita yhteistyön muodot ja pysyä sotilaallisesti liittoutumattomana.

17.16 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Selonteko antaa kattavan ja ymmärrettävän kuvan turvallisuuteemme vaikuttavista tekijöistä. Se heijastelee vallitsevaa ilmapiiriä niin globaalisti, Euroopassa kuin Itämeren alueellakin. Joistakin se voi tuntua uhkaavalta, minusta sangen realistiselta.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut. Ennustettavuus on merkittäväällä tavalla heikentynyt. Muutokset tapahtuvat nopeasti ja ennalta varoittamatta. Kansainvälisen oikeuden kunnioitus on heikentynyt. Tavoitteemme on turvata itsenäisyytemme ja alueellinen koskemattomuutemme, parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Sotilaallisen konfliktin osapuoleksi joutumisen estäminen on keskeinen päämäärä.

"Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois." Näin todetaan selonteossa. Ja edelleen: "Venäjä on pitkälti hylännyt yhteistyöhön perustu-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

van turvallisuuden ja haastaa Euroopan turvallisuuskäsityksen. Sillä on tahto ja kyky käyttää sotilaallista voimaa tavoitteidensa edistämiseksi."

Puolustusliiton tarkoitus on sotien ja kriisien estäminen ennakolta. Voimankäyttöä ei kannata Natoa vastaan harkita. Neuvostoliitto tai Venäjä ei ole hyökännyt suoraan yhtään Nato-maata vastaan. Suomi on Naton kumppanuusmaa. Se ei kuitenkaan anna meille turvatakuita. Jäsenet ja kumppanit ovat eri sarjassa. Jäsenet ovat turvakodissa, kumppanit koputtelevat hädän tullen epätoivoisesti ovella ja saavat kyllä myötätuntoa ja parhaimmillaan pakotetukea. Tämä on Ukrainan ja Krimin opetus.

Arvoisa puhemies! Emme uskalla sanoa Natolle ääneen "ei", emme uskalla sanoa Natolle kuuluvasti "kyllä". Sen sijaan sanomme Natolle päättäväisesti "ehkä". Suomi pitää selonteon mukaan yllä mahdollisuutta sotilaalliseen liittoutumiseen. Ajankohta jäsenyyden hakemiselle tuntuu olevan kuitenkin aina väärä. Kun tilanne on vakaa ja seesteinen, ei tarvetta katsota olevan. Jos jännitys lisääntyy, niin silloin voimme harkita jäsenyyshakemusta.

Puhe optiosta on mielenkiintoinen. Jäsenyys edellyttää, että hakemus hyväksytään jokoisen 28 Nato-maan parlamentissa. Kyseessä on 1—2 vuotta kestävä prosessi. Nopeutetun menettelyn mahdollisuus on epävarma, ellei sitten ole tehty salassa pidettäviä sopimuksia.

Nato-jäsenyyshakemuksemme koetaan Venäjällä provosoivana. Se ei jäisi huomiotta ja ilman vastareaktioita, näin on naapurista annettu ymmärtää. Kummassa tilanteessa Suomen olisi parempi toimia jäsenyyttä hakiessa: syvässä rauhan tilanteessa vai kriisin uhatessa? Onko ajateltavissa, että painostavassa ilmapiirissä jäsenyyden hakeminen olisi helpompaa ja riskittömämpää? Se voisi olla se viimeinen syy, joka antaa syyn painostuksen muuttamiseen toiminnaksi. Viisas toimii ennakoiden.

Kansanäänestyksestä on keskusteltu. Se on perustuslain mukaan neuvoa-antava. Kansan tahtoa on kunnioitettava, mutta onko parempi nostaa asia vaaliteemaksi vai kansanäänestykseksi? Kansanäänestys on monella tapaa ongelmallinen. Prosessi kestää pitkään, ja sen aikana olemme esimerkiksi informaatiovaikuttamiselle alttiina. Mitä äänestyksessä ylipäätään kysyttäisiin? Sekin on epäselvää. Eri variaatioita on lukemattomia: Haluatko Suomen liittyvän Natoon? Haluatko Suomen liittyvään Natoon vain yhdessä Ruotsin kanssa? Pitääkö Suomen kieltäytyä sotilastukikohdista? Tai: miten menetellään asevelvollisuuden kanssa?

Minulla ei ole kansanäänestystä vastaan mitään, päinvastoin. On kuitenkin varmistuttava siitä, ettei äänestyksellä vaaranneta tavoitetta eli Suomen turvallisuutta. Prosessi ei voi olla tärkeämpi kuin itse tavoite. Siksi olen taipuvaisempi siihen, että jäsenyyshakemus sekä -sopimus tehdään hallituksessa ja eduskunnassa ilman kansanäänestystä, ja jos kansanäänestykseen halutaan mennä, niin paras menettely on, että hallitus ja eduskunta ottavat jäsenyyteen ja sen ehtoihin kantaa, minkä jälkeen tehty ehdollinen sopimus alistetaan kansalle. Vaihtoehtoina ovat sopimuksen hyväksyminen tai hylkääminen.

Suomen on ylläpidettävä keskusteluyhteyttä kaikkiin ilmansuuntiin. Luottamus syntyy kanssakäymisestä. Tervehdin lämmöllä presidentti Putinin Suomen-vierailua ja presidentti Niinistön aloitteellisuutta.

17.21 Pertti Salolainen kok: Herra puhemies! Tämä selonteko on selkeäkielisin, minkä olen täällä eduskunta-aikanani koskaan lukenut. Se on tiivis, ja siitä saa hyvin selvää, mitä halutaan sanoa. En sinänsä kovin paljon nyt puhu tämän selonteon eräistä yksityiskohdis-

ta. Haluan käsitellä kahta asiaa, jotka tällä hetkellä askarruttavat mieltäni, muun muassa näiden Kultarannan keskustelujen jälkeenkin.

8. päivänä tätä kuuta Ruotsi teki Yhdysvaltojen kanssa aiesopimuksen, jonka tarkoituksena on lisätä monella sektorilla, viidellä tärkeällä sektorilla erityisesti, yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Ruotsilla on pitkä historia sotilaallisessa yhteistyössä ja puolustusyhteistyössä Yhdysvaltojen kanssa. Muistamme, että kylmän sodan aikana Ruotsilla oli sellainen järjestely Yhdysvaltojen kanssa, jota kutsuttiin nimellä "den dolda alliansen" eli 'salainen liitto'. Tästä on tehty hyvin perusteelliset selvitykset ja dokumentoitu, minkälainen se oli kylmän sodan aikana. No, nyt tämä uusi aiesopimushan on julkistettu näiltä yleisiltä kohdiltaan. Mutta kysymys kuuluu, onko siinä — niin kuin on väitetty — lisäpöytäkirja, jota ei ole lainkaan julkistettu. Ja mitä siinä lisäpöytäkirjassa sitten todetaan, siitä meillä ei ole tietoa, mutta pitäisi olla suomalaisen ulkopoliittikan kohteena selvittää, onko siinä tällainen lisäpöytäkirja, ja jos on, niin mitä siinä sanotaan.

Suomen ja Yhdysvaltojen väliset suhteet ovat olleet erittäin läheiset myöskin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, johtuen muun muassa siitä, että olemme hankkineet Yhdysvalloista keskeisiä asejärjestelmiä, kuten esimerkiksi Hornet-koneet ja sitten niihin kuuluvan erittäin sofistikeeratun asejärjestelmän. Tämä on ollut hyvin myötätuntoista sillä tavalla Yhdysvaltojen taholta, että näitä kaikkia asejärjestelmiä ei ole myyty aina edes liittolaisille. Tämä osoittaa, että meidän suhteemme Yhdysvaltoihin ovat luottamukselliset ja todella hyvät.

Nyt palaisin tähän Ruotsin aiesopimukseen, joka tehtiin, ja kysyisin ministeri Soinilta: Onko Suomella tarvetta tehdä samanlainen aiesopimus? On tiedossa, että meillä on lukuisa määrä sopimuksia myöskin turvallisuuspolitiikan alueella Yhdysvaltojen kanssa, mutta olisiko syytä meilläkin sopimukset koota kattosopimukseksi samaan tapaan kuin on Ruotsilla? Ja sitten vielä siihen lisäkysymys: olisiko mahdollista, että tulisi kolmikantaisia sopimuksia, joissa meillä olisi eräitä samoja sopimuskohtia Ruotsin kanssa ja Yhdysvaltojen suuntaan? Tämänäköisiä keskusteluja on nyt käyty eri tahoilla. Tätä pitäisi nyt pohtia, ja tiedän, että Suomen hallinnossa tätä kyllä pohditaan, mutta mikä on ministerin näkemys tästä asiasta?

Sitten toinen asia, johon haluaisin lyhyesti puuttua, on se, että olen nyt paneutunut tähän Saksan ulkoministerin Walter Steinmeierin haastattelulausuntoon Bild am Sonntagissa ja seurannut, miten se on tulkittu ja minkälaisia reaktioita siihen on tullut. Kuulin täällä aikaisemmin keskusteluissa, että ministeri Soini on soittanut Steinmeierille ja he ovat keskustelleet siitä. Tämä yleinen tulkinta on kyllä aika alarmistinen, se millä tavalla tämä haastattelu on vastaanotettu. Olen lukenut nyt eräitä kommentteja, joita siitä on todettu. Hänhän, siis Steinmeier, kritisoi erittäin voimakkaasti puhumalla sapelinkalistelusta ja sotahuudoista, viitaten näihin Naton harjoituksiin itäisessä Euroopassa ja siihen, että sinne on tarkoituksena sijoittaa lisää sotilaallista voimaa. Se on tulkittu kovaksi hyökkäykseksi Naton politiikkaa kohtaan itäisessä Euroopassa. Tämä on tämä reaktio, jonka olen nyt havainnut täällä kansainvälisessä lehdistössä ja siinä, miten se on ymmärretty. Nyt herää kysymys sitten, onko tässä tekeillä jotain uutta tällä hetkellä, ajatellen sitä, että eräät taloustieteilijät ovat sanoneet, että Venäjän talous alkaa olla siinä kunnossa tällä hetkellä, että Venäjä ei tule pärjäämään kovin pitkää aikaa ja että se ei pysty tekemään välttämättömiä reformeja, joita siellä pitäisi tehdä. Siis kysymys kuuluu sillä tavalla, että onko tämä Steinmeierin ulostulo ennen Naton huippukokousta sellainen, että se indikoi, että jotain on nyt tekeillä,

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

koska hän puhui myöskin (Puhemies koputtaa) neuvottelujen käynnistämisestä Venäjän kanssa.

No niin, tässä ajanpuutteen vuoksi ei ole mahdollista nyt enempää näitä asioita käsitellä, mutta tällaiset asiat minua tällä hetkellä askarruttavat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vastauspuheenvuoron ensiksi edustaja Heinäluomalle ja sen jälkeen ulkoministerille.

17.27 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomaista, että erittäin kokenut ulkopolitiikan osaaja, edustaja Salolainen, otti tämän Steinmeierin lausunnon vielä kerran esille. Sehän oli tärkeä puheenvuoro siltä kannalta, miten nämä kriisit ratkeavat. En ihan ymmärrä, että osa täällä Suomessa on hirveän huolestuneita tästä Steinmeierin puheenvuorosta, koska sehän oli puheenvuoro diplomatian ja sovun puolesta. Ja kun hän siinä puheenvuorossaan sanoi, että ei kai kukaan kuvittele, että symboliset panssarimarssit Naton itärajalla ratkaisevat tämän kriisin, niin sehän on sinällensä aivan oikea havainto. Kysymys ei ole siitä, ovatko ne tarpeellisia tai välttämättömiä, vaan kysymys on siitä, että ratkaisut tapahtuvat diplomatian ja ulkopolitiikan kautta. Ja tähän on oikeastaan Suomen iso linja ollut aina: korostetaan ulkopolitiikkaa, diplomatiaa kriisien ratkaisussa. Ja tästä linjasta Suomen kannattaa jatkossakin pitää kiinni.

17.29 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Istuin eilen ulkoasiainneuvostossa ulkoministeri Steinmeierin vieressä. Se on muuten erinomainen kausikorttipaikka, siinä saa paljon keskusteltua erinäköisiä asioita. Otin tämänkin esille, ja on totta, että tämä lausunto herätti etenkin Baltiassa levottomuutta. Mutta kysyin sitä häneltä, ja hän kertoi minulle sen lausuntonsa koko sisällön. Tässä on taas käynyt niin, että sieltä on poimittu yksi kaksi lausetta, yhdistetty niitä mielivaltaisesti. Kyllä ne lauseet siellä ovat, mutta kun lukee tämän koko asian, niin asia ei ole näin yksiselitteinen.

Lisäksi useissa kansainvälisissä arvioissa on myös sisäpoliittinen näkökulma, eli tässä on niin sanottua kotimaista kulutusta. Tämä liittyy joiltain osin myös siihen, että Naton piirissä on käytetty joidenkin toimijoiden kohdalla termiä "totaalinen sota", ja se on sellainen termi, joka liittyy niin kielteisellä tavalla Saksan historiaan, että tähän Steinmeier reagoi, tähän nimenomaan. Satuina olemaan siinä paikalla, kun Viron ja Latvian kollegat kävivät kyselemässä, Liettuasta nyt puhumattakaan. Kyllä siinä keskusteltiin, ja sen jälkeen asia näytti selviävän.

Sitten tähän edustaja Salolaisen toiseen kysymykseen: Suomi pitää kaikki mahdollisuudet avoinna. Tällä hetkellä meillä ei ole USA:n kanssa samanlaisia sopimuksia kuin Ruotsi on allekirjoittanut, mutta viisas maa toimii niin, että kaikki on mahdollista. Todennäköisesti kaikki ei toteudu, mutta ei Suomi voi rajata mahdollisuuksiaan ulos. Ei se ole viisasta politiikkaa. Viisasta politiikkaa on huolehtia Suomen puolustuskyvystä, maamme itsemääräämisoikeudesta ja itsenäisyydestä ja tehdä sitten se, mitä se vaatii.

Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että joudun menemään toiseen kokoukseen, mutta kiitän vielä eduskuntaa hyvästä keskustelusta. Ja keskusteluhan jatkuu syksyllä, ja sitten hyvä ulkoasiainvaliokunnan uusi puheenjohtajahan varmasti noudattaa eduskunnan parhaita periaatteita siten kuin ulkoasiainvaliokunnassa näitä mietintöjä on tehty. Sillä laillahan siitä hyvä tulee.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Salolainen.

17.31 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vielä kysynyt, jos ministeri ehtii pari sekuntia olla paikalla nyt — ymmärrän, että hänellä on kiireisiä menoja — onko tässä nyt jotain muutakin tekeillä kuin se, mitä vain näkyy tässä. Onko siellä Ukrainassa taikka Venäjällä jotain liikahtamassa? Puhutaan Yhdysvaltojen ja Venäjän välisestä dialogista myöskin Ukrainan suhteen. Onko tällä tarkoitettu pedata sitä ilmapiiiriä, että päästäisiin eteenpäin näissä isommissa asioissa?

17.32 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut ainakin sellaisia puheita, että esimerkiksi Normandia-ryhmä kokoontuisi ja mahdollisesti Venäjän kanssa päästäisiin yhteispalaveriin. Sehän edellyttää tietysti sitä, että sieltä täytyy tulla tulos. Ei voida järjestää sellaista kokousta, jota ei ole pohjustettu ja josta ei tule tulosta. Mutta tämän konfliktin hirveän hankala piirre on se, että EU ja monet korostavat aina Normandiaa ja monenkeskistä yhteistyötä ja Venäjä sanoo aina, että Kiovan pitää suoraan separatistien kanssa kahden kesken neuvotella. Nämä ovat vastakkaiset raiteet, ja sen takia tämä on niin hankalaa.

Yksi ajatus, mikä minulle on tullut vielä mieleen: Putin puhui aika sovittelevasti Euroopan unionista. Johtuuko tämä siitä, että vielä on Obaman kautta jäljellä? Olisikohan näitä asioita hyvä saada liikkeelle hänen kauttaan, kun ei sitten tiedä — Clintonkin on ollut perinteisesti erittäin voimakas, puhumattakaan sitten muista vaihtoehtoista. Jotain tällaista tässä voisi taustalla olla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

17.33 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston antama ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko kuvaa hyvin nykyistä kansainvälistä toimintaympäristöä ja on myös varsin realistinen Suomen tämänhetkisestä tilanteesta. Sen parasta antia on rehellinen ja pelkistetty analyysi naapurisuhteistamme ja erityisesti suhteestamme Natoon ja turvallisuusyhteistyöstämme Ruotsin kanssa. Se myös asettaa Suomen turvallisuuden kannalta pitkän tähtäyksen peruslinjat ja päämäärät selkeään muotoon, jossa Suomen tärkeimmät tehtävät ovat välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin, omata vahva ja uskottava oma puolustus sekä olla aktiivinen kahdensivulaisen ja monenkeskisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan rauhaa edistävä toimija, jonka tavoitteena on turvallinen ja vakaa kansainvälinen toimintaympäristö. — Tässä perusperiaatteita.

Toimintaympäristömme viimeaikainen muutos on luonut myös uusia uhkia ja epävakautta. Kansainvälinen turvallisuustilanne on eurooppalaisesta näkökulmasta heikentynyt viime vuosien aikana. Sille ominaista on muutoksen nopeus ja ennustamattomuus, kuten selonteko toteaa.

Arvoisa puhemies! Juuri tämä tosiseikka, että Suomi on rauhan ja vakauden rakentaja sekä sotilaallisesti riippumaton, antaa meille mahdollisuuden ja tilan puhua maailman epävakaudesta rauhantahtoisesti ja ratkaisukeskeisesti. Kuten Yhdysvaltain presidentti Obama hiljattain totesi, pohjoismaisella yhteiskuntamallilla on kansainvälistä vetovoimaa ja se antaa vahvan pohjan Pohjoismaiden vahvistuvalle yhteistoiminnalle kansainvälisessä politiikassa.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Valitettavaa on, että pitkään jatkuneen rauhan ja hyvän yhteistyön ylle on tullut tummia pilviä erityisesti Venäjän taholta, jonka valitsema tie on johtanut kasvavaan jännitteeseen ja Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon kasvuun Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Uutta on myös se, miten Suomi puhuu Venäjästä. Se kieli, jolla nyt puhumme suhteestamme Venäjään ja sen toimista, on tosiasiat toteavaa ja rohkeaa. Lainaus selonteosta: "Euroopan ja Itämeren alueen turvallisuustilanne on heikentynyt. Venäjä valtasi Krimin ja synnytti Itä-Ukrainassa konfliktin. On syntynyt negatiivinen kierre, jonka vaikutuksesta jännite Itämeren alueella on kasvanut ja sotilaallinen toiminta lisääntynyt. Venäjä käyttää etujensa ajamiseen laajaa sotilaallista ja ei-sotilaallista keinovalikoimaa. Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois." Tällaisesta kieltä ei ole totuttu Suomessa, eikä varmaan Venäjälläkään, lukemaan, miten Suomi käsittelee Venäjän tilaa ja puhuu siitä. Hyvä näin. Tämä on rehellistä ja reilua puhetta, jota Suomi itsenäisenä maana voi harjoittaa.

Samalla kun puheemme Venäjästä ja sen toimista tiukkenevat, on myös lähentyminen Natoon lisääntynyt. Naton kanssa tehty isäntämaasopimus oli tässä merkittävä uusi askel. Samoin nyt viitottu tie aseellisen yhteensopivuuden syventämisestä Naton kanssa on jo askelmerkki Naton suuntaan. En ihmettele, jos Suomen Nato-jäsenyys on todellisuutta lähivuosien aikana.

Jotta näin ei tapahdu, on Suomen yhä selvemmin ja päättäväisemmin vahvistettava omaa sotilaallista kykyään ja hyvää keskustelukulttuuria Venäjän kanssa. En usko, että yksikään muu maa todella ymmärtää, niin kuin Suomi ymmärtää, Venäjää naapurina, jonka kanssa olemme oppineet rauhassa elämään niin hyvinä kuin huonoina aikoina. Näin on hyvä jatkaa. On hyvä pitää mielessä, ettei sotilaallinen yhteistyö Ruotsin tai Euroopan kanssa tai Naton kanssa ole turvallisuutemme lopullinen tae, vaan omista lähtökohdista pitkäjänteisesti harkitut toimet suhteessa Venäjään. Suomen on myös vahvistettava omilla toimillaan YK:n roolia ja mahdollisuutta toimia vakauden välineenä maailmanlaajuisesti.

Puhemies! Suomen on mahdollisimman pian palautettava YK:n järjestöille taloudellinen tukensa, jonka hallitus tänä vuonna leikkasi. Näin Suomi palauttaisi maineensa rauhantekijänä kansainvälisessä yhteisössä.

17.39 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! On erittäin hyvä asia, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta voidaan puhua avoimesti. Mielestäni tämän selonteon yksi merkki tavalliselle suomalaiselle on, että Suomi huolehtii turvallisuuspoliittisesta ympäristöstään niin sisä- kuin ulkopoliittikkaa aktiivisesti harjoittaen. Keskustelua käydään avoimena ja niin on syytä käydä myös jatkossa.

Selonteko korostaa aivan oikein sitä faktaa, että Venäjän toimet ovat olleet keskeisessä osassa kiristämässä Itämeren alueen tunnelmia. Itänaapurimme itsevarmempi ja aggressiivisempi tapa harjoittaa ulkopoliittikkaansa ja toisaalta sotilasliitto Naton aktivoituminen asettaa valtionjohdollemme kovan haasteen. Miten suhtautua, kun kahden suuren väliä jännittyvät? Ei ole kenenkään meidän etujen mukaista, että Itämeren alueeseen kohdistuu vahvaa suurvaltapoliittikkaa. Venäjän toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa ovat ehdottoman tuomittavia, mutta samanaikaisesti meidän tulee muistaa jännitteistä seuraavat vaikuttajat omaan talouteemme. Siksi neuvotteluyhteyden pitäminen molempiin osapuoliin on erittäin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Viime päivien Kultaranta-keskustelujen seurauksena on noussut esiin erityisesti suhteemme Venäjään. On mielestäni täysin itsestään selvää, että yhteisiä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

neuvotteluja ja valtionjohdon vierailuja pitää jatkossakin harjoittaa. 1 300 kilometrin yhteinen rajamme suorastaan velvoittaa meidät pitämään hyviä naapurisuhteita yllä. Mielestäni ulkopoliitikassamme on syytä edelleen korostaa tällaista vakauden, liennytysten ja yhteistyön tietä.

Me emme voi ajatella, että olisimme jollain tapaa Itämeren kiristyneen ilmapiirin ulkopuolella. Päinvastoin, olemme väistämätön osa sitä. Tämän vuoksi meidän on nyt myös kiinnitettävä erityistä huomiota tuleviin ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiimme. Tätä ajatusta tukee myös valtioneuvoston selonteko Suomen Nato-yhteistyön osalta. Tekstissä todetaan: "Nato-jäsenyyden hakeminen olisi perustavanlaatuinen ja kauaskantoinen päätös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ja se vaatisi laaja-alaista keskustelua ja huolellista harkintaa." Suomen linjaa on määrittänyt liittoutumattomuus, jota on jatkettava. Olemme yhteisellä linjalla Ruotsin kanssa onnistuneet merkittäväällä tavalla luomaan turvallisuutta ja vakautta koko Pohjois-Euroopan alueelle. Itse en näe sotilasliitto Natoon liittymisen mahdollisuutta lähivuosina.

Tilanne kuitenkin elää vuosi vuodelta. Nato-mahdollisuuden säilyttäminen ja tilanteen säännöllinen arviointi on meille tärkeä ulkopoliitiikan väline myös tulevaisuudessa. Laajan kumppanuuden harjoittaminen, poliittinen vuoropuhelu, koulutustoiminta ja yhteisten harjoitusten avulla molemminpuolisen osaamisen kehittäminen ovat järkeviä yhteistyön muotoja. Ne ovat osa sitä kokonaisuutta, jolla kumppanuussuhteitamme pidetään vahvasti yllä.

Arvoisa herra puhemies! Pidän entisenä sotilaana edelleen uskottavan ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme mahdollistajana itsenäistä puolustustamme. Yleinen asevelvollisuus ja laaja reservimme palvelevat maamme tarkoituksia edelleen tehokkaasti. Ne muodostavat turvallisuutemme kivijalan, jota tämä hallitus panostuksillaan myös tukee. Samanaikaisesti on silti muistettava, että koko Eurooppaa kohdanneet jännittyneisyydet, terrorismin uhka ja hallitsematon muuttoliike asettavat selkeän vaatimuksen kansainvälisen yhteistyömme syventämiseen. Suomen tulee tukea Euroopan yhteisen turvallisuusjärjestelmän kehittämistä laajasti. Myös yhteistyötä Ruotsin kanssa on pyrittävä syventämään edelleen. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden on kuljettava käsi kädessä nyt ja tulevaisuudessa. Tämä on suomalainen linja, jolle selontekokin antaa vahvaa tukea.

17.43 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon tiiviisti koottu arvio toimintaympäristön muutoksen rajuudesta on kiistaton. Vertailu edelliseen selontekoon on valaiseva. Neljä vuotta sitten turvallisuuspolitiikan kehitysarviossa painopiste oli globaaleissa muutostekijöissä. Tiedostimme vastuun köyhyyden ja ympäristöongelmien ratkaisemisessa. Painotimme YK:n merkitystä monenkeskisessä kansainvälisessä yhteistyössä, painotimme kehitysyhteistyötä. Tässä selonteossa huomio kiinnittyy muutokseen Suomen lähialueilla. Vuoden 2012 selonteossa lähialueen kuvaus alkaa virkkeellä "turvallisuuspoliittinen tilanne Suomen lähialueilla on hyvä". Nyt käsiteltävässä selonteossa arvioidaan tilanteen kiristyneen ja todetaan, ettei sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan voida sulkea pois. Muutos on tosiasia, ja muutoksen suunta on huolestuttava. Olemme astuneet taaksepäin kohti 1900-luvun maailmaa ja Eurooppaa. Tämä näkyy myös muutoksen ajureissa. Eurooppalaiset ja transatlanttiset yhteisöt uhkaavat jäädä sivuosaan, jossa ne vain reagoivat muutoksiin.

Olemme varmasti yksimielisiä myös tavoitteesta välttää Suomen joutumista sotilaalliseen konfliktiin. Kysymys onkin siitä, mikä on paras strategia tämän tavoitteen saavuttamiseen. Itsenäisen Suomen ensimmäinen sukupolvi ei sodan välttämässä onnistunut. Tä-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

män ajan historian ymmärtäminen on hyödyllistä tulevaisuuden ennakoimiseksi. Nuori itsenäinen Suomi kokeili kyllä kaikkia mahdollisia vaihtoehtoja. Eri aikoina oli saksalais-suuntausta, oli pohjoismaisen yhteistyön korostamista, eikä Suomea voi syyllistää naapurisuhteiden ongelmista. Suomi solmi Neuvostoliiton kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen hyvässä uskossa.

Arvoisa puhemies! Historian opetus voisi olla se, että tarvitsemme monitasoista turvallisuusstrategiaa. Jäsenyys Euroopan unionissa on turvallisuuspolitiikkamme kestävä perusratkaisu. Kuitenkin jo huomenna Britannian kansalaiset äänestävät omasta EU-jäsenyydestään ja samalla ehkä myös koko unionin tulevaisuudesta. Jos äänestyksessä eroamisen kanta voittaa, on EU merkittävästi aiempaa heikompi. Päättyipä äänestys miten tahansa, on Suomen oltava EU-politiikassaan aktiivinen. On keskityttävä olennaiseen ja jätettävä sikeeseen sisäpoliittisten pisteiden kerääminen esimerkiksi pakolaispolitiikassa.

Selonteossa korostetaan Ruotsi-yhteistyötä. Sekin on tarpeellista. Suomen ja Ruotsin yhteistyö on kuitenkin kahden maan suhde. Suhteen arvo punnitaan joka päivä erikseen. Lisäksi on hyvä muistaa, etteivät kummankaan voimavarat yllä suurvaltapolitiikan tasolle. On välttämätöntä, että Suomi jatkaa ja syventää yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa, aivan kuin selonteossa todetaan. Yhdysvallat on globaali suurvalta, jonka voimavarat ovat omaa luokkaansa. Kyse ei ole vain sotilaallisesta voimasta vaan siitä, että Yhdysvallat on tärkeimpien puolustusliittojen ja puolustussopimusten keskipiste. Naton ohella Yhdysvallat vaikuttaa Itä-Aasiassa. Sillä on liittolaisia Lähi-idässä, Etelä-Aasiassa, Afrikassa, kaikkialla maailmassa. Ongelma ei olekaan se, että Yhdysvallat pyrkisi liian aggressiiviseen politiikkaan Euroopassa, päinvastoin. Jos Yhdysvallat kääntyisi kokonaan Atlantin suunnasta Tyynellemerelle, jouduttaisiin Euroopassa hakemaan uutta tasapainoa.

Arvoisa puhemies! Venäjän toimeenpanema Krimin valtaus ja sen toiminta Itä-Ukrainassa antavat aihetta huoleen. On kuitenkin syytä uskoa, että voimme pitää kaikissa oloissa yllä toimivia naapuruussuhteita Venäjään. Suomi pärjasi silloinkin, kun Venäjä oli nykyistä paljon voimakkaampi ja kun sitä ainakin teoriassa johdettiin hyökkäyshaluisen ja totalitaarisen valtaideologian mukaisesti. Tämän päivän Venäjä on kuitenkin entistä Neuvostoliittoa avoimempi ja moniarvoisempi. Naapuruussuhteemme perustuvat paitsi valtioiden suhteisiin myös yritystason kaupallisiin suhteisiin ja tavallisten ihmisten kanssakäymiseen. Vaikka tämän päivän Venäjä huolestuttaa, voi tulevaisuus olla valoisampi, ja näin meidän täytyy toimia. Naapuruussuhteissamme Venäjän kanssa voimme pitää kiinni siitä, että Suomi kuuluu länteen ja päättää asioistaan itsenäisesti.

Arvoisa puhemies! Suomen nykyinen turvallisuuspolitiikan peruslinja on pysynyt vakaana jo neljännesvuosisadan. Tänä aikana maan ulkopolitiikkaa on johtanut neljä presidenttiä ja hallituksen kokoonpanoissa ovat olleet mukana kaikki nykyiset eduskuntapuolueet. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa vallitsee yksimielisyys, jonka säilyttäminen on arvokasta. Siksi selonteko on hyvä jatko Suomen linjalle.

17.48 Tuomo Puumala kesk: Herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskusteluhan on aktivoitunut maailmanpoliittisen tilanteen johdosta myös Suomessa erittäin voimakkaasti. Saamme kuulla päivittäin tapahtumista eri puolilla maailmaa, jotka vaikuttavat myös tavallisen suomalaisen elämään. Terrorismin ja Isis-järjestön nousu, Venäjän otteiden koveneminen, Ison-Britannian tämän viikon kansanäänestys ja Yhdysvaltojen presidentinvaalin kaltaiset asiat vaikuttavat merkittäväällä tavalla Suomen kansainväliseen asemaan. Keskeinen taustasyyhän tässä on keskinäisriippuvuuden lisääntyminen. Yllättävä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tapahtuma toisella puolella maailmaa saattaa tulla suoraan eteemme, halusimme tai emme. Olemme entistä haavoittuvaisempia, kun eteemme on tullut myös uusia, kyberturvallisuuden kaltaisia turvallisuusuuhkia. Eihän näitä saa koskaan liioitella eikä lietsoa, sekin on meidän tärkeä vastuumme, mutta sinisilmäinenkin ei pidä olla, ja siinä maastossa mielestäni tämä selonteko liikkuu.

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on erittäin ajankohtainen ja tärkeä linjaus. Mielestäni tärkeimmän tavoitteen pitää jatkossakin olla vakauden luominen lähiympäristöömme. Mikäli meillä on hyvät suhteet muihin Itämeren alueen maihin ja toimijoihin, on oma asemamme turvatumpi. Samalla voimme olla myös kokoamme suurempi ulkopoliittinen toimija.

Monet Nato-jäsenyyden kannattajista perustelevat myönteistä kantaansa turvallisuusympäristössä tapahtuneilla muutoksilla. Täällä salissakin on kuultu näitä puheenvuoroja. Tämä selontekohan ei vie Suomea askeltakaan lähemmäksi Natoa. Selonteko korostaa linjamme jatkuvuutta. Kun ympäristössä tapahtuu muutoksia, rauhallinen ja luottamusta herättävä linja on kaikista järkevin valinta, näin pärjäämme mahdollisten myrskyjen keskellä. Aktiivisen ulkopoliitiikan ohella meidän on harjoitettava aktiivista turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan unionin, Nato-kumppanuuden sekä YK-toiminnan puitteissa. Näin voimme vahvistaa myös omaa puolustuskykyämme sekä varautua entistä paremmin uusiin turvallisuusuuhkiin. Puolustuspolitiikan perusfundamenttien pitää jatkossakin olla yleinen asevelvollisuus, (Puhemies koputtaa) kokonaan puolustaminen ja sotilasliittojen ulkopuolella pysyminen.

17.51 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Euroopan turvallisuusjärjestelmä on haastettu ja jännite Itämeren alueella on selvästi lisääntynyt, se on tullut tämänkin päivän keskustelussa melkein joka puheenvuorossa esille. Turvallisuutta heikentävät tämän lisäksi esimerkiksi terrorismin uhka, radikalisaation lisääntyminen ja hallitsematon muuttoliike. Muuttuneelle toimintaympäristölle on ominaista muutoksen nopeus ja ennustamattomuus. Venäjän toiminnalla on ollut keskeinen vaikutus Euroopan turvallisuuden muutokseen. Krimin laiton valtaus ja monet jännitteitä lisäävät toimet Itä-Ukrainassa ovat kiristäneet Venäjän ja EU:n välejä. Emme enää voi sulkea todellakaan pois sotilaallista voimankäyttöä taikka sillä uhkaamista Suomea vastaan, tämäkin on täällä keskusteluissa tullut esille jo useaan kertaan.

Turvallisuustilanne etenkin Itämeren alueella on nopeasti ja huolestuttavasti muuttunut pahempaan suuntaan. Etyj-valtuuskuntamme tapasi Etyjin Itämeren erityisedustajan Jürgen Klimken täällä eduskunnassa hiljakkoin. Hän korosti viisaasti, että on erittäin tärkeää pitää yllä vuoropuhelua Itämeren alueella ja kun turvallisuustilanne kiristyy, on tärkeää näyttää, että yhteistyömahdollisuuksia on aina olemassa. Aiomme heinäkuun alun Etyj-yleiskokouksessa Tbilisissä keskustella muun muassa siitä mahdollisuudesta, voisimmeko löytää uusia tapoja Itämeren alueen dialogiin osapuolten kesken, se olisi erittäin hyvä ajatus.

Suomen kahdenvälisessä yhteistyössä Ruotsilla on edelleen vahvistuva erityisasema. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ja puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa on erittäin laaja-alaista, ja sitä voidaan edistää edelleen yhteisten etujemme pohjalta. Myös Suomi ja Yhdysvallat syventävät yhteistyötään monissa kysymyksissä. Yhdysvaltain sitoutuminen Natoon ja sotilaallinen panostus Eurooppaan on edelleen olennaista Suomen turvallisuuden ja Euroopan vakauden kannalta. Me toteutamme laajaa kumppanuutta ja kehitämme

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

säännöllistä poliittista vuoropuhelua ja käytännön yhteistyötä Naton kanssa, mutta Natoon tämän keskustelun nyt ei tarvitse juuttua. Me emme ole kuitenkaan lähitulevaisuudessa hakemassa jäsenyyttä, vaikka meillä edelleen tuo optio onkin. — En tiedä, saako sitä enää sanoa optioksi, mutta minä nyt kutsun sitä siksi.

Arvoisa puhemies! Laajaan turvallisuuden käsitteeseen liittyy olennaisesti globaali oikeudenmukaisuus, köyhyyden vähentäminen ja myöskin eriarvoistumiskehityksen suitsiminen niin todellakin maailmanlaajuisesti kuin meillä Suomessakin. Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista ja naisten tasavertaista osallistumista politiikkaan ja talouselämään. Me olemme vahvemmin mukana ponnisteluissa naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, ja sitä työtä todellakin riittää — viittaa Istanbulin sopimukseen, jonka toimeenpanoa varten meidän Suomessakin täytyy tehdä monenlaisia toimenpiteitä, muun muassa lakimuutoksia. Me sovitamme oman politiikkamme YK:ssa yhteisesti hyväksytyn Agenda 2030:n mukaiseksi. Naisten ja tyttöjen oikeuden ja aseman vahvistaminen on pitkäaikainen painopisteemme. Suomi tukee toimijoiden työtä, jotka vaikuttavat sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten ja tyttöjen tietotaitoon ja mahdollisuuksiin.

Ruokaturva sekä veden ja energian saatavuus kuuluvat myös tärkeisiin painopisteisiimme. Riittävä ravitsemus on ihmiselämän elinehto, ja maataloustuotanto on edelleen kehityksen avainsektori köyhimmissä maissa.

Yksi Suomen tärkeistä painopisteistä on edelleenkin yhteiskuntien demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen. Me tarvitsemme hyvää hallintoa, jotta apu ei palvelisi vain eliitin intressejä, vaan niin apu kuin kehityskin tavoittaisivat kaikki kansalaiset. On myös tärkeää, että Suomi lisää panostustaan taloushallinnon ja verotuskyvyn kehittämiseen. Verotulot ovat hyvän hallinnon ohella avainasemassa eriarvoisuuden poistamisessa. Suomen tavoitteena on niin ikään kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen. Vapaa ja monimuotoinen kansalaisyhteiskunta tuo esiin kansalaisten näkökulmaa ja puutuu epäkohtiin.

Arvoisa puhemies! Maailma tarvitsee miljardi työpaikkaa, jotta etenkin valtaville nuorten ihmisten ikäluokille löytyy työtä. Me tarvitsemme myös laadukkaampaa koulutusta, jotta yritykset saavat oikeanlaista työvoimaa. Tarvitaan siis säällisiä työpaikkoja, ja paljon. Tätä varten tähän laajaan turvallisuuden käsitteeseen pitää aina muistaa liittää kehitysyhteistyö ja myös ennalta ehkäisevä kehitysyhteistyö.

17.56 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Kuten ulkoministeri aikaisemmin vastauspuheenvuorossaan sanoi, arktinen yhteistyö on toistaiseksi, tähän mennessä, säilynyt kansainvälisen politiikan viimeaikaisten jännitteiden ulkopuolella. Erityisesti Suomelle pienenä maana tämän hyvän yhteistyön jatkuminen on äärimmäisen tärkeätä, ja tämän yhteistyön jatkaminen nimenomaan niin, että jatkossa keskitytään entistä enemmän arktisten alueitten ympäristönsuojeluun. Arktista aluetta suojelemalla me kaikista parhaiten vaalimme koko tämän alueen rauhaa ja vakautta.

Arktinen alue lämpenee tällä hetkellä kaksi kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin, ja merijää sulaa aika hurjaa vauhtia. Merijää on koko kevään ollut historiallisen pieni. Siksi minä olin äärimmäisen iloinen siitä, että ulkoministeri täällä aikaisemmassa vastauspuheenvuorossaan otti esille myös ilmastonmuutoksen, koska tässä selonteossa tästä asiasta puhutaan äärimmäisen vähän, aivan liian vähän.

Arktinen luonto on herkkää. Se on jo ilman teollista toimintaakin valtavan paineen alla ilmaston ja meriveden lämpenemisen, jään katoamisen ja etelästä tulevien uusien lajien

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vuoksi. Pohjoisesta Jäämerestä on suojeltu vain häviävän pieni osa. Alueella tarvitaan kii-
reesti suojelualueiden verkostoa. Pohjoisnapaa ympäröivä kansainvälinen merialue on
suojeleva osana tätä verkostoa.

YK:ssa on tänä keväänä startannut neuvotteluprosessi meriyleisoikeussopimuksen täy-
dentämisestä, ja nämä neuvottelut on vietävä loppuun kunnianhimoisesti. Tämä mahdol-
listaa suojelualueiden perustamisen kansainväliselle merialueelle myös Arktiksella. Tällä
hetkellä tähän on mahdollisuus vain osalla kyseisestä merialueesta.

Suomi on tähän mennessä ollut arktisissa merten suojeluasioissa todella aktiivinen, ja se
on jotain semmoista, mistä meidän kaikkien pitäisi olla ylpeitä. Sen takia täytyy kyllä sa-
noa, että silmään pisti se, että tämän selonteon asettamat rajat arktisen hyödyntämiselle
ovat olemassa olevia linjauksia huomattavasti väljemmät. Meidän tulee jatkossa pitää kiini-
ni 2013 arktisen strategian todella hyvistä linjauksista, joita Suomi on kunnialla tähän men-
nessä edistänyt.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tapahtuu arktisella alueella, vaikuttaa meihin kaikkiin tääl-
lä. Se vaikuttaa koko maailmaan. Aluetta ei saa missään vaiheessa jättää vain viiden ran-
tavaltion monopoliksi tai alistaa tämän alueen luonnonvaroja ryöstökohteeksi. Meillä tääl-
lä Suomessa pohjoisena valtiona on Arktiksesta erityinen vastuu. Meidän pitää pitää pin-
tamme siinä vaiheessa, jos muiden ajattelu on lyhytnäköistä.

Taloudellisia visioita Arktiksella ei pidä rakentaa öljy- ja kaasuinvestointien varaan. Pa-
riisin ilmastopimuksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii yksiselitteisesti sitä, että arkti-
set fossiilivarannot jätetään maahan, kaikki. Jos näin ei tapahdu, niin siinä vaiheessa ilmas-
tonmuutos kiihtyy entisestäänkin, ja tämä itsessään vie pohjan taloudelliselta hyvinvoin-
nilta ja tekee meidän tulevista turvallisuusuista entistäkin arvaamattomampia.

18.00 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen se-
lonteko linjaa laajasti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja on siksi tärkeää, että siitä
käydään erittäin monipuolista ja laajaa keskustelua täällä eduskunnassa, myöhemmin va-
liokunnissa, kansalaisten keskuudessa ja tiedotusvälineissä. Monipuolisesti selonteossa
käydään läpi maailmanlaajuisia kehityssuuntia, alueellisia muutostekijöitä, jotka vaikutta-
vat meihin ja toimintaympäristöömme. Näistä monet ovat itse asiassa niin uhkia kuin mah-
dollisuuksiakin. Epäilemättä ilmastomuutos on yksi suurimmista uhista maapallon eko-
systeemille, mutta samalla se on väistämätön ja välttämätön sysäys uusiutuvien energia-
muotojen, vihreän teknologian kehitykselle. Globalisaatio, digitalisaatio myllertävät mei-
dän yhteiskuntarakenteitamme mutta luovat myös mahdollisuuksia. Sosiaalinen media
haastaa perinteisiä politiikan tekemisen keinoja ja yhteiskunnan instituutioita, ja on tär-
keää, että me tiedostamme nämä kehityssuunnat.

Suomen ulkopoliitiikkaa on pitkään ohjannut aktiivinen vakauspolitiikka. Toissa viikon-
loppuna keskusta hyväksyi puoluekokouksen yhteydessä oman puolueen ulko- ja turvalli-
suuspoliittisen kannanoton, jossa todetaan, että tämä linja on kestävä myös lähivuosille.
On hienoa, että se samankaltainen linjatavoite aktiivisesta lähialueen turvallisuuspoliitti-
sesta vakaudesta on vahvana myös meidän selonteossamme. Suomi on pitänyt vakautta yl-
lä, koettanut rakentaa suhteita aina monenvälisesti, kahdenvälisesti jokaiseen ilmansuun-
taan. Selonteossa todetaan, että emme pystyisi jäämään ulkopuolisen tarkkailijan rooliin,
jos lähialueellamme jokin konflikti kärjistyisi. Suomenkin on kuitenkin osaltaan toimitta-
va sillä tavalla, ettei konfliktia pääse missään oloissa syntymään. Viittaan tässä kyllä myös

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

ryhmäpuheenvuoroomme, että kysymyshän on siitä, miten voimme jättää maapallon paremmassa kunnossa seuraaville ihmisille.

Suomella on ollut kokoaan suurempi rooli monissa kansainvälisissä organisaatioissa, EU:ssa, YK:ssa, jossa olemme olleet aktiivisesti mukana sotilaallisessa siviilikriisinhallinnassa, ja Pariisin ilmastopöytäkirjaneuvotteluissa ministereillämme oli erittäin ratkaisevia rooleja.

Mitä tulee selontekoon kirjattuihin ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopisteisiin, niin ne ovat varmasti perusteltuja mutta syvyytensä olisi voinut olla vielä laajempi etenkin pohjoismaisen yhteistyön, Venäjä-kysymyksen osalta ja myös arktisten kysymysten osalta. Toivottavasti tässä salikeskustelussakin esille tullut arktinen informaatiokeskus ei ole hautautunut mihinkään, vaikka se ei tässä selonteossa kirjauksena ollutkaan, vaan sitä koetaan edelleenkin edistää sitten EU:n arktiseen strategiaan liittyen ja siellä päätelmissä.

Turvallisuuspolitiikasta näkökulmasta EU:n turvallisuusyhteisön vahvistaminen on hyvä asia, puolustusyhteistyön tiivistäminen Ruotsin kanssa on tärkeää, Venäjä-suhteiden ylläpitäminen jännitteistä huolimatta ja kyllä se vuoropuhelu. Me emme tiedä, mitä naapureissamme tapahtuu, jollemme pidä sinne monipuolisia suhteita yllä, ja siihen kyllä tarvitaan koko repertuaari: diplomatia, kansalaisten, yritysten, kansalaisjärjestöjen välinen toiminta. Ihmisten väliset kontaktit ovat kaikista tärkeimpiä myös kansainvälisessä kanssakäymisessä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskuntakäsittelyssä eduskunnalta löytyy lopulta jälleen parlamentaarista yhteisymmärrystä yli puoluerajojen siitä pitkästä ulko- ja turvallisuuspolitiikan konsensuksesta, ja kyllä on niin, että pienen kansakunnan selviämisen ehtoja on useasti se, että me olemme sisäisesti eheä ja yksimielinen. Se yhteisymmärrys voidaan laajasti saavuttaa ainoastaan, jos ulkopoliittikka on julkisen keskustelun aihe, ei mikään poliittisten päättäjien yksinoikeus. Vakaa ja ennustettava ulkopoliittikka on osa hyvää turvallisuuspolitiikkaa. Sillä me voimme vahvistaa yhteiskuntamme kriisinsietokykyä ja edistää niitä meille tärkeitä arvoja: rauhaa, vakautta, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja tasa-arvoa.

18.05 Timo Harakka sd: Arvostettu puhemies! Nämä globaalit keskustelut ovat aivan liian harvinaisia tässä salissa. Täällä puhutaan jatkuvasti niin kuin eläisimme tynnyrissä, jonka ulkopuolella ei ole mitään. Tämä on nykyisen hallituksen impivaaralaisuutta, joka ilmenee sen kaikissa ohjelmissa ja selonteissa ja eduskunnan, ikävä kyllä, suppeissa keskusteluissa. Vaikka elämme yhä tiiviimpien keskinäisriippuvuuksien maailmassa, kaikissa niin sanotuissa strategioissaan hallitus esittää Suomen ikään kuin globaalista ympäristöstä irrallisena saarekkeena. Tämä ahdas näkökulma aiheuttaa kohtalokkaita heikkouksia niin hallituksen talouspolitiikkaan, europoliitiikkaan kuin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Kuten pääministeri Sipilä napakassa ja sinänsä selkeässä puheenvuorossaan luetteli, Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ratkaisut pyrkivät turvaamaan Suomen edut. Mutta tätä määritelmää täytyy täydentää sillä näkemyksellä, mikä on Suomen vastuu Euroopasta ja maailmasta, mikä on meidän suuntamme eikä vain missä meidän oma napamme sijaitsee. Ilmastomuutos ja muut globaalit ympäristöongelmat, vesi- ja ruokakriisit, kehittyvien maiden konfliktit, väestönkasvu ja lisääntyvä eriarvoistuminen, energia- ja tuotantojärjestelmien uusiutumisen haasteet sekä hallitsematon finanssikapitalismi muodostavat kohtalonyhteyden. Näistä osa kyllä mainitaan selonteossa luettelomaisesti, mutta mikä

on Suomen näkemys ja strategia näiden toisiinsa kietoutuvien megatrendien kokonaisuudesta? Mikä on Suomen panos näiden globaalien haasteiden ratkaisemiseksi? Se jää kertomatta. Mitä konkreettista Suomi tekee ilmastonmuutoksen hidastamiseksi, ja miten se pyrkii kaventamaan maailmanlaajuisia tuloeroja? Kysymyksiin on erityisen vaikea vastata, kun hallitus on leikannut merkittävästi kehitysyhteistyötä ja sopinut jopa lisäleikkauksista. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan konfliktien aiheuttama pakolaiskriisi nähdään ainoastaan kotimaisena ongelmana, johon vastataan kohtuuttomilla kuritoimilla ihmisoikeuksista ja jopa lasten oikeuksista piittaamatta. Tästä on kaksi hyytävää esimerkkiä, tämänkin istunnon asialistalle merkityt muutokset ulkomaalaislakiin: turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa heikennetään ja perheiden yhdistäminen tehdään käytännössä mahdottomaksi.

Arvoisa puhemies! Selonteon painopisteeksi on nostettu Euroopan unionin vahvistaminen turvallisuusyhteisönä. Tässä kohtaa käsitellään lähinnä puolustus- ja tiedustelutoimintaa. EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan ytimessä on kuitenkin kovan voiman sijasta niin sanottu pehmeä voima, johon kuuluvat jäsenyys- ja yhteistyösopimukset, taloussuhteet ja nykyään myös pakotteet. Koska tämä EU:n perinteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tällä hetkellä vaikeuksissa, ellei peräti kriisissä, sen vahvistamiseen eli poliittisen unionin lujittamiseen olisi toivonut lääkkeitä. Me emme voi noukkia seisovasta pöydästä vain maistuvimpia makupaloja, vaan Suomelta edellytetään rakentavaa ja aloitteellista panosta Euroopan unionin yhteisten tavoitteiden vahvistamiseen. Suomella on ollut 20 vuoden ajan pitkä ja uskottava linja, joka nyt on päässyt rapautumaan. Suhteemme Euroopan unioniin on parhaimmillaankin vain defensiivinen ja reaktiivinen, pahimmillaan rikkova, repivä ja eripuraa lietsova. Tästä linjasta hämmäntävin osoitus nähtiin viime kesänä, kun Suomen hallitus esitti Kreikan erottamista euroalueesta. Suomen tavoite oli siis se, että Euroopan rahaliitto rikkoutuisi, levottomuus lisääntyisi, ja kun Kreikka vielä oli ja on ahtaalla pakolaismurtojen puristuksessa, seuraukset olisivat voineet olla äärimmäisen vakavia. Pahinta kaikessa oli se, että suurelle valiokunnalle ei vakuutettu, että valtioneuvosto olisi tehnyt huolellisen vaikutusarvion ratkaisun dramaattisista seurauksista. Rikki vaan, katsotaan, kuka kerää sirpaleet.

On siis syytä olla tyytyväinen, että Suomi ei aja tällä kertaa brexitiä samalla innolla kuin viime kesänä grexitiä. On kuitenkin syytä muistaa, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan pinnallisen yhteisymmärryksen saattaa murskata ympäristö-, kehitys- ja talouspolitiikan passiivisuus tai vaihtoehtoisesti aggressiivisuus — passiivinen aggressiivisuus.

18.10 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! On aluksi todettava, että jos oma napa ei ole kunnossa, emme voi mitenkään auttaa toisia.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on valmistunut aikataulussa ja on aivan uudenlainen pitkän tähtäimen strateginen analyysi. Selonteko on selkokielen ja tiivis esitys Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteista ja toimii hyvänä perustana valtioneuvostolle sekä kansallisen turvallisuuden vahvistamisessa että kansainvälisen yhteistyön kehittämisessä. Hallitus on arvioinut kehityksen vaikutuksia nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja esittää Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiset painopisteet pitkälle tulevaisuuteen. Euroopan turvallisuutta heikentävät tekijät on selonteossa perusteellisesti analysoitu. Keskeisiksi muutoksiksi turvallisuudessa on mainittu Venäjän toiminta, Krimin laiton valtaus ja toimet Itä-Ukrainassa. Turvallisuutta heikentävät myös terrorismin uhka, radikalisaation lisääntyminen ja hallitsematon muuttoliike. Selonteossa korostetaan ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden yhteyttä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Suomen kansallisen kokonaisturvallisuuden on oltava meille ykkösasia. Lähialueemme turvallisuuspoliittisen tilanteen valossa sotilaallisen voiman käyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida täysin sulkea pois. Näin ollen kriisinkestokykyä on vahvistettava monin tavoin. Sen vuoksi meidän on syvennettävä myös kansainvälistä yhteistyötä, emme voi eristäytyä. Erityisesti Ruotsin kanssa käytävää kahdenvälistä puolustusyhteistyötä on edistettävä yhteisten etujen pohjalta ilman rajoitteita, kuten nyt ollaankin tekemässä. Meillä on Ruotsin kanssa samat strategiset haasteet ja epävarmuudet yhteisellä merialueella. Molemmissa maissa on painotettu sotilaallista liittoutumattomuutta — tarkoituksena on täydentää kansallista puolustusta. Suomi ja Ruotsi ovat jo nyt selvästi lisäämässä sotilaallista yhteistyötä sekä keskenään että Yhdysvaltain kanssa. Suomi ja Ruotsi pyrkivät aiempaa syvemmin operatiiviseen yhteistyökykyyn, ja sitä on harjoiteltu useissa yhteisissä harjoituksissa.

Arvoisa puhemies! Suomen on oltava aktiivisena toimijana EU:n yhteisen turvallisuuspolitiikan kehittäjänä. Asemamme Venäjän naapurina ja Euroopan ulkorajavaltiona on haasteellinen nykytilanteessa. EU:n ja Venäjän yhteistyön paraneminen on erityisesti Suomen etu ja vahvistaisi koko Euroopan turvallisuutta ja taloutta. Selonteossa on huomioitu Suomen tavoite pitää yllä vakaita ja toimivia suhteita Venäjän kanssa. Venäjä ei ole sotilaallisesti Suomelle uhka vaan tärkeä kauppakumppani. Tästä ollaan hieman liiaksikin riskiä tunteissa, samaan aikaan kun suomalaiset eivät tunnu olevan Venäjän takia huolissaan turvallisuudesta.

Suomen Nato-jäsenyyttä selonteko ei pidä ajankohtaisena, vaikka mahdollisuus jäsenyyden hakemiseen säilytetäänkin avoimena. Selonteon mukaan Suomi pitää yllä mahdollisuutta hakea jäsenyyttä Natossa seuraten tarkasti turvallisuusympäristönsä muutosta. Hiljakkoin julkaistu selvitys mahdollisen jäsenyyden vaikutuksista on arvio, jossa on paljon epävarmuustekijöitä. Maailman ja Euroopan lähitulevaisuudessa on niin paljon mahdollisia muuttujia, että paras olisi nyt olla hätiköimättä sotilasliittojen kanssa.

Suomen turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta tavoiteltavaa on turvallinen ja vakaa kansainvälinen toimintaympäristö, jossa valtioiden, yritysten ja ihmisten toimintaa sääntelevät kansainvälinen oikeus ja sille rakentuvat yhteisesti sovitut säännöt, oikeudet ja velvollisuudet.

Myönteisenä on todettava lopuksi, että selonteossa on huomioitu myös ihmisoikeudet ja tasa-arvo. Yksi demokratian tunnusmerkeistä onkin sukupuolten välinen tasa-arvo. Suomi on panostanut kehitystyössä naisten aseman parantamiseen, muun muassa yrittäjyyteen, samoin tyttöjen koulutukseen. Tärkeää on edistää naisten osallistumista politiikkaan ja päätöksentekoon. Näiden asioiden puolesta pitää entistä voimakkaammin pitää ääntä.

18.15 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ensin on syytä onnitella teitä päivän valintojen johdosta, lämpimät onnittelut.

Ajattelin omassa puheenvuorossani keskittyä niihin asioihin, joista minusta eduskunnan vastauksen tähän hallituksen selontekoon pitäisi ainakin osittain muodostua.

Ensimmäinen niistä käsittelee EU-yhteistyötä. On aivan selvää, että terroristi-iskujen jälkeen, Pariisin ja Brysselin kokemusten jälkeen, EU:ssa on alkanut uusi, minusta vakavampi, keskustelu siitä, mitä avunantolausekkeet, yhteisvastuulausekkeet oikeasti tarkoittavat — edustaja Vanhanen hyvin viittasi tähän omassa puheenvuorossaan. Yleensä ainakin sotilaallisella puolella ja puolustuksellisella puolella on sellainen totuus, että sitä osataan, mitä harjoitellaan. Eli jos halutaan jotakin yhteistoimintaa eurooppalaisissa puitteis-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

sa, sitä pitäisi harjoitella, siihen pitäisi varautua, pitäisi miettiä skenaarioita ja tilanteita, ja toivottavasti tämän tyyppinen eurooppalainen yhteistyö lisääntyy ja Suomikin voisi olla siinä aloitteellinen. Hyvää on hallituksen uusi esitys kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta, joka tekee meidän osallistumisemme erilaiseen kansainväliseen toimintaan helpommaksi.

Arvoisa puhemies! Toinen kysymys on Suomi—Ruotsi-yhteistyö, josta täällä on tänään keskusteltu paljon. Liian vähälle huomiolle on jäänyt eduskunnan puhemies Lohelan Ruotsin-matka toukokuussa, sen vuoksi, että meillä oli eri eduskuntaryhmistä mahdollisuus siihen osallistua ja siellä käytiin aika kiinnostavaa keskustelua parlamentin puhemies Urban Ahlinin ja puolustusministeri Peter Hultqvistin ja muiden kanssa. Ainakin itselleni jäi sellainen vaikutelma, että Ruotsissa on menossa tällainen soul-searching myöskin turvallisuuspolitiikassa, että mikä linja otetaan, ja oltiin erittäin kiinnostuneita suomalaisesta ajattelusta ja meidän näkökulmistamme. Mutta näytti myös siltä, että jonkinlainen lommo aikanaan EU-jäsenyyshakemuksen jättämisestä on sillekin puolen jäänyt, eli ei haluttu, että sellainen lommo syntyisi Nato-asiassa tai muussa, että maat eivät informoisi toisiaan, ja tämä tuli uudestaan ja uudestaan eri puheenvuoroissa vahvasti esiin. Ja vaikka puolustusliitto ei varmasti ole tätä päivää, olisi mielestäni hyvä, että tämä puolustusyhteistyö, jota nyt on viritetty, jollain tavalla kirjattaisiin, sovittaisiin siitä, sen takia, että siellä vaihtuvat hallitukset ja täällä vaihtuvat hallitukset. Pitäisi olla pitkä jatkumo siinä, mitä tällä puolustusyhteistyöllä tavoitellaan ja mitä muotoja siinä etsitään.

Arvoisa puhemies! Puutun myös muutamalla sanalla Venäjä-asiaan. Täällä on sanottu siitä jo paljon, ja yhdyn tietysti kaikkiin niihin, että tilanne muuttuu dramaattisesti silloin, kun Minskin sopimus toteutuu Ukrainan ja Krimin osalta ja päästään normaaliin päiväjärjestykseen. Mutta täytyy myöskin sanoa, että ei sieltä tule takaisin yhteistyöhön se sama Venäjä, jonka me tunsimme ennen sanktioiden aikaa. Me itse ajattelemme, että sieltä tulee ehkä heikentynyt Venäjä ja epäyhtenäisempi Venäjä, mutta on ihan mahdollista, että sieltä tulee vahvistunut ja yhtenäisempi Venäjä tällaisten koettelemusten jälkeen — ja Venäjä, joka saattaa luottaa enemmän omiin voimavaroihinsa, on vähemmän riippuvainen kaupasta Euroopan kanssa ja näin poispäin. Mielestäni sen takia olisi viisasta nyt ajatella, mitkä ovat niitä yhteisiä sektoreita, joita Venäjän kanssa tulevaisuutta ajatellen pitäisi kehittää. Ne saattavat liittyä arktisiin kysymyksiin, joita Venäjä seuraa ja joista se on tietysti kiinnostunut, ja ne liittyvät varmasti ilmastonmuutoksikysymyksiin, jotka myöskin ovat heille yhä ajankohtaisempia. Mielestäni Suomen pitäisi näitä tulevaisuuden elementtejä jo valmistella. Ja kun tässä selonteossa sanotaan hyvin hieno lause, että meidän Venäjä-tunteustamme pitää syventää, niin jäin odottamaan niitä käytännön toimia, miten sitä sitten syvennetään, miten esimerkiksi tutkijoiden yhteistyötä lisätään, mitä muuta voi tehdä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi mainitsen kaksi asiaa.

Toinen on rauhankäytännön resurssit, voimavarat. On ihan totta, että Suomi voisi tänä päivänä tehdä paljon enemmän liittyen niihin alueisiin, joilta pakolaisuus Suomeen kohdistuu. Se on Afganistan, se on Somalia, se on Irak, se on Syyria, se on Libya ja näin edespäin. Suomi voisi olla näissä asioissa tänä päivänä aloitteellinen ja miettiä myöskin aloitteita näihin asioihin liittyen.

Aivan viimeisenä, arvoisa puhemies, kysymys ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä on ehkä vähän liian vähällä huomiolla tässä selonteossa. Täällä on hyvin puhuttu muun muassa siitä, millaisia nämä muutokset ovat arktisille alueille, ja arktisen neuvoston puheenjohtajana joudumme näihin asioihin yhä useammin vastaamaan.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

18.21 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Maamme on luonnollinen osa Eurooppaa, osa maailmaa ja ilman muuta tiiviissä vuorovaikutuksessa näissä yhteisöissä, riippuvaisena ulkomaailman vaikutteista mutta myös itse aktiivisena vaikuttajana. Vahvana osana Suomen turvallisuutta on ilman muuta se, kuinka pystymme pitämään omat asiamme, kuten talouden ja työllisyyden, kunnossa. Käsittelyssä olevan ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon lisäksi hallitus on parhaimpansa mukaan tarttunut toimeen myös talouden tasapainottamisessa ja työllisyyden kohentamisessa. Se ylläpitää yhteiskunnan eheyttä ja kohentaa kuntoamme myös ulkoa kohdistuvien paineiden kestämistä ajatellen.

Selonteossa oli hyvin huomioitu yhteiskunnan polarisaatio kasvavana riskinä turvallisuuskehitykselle. Yhteiskunnallinen eriytyminen on tehnyt myös länsimaista ja demokraattisista valtioista turvallisuuden suhteen aika haavoittuvaisia, kuten olemme Euroopassa joutuneet seuraamaan. Tämän vuoksi sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden suhde on nykyään erittäin vahva.

Muuttunut turvallisuustilanne on tuonut mukanaan voimapolitiikan, mikä on vahvistanut negatiivisia toimia ja vastatoimien kierrettä. Erilaiset kriisit ja sotilaalliset selkkaukset ovat tulleet valitettavan arkisiksi ja lähelle Suomea. Rauhan, kriisin ja sodan rajat ovat samalla hämärtyneet. Jos ajattelee Suomen perinteistä roolia, vakauttajalle ja neuvottelevalle valtiolle on nyt tilausta enemmän kuin pitkään aikaan. Liennytyksen ja vakauden tien on oltava Suomen ulkopoliittikan linja tulevaisuudessakin.

Yksi merkille pantava asia Suomen turvallisuuden kannalta on se, että maailmalla koettava hätä on tullut koko ajan lähemmäs meitä. Turvapaikanhakijoiden suuri määrä on tästä yksi konkreettinen esimerkki. Tapahtumat haastavat meitä koko ajan havaitsemaan ja sisäistämään maailman muutoksia. Samalla ne haastavat meitä tekemään johdonmukaisia linjauksia omaan politiikkaamme. Meidän on politiikallamme tavoiteltava tietysti ennen muuta suomalaisten turvallisuuden takaamista mutta myös vakauden ja hyvinvoinnin edistämistä koko maailmassa.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan näkökulmasta on helppo havaita sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden viime vuosina edelleen vain tiukentunut suhde. Väitän, että Suomi on vaikuttanut positiivisella tavalla myös ulkoiseen turvallisuuteensa, kun olemme määrätietoisesti edistäneet viranomaisyhteistyötä maan sisällä. Myös viime syksyn ja talven aikana turvapaikanhakijakriisin yhteydessä poliisin, Tullin, Rajan ja maahanmuuttoviranomaisten tiivistynyt yhteistyö oli tilanteen hallinnan kannalta ehdotonta. Rajaturvallisuus kaikinensa on konkreettinen linkki sisäisen turvallisuuden ja maanpuolustustyön kautta ulkoiseen turvallisuuteen. Vaikka tänään puhutaankin ulkopoliitikasta, en malta olla muistuttamatta, kuinka tärkeää esimerkiksi on resursoida rajaturvallisuutta riittävästi kaikissa olosuhteissa.

Suomalaiseen ulkopoliittikkaan ja globaaliin vastuuseen pitää kuulua vahvasti myös naisten ja tyttöjen aseman parantaminen. Naisten oikeuksia on ajettava määrätietoisesti, sillä sukupuolten välinen eriarvoisuus on maailmalla edelleen voimakasta ja naiset kokevat kulttuuri- ja yhteiskuntaympäristöstään riippuen monenlaista syrjintää ja väkivaltaa. Suomen on edelleen kansainvälisessä yhteistyössä edistettävä muun muassa tyttöjen pakkoavioliittojen, ihmiskaupan ja naisköyhyyden vastaista työtä. On myös tuettava naisten samapalkkaisuutta ja naisten lukutaidon sekä demokraattisten oikeuksien edistämistä. Naisten oikeuksien ja naisten aseman suhde rauhankehitykseen on vahva. Erityisesti Afrikan rauhanprosesseissa naisten nostamiseksi neuvottelupöytiin on tehty kauan työtä, mutta tehtävää vielä riittää. Naisten asemalla on todettu olevan tärkeä rooli konfliktista toipu-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

van yhteiskunnan rakentamisessa, ja heidän asemansa korostaminen tekee rauhanrakentamisesta kestävämpää.

Naisten ja tyttöjen asema jäi mielestäni tässä selonteossa melko vaatimattomaksi, vaikkakin tasa-arvotyölle oli toki oma kappaleensa. Toivonkin, että Suomi pitää naisten aseman suhdetta rauhaan ja turvallisuuteen esillä kansainvälisissä yhteyksissä.

18.26 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin lämpimät onnittelet päivän tapahtumista.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähtökohtainen tavoite on totta kai turvata Suomen ja suomalaisten turvallisuus. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi linjausten on oltava ennen muuta realistisia ja vakautta on haettava omien rajojen sisälle sekä Suomen lähialueille. Realistisuuteen liittyy mitä suurimmassa määrin toimintaympäristön muutosten ymmärtäminen oikein. Tältä pohjalta sanonkin heti alkuun, että pidän itse tästä näkökulmasta Nato-optiota tärkeänä. Suomen on jokaisessa vaiheessa ja kaikissa tilanteissa säilytettävä riittävästi liikkumatilaa ja pidettävä yllä sotilaallisen liittoutumisen mahdollisuus, aivan kuten selonteko toteaa.

Onko hallituksen selonteko riittävän realistinen, ja huomioiko se oikein Suomen turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset? Vastaus tämänkin päivänä keskustelujen pohjalta on, että ilman muuta, kyllä. Selonteko ottaa jopa poikkeuksellisen hyvin huomioon uudentyyppisen tilanteen ja maailmalla eri syistä kasvaneen jännittyneisyyden. Samalla voimme todeta sen, että muutosten myötä sisäinen ja ulkoinen turvallisuus limittyvät entistä vahvemmin toisiinsa. Siksikin aiemmin tehty sisäisen turvallisuuden selonteko ja käsillä oleva selonteko on syytä linkittää vahvasti toisiinsa.

Suomen turvallisuuspolitiikkaa ja keskustelua siitä on perinteisesti hallinnut Venäjä. Me elämme vaihetta, jossa kylmän sodan aikaiset asetelmat ovat osin palanneet ja Venäjän ja lännen välit ovat hauraat. Olenkin erittäin tyytyväinen siitä, että nykyinen hallitus on pääministerin ja myös aktiivisesti toimineen tasavallan presidentin johdolla vahvistanut Suomen neuvotteluyhteyttä Venäjään. Suomi ei voi olla negatiivisten toimien kannattaja, vaan meidän on aina pyrittävä vakauttajan rooliin.

Jos jokin osio ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa jäi mielestäni turhan suppeaksi, se on arktista toimintaympäristöä kuvaava lyhyehkö kappale ja arktisuuden osoittavat lyhyet viittaukset. Toki tästä arktisuudesta on täällä moneen otteeseen puhuttu, mutta Barentsin alueneuvoston puheenjohtajana erityisesti toivon, että Suomi näkisi vahvemmin tämän paikallisen Barents-yhteistyörakenteen kautta avautuvat mahdollisuudet myös ulkopoliittisten tavoitteitten saavuttamiseksi. Kaikki alueelliset yhteistyömuodot ovat omiaan toimimaan sillanrakentajana muuten herkässä toimintaympäristössä. Tällaiseen yhteistyöhön eivät lähtökohtaisesti kansainvälisen politiikan suhdanteet ulotu, siksi niitä kannattaa määrätietoisesti vahvistaa. Alueelle yhteistyö on käytännönläheisyydellään korvaamaton. Barentsin aluetta esimerkiksi, huolimatta emovaltioista, yhdistävät samat haasteet: tarvitaan investointeja, osaavaa työvoimaa ja parempia liikenneyhteyksiä. Toisaalta mahdollisuudetkin ovat yhteisiä, ja Barentsin alueella ne liittyvät luonnollisesti esimerkiksi matkailuun ja luonnonvaroihin. Nämä eivät ole vain talouskysymyksiä vaan vaikuttavat parhaimmillaan erittäin suotuisasti ja vakauttavasti lähialueemme turvallisuuspolitiikkaan, jos ne hoidetaan määrätietoisesti yhdessä. Siksi sanoin täälläkin, että puhuttaessa arktisesta alueesta ja erityisesti Barents-yhteistyöstä Venäjän luoteisosien ja Suomen, Ruotsin sekä Norjan pohjoisten alueitten kesken me emme saa siellä antaa tilaa ulkopoliittiselle jännit-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

teelle, vaan siellä tulee päinvastoin tiivistää keskinäistä rajojen ylitse menevää yhteistyötä. Barents-alueella tulee pysyä kansainvälisten jännitteitten ulkopuolella. Itse uskon jopa siihen, että Barentsin alueen tiivis yhteistyö voisi jopa avata tässä geopolitiisessa tilanteessa mahdollisuuden näyttää esimerkkiä yhteistyön voimasta myös Euroopan unionin suuntaan.

Barentsiin ja arktisuuteen liittyen toivoisin vielä, että Suomesta kehittyisi tähänastista vahvempi arktisen alueen puhemies. Arktista aluetta kohtaan maailmanlaajuinen mielenkiinto kasvaa, mutta esimerkiksi EU:n agendalla se ei edelleenkään nouse mielestäni riittävän korkealle. Arktinen yhteistyö on käytännönläheistä ja toimii sitä kautta parhaimmillaan ulkopolitiikankin vakauttajana. Siksi Suomen kannattaa korostaa arktista yhteistyötä entistä painokkaammin myös EU:n sisällä. Tämän tarpeen selonteko hyvin näyttää tunnustavankin, ja kuten tänään esimerkiksi (Puhemies koputtaa) ministeri Soini ja pääministeri Sipilä ovat useaan otteeseen todenneet, arktisuus tässä hallituksen turvallisuuspoliittisessa työssä huomioidaan hyvin.

18.31 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Moni asia on tänään sanottu moineen otteeseen, mutta kaikki tiedämme, että kertaus on opintojen äiti.

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko puhuu asioista virkistävän rehellisesti, ja kuten olemme tänään useaan otteeseen kuulleet, epävakaus ja turvattomuus ovat lisääntyneet kiihtyvällä vauhdilla. Suomen tilannetta heikentää Venäjän paluu voimapolitiiseen ajatteluun ja toimintaan. Niin kuin selonteossa todetaan, Venäjä pelaa geopolitiittista nollasummapeliä, jossa voi olla vain yksi voittaja ja yksi häviäjä. Venäjän hallinto haluaa luonnollisesti olla tämän pelin voittaja.

Itämeren heikentynyt turvallisuustilanne on syytä ottaa tosissaan. Suomea vastaan kohdistuvaa sotilaallista voimankäyttöä tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Selonteossa sanotaan suoraan, että EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueilla tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna.

Omasta puolustuksesta huolehtiminen on aina suomalaisten tehtävä. Yksin emme kuitenkaan siihen pysty. Keskeisenä tavoitteenamme on tiivistää niin ulko-, turvallisuus- kuin puolustuspoliittistakin yhteistyötä, erityisesti Ruotsin kanssa. Selonteossa todetaan, että Suomen ja Ruotsin turvallisuuspoliittisilla ratkaisuilla on läheinen yhteys.

Pääministeri Löfven muistutti viimeksi Kultarannassa käydyissä keskusteluissa, ettei Ruotsilla ole kiinnostusta puolustusliittoon Suomen kanssa. Tämä realiteetti Suomen tulee ottaa huomioon. Pääministeri Löfvenin kanta Ruotsin sotilaalliseen liittoutumattomuuteen perustuu ennen kaikkea hänen puolueensa kantaan. Ruotsissa on totuttu tekemään nopeita ja oman maan etuun liittyviä päätöksiä, ja kanta voi hyvinkin muuttua Ruotsin seuraavien parlamenttivaalien jälkeen. Samaan aikaan on muistettava, että Ruotsin puolustusvoima-uudistuksessa asevoimien painopiste siirtyi kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja vuoden 2014 jälkeen Ruotsissa on jälleen herännyt kiinnostus kehittää oman alueensa puolustusta konventionaalisia uhkia vastaan. Meidän tulee onnitella itseämme sekä edellisiä hallituksia siitä, että olemme jatkaneet pitkäjänteisesti omaa puolustuspolitiikkaamme, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Samaan aikaan olemme osallistuneet aktiivisesti kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin ympäri maailmaa.

EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kannalta turvatakuiden aktivoiminen oli tärkeä ennakkotapaus. Suomelle sotilasliittoon kuulumattomana maana on tärkeää, ettei artikla ole vain tyhjiä sanoja paperilla. Jos Suomi olisi hyökkäyksen kohteena, toivoi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

simme mekin vahvaa tuenilmausta muilta mailta. Meidän tulee olla myös valmiita antamaan konkreettista tukea muille jäsenmaille.

On myös erittäin tärkeää ymmärtää, ettei keskinäisen avunannon lauseke tarjoa samaa suojaa kuin Naton 5 artikla. Meidän on jatkossakin tiivistettävä sotilasyhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa ja osallistuttava aktiivisesti sotilaallisiin yhteistoimintaharjoituksiin. Näin varmistetaan yhteensopivuus avunantamis- ja -vastaanottamistilanteissa.

Selonteossa todetaan, että Suomelle on tärkeää Naton avoimien ovien politiikan jatkuminen ja samalla jäseneksi hakemisen mahdollisuuden ylläpitäminen, ja hyvä niin. Tiedämme kaikki, että Euroopan unionin 28 jäsenmaasta 22 kuuluu sotilasliitto Natoon, eli hyvin voimme sanoa, että Euroopan mantereeseen vakautta tukeva puolustusyhteistyö lepää pitkälti Naton harteilla. Naton turvatakuut suojaavat vain Nato-maita. Suomen jättäytymiselle turvatakuiden ulkopuolelle ei ole kestäviä perusteita.

Kansainväliset suhteet sekä turvallisuuspolitiikka ovat jatkuvassa liikkeessä, jossa yksittäisen valtion päätökset vaikuttavat kaikkiin toimijoihin. Me emme elä kylmän sodan aikaisessa keinotekoisessa, vakaassa järjestelmässä, jossa voimme vain yksipuolisesti lyödä lukkoon turvallisuuspoliittiset liikkeemme vuosiksi eteenpäin. Siksi ulko- ja turvallisuuspoliittisilta selonteoilta tulee jatkossa vaatia yhä enemmän konkreettista luonnetta, eikä niitä pitäisi ajoittaa tiukkoihin vuosirytmieihin.

Historia osoittaa, että pienten valtioiden tulee olla mukana kaikissa niissä kansainvälisissä valtioiden välisissä organisaatioissa, joiden tavoitteena on lisätä vakautta ja hyvinvointia. Suomi on ollut aktiivinen YK:n, EU:n ja Etyjin jäsen sekä edennyt Naton laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuusyhteistyöohjelmaan. On meidän etujemme mukaista, että kansainvälisiä lakeja sekä niitä sovittuja käytäntöjä noudatetaan, jotka tähtäävät kaikkien valtioiden koskemattomuuden suojelemiseen. Kuitenkin juuri näiden pienten valtioiden, kuten Suomen, tulee olla ensimmäisinä valmiita kohtaamaan kylmä, realistinen nollasummapeli.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä totean, että kokoomus ja RKP ovat nyt ensimmäistä kertaa asettaneet aikataulun Suomen Nato-jäsenyydelle, ja toivoisin samanlaisia kannanottoja myös muiden puolueiden edustajilta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro.

18.36 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja tuossa äsken väläytteli sellaista skenaariota, että Ruotsilta olisi odotettavissa yllättäviä ja oman edun mukaisia äkkikäänteitä. Hän ei ilmeisesti kuullut edustaja Tuomiojan, entisen ministerin, kertomusta siitä, että Suomi ja Ruotsi tekevät aidosti yhteistyötä ja keskustelevat kaikista merkittävistä ja vähemmänkin merkittävistä ratkaisuista yhdessä, joten tällaiseen pelotteluun ei ole mitään syytä, eikä ole syytä vähätellä sitä hallituksen itse asiassa merkittävintä linjausta, että Suomi ja Ruotsi toimivat näissä asioissa yhtä jalkaa. Nyt olisi hyvä tietää, onko hallitus nyt sitä mieltä, että meillä on aito dialogi ja keskusteluyhteys ja yhteiset päämäärät Ruotsin kanssa vai eikö ole. Pitääkö pelätä nyt länsinaapurinkin äkillisiä toimenpiteitä? Lisäksi sitä kuvaa on aivan turha viljellä, että Ruotsissa olisi yhtäkkiä joku Nato-innostus ottanut valtaa. Se jatkaa ihan vakaasti sillä linjalla, että Naton kannattajia on vähemmistö.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

18.38 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakalle tiedoksi, että Ruotsissa on 2018 vaalit tulossa ja siellä moni oikeistopuolue on selkeästi ilmoittanut sen, että Natoon mennään. Se on selkeä signaali siitä, että joitain muutoksia on tulossa myös mahdollisesti tähän meidän yhteistyöhömme jatkossa, joten emme me voi sanoa, että me tiedämme tasan tarkkaan, mitä Ruotsissa tulevaisuudessa tulee tapahtumaan. Meidän pitää ottaa huomioon, että siellä on 2018 vaalit ja sen jälkeen voi erilaisia asioita tapahtua. Toki varmasti ruotsalaiset pitävät meitä ajan hermolla ja tasalla siinä vaiheessa, kun näitä ratkaisuja tehdään, mutta emme me voi vaikuttaa tulevaan vaalitulokseen ja siihen, mitä he vaalien jälkeen tekevät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Pelkonen ja edustaja Harakka.

18.39 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallinheimo täällä jo osan sanoista suustani vei, mutta siteeraisin vielä erästä viisasta ystävääni, joka on usein opastanut minua ja monia muitakin siinä, että mitään tärkeitä päätöksiä ei koskaan pitäisi tehdä pelkojen pohjalta. Omassa puheenvuorossani en suinkaan ollut lietsomassa minkään sortin pelkoja vaan kerroin faktoja, joita nimenomaan edustaja Wallinheimokin äsken esiin toi. Suomi ja Ruotsi käyvät avointa dialogia keskenään, ja hyvä näin. Tämä on erittäin hyvä myös Venäjän kannalta, jotta tietävät myös Venäjällä, mitä naapurimaat suunnittelevat.

Mutta tärkeintä tässä on muistaa se, että jokainen maa tekee puolustuspoliittiset ratkaisut itse ja omista lähtökohdistaan. Ja salaisuus ei todellakaan ole se, että kokoomus on liuttanut Nato-jäsenyyden puolesta jo pitkään ja tekee näin edelleenkin.

18.40 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): On aivan selvää tietenkin, että Ruotsissa on 2018 vaalit ja Suomessa on 2019 vaalit, mutta silloin on kuitenkin aivan turha puhua siitä, että meidän välisen hyvän turvallisuusyhteistyön voisi pilata tällainen äkkikäänne ja yllätys, johon viittasitte tässä puheessanne varmaankin. Voimme pöytäkirjasta nämä sanamuodot tarkastaa.

Nimenomaan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta on tänäänkin puhuttu siihen sävyyn, että sen täytyy olla pitkäjänteistä ja tällaiset äkilliset maailmantilanteet eivät saa suurta peruslinjaa huojuuttaa, joten tässäkin suhteessa voi todeta, että sen lisäksi, että on näköjään ainakin kokoomuksessa epäselvyyttä siitä, mikä on tämä Ruotsin ja Suomen turvallisuusyhteistyön todellinen tila, on myöskin siitä, kuinka nopeasti näitä laivoja on syytä käänellä ja kuinka pitkäjänteisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on syytä tehdä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään takaisin puhujalistaan.

18.41 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka nojaa perustuslakiin kirjoitettuihin arvoihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja edistää niitä. Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko kertoo vakavan kuvan Suomen ja Itämeren alueen koko turvallisuustilanteesta. Turvallisuustilanne on heikentynyt niin Itämeren alueella kuin myös koko Euroopassa. Hallituksen selonteossa todetaan aiempaa suuremmin ja selkeämmin, että EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, mikäli sen lähialueella tai muuallakin Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna. Selonteosta saa hyvän ku-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

van Itämeren alueen turvallisuuden heikentymisestä. Venäjä käveli Krimille ja aiheutti Itä-Ukrainan konfliktin, mistä käynnistyi negatiivinen kierre ja sotilaallinen toiminta lisääntyi, eikä loppua ole näkyvissä.

Selonteon mukaan sotilaallista voimankäyttöä Suomea kohtaan ei voida sulkea pois. Neljä vuotta sitten tehdyssä selonteossa arvio oli parempi ja turvallisuuspoliittinen tilanne arvioitiin vakaaksi. Kuitenkin jo tuolloin arvioitiin, että sotilaallista voimaa voidaan käyttää rajoitetusti osana poliittista tai taloudellista painostusta. Selonteossa todetaan entistä suoremmin Yhdysvaltojen poliittinen ja sotilaallinen merkitys Euroopan ja lähialueemme vakauttajana. Mutta onko se vakauttavaa, kun Naton ohjuskilvet ovat portaillamme kohdistettuina Venäjän suuntaan? Selonteossa linja on kuitenkin huomattavasti selkeämpi kuin aikaisemmin ja Yhdysvaltojen merkitys nostetaan painokkaasti esiin.

Jo tällä hetkellä Suomi toteuttaa laajaa ja kehittyvää kumppanuutta Naton kanssa. Myös asejärjestelmämme ovat yhteensopivat Naton kanssa. Suomi osallistuu myös jatkossa Naton yhteisharjoituksiin sekä koulutustoimintaan mutta vain omista lähtökohdistaan. Olisiko ajateltava sotilaallista yhteistyötä myös Venäjän kanssa, vai onko se jo ajatuksenakin liian vaarallista? Mielestäni erityisesti Merivoimat voisi järjestää yhteisiä sukellusveneiden etsintäharjoituksia yhteisillä vesialueillamme.

Kun oikein tarkasti selontekoa lukee, voi todeta, että siihen on kirjattu aiempaa suurempi valmius hakea Nato-jäsenyyttä, vaikka peruslinja sotilasliittoon kuulumattomana maana on Suomella ennallaan. Nato-hakemusta ei olla myöskään tällä vaalikaudella tekemässä. Se ei kuulu hallitusohjelmaan. Mielestäni Natoon hakeminen on kytköksissä Ruotsin päätöksiin. Yksin emme voi tänne pussinperälle jäädä niin sanottuna puolueettomana maana. Tällä hetkellä Venäjä ei ole suoranainen uhka Suomelle. Lähialueiden kireä tilanne erityisesti Itämerellä vaikuttaa kuitenkin Suomeenkin. Tärkeintä on edelleen pitää hyvät välit naapuriin, ja samalla kansallisen puolustuskyvyn ylläpitoon ja kehitykseen tulee panostaa tulevina vuosina vähintäänkin suunnitelmien mukaan. Samalla tulee muistaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on välttää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Suomi ei ole hyökkäämässä minnekään mutta varmuudella puolustaa maahansa hyökkäävää, tulipa se mistä ilmansuunnasta hyvänsä. Suomella on maanpuolustustahto erittäin korkea.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten ulkoministeri Soini aloituspuheenvuorossaan mainitsi, arktinen alue on meille painopiste. Suomen puheenjohtajuus Arktisessa neuvostossa ensi vuonna on todellinen tilaisuus ja näköalapaikka maallemme. Puheenjohtajuus tuleekin hyödyntää tehokkaasti, ja meidän tulee ajaa myös omia tavoitteitamme puheenjohtajan mandaatilla. Itse toivoisin, että Suomessa arktisissa asioissa todellisen johtajuuden ottaisi ulkoministeri Soini, vaikka se lisätöitä aiheuttaisikin. Tällä hetkellä en näe, että meillä arktiset asiat olisivat riittävästi johdettuja. Onneksemme on kuitenkin edes arktisen parlamentaarikkokonferenssin pysyvän komitean uusi pääsihteeri Suomesta. Viime viikolla arktisten alueiden Suomen valtuuskunta sai mahdollisuuden osallistua Venäjän Ulan-Udessa konferenssiin. Joka toinen vuosi järjestettävä konferenssi on arktisen alueen parlamenttien tärkein pohjoisia alueita koskeva yhteistyöfoorumi, ja kahden vuoden kuluttua konferenssi järjestetään Suomessa. Ulan-Udessa valtuuskunta toi erinomaisen puheenjohtajansa, edustaja Kulmunin, johdolla esiin myös naisten ja nuorten aseman parantamisen. Heidän asemansa parantaminen on erittäin ratkaisevaa globaaleihin haasteisiin vastaamisessa, kuten tänään olemme jo kuulleet.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

18.46 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan puheeni sitaatilla. "Turvattomuus, vastakkainasettelu ja voimapolitiikka leimaavat todellisuutta. Geopolitiikka on tullut takaisin. Lähialueidemme vakaus on Suomen turvallisuuteen ratkaisevasti vaikuttava tekijä. Näin se on aina ollut. Erillissotaa Suomea vastaan on vaikea kuvitella." — Aikaisemmin puhunut edustaja Kanerva oli tässä täysin oikeassa.

Venäjän viimeaikaiset toimet niin Georgiassa kuin myös Krimillä ja sittemmin Itä-Ukrainassa ovat järkyttäneet suuresti lähialueiden tasapainoa. Toimintaympäristö, jossa nyt elämme, on muuttunut ties kuinka pitkäksi aikaa ja valitettavasti on jatkuvasti muutoksessa. Tästä me varmasti kaikki olemme tässä salissa samaa mieltä. Mielestäni tämän asian strateginen selonteko tuo hyvin esiin. Arvio turvallisuuspoliittisesta ympäristöstämme on kerrankin selkeästi ja rehellisesti selonteossa luettavissa, ja kun kerran arvio on tämä, on se otettava erityisen vakavasti juuri tässä ajassa.

On sanomattakin selvää, että meidän on pidettävä kiinni meidän uskottavasta puolustuskyvystämme. Se on peruspilari, jota emme saa nyt horjuttaa. Toisaalta tarvitsemme myös kumppaneita sparraamaan puolustuskykymme kuntoon. Siksi on esimerkiksi hienoa, että haluamme entisestään tiivistää yhteistyötämme Ruotsin kanssa. Tämä askel on hyvä alku. Varsinkin yhä tiivistyvä yhteistyö esimerkiksi materiaalihankinnoissa on Suomelle eduksi. Patria, Nammo, Saab, Kongsberg ynnä muut pohjoismaalaiset puolustusteollisuuskumppanit saavat varmasti tästä lisäpontta tehdä yhteispohjoismaisia hankintoja jatkossa yhä enenevässä määrin. Nämä kaikki toimet ovat omiaan myös lisäämään meidän huoltovarmuuttamme Pohjolassa. Tämä askel auttaa sekä meidän puolustuskykyämme että laajakantoisemmin koko Pohjolan puolustuskykyä. Tämä on erityisen tärkeää Itämeren alueen kiristyneen ilmapiirinkin takia.

Arvoisa puhemies! Arvoyhteisömme EU:n täytyy olla tässä ajassa omalta osaltaan meidän tukemme ja turvamme. Sen täytyy jatkossakin olla meidän kansainvälinen turvaverkkomme, jossa Suomen merkitys on aina ollut kokoaan suurempi. Meidän täytyy ehdottomasti olla myös tulevaisuudessa EU:n pöydissä tekemässä parhaita mahdollisia ulko- ja turvallisuuspoliittisia ratkaisuja, jotka vievät Suomen asemaa vahvasti eteenpäin. Se ei ole helppoa tässä ajassa. Euroopalla on haasteita vähän joka puolella. Siksi on tärkeää, että ajamme etujamme EU:ssa myös vahvasti omista lähtökohdistamme. Meille EU:n yhteisvastuulausekkeen ja keskinäisen avunannon velvoitteen laaja ja kattava tulkinta on hyvin tärkeää, ja siitä meidän pitää muistuttaa jatkossa myös kollegoitamme Euroopan unionissa.

Toki meidän pitää aina pitää mielessä, että EU ei ole puolustusliitto, kuten salissa tänään on moneen kertaan todettu. Sen sijaan, arvoisa rouva puhemies, Nato on puolustusliitto. Senpä tähden kokoomuksen eduskuntaryhmä ja itse asiassa koko puolue on puhunut jo vuodesta 2006 saakka Suomen Nato-jäsenyyden turvallisuutta lisäävästä vaikutuksesta. Myös tässä selonteossa on selkeästi todettu, että Suomelle on nyt äärimmäisen tärkeää Naton avoimien ovien politiikan jatkuminen ja jäseneksi hakemisen mahdollisuuden turvaaminen. Siitä on pidettävä kiinni. Me emme tiedä, milloin se on liian myöhäistä, siksi ovea on raotettava auki yhä enemmän.

18.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä puolustusselonteko tulee erinomaisen hyvään aikaan ja on meidän aikaamme sopiva tärkeä asiakirja. On tärkeä huomata, että Suomi on puolueeton maa, joka ei kuulu sotilasliittoihin. Suomi hoitaa uskottavasti oman maansa puolustamisen, mikä tarkoittaa sitä, että meillä on tässä maassa yleinen asevelvollisuus, alueellinen puolustus, joka takaa sen, että jokaista maan neliometriä puo-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

lustetaan, olkoon se sitten etelässä tai pohjoisessa. Yleinen asevelvollisuus tuottaa myös meidän maallemme riittävän reservin, joka on tarpeeksi hyvin koulutettu ja jolla on hyvät varusteet. Tämän järjestelmän on todettu olevan Suomelle se paras mahdollinen, edullinen, toimiva, ja ennen kaikkea tällä taataan se, että meidän maanpuolustustahto tässä maassa on erittäin hyvällä tasolla. Siitä on paljon tutkimustuloksia, ja ilahduttavaa niissä tuloksissa on se, että myös nuorten keskuudessa maanpuolustustahto on erittäin korkealla.

Yhtä tärkeää Suomen tulevaisuuden kannalta on se, että viisaalla ulko- ja turvallisuuspolitiikalla varmistamme sen, että pysymme edelleen valtiona, johon luotetaan ja joka on rauhaa rakastava valtio, ja kaikissa eri naapureissamme ja myös kaikissa eri foorumeissa ympäri maailmaa mielletään, että Suomi on sotilasliittoihin kuulumaton maa, puolueeton maa. Se on meidän turvatakeistamme se paras. Viisas ulkopoliittikka myös jatkossa takaa sen, mitä olemme tähän mennessä saaneet aikaan.

Suomen tilanne on vakaa. Meillä on hyvät suhteet kaikkiin naapureihin, kaikkiin ilman-suuntiin. Olemme olleet Euroopan unionin jäseniä vuodesta 1995. Euroopan unionin turvatakeet, yhteisvastuulauseke on toimivaa todellisuutta: senhän saimme Ranskan terroristitapauksessa jo todeta, että naapuri- ja jäsenmailta tuli apua heti, kun se pyyntö esitettiin.

Suomi on myös Naton rauhankumppani. Teemme yhteistyötä tietenkin Naton kanssa eri keinoilla, jotka on hyväksi havaittu tähän asti. Pitää muistaa, että Nato rauhankumppanina on meille myös sellainen foorumi, josta saamme tarvittavaa tietoa.

Suomi kuuluu aktiivisena YK:n jäsenvaltiona myös rauhanturvatoiminnan kautta niihin maihin, joihin YK:n kaikki kansakunnat luottavat. Tähän rauhanturvatoimintaan Suomi on osallistunut jo vuodesta 1956 lähtien, eli tänä vuonna vietämme 60-vuotisjuhlia tällä foorumilla. Tämä työ on tuottanut meille paljon hyvää pr:ää ympäri maailmaa, ja sellaisena sen työn pitää tämänkin selonteon aikana jatkua.

Venäjän rajanaapurina meillä on aivan erityinen asema Euroopassa ja meidän on pidettävä huoli, että naapuruussuhteet tuonne itään päin pidetään kunnossa ja pystymme hyödyntämään niitä suhteita sitten muissa kansainvälisissä foorumeissa toisten valtioiden kanssa asioidessamme.

Selonteon valmistelu on ollut kattavaa. Parlamentaarinen seurantaryhmä on tehnyt erinomaista työtä, ja se on luonut sen parlamentaarisen katteen, joka tällaiselle selonteolle on aivan välttämätön. Tämä ohjausvaikutus, joka tällä hallituksen tekemällä ulko- ja turvallisuuspoliittisella selonteolla on, on erittäin tärkeä — että politiikalla on selvä linja, millä jatketaan tästä eteenpäin.

Se, että emme ole tässä asiassa välttämättä täysin yksimielisiä, ei ole millään lailla paha asia. Myös ulko- ja turvallisuuspolitiikasta pitää uskaltaa keskustella kaikki vaihtoehdot läpi, ja jos joku uskaltaa olla eri mieltä, niin se kuuluu demokraattiseen yhteiskuntaan, että vapaa mielipiteen esitysmahdollisuus on aina olemassa. Se, että tämän selonteon käsittely eduskunnassa jää syyskauden alkuun, ei ole mielestäni sekään ongelma: Se on demokraattisen valtion yksi tapa hoitaa asioitaan. Lomat pidetään silloin, kun ne ovat, ja työ jatkuu sitten, kun se jatkuu. Siitä ei mielestäni kannattaisi sen suurempia johtopäätöksiä tehdä. Tärkeää on pitää mielessä se, että Suomi on edelleen aktiivinen kansainvälinen toimija, myös tämän uuden selonteon mukaisena vaikutusaikana. Ja pitää muistaa, että tämä selontekomenettelyhän on ollut käytössä jo monia, monia vaalikausia ennen tätä, että siitä on meillä hyviä perinteitä.

Turvallisuustilanne rajoillamme on muuttunut, mutta siitä huolimatta meidän tulee säilyttää rauhallinen, vakaa linja, pysyä edelleen puolueettomana maana ja ennen kaikkea pi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tää hyvät suhteet naapureihimme. Varmaan naapureissamme arvostetaan sitä, että meillä on itään päin hyvät suhteet. Ja mitä tasavallan presidentti linjasi Kultaranta-keskusteluissa: on aivan erinomainen asia, että tasavallan presidentti toi selkeästi esille sen, että ulkopolitiikka on sitä, että me pidämme hyvät suhteet naapureihin ja myös kahdenväliset suhteet.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi totean vain sen, että yksi tärkeä osa myös Suomen turvallisuuspolitiikan kannalta on se, että laitamme tämän maan talouden kuntoon, koska vain hyvin toimeentuleva maa, jolla on talous kunnossa, pystyy huolehtimaan sekä naapuruussuhteet hyvin että pitämään puolustusasiat kunnossa.

18.55 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies — ja tuleva ministeri, onnittelet päivän uutisista!

Visio Suomi 2025 on tässä ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteon yhtenä päämääränä, ja sen tarkoitus on kuvata Suomea noin kymmenen vuoden päähän. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen päämäärä on monessa keskustelussa täällä noussut esiin, ja mielestäni täällä on käyty hyvää ja avointa keskustelua suomalaisesta turvallisuuspolitiikasta ja sen tavoitteista.

Monessa puheenvuorossa on todettu, että turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on muuttunut viime vuosien aikana erittäin paljon, ja on monesti kyseenalaistettu suomalaiset puolustusvoimat, ollaanko kriisitietoisia ja niin edespäin. Maailmanlaajuiset kehityssuunnat on myös Euroopassa havaittu ja on runsasta maahanmuuttoa, kaikki tämä koskee myös meitä suomalaisia. Tilanne Suomen lähialueilla on muuttunut. Erityisesti Itämeri on alue, josta monessa mielessä ollaan kiinnostuneita, ja toimintaa Itämerellä on viime aikoina ollutkin entistä enemmän.

Selonteon painopisteet ja tavoitteet on hyvin määritelty tässä tekstiosassa, ja yhtenä painopistealueena siinä on Euroopan unionin vahvistaminen turvallisuusyhteisönä. Mitä tulee siihen, onko Euroopan unioni turvallinen alue ja näin, niin voimme itse kukin todeta, että viime vuoden maahanmuuttoasia on yksi osoitus siitä, että turvallisuustilanne Euroopassakin on muuttunut. Meillä on myös muutamia valitettavia tapahtumia Euroopan maisissa.

Yhteistyön syventäminen Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa on Suomelle tärkeä asia. Se on myös meidän turvallisuuspoliittisen tilanteen kannalta merkittävää, ja toivonkin, että siinä Suomi ja muut Pohjoismaat säilyttävät hyvän keskustelun. Yhteistyön tiivistäminen myös Yhdysvaltojen kanssa on tarpeellista, ja siitä hyvänä esimerkkinä ovat tämänkin vuoden aikana pidetyt yhteiset sotaharjoitukset muun muassa Suomen alueella.

Venäjä-suhteiden merkitystä ei koskaan voi liikaa korostaa: onhan meillä 1 300 kilometriä yhteistä rajaa ja suurvalta tuossa naapurissa. Naapurin kanssa on aina parempi olla hyvissä puheväleissä kuin muun tyyppisissä tilanteissa. Kahdenväliset suhteet ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ovat merkittävä asia.

Muutamia havaintoja päivän keskustelusta haluan nostaa. Täällä on kysely, että onko jo sovittu Suomen Nato-jäsenyyden hakemisesta. Siihen pääministerimme vastasi: "Ei todelakaan." Suomen linjaus on, että Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa ja Nato-jäsenyyttä ei ainakaan tällä hallituskaudella haeta. "Kaikki muuttuu", on monessa puheenvuorossa kommentoitu, ja siinä on lähinnä viitattu tämän viikon Ison-Britannian mahdolliseen äänestystulokseen. Siihen ministeri Soini vastasi hyvin: äänestettiin Isossa-Britanniassa kuinka vain, kaikki muuttuu Euroopassa.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Mielestäni Suomen turvallisuuspolitiikan pohjana on kuitenkin hyvä puolustuspolitiikka ja puolustuspolitiikan pohjan Suomessa tulee perustua yleiseen asevelvollisuuteen, omiin puolustusvoimiin, ja niihin on oltava riittävät voimavarat. Hyvänä osoituksena siitä on mukanaolo kansainvälisissä kriisinhallintatehtävissä ja operaatioissa. Onhan tänä vuonna suomalaisen rauhanturvaamisen 60-vuotisjuhlavuosi, ja toivon, että Suomi vielä jonakin päivänä saavuttaa takaisin sen suurvalta-aseman rauhanturvaamisessa.

19.00 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on ulko- ja turvallisuuspolitiikallaan perinteisesti pyrkinyt luomaan vakautta lähialueilleen sekä edistämään rakentavaa vuoropuhelua eri osapuolten välillä. Viime vuosien aikana globaali turvallisuustilanne on muuttunut hyvin nopeasti ja radikaalisti. Muutokset ovat olleet erittäin rajuja ja tämän lisäksi täysin ennalta arvaamattomia. Tilanne on ensimmäisten muutoksen merkkien jälkeen eskaloitunut erittäin nopeasti jopa sotilaalliseen voimankäyttöön asti. Viime aikojen tapahtumat ovat aiheuttaneet muutoksia myös Suomen ja lähialueidemme turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen. Tilanteen selvä kiristyminen vaatii Suomelta aktiivista tilanteen seurantaa sekä yhteistyötä eri maiden kanssa, jotta kiristynyt tilanne saadaan normalisoitumaan rakentavan, eri osapuolten välisen vuoropuhelun mahdollistavan ulkopolitiikan avulla. Maallamme tulee samalla olla kyky reagoida nopeasti turvallisuuspoliittisessa ympäristössämme tapahtuviin muutoksiin. Yhtenä maiden välisiä jännitteitä lievennyttävänä toimenpiteenä voidaan pitää kaupankäyntiä. Yritysten toimiessa ja käydessä kauppaa muiden valtioiden alueilla on luonnollista, että myös normaali, rakentava vuoropuhelu on kauppaa käyvien maiden kesken luontevaa.

Maamme turvallisuus rakentuu sekä sisäisestä että ulkoisesta turvallisuudesta. Hyvällä ulkopolitiikalla kykenemme vähentämään maahan kohdistuvia ulkoisia, toisten valtioiden aiheuttamia riskejä. Näiden lisäksi uutena vaikuttimena turvallisuuteen on kyberturvallisuus, joka kuuluu sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden alaan. Kyberturvallisuus sisältää perinteisen verkkotiedustelun lisäksi myös koko ajan vahvemmin informaatiovaikuttamisen. Verkossa sekä valtiolliset että ei-valtiolliset toimijat voivat jakaa omia näkemyksiään tukevaa informaatiota kohdistetusti sekä erittäin tehokkaasti ja näin vaikuttaa haluamansa valtion kansalaisten näkemyksiin ja ohjata asenneilmapiiriä omia tarkoituksiperiään palvelemaan suuntaan. Digiloikan myötä on esitetty arvioita, joiden mukaan digitalisaation aiheuttama yhteiskunnallinen muutos on seuraavien 20 vuoden aikana yhtä suuri kuin viimeisen 200 vuoden aikana. Jos tämä arvio pitää edes osin paikkansa, nousee kyberturvallisuuden merkitys yhteiskuntamme turvallisuuden osana merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko kertoo selkeästi, että turvallisuustilanne myös Suomen lähialueilla on muuttunut lyhyessä ajassa ja tilanne on selkeästi kiristynyt aiemmasta. Suomen tulee seurata tilannetta sekä olla mukana luomassa jännitteitä vähentävää keskusteluilmapiiriä eri maiden välille. On tärkeää tehdä yhteistyötä sekä EU:n kautta että kahdenvälisesti alueella vaikuttavien eri valtioiden kanssa, jotta osaltamme autamme Itämeren alueen tilanteen normalisoitumisessa.

19.04 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä selontekohan on ehkä tarkoituksellakin laadittu keskitetysti käsittelemään lähinnä Suomen lähiympäristön turvallisuustilannetta. Toki siinä on paljon juuri keskinäiseen riippuvuuteen liittyviä turvallisuuskysymyksiä myös käsitelty, niin kuin pitääkin. Mutta kyllähän se niin sanottu fokus on tässä lähiympäristössämme Itämeren alueella, jonka kehitys on, niin kuin täällä on todettu jo kym-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

menissä puheenvuoroissa, kulkenut erittäin huolestuttavaan suuntaan. Meneillään on ollut niin sanottu negatiivinen kierre, jonka juuret ovat lähimenneisyyden osalta Georgiassa, Krimissä ja Ukrainassa. On syntynyt negatiivinen kierre, jossa toimeen on vastattu vasta-toimella, ja silloin se kierre on valmis, ja se on sitten heittänyt myös omia mustia värejensä tähän Itämeren alueelle.

Kuinka tähän kokonaistilanteeseen lähellämme tulisi oikein suhtautua? Selonteossa on oiva termi, oiva linjaus: aktiivinen vakauspolitiikka. Minä koen, että tämä aktiivinen vakauspolitiikka on vastakohta ajopuuajattelulle. Lähdetään siitä, että Suomi ei ole mikään ajopuu, joka olisi vain ulkoisten suurten tekijöitten ja voimien heittelemä ja menisi, minnekä voima kulloinkin Suomen heittää, vaan että meillä on aktiivinen rooli omassa kohtalossamme, omassa politiikassamme, lähialueellamme, olemme aktiivisen vakauspolitiikan toteuttajia. Koen tämän asian tällä tavalla. Ja tähän aktiiviseen vakauspolitiikkaan kuuluu se, että toimimme kaikilla foorumeilla niin, että konfliktia, varsinaista sellaista, ei synnyisi Itämeren alueella, Pohjolan alueella, ja että meidän toimintaamme ohjaa aina liennytyshakuisuus, ja siihen liittyy tämä varsinkin presidentti Niinistön toteuttama keskusteluyhteyspolitiikka Venäjän suuntaan ja Yhdysvaltojen suuntaan, mikä on aivan luonnollisesti ja aivan oikein Suomen asema. Siihen kuuluu Suomen ja Ruotsin yhteistyön tiivistäminen, omasta puolustuksestamme hyvän huolen pitäminen, EU-turvallisuusyhteistyön vahvistaminen ja kaikki tämä, jossa Suomen on syytä olla aktiivinen. Siis ei ajopuu-, vaan aktiivinen vakauspolitiikka. Siinä on viisautta, ja se on monessa koeteltu ja hyväksi havaittu.

19.06 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on tehty, eikä se tule yhtään liian aikaisin. Voimapolitiikkaa tehdään naapurialueillamme, ja tämän nyt eduskunnassa käsittelyssä olevan selonteon ansio on, että tämä tunnustetaan ja tunnustetaan. Selonteko tuo esiin oikean kuvan turvallisuuspoliittisesta tilanteesta.

Yksi asia, josta on syytä antaa kiitosta, vaikkei selonteko juuri tästä erityisemmin kerrokaan, on se, että onneksi nykymuotoinen asevelvollisuusarmeija on meillä säilytetty. Kuinka hankalassa jamassa nyt olisimmekaan, jos meillä olisi muutaman vuoden takaisen muodin mukaisesti ajettu puolustus alas, kuten Ruotsi ja muun muassa Saksa ovat tehneet? Nyt nämä maat kovaa vauhtia paikkaavat tätä virhettä, ja kalliiksi tulee. Kuvitelkaapa tilannettamme, jos kaiken tämän keskellä joutuisimme nyt miettimään, kuinka nostaa puolustusjärjestelmämme tilannekuvan mukaiseksi.

Vaikka kuinka kovasti me täällä Suomessa puhumme ja toivomme puolustusliittoa Ruotsin kanssa, saattaa olla, että syvimmillään tämä toive on varsin yksipuolinen. Ruotsissa ei tällainen tahtotila tulkintani mukaan ole lainkaan näin voimakas, jos sitä on lainkaan. Asiasta ei siellä erityisesti keskustella, vaan keskustelun painopiste on Nato-jäsenyyden hyödyissä ja haitoissa. Ennustan, että lähivuosina Ruotsi hakee Naton jäseneksi riippumatta siitä, mitä Suomi tekee. Tämä johtaa siihen tilanteeseen, että asia on ratkaistava myös meillä Suomessa. Piirretäänkö idän ja lännen välinen raja Suomen itäpuolelta kuten nyt vaiko maamme länsipuolelta lähivuosina?

Suomen tulee hakea Naton jäsenyyttä. Puheet optioista ja ovien raollaan olost ovat kauniita, mutta auttavatko ne sitten, kun tuli on irti? Jäseneksi pääseminen ei myöskään ole itsestäänselvyys. Suomen track recordia kansainvälisiin organisaatioihin pyrkimisessä ja kovan luokan kansainvälisessä yhteistyössä ei voi kovin kehua. Reilu pari vuotta sitten kovalla tohinalla pyrittiin YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi. Jäsenyyttä pidettiin lähes

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

varmana, mutta lopun perin oikeastaan kukaan ei kannattanut Suomea turvallisuusneuvostoon. Lopputulos oli voimakkaassa ristiriidassa sen kuvitelman kanssa, jota täällä Suomessa eläteltiin. On todellakin varmistettava, ettei tällaisia virhearvioita jatkossa tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein vähiten on tässä keskustelussa tänään ollut esillä hybrdivaikuttaminen ja informaationsodankäynti. Ne ovat kuitenkin olennainen osa meillä olevissa eurooppalaisissa kriiseissä. Raja sodan ja rauhan välillä on tänä päivänä häilyvä. Käsite "hybridisota" tai "hybrdivaikuttaminen" alkaa onneksi olla kaikille tuttu. Tunnusomaista on, että sota voi alkaa ilman sodanjulistusta eivätkä sen tunnusmerkkeinä olekaan synkät pommikonelautat tai tykkkitulen kumu rintamalta vaan epämääräiset kybervaikuttamiseen perustuvat häiriöt sähkönjakelussa, vesihuollossa, epämääräinen toimimattomuus yhteiskunnan tärkeissä järjestelmissä, sabotaasit ja niin edelleen.

Suomi on koko ajan nytkin informaatiovaikuttamisen kohteena. Informaatiovaikuttaminen on kehittyneempää ja sivistyneempää kuin vanhan ajan propaganda, joka oli helpommin tunnistettavissa. Valheelliset uutiset, vääristellyt lehtiartikkelit ja todellisten uutisten julkaisun estäminen ovat osa informaatiovaikuttamisen keinoja, trollit ja muu propaganda tämän mukana. Vaikka totuus lopulta voittaisikin, kuluu väärin tietojen oikaisuun kohtuuttomasti aikaa ja keskustelua käydään vääristä asioista. Päätöksenteko voi viivästyä infovaikuttamisen takia vaikka vain muutamalla tunnilla, mikä voi olla vastapuolen tarkoituksien kannalta riittävää. Voi olla, että massiivisen informaatiovaikuttamisen kohteena oleva kansa ei välttämättä edes ymmärrä olevansa sodassa tai ainakaan ole siitä riittävässä yhteisymmärryksessä. Tähän asiaan meidän on kiinnitettävä enemmän huomiota.

19.11 **Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Myös lämpimät onnittelut!

En huomannutkaan, että täältä on väki jo näin kaikonnut. En syvällisemmin lähde toistamaan niitä erittäin hyviä puheenvuoroja, joita puolen päivän ajan on täältä kuultu — viimeksi edustaja Kääriäinen aivan mainiosti tuossa tämän asian ytimen lausui. Minusta Ruotsi oppi maailmanhistorian satojen vuosien kulun yhteydessä opin olla sitoutumaton ja puolueeton, ja se on jollakin ainutlaatuisella tavalla mennyt ruotsalaisten sydämensopukoihin hyvin pysyvällä tavalla, ja he ovat siinä onnistuneet. Viittaan esimerkiksi edustaja Harakan vastauspuheenvuoroissa äsken esittämiin mielipiteisiin, ja olen niiden kanssa paljolti samaa mieltä. Myös Suomi viimeisen rähäkän jälkeen on korostanut sitoutumattomuutta ja puolueettomuutta, ja olemme sitä nyt opetelleet muutaman kymmenen vuoden ajan, ja muun muassa minä olen pitänyt sitä aivan oikeana linjana.

Kun Venäjän taholta osoitettiin tuollaista yksipuolista aggressiivisuutta, niin on aivan selvää, että se aiheutti turvallisuushkaa lähialueella ja erityisen korostuneesti Itämeren alueella ja se heijastuu luonnollisesti läheisesti Suomeen ja on aiheuttanut muun muassa tämänpäiväisen hyvin valmistellun turvallisuuspoliittisen keskustelun perusteet. Siksi on hyvin tärkeätä, että eduskunta linjaa meidän kysymystämme näihin asioihin hyvin yksityiskohtaisesti ja runsain puheenvuoroin.

Kuten ruotsalaiset, mekin, suomalaiset — sotilaiden avulla, sen jälkeen kun aikoinaan eri kokoonpanoissa kävimme rähäkkää naapuri Venäjän kanssa ja joka kerta saimme turpiin — opimme tämän sitoutumattomuus- ja puolueettomuuspolitiikan vihdoinkin. Olemme YK:n jäsen, turvallisuusasioissa kansainvälisesti hyvin tunnustettu ja toimimme diplomatian keinoin. Minusta aivan aiheellisesti huolehditaan Suomen turvallisuudesta, jonka säilyttäminen perustuu, kuten usein on mainittu, hyvin voimakkaasti yleiseen asevelvollisuuteen, koko alueen puolustamiseen, suureen reserviin ja niin edelleen. Meidän täytyy nyt

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kokonaisuudessaan tätä asiaa harkita. Mutta minä vierastan hivenen sitä ajatusta, että jälleen kerran korostaisimme tätä vierasta apua ja etsisimme sitä, ehkä menneisyydestä kumpuavista syistä, tarttumalla heti siihen käteen voimakkaasti, joka olisi tarjolla meidän turvallisuutemme syventämiseksi. Viitataan hyviin puheenvuoroihin, kun muun muassa edustaja Korhonen, Hoskonen ja viimeksi Pakkanen puhuivat Venäjä-yhteistyöstä, edustaja Kiviranta puhui meidän kaupasta. Se kaupankäynti on Suomelle hyvin tärkeätä, ja pakotteet ovat meille hyvin viheliäisiä.

Olemme Euroopan jakautuessa idän ja lännen leireihin aivan oikein valinneet EU:n ja sen turvajärjestelmät ja siinä aiomme pysyä ja niitä korostaa, mutta minä vierastan jonkin verran tätä meillä kiivasta ja nyt syntynyttä Nato-keskustelua. Olen hyvin paljon samaa mieltä pääministerin kanssa ja yhdyn häneen puheenvuoroihinsa siitä, että ainakaan tällä vaalikaudella Suomi ei hae Nato-jäsenyyttä. Ja muutenkin haluaisin korostaa sitä, että toimitaan mieluummin kaikin diplomaattisin keinoin välittäjänä, lääkärinä mieluummin kuin tuomarina, oma etumme turvaten, siitä täytyy lähteä aina liikkeelle, mutta muilla keinoin kuin kiväärin ja liittoutumisen avulla. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan, puolustusvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 88/2016 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-3/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/2016 vp. Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

19.17 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Rouva varapuhemies! Käsittelyn pohjana olevaan lisätalousarvioon on lisätty määrärahoja nettomääräisesti 455 miljoonaa euroa ja korotettu talousarviota nettomääräisesti 222 miljoonalla eurolla. Korotukset tehdään yhteisöveron ja sekalaisten tulojen arvioon, perintö- ja lahjaveron tuottoarvioita puolestaan alennetaan. Suurimmat määrärahalisäykset tehdään maahanmuutosta aiheutuviin menoihin, jotka ovat 230 miljoonaa euroa, Terrafame Group Oy:n pääomitukseseen, 144 miljoonaa euroa, sekä omais- ja perhehoidon kehittämiseen, 49,3 miljoonaa euroa. Muita muutoksia ovat muun muassa Senaatti-kiinteistöille annettava valtuus myydä kiinteistöjä, ja eräitä yhtiöitä koskevia omistusrajoja ehdotetaan alennettavaksi valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta noin 233 miljoonaa euroa, ja valtion nettolainanotoksi arvioidaan

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vuonna 2016 noin 5,6 miljoonaa euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 106 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Pääluokkaan 30, maa- ja metsätalousvaliokunnan hallinnonalaan, valiokunta lisää valtuutta 30 miljoonalla eurolla ja toteaa, että vastaava summa on vähennettävä vuosilta 2018—20, elikkä tätä haitaria aikaistetaan niin, että käytössä olevaa valtuutta voidaan käyttää nopeammin, ja näin tällä on merkitystä myös metsäalan työllisyys-tilanteeseen taimikon hoidon osalta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin ja eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet, ja edelleen, että eduskunta päättää, että vuoden 2016 toista lisätalousarviota sovelletaan 27.6.2016 alkaen.

Ja edelleen: tähän mietintöön on jätetty viisi vastalausetta. — Kiitoksia.

19.20 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskityn vain pääluokkaan 32, joka kuuluu jaostoni, työ- ja elinkeinojaoston, tehtäviin.

Me olemme jaostossa tutkineet tätä asiaa hyvin tarkasti. Olemme kuulleet useampaan kertaan hallituksen puheenjohtaja Ratiaa, Groupin toimitusjohtaja Hietasta ja kaivoksen toimitusjohtaja Lukkarosta hyvin suurella huolella vieraillessamme kaivosalueella. Lisäksi siellä olivat koko johtajisto ja kaikki luottamusmiehet, ja keskustelimme heidän kanssaan useamman tunnin ajan. Kerran on koko valiokunta kuunnellut hallituksen puheenjohtaja Lukkarosta ja toimitusjohtaja Hietasta.

Tuolla kaivoksella vieraillessamme tulimme vähitellen siihen johtopäätökseen — hyväksyessämme samalla hallituksen päätöksen ja vaatimukset — että yksityistä rahoitusta pitää löytää ja ympäristökysymys ja vesikysymys pitää saada ajan tasalle niin kuin se nyt toiminnassa onkin, vaikkakin siellä on varastoituna runsaasti vettä eikä myöskään veden sisäistä kiertojärjestelmää vielä ole ratkaistu. Se on ratkaistu koemielessä hyvin tuloksin ja sellaisin saavutuksin, että natriumin poissaanti helpottuu ja myös kalkin saostus, lannoitus-toiminta on mahdollinen.

Me tulimme vähitellen siihen tulokseen, että valiokunta haluaa mietintöluonnoksessaan, joka sittemmin tuli valiokunnan mietintöön, lieventää jonkin verran hallituksen ehdotonta kantaa kaivoksen sulkemisesta vuodenvaihteessa, edellyttäen tietysti nuo edellä mainitut ympäristökysymykset ja ulkopuolisen rahoituksen. Nimittäin kaivoksen toiminta on lähtenyt ennakoitua paremmin käyntiin. Uudet läjitysalueet tuottavat ennakoitua enemmän sekä niitä metalleja, joita siellä on aiottu, että sitten näitä vierasmetalleja, ja vanhojen kasojen, jotka ovat kivettyneet, jyrsiminen ja louhinta on hyvässä käynnissä, ja niistä tehdään uusia kasoja.

Kun nämä otettiin huomioon ja katsoimme taloudellisesti saavutettuja tuloksia tällä nikkelin hinnalla, joka on liian alhainen, tulimme vakuuttuneiksi siitä, että tällä kerralla, poikkeuksena Talvivaara Oy:n viimeaikaisista lupauksista, olemme oikealla ja kestäväällä tiellä. Heidän lupauksensa ovat täysin pitäneet paikkansa. Luottamuksemme siihen, että tämä onnistuu tulevaisuudessa, jos tämä näin jatkuu, kasvoi. Tämän mukaisesti yhtiö on vuoden 18 alkupuolella plus miinus nolla -tuloksessa ja vuoden 18 loppupuolella jo plussan puolella ja vaatisi nyt olevan rahoituksen lisäksi noin 100 miljoonaa lisää rahoitusta.

Tässä suhteessa erityisen myönteistä oli se, että hallituksen ohella jaostossa olevat oppositioryhmät vihreitä lukuun ottamatta saattoivat yhtyä tämän jaoston kantaan. Erityisen ilahtunut olen siitä, että sekä sos.dem. että vasemmistoliitto olivat mukana luomassa yh-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

teistä kantaa, josta muuten nyt paikalla olevalla edustaja Harakalla, muiden muassa, on erittäin suuri ansio.

Tämän johdosta, kun otimme vielä huomioon Kainuun aluetaloudelle aiheutuneet ongelmat ja suuret työttömyyslukumat tällä hetkellä Kainuussa, päädyimme nyt ilmaistulle kannalle. Kainuun työttömyys on huhtikuussa ollut 16 prosenttia, noin 5 350 henkilöä, ja siellä on töissä 950 henkilöä, ja jos heidät äkkiseltään laitetaan, ei vääjäämättä nopeasti mutta kuitenkin suurin joukoin, työttömiksi — he ovat nuoria, päteviä ja motivoituneita henkilöitä — niin ei se ole hyvä Kainuun taloudelle.

Kun usein puhutaan myös siitä, että valtio on jo menettänyt 1,5 miljardia euroa, niin se ei tietysti pidä paikkaansa. (Puhemies koputtaa) Tämä 1 miljardin menetys on sinänsä suomalaisille suuri, mutta se on menetys sijoittajille ja hyvin valitettava seikka suurelle mää-
rälle. Valtio on sijoittanut toistaiseksi sinne 503 miljoonaa ja Solidium 149 miljoonaa ja Suomen Teollisuussijoitus (Puhemies koputtaa) voitti siellä 12 miljoonaa euroa, joten tämä on se sijoitettu määrä. Ja luotamme siihen, että tämä kaivos onnistuu vielä tulevaisuudessa.

19.27 Tuomo Puumala kesk: Rouva puhemies! Suomihan on mennyt pitkään nollakas-
vun tiellä. Vihdoin ja viimein on ehkä näköpiirissä hieman positiivisempaa näkymää pa-
remmasta. Vuonna 2005 talous kasvoi 0,5 prosenttia, tälle vuodelle arvioidaan noin pro-
sentin kasvua. Myönteisten talousuutisten takana on kotimaisen kulutuksen ja investoin-
tien lisääntyminen. Ihmiset ja yritykset katsovat nyt jo vähän rohkeammin horisonttiin.

Hyvinvointimme perinteinen kivijalka eli teollisuuspainotteinen vientisektori ei ole vie-
lä elpynyt toivotulla tavalla. Yhdessä tehty kilpailukyky sopimus luo tähän kuitenkin aina-
kin toivoa. Mitään ei kuitenkaan itsestään synny, se on selvää. Tarvitaan päättäväistä otetta
ja pitkäjänteistä tekemistä, jotta mahdollisuudet saadaan käännettyä konkreettisiksi tulok-
siksi.

Käsittelyssä oleva lisätalousarvio pitää sisällään monia hyviä asioita, jotka osoittavat
päämäärätietoista otetta Suomen kuntoon laittamisessa. Äänekosken biotuotetehtaan kan-
nalta tärkeisiin liikenneväyliin tehtävä 4,7 miljoonan euron panos mahdollistaa sen, että
tehdas voi aloittaa toimintansa jopa nopeutetussa aikataulussa. Tehdas tuo Keski-Suo-
meen lukuisia työpaikkoja ja vie maamme metsäteollisuutta aimo harppauksen kohti tule-
vaisuutta.

Lisäksi nostan esille omais- ja perhehoitoon tehtävän 49,3 miljoonan euron lisäyksen.
Se on erinomainen esimerkki järkevästä toimintatavasta. Tällaista toivoisi nähtävän lisää.
Omaishoitajien tilanteeseen tehdään parannus. Jatkossa kaikki sopimuksen tehneet
omaishoitajat saisivat vähintään kaksi vapaata vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Li-
säksi omaishoitajat saavat jatkossa myös valmennusta ja koulutusta sekä hyvinvointi- ja
terveystarkastuksia. Näin pystytään antamaan edes pieni kiitos siitä työstä, jonka
omaishoitajat tekevät läheisilleen ja samalla koko yhteiskunnalle. Ennen kaikkeahan tässä
on kysymys inhimillisesti aivan mielettömän arvokkaasta työstä, puhumattakaan sitten sii-
tä pienempiarvoisesta mutta kuitenkin tärkeästä seikasta, että tämä toiminta on kaikin puo-
lin myös kansantaloudellisesti järkevää.

Tämäntyypisiä toimia toivon hallitukselta lisää.

19.29 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Puumala ja minä osaltani, niin
kuin koko sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, toivomme hallitukselta lisää merkittä-
viä toimia työllisyyden eteen. Nimittäin jälleen kerran me olemme siinä tilanteessa, mistä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

olemme aika usein tässä kuluneen vuoden aikana keskustelleet, että olemme käsittelemässä lisätalousarviota, jossa jälleen kerran ei ole tartuttu myöskään valiokuntakäsittelyn jälkeen siihen tosiasiaan, että meidän työttömyystilastomme ovat todella hälyttävät. Meillä on kasvanut joukko nuoria ihmisiä työttöminä, pitkäaikaistyöttömyys kasvaa. Pitkäaikaistyöttömiä on muuten tällä hetkellä 19 500 enemmän kuin vuosi takaperin, ja me emme oikeastaan voisi mitenkään ummistaa silmiämme tällaiselta kehitykseltä.

Samaan aikaan, kun kehitys on tätä, hallitus leikkaa tälle vuodelle aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahoja peräti 158 miljoonaa. Käytännössä tilanne on ollut jatkuvasti viimeisen vuoden aikana työ- ja elinkeinokeskuksissa sellainen, että työllisyysmäärärahat ovat auttamattomasti lopussa, niukalla, ja tästä kyllä koko tämänhetkinen tilanne ja työllisyyskehitys kovasti kärsivät.

Me olemme jatkuvasti oppositiossa peräänkuuluttaneet näinä hetkinä, kun lisätalousarvioita käsittelemme, lisää työllisyysmäärärahoja, jotta voisimme olla näiden suhteen säällisellä tasolla. Viestimme on vakava, ja olemme yhteisesti tätä huolta tuoneet esiin. Jälleen kerran asiaan ei millään tavalla puututtu huolimatta siitä, että aika pitkäaikainen käytäntö eduskunnassa on ollut se, että pitkin vuotta seurataan työllisyyskehitystä ja sitä myötä siten myös työllisyysmäärärahojen riittävydestä huolehditaan. Nyt ei näin tapahdu, ja siksi jälleen kerran teemme tähän lisätalousarvioon omat esityksemme. Esitämme lisää työllisyysmäärärahoja 30 miljoonan edestä ja samoin esitämme eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jossa turvataan nuorten työllisyys, pitkäaikaistyöttömien palkkatuki, kotouttamistoimet. Ja olemme myös kovasti puhuneet siitä, että hallituksen tarvitsisi nyt hyvin kiireisesti laatia pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaohjelma. Kerta kaikkiaan näin hallituksen nyt tulisi toimia.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, meillä on tässä vastalauseessamme kannanottoja myös muihin asioihin. Haluaisin mainita siitä muun muassa asuntotuotannon. Eli esitämme, että hallitus korjaisi pitkän korkotuen ehtoja pikaisesti sellaisiksi, että voitaisiin rakentaa ihmisille kohtuuhintaisempia koteja. Nythän ongelma on se, että tämän pitkän korkotuen ikään kuin houkuttelevuus on entisestään vähentynyt, kun sen huojennetut, parannetut ehdot on tämän hallituksen aikana laitettu roskakoriin. Samaan aikaan näemme, että nyt on aika myös panostaa investointeihin. Nyt on aika tukea työllisyyttä myös sitä kautta. Siksi esimerkiksi kotien korjausrahoihin olemme omissa esityksissämme esittämässä 15:tä miljoonaa lisää.

Kaiken kaikkiaan otamme kantaa tässä Terrafameen, josta edustaja Harakka tulee seuraavassa puheenvuorossaan puhumaan. Otamme kantaa myös omistajaohjaukseen. Meidän mielestämme kaiken ei tule olla kaupan. Ja siksi, puhemies, haluan tässä yhteydessä esittää tämän mietinnön yleisperusteluihin seuraavaa lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että niissä yhtiöissä, joissa strateginen intressi liittyy yhteiskunnan toimivuuden ja jatkuvuuden kannalta olennaisiin toimintoihin, omistusosuus pidetään ennallaan. Tämä koskee ennen kaikkea Neste Oyj:tä ja Posti Group Oyj:tä, joiden valtionomistusosuutta ei tule laskea nykyisestä. Muiden yhtiöiden kohdalla tulee suorittaa tapauskohtaista harkintaa. Kemijoki Oyj:tä koskevissa ratkaisuissa tulee ottaa piensijoittajien asema huomioon."

Näin, puhemies, tämä esitys ja myös muita esityksiä sisältyy omaan vastalauseeseemme liittyen tähän valiokunnan mietintöön.

19.34 Timo Harakka sd: Arvostettu puhemies, ja onnittelut myös omasta puolestani! Kannatan edustaja Viitasen perusteltua lausumaesitystä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Lisätalousarviossa esitetään siis 144 miljoonaa euroa Terrafame Oy:n pääomittamiseen. Sosialidemokraattien tavoite on selvä ja johdonmukainen. Tavoitteena on kannattava, työllistävä ja ympäristön kannalta kestävä kaivos. Ei ole yllätys, että vihreät haluavat sulkea kaivoksen. Kyse on ehkä omasta rajoittuneisuudestani, mutta vasemmistoliiton kanta on jäänyt minulle epäselväksi. Se ilmeisesti riippuu siitä, puhutaanko Helsingissä vai puhutaanko Kajaanissa. Mutta onko asetettu tavoite, kannattava, työllistävä ja ympäristön kannalta kestävä kaivos, realistinen? Se on sadan miljoonan euron kysymys ja vielä toisen sadan miljoonan ja kenties vielä kolmannen sadan miljoonan, jos toimintaa aiotaan jatkaa.

Kun kysymyksessä on tuhannen ihmisen työpaikka, jolla on valtava vaikutus koko Kainuun aluetalouteen ja tulevaisuuteen, tällaista päätöstä ei voi tehdä kevein perustein puolesta tai vastaan. Jos tuotanto nousee kannattavalle tasolle, myös ympäristökuormitus niin vesien hallinnan vaikeuksien kuin tuotannon jätteiden määrän, laadun ja varastoinnin kannalta nousee entistä suuremmaksi haasteeksi. Siksi olemme edellyttäneet ja edellytämme yhä ulkopuolista, riippumatonta arviota Talvivaaran edellytyksistä kannattavaan, työllistävään ja ympäristön kannalta kestäväan tuotantoon. Valiokunta teki vakavaa ja vastuullista yhteistyötä mietinnössään. Kun tuhansien ihmisten elämän edellytykset ovat vaakalaudalla, ei ole sijaa turhalle poliittiselle nokittelulle. Tästä hyvästä yhteishengestä huolimatta mietinnöstä jäi jostain syystä puuttumaan tämä aivan välttämätön edellytys: riippumaton, mahdollisesti ulkomaisten asiantuntijoiden selvitys, jotta vastuuta voitaisiin aidosti kantaa nyt ja kymmenien, satojen vuosien päähän.

Arvostettu puhemies! Työllisyys on SDP:n ykköshuoli aina, mutta erityisesti tämän lisäbudjetin kohdalla. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa. Esimerkiksi Uudellamaalla se on noussut lähes 25 prosenttia yhdessä vuodessa, siis noussut neljänneksen alueella, jolla pitäisi vallita täystyöllisyys, Suomen talouden moottorissa. 200 000 ihmistä uhkaa syrjäytyä kokonaan työelämästä, siis riippumatta siitä, lähteekö talous kasvuun vai ei. Tästä suhdanteista riippumattomasta syrjäyttämisestä on selkeä todistusaineisto 90-luvulta. Silloinkin porvarihallitus suhtautui työttömyyden kasvuun ja pitkittymiseen piittaamattomasti. Tarvitaan siis aktivoivaa työllisyyslinjaa, työlinjaa.

Mutta hallitus, ikävä kyllä, sabotoi muillakin tavoin omia työllisyystavoitteitaan. Hölmöin hanke on ollut päivähoitomaksujen korotus, joka on valtava kannustinloukku työssä käyville naisille. Edustaja Vartiainen totesi edellisessä virassaan vähän pilkallisesti, että "ihana velttoilu" on liian houkuttelevaa. Kun hän oli kuulemma ministeri Stubbin oikea käsi, niin silloin vasen käsi ei tiennyt, mitä oikea tekee, tai sitten hallitus vatuloi kahdella vasemmalla kädellä. En hämmästyisi. Hallitus on onneksi perääntymässä, ja tästä voi tulla uusi lisä hallituksen parhaiden päätösten luetteloon, peruutettujen päätösten listaan.

Toisaalla hallitus myös vaikeuttaa itsensä työllistämistä. Sekava lainsäädäntö, jota toteuttamaan tarvitaan 192-sivuinen ohje työ- ja elinkeinotoimistoille, ja sitä seuraava suoranainen mielivalta lannistavat jokaisen, joka haluaa hankkia itselleen elinkeinon omiin taitoihinsa ja rohkeuteensa nojaten. Ja viimeisin isku on työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ratkaisu, joka evää työttömyysturvan työosuuskunnan kautta toimivalta työttömyyskassan jäseneltä. Ratkaisu osoittaa ainakin sen, että itsensä työllistäjät saavat elää jatkuvassa epävarmuudessa ja että heidän oikeusturvansa Suomessa ei toteudu. Olenkin jättänyt asiasta kirjallisen kysymyksen.

Lopuksi, arvostettu puhemies, kannustan hallitusta tunnustamaan tosiasiat. Työllisyysaste ei hallituksen toimin nouse riittävästi. Tämäkin lisäbudjetti todistaa: on suunnanmuutoksen aika. (Olavi Ala-Nissilä: Mikä olikaan se Harakan vaihtoehto?)

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

19.38 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö joutui toukokuun alussa keskeyttämään taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon rahoitustuen hakumenettelyn. Ennen keskeytyspäätöstä Kemera-rahoitushakemuksia ehti tulla viireille jo yli 22 miljoonan euron edestä.

Valtiovarainvaliokunta lisäsi nyt Kemera-tuen myöntämisvaltuutta kuluvalle vuodelle 30 miljoonaa euroa. Tämä mahdollistaa päätöksenteon jatkumisen ja myös hakukiellon purkamisen. Ratkaisu on tärkeä metsureille, metsänomistajille ja metsänhoitoyhdistyksille. Lisäbudjetin rahoitus turvaa töiden jatkumisen metsissä.

Ongelma ei varsinaisesti ole rahojen riittävyys. Tukihaku jouduttiin keskeyttämään, koska varoja on sitoutunut hyväksytyjen hakemusten perusteella hoitotöihin, joita nyt ei edes aiota toteuttaa, vaan ehkä vasta vuoden tai parin päästä. Erityisesti suuret metsäteollisuusyritykset ovat olleet tällaisella asialla. Säännöksiä tulisikin muuttaa niin, ettei varoja voisi ikään kuin varata vuosia etukäteen, vaan vasta silloin, kun hankkeen toteuttaminen on käsillä.

Toivottavasti maa- ja metsätalousministeriön työryhmä löytää asiaan toimivan, yhteistä hyvää palvelevan ratkaisun. Järjestelmän byrokratiaa on myös kevennettävä.

19.40 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Ei ole varaa poliittiseen nokitteluun, sanoi edustaja Harakka ja syyllistyi siihen itse omassa puheenvuorossaan puhuessaan vihreiden ja vasemmistoliiton kannasta suhteessa Terrafameen ja Talvivaaraan. On selvää, että Terrafamen ja Talvivaaran tilanne on vaikea ja että tilanne pysyy epävarmana myös tulevaisuudessa. Se, mitä vasemmistoliitto on linjannut tähän liittyen, on se, että pidämme hallituksen linjausta alasajoon varautumisesta valitettavana mutta oikean suuntaisena.

Mitä tulee tähän lisätalousarvioon muuten, niin suurin ongelma on se, mikä tästä edelleen puuttuu, eli hallitus ei edelleenkään tässäkin lisätalousarviossa reagoi tarpeeksi tähän vaikeaan työllisyys- ja taloustilanteeseen. Pitkäaikaistyöttömyys, kuten tiedetään, on Suomessa ollut kasvussa, ja työllisyysmäärärahat ovat olleet riittämättömällä tasolla koko tämän hallituskauden ajan, ovat sitä myöskin tämän vuoden aikana, eikä tätä tilannetta edelleenkään korjata tässä lisätalousarviossa. Tästä syystä vasemmistoliitto esittää 30 miljoonaa lisää palkkatukeen ja myöskin starttirahaan.

Sen lisäksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kanta on ollut, että tässä lisätalousarviossa olisi pitänyt varautua myöskin maatalouden ahdinkoon myöntämällä tätä maa- ja metsätalousministeriön esittämää kriisipakettia maatalouden ahdingon lieventämiseksi.

19.41 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): No, tähän ei tietenkään ole nyt tässä itse kysymyksessä pääasia, mutta itsekin totesin, että kyseessä voi olla oma rajoittuneisuuteni ymmärryksessä, ja sen myönnän yhä. Ihmettelin vain, että 16. toukokuuta Kainuun vasemmisto vastusti alasajoa. Sitten puheenjohtaja Arhinmäen lausunto oli otsikoitu 25.5. "Talvivaaran sulkeminen aivan oikea ratkaisu", ja nyt sitten ette noussut protestiksi vastustamaan puheenjohtaja Juhantalon kuvausta siitä, kuinka yhdessä jaosto ja valiokunta lievensivät näitä sulkemisen ehtoja. Että tästä tämä minun ymmärrykseni rajoittuneisuus tuli, ja siinä kaikki.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

19.42 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen maatalous on ennennäkemättömässä kriisissä. Maatalouden tilaa käsittelevässä välikysymyskeskustelussa koko eduskunta oli asiasta harvinaisen yksimielinen. Siksi onkin pettymys, että hallitus ei osoita tässä vuoden toisessa lisätalousarviossa maa- ja metsätalousministeri Tiilikaisen valmistelmaa 48 miljoonan euron kriisipakettia kriisin pahimmasta vaiheesta yli pääsemiseen. Toivon todella, että hallitus pitää sanansa ja tuo jonkinlaisen maatalouden tukipaketin heti syyskuun alussa.

Rahasta on pulaa, kun puhutaan maatalouden ahdingosta. Rahasta ei ole pulaa, kun puhutaan Talvivaaran kaivoksen tukemisesta. Talvivaaran kaivos on maksanut veronmaksajille jo ennen ensimmäisen ja toisen lisätalousarvion lisämäärärahoja yli 640 miljoonaa euroa. Vieläkään ei ole selvää, miten kaivos kykenee huolehtimaan ympäristövastuunsa ja mistä yksityistä rahaa olisi saatavissa. Ei myöskään tiedetä, miten kaivoksen prosessit varmuudella toimivat ja miten kaivoksen toiminnan juridinen perusta saadaan vakaaksi, kun nikkelin maailmanmarkkinahinta vielä on ja pysyy niin alhaisena, että kaivoksen päätuotetta ei kannata myydä. Ihmettelen hieman muun muassa hallituksen kommentteja siitä, että kaikki menee Talvivaaran suhteen jatkossa kuin Strömsössä.

Nuasjärven purkuputken vuoksi muun muassa Nuasjärven selänteiden syvänteisiin on kertynyt happikatoa aiheuttavia ja järven veden normaalia kiertoa estäviä sulfaattisidementtejä. Liian monta kertaa olen jo kuullut sanottavan, että eihän näin pitänyt käydä, myös sen jälkeen, kun Terrafame otti kaivoksen ohjaket käteen. Purkuputken piti alun perin tuoda vettä kaivokselle eikä viedä sulfaattipitoisia vesiä Nuasjärveen. Seuraava ongelma onkin jo nurkan takana, kun Terrafame riitelee oikeudessa, ovatko sen kasat, sivukivet ja jätealtaat ongelmajätettä vai ei. Talvivaaran kaivoksen omien aikaisempien arvioiden mukaan näin on, mutta Terrafame on nyt eri mieltä. Jos kaivosta pyritään vielä ajamaan ylös, harva on puhunut varoallaskapasiteetin lisäämisestä, vastuurahaston perustamisesta ja kaatopaikalla vaadittavien allasmattojen käytöstä. Historia toistaa itseään, jos sen annetaan toistaa itseään.

Arvoisa rouva puhemies! Otan vastuulleni sen teknisen kömmähdyksen, jonka vuoksi te ette pääse huomenna äänestämään vihreiden valiokunnassa tekemän lausumaehdotuksen puolesta. Ehdotus ei ehtinyt keskustankonsa ajoissa. Sorit siitä. Vihreät vaativat tuossa valiokunnassa esitetyssä lausumassa, että myönnettävät 144 miljoonaa euroa käytetään vesitaseen hallintaan ja vesien puhdistamiseen tarvittaviin investointeihin ja kaivoksen alasajoon.

Kaikissa tapauksissa on pidettävä huolta Kainuun luonnosta, Kainuun työllisyys- ja elinkeinotoiminnasta ja alueen ihmisistä. Sen vuoksi alueen äkillisen rakennemuutoksen tuen piirissä olevat toimet tulee aloittaa jo siirtymäkauden aikana.

Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten todistimme ikävää tilannetta, kun palkkatuki- ja starttirahat loppuivat jo alkusyksystä. Kysynkin, miten hallitus varmistaa sen, että vastaavaa ei tapahdu tänä vuonna. Vaikka hallitus tavoittelee työttömyyden nujertamista rakennemuutostuksella ja kilpailukykysovimuksen kautta, muistutan, että myös riittävien työllisyysmäärärahojen tulee olla merkittävä osa hallituksen toimia. On aina parempi maksaa siitä, että ihmiset saavat tehdä töitä, kuin siitä, että ihmiset pysyvät työttöminä. Odotankin, ja vaadin, että hallitus tuo merkittävän työllisyyspaketin heti syyskauden aluksi.

19.46 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviossa esitetään muutamia hyvin tärkeitä ja hyviä määrärahalisäyksiä. Valiokunta lisäsi metsätalouden hoi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

toon, metsien hoitoon, kestävän metsätalouden hoitoon, runsaat 30 miljoonaa euroa. Se on erittäin tärkeä asia, että näin tapahtui. Sillä panostetaan metsätalouteen niin, että metsurit eivät jää työttömiksi, taimikot hoidetaan, metsän kasvunopeutta kiihdytetään ja teollisuus saa jatkossakin riittävästi laadukasta puuta. Tämä on oikea toimenpide tässä tilanteessa, kun määrärahat olivat riittämättömät.

Arvoisa puhemies! Toinen miellyttävä ja tärkeä asia lisätalousarviossa on omais- ja perhehoitoon osoitettava lisämääräraha, vajaat 50 miljoonaa euroa. Se kohdistuu toimintaan, joka on äärimmäisen arvokasta ja tärkeää. Siitä on täällä käyty viime viikolla pitkät keskustelut. Hyvä näin.

Lisätalousarviossa on suurimpana kysymyksenä Terrafame Group Oy:n pääomittamiseen esitetty 144 miljoonan euron siirto. Kuulimme täällä jo jaoston puheenjohtajan erinomaisen selvityksen asiasta ja tilanteesta, joka tuolla Kainuussa tältä osin on. Olen myös, ja edustamani ryhmä, hyvin tyytyväinen siihen, että tämä linjaus sai todella laajan tuen valio-kunnassa, ja nyt kun taisi käydä niin, että edustaja Aalto ei sitä esitystä pääse tekemään, niin pöytäkirjoihin tulee yksimielisesti tämä kanta. Mutta tiedämme toki vihreiden kannan.

Sinänsä tämä kysymys on hyvin vaikea, ja siihen täytyy suhtautua erittäin vakavasti. Suuret rahat, mutta myös työllisyyden näkökulmasta, Kainuun näkökulmasta, koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta, veronmaksajien kannalta, asia on äärettömän vakava ja tärkeä. Minä kyllä tällä hetkellä luotan siihen, että valtiovarainvaliokunta ja sen elinkeino-jaosto on asiaan erittäin hyvin paneutunut ja yhtynyt tähän linjaukseen, ja näin ollen turvallisin mielin katsomme, mitä tässä on tapahtumassa, ja toivomme, että tuotanto voisi siellä edetä. Oma käsitykseni on se, että se menetelmä, joka siellä on käytössä, on käyttökustannuksiltaan hyvin edullinen, kun se saadaan pelaamaan, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että se on toimiva järjestelmä. Mutta muut ongelmat ovat vielä isoja, ja toivottavasti rahoittajakin löytyy.

Arvoisa puhemies! Suuri kysymys tässä lisäbudjetissa on myös maahanmuuttoon liittyvät kustannukset. Tiedämme, että varsinaiseen talousarvioon jo varattiin lähes 0,5 miljardia euroa määrärahaa, ja nyt tähän esitetään 230:tä miljoonaa, ja nämä tulevat sen päälle, mikä on niin sanotusti normaalivuoden määräraha maahanmuuttoon. Näillä laskelmilla voidaan päästä lukuun, että maahanmuutto tänä vuonna maksaa suomalaisille veronmaksajille noin miljardin. Se on valtava summa, kun ajatellaan, että viime syksynä tuli 32 000 maahanmuuttajaa ja tänä vuonna hallituksen arvion mukaan tulee 15 000, ja silloin yhtä tulijaa kohden kustannukset ovat kyllä äärettömän korkeat, ja on syytä ihan avoimesti ja rehellisesti pohtia ilman mitään ylimääräisiä painolasteja sitä, onko tämän miljardin käyttö tällä tavalla perusteltua, järkevää ja onko koko järjestelmä syytä ottaa tarkasteltavaksi. Sil- lä rahalla, miljardilla, autettaisiin valtavan suuri joukko ihmisiä inhimilliseen elämään jos- sakin muualla. Mutta Suomessa kustannustaso on näin valtava ja byrokratia pyörii ja sum- mat ovat tällaisia.

Arvoisa puhemies! Täällä ovat sosialidemokraatit nostaneet esille työllisyysmäärä- rat, jotka puuttuvat tästä budjetista, ja totean, että niin kävi vuosi sitten myös, että oli edus- taja Rinteen luoma budjetti ja sen määrärahat loppuivat toukokuussa. Ja nyt on tietysti niin, että näin on budjetoitu tänä vuonna, että rahat eivät riitä siihen mitta- an, mitä sosialidemo- kraatit vaativat, ja sitten toisaalta teidän hallituskaudenanne viime vaalikaudella tuli 100 000 uutta työtöntä, jotka nyt ovat siirtymässä pitkäaikaistyöttömiksi. Olisi viime kau- della pitänyt tehokkaammin hoitaa, niin tämä tilanne ei olisi näin paha kuin se tällä hetkel- lä on.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro.

19.52 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä perussuomalais-tenkin täytyy se myöntää, että se on tämä hallitus, joka on tälle vuodelle leikkaamassa työllisyysmäärärahoja tässä tilanteessa 158 miljoonalla eurolla. Se on vähän erityyppinen perussuomalaisen näkemys, nimittäin oppositiossa ollessaan heidän vaihtoehtobudjettiinsa vaadittiin plus-merkillä kutakuinkin samankokoisia summia, eli tässä on nyt menty todella iso täyskäännös ympäri myös tässä asiassa sanojen ja tekojen suhteen. Työttömyys on vakava asia, ja toteaisin tässä edelliselle puhujalle, että, arvoisa edustaja Kankaanniemi, tällä hetkellä ihmisiä ei ole töissä enemmän kuin viime vuonna vaan ihmisiä on töissä vähemmän kuin viime vuonna. Kyllä luulisi, että tässä tilanteessa ei olisi mahdollista aliarvioida kaiken kaikkiaan tätä tilannetta.

Kuten todettu moneen kertaan, toisin kuin tässä hallituksessa edellisessä hallituksessa nimenomaisesti toimittiin juuri niin, että kesken vuotta oli mahdollista puuttua työllisyysmäärärahoihin aina sen tilanteen mukaan, ja lisätalousarviossa usein näin tehtiin. Siksi minä nyt vetoan hallituspuolueisiin, että tässä tapauksessa voitaisiin tilanne korjata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä oli edustaja Kankaanniemi ja edustaja Ihalainen, molemmille vastauspuheenvuoro.

19.54 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella otettiin velkaa hlvattomasti valtiolle ja siirrettiin myös kunnille velkataakkaa mittavasti. Siitä huolimatta työttömyys paheni 100 000:lla, ja todellakaan teidän toimenpiteenne eivät olleet tehokkaita tässä mielessä. Nyt tuoreet työttömyystilastot osoittavat, että työttömyyden kasvu on pysähtynyt. On ongelma, että meillä on sellainen perintö kuin on eli valtava työttömyys, mutta nyt hallitus on saanut sen kasvun pysähtymään, mitä edellinen hallitus ei onnistunut aikaansaamaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Ihalainen. Sen jälkeen puhujalistalle.

19.55 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tänään julkistettiin uudet työttömyysluvut: 332 000 työtöntä eli 2 500 enempi kuin vuosi sitten. Mutta kaikista ongelmallisinta on se, että meillä on nyt 125 000 pitkäaikaistyötöntä, yli vuoden työttöminä olleita, ja noin 19 500 enempi kuin vuosi sitten. Kuulitte oikein. Vaikka työttömyys yleisesti ottaen on vähän ruvennut taittumaan, niin se työttömyys jatkuvasti pitkityy, sieltä ei päästä pois. Tämän vuoksi, jos halutaan tämä hallituksen työllisyystavoite tulevaisuudessa saavuttaa, 72 prosenttia tai 110 000 uutta työpaikkaa, se edellyttää, että tähän pitkittyvään työttömyyteen tartutaan. Se edellyttäisi sitä, että sinne budjettiriiheen valmistellaan pitkäaikaistyöttömyyden taittamisen ohjelma, ja me olemme ryhmänä tehneet tähän liittyviä esityksiä ja mielellämme niitä myöskin hallituspuolueille haluamme esitellä.

Kaikista vakavin ongelma on tämä pitkittyvän työttömyyden aiheuttama syrjäytyminen tässä yhteiskunnassa, ja tähän meidän pitää tarttua paljon vakavammin kuin me nyt teemme.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään tässä taas joksikin aikaa puhujalistalle, ja samalla kun pyydän edustaja Korhosta tulemaan tänne, niin haluan toivottaa teille oikein hyvää jatkoa. Tämä olisi minun viimeinen vuoroni tässä tehtävässä. Kiitos teistä jokaisesta, te olette loistavia! (Eduskunnasta: Kiitoksia!)

19.56 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Olin jo kiittämässä puhemiestä kaikkien salissa olevien edustajien puolesta, mutta minusta kuulosti siltä, että jokainen kiitti erikseen, yhteen ääneen.

Puhemies! Tästä lisätalousarviosta ihan kahdesta kolmesta asiasta lyhyet huomiot:

Ensinnäkin täällä edustaja Aalto otti maatalouden esille, ja monella tavalla niihin ajatuksiin voi vain yhtyä. Eli kyllä maatalouden osalta on löydettävä totta kai ratkaisut, ensinnäkin tähän akuuttiin kassakriisiin, siihen hallitus on hakemassa nyt selkeitä ratkaisuja, mutta tietysti oleellista on sitten myös se, että löydetään ratkaisut maatalouden kannattavuuteen pitkällä tähtäimellä, ja niitä ratkaisuja myös sitten haetaan.

No, sitten tähän valtiovarainvaliokunnan esitykseen Kemera-valtuuden lisäämisestä 30 miljoonalla eurolla. Esitys on äärettömän tärkeä monellakin tavalla. Kuten täällä on todettu, tämä on tärkeä päätös suomalaisen metsätalouden kannalta, eli tällä nyt sitten turvataan taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoidon jatkumista ja terveyslannoituksen jatkumista. Ja totta kai, ei voi vähätellä sitä, että arvion mukaan noin 700 metsuria voi jatkaa tämän pohjalta sitten työtään yhä edelleen suomalaisissa metsissä. Tämä Kemera-päätös on omalta osaltaan niitä päätöksiä, joilla kaiken kaikkiaan rakennetaan sitä suomalaisen metsäbiotalouden pohjaa, ja tämä on myös niitä päätöksiä, joilla sitä työllisyysastetta saadaan Suomessa ylöspäin. Valiokunta kiinnittää aivan oikein huomiota myös siihen, että nämä valtuudet pitää nyt saada nopeasti käyttöön, ja on syytä myös yhtyä niihin näkemyksiin, mitä täällä on esitetty, että tätä Kemera-tukijärjestelmää kaiken kaikkiaan on nyt syytä myös arvioida, miten se saataisiin selkeämmäksi.

No, sitten tämä Terrafame Group Oy:n pääomittaminen 144 miljoonalla eurolla — äärettömän tärkeä päätös. Oli hyvä kuulla työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajan, edustaja Juhantalon puheenvuoro tässä yhteydessä aiemmin. On hyvä, että nämä jaoston näkemykset ovat nyt sitten myös koko tämän valiokunnan mietinnössä. Itse näen, että tämä 144 miljoonaa on mitä suurimmassa määrin rahoitusta sille, että tätä kaivoksen ylösajoa jatketaan. Minun maailmankuvassani tämä ei ole rahoitusta alasajamiselle vaan tämä on rahoitusta tämän kaivoksen ylösajamiselle. Hallitus on omissa päätöksissään todennut, että Terrafame tarvitsee tämän vuoden aikana yksityistä rahoitusta. Tämän vuoksi on äärettömän tärkeää, että tämä kaivosprosessi kaiken kaikkiaan saadaan toimimaan. Kaivoksen loistava henkilökunta on pystynyt osoittamaan nyt sen, että tämä prosessi menee koko ajan hyvään suuntaan. On ollut hienoa kuulla asiantuntija-arvioita siitä, että Talvivaaran kaivos käytännössä ei ole toiminut tämän prosessin osalta koskaan niin hyvin kuin se tällä hetkellä toimii. Ja jotta tähän saadaan yksityistä rahoitusta, niin on totta kai välttämätöntä, että tämä kaivosprosessi saadaan toimimaan, vesiongelmien saadaan kuntoon, ja on aivan selvää, että ympäristöturvallisuutta riskeeraen tätä toimintaa ei voida jatkaa.

Minä haluan myös kiittää monista näkemyksistä — näkemyksistä, jotka näyttävät menevän yli puoluerajojen — siitä, että täällä eduskunnassa ollaan huolestuneita Kainuun tilanteesta, jos Terrafamen osalta, Talvivaaran osalta, tapahtuu se kaikkein huonoin vaihtoehto. Terrafame työllistää Kainuussa sen noin tuhat ihmistä suoraan, välilliset vaikutukset toinen mokoma Suomessa. Jos nämä työllisyysvaikutukset suhteutetaan pääkaupunkiseu-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

dulle, niin tämä Terrafame-Talvivaara vastaa tällä alueella useitten kymmenientuhansien henkilöitten työpaikkaa, ja se omalta osaltaan kuvaa sitä, että tämän korvaaminen on ääretömän vaikeaa. Mutta olen kiitollinen siitä, että myös hallitus on omalta osaltaan todennut, että Kainuun tarpeisiin vastataan, ja toisaalta me sitten Kainuussa teemme koko ajan, myös tällä hetkellä, kasvusuunnitelmaa. Jos tässä kielteinen ratkaisu jostakin syystä tulee, niin totta kai pyrimme kaikin tavoin löytämään ratkaisuja muun muassa työllisyyden näkökulmasta.

20.02 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Korhonen omassa puheenvuorossaan sanoi ääneen sen, mitä moni on osannut odottaa ja rivien välistä lukea. Eli edustaja Korhosen sanoin hänen ajatusmaailmansa tästä 144 miljoonasta on se, että se käytetään kaivoksen ylösajamiseen, ei alasajamiseen. Ehkä juuri tämän takia en saanut sille valtiovarainvaliokunnassa tehdylle lausumaehdotukselle kenenkään muun kuin RKP:n tukea. Siinä vaadittiin, että nämä rahat myönnetään nimenomaan vesitaseen hallintaan ja vesien puhdistamiseen tarvittaviin investointeihin ja kaivoksen alasajoon. Kenties edustaja Juhantalo tai edustaja Korhonen pystyy vastaamaan näihin kysymyksiin, mitkä aikaisemmin omassa puheenvuorossani toin esille kaivoksen ongelmista — ja sanon vain sen, että Terrafame Group Oy on omassakin lausunnossaan sanonut näistä prosesseista, että on lupaavia tuloksia, mutta mitään vakuuksia ei voida antaa siitä, miten tämä prosessi tulee toimimaan jatkossa, puhumattakaan siitä, kun kaivos toimii täydellä teholla.

20.03 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta hallituksen linjaus on täysin selvä. Samalla kun Terrafamea pääomitetaan lisää, hallitus on todennut, että toiminnan ylösajaminen voi jatkua, jos Terrafamelle, Talvivaaralle löydetään tämän vuoden aikana uutta yksityistä rahoitusta. Tässä tilanteessa yksityisen rahoituksen saaminen on aika vaikeaa, jollei kaivos pysty osoittamaan, että nämä kaivosprosessit toimivat. Ja tällä hetkellä näyttää hyvältä, ne prosessit menevät eteenpäin, mutta suuri ongelma on tämä vesitase, joka taas on sidoksissa muutamiin ympäristölupapäätöksiin.

20.04 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä nimenomaan juuri sen takia, että vesitase ei ole hallinnassa, ei ole tietoa, miten vesien puhdistus saadaan kunnolla hoidettua, ja prosesseista ei ole mitään muuta kuin lupaavia tuloksia, juridista varmuutta ei ole, tai juridinen pohja horjuu kuin suomalainen mies juhannusyössä tällä hetkellä. Juuri kaikki nämä faktat, mitkä ovat nähtävissä täällä näin, osoittavat sen, että yksityistä rahaa ei ole tulossa. Sen takia puheet siitä, että 144 miljoonaa euroa käytetään nimenomaan tähän ylösajamiseen ja uusien louhosten avaamiseen, ja sitä perustellaan vesitaseella — kun eivät nämä aikaisemmatkaan päätökset uusien louhosten avaamisesta ole auttaneet vesitasetta aikaisemmin, niin miten ne auttavat sitä nyt?

20.05 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakavaa asiaa ehkä voi sillä tavalla hiukan keventää, että edustaja Aalto uskoo, että Terrafame ei saa yksityistä rahoitusta tämän vuoden aikana. Minä taas, arvoisa puhemies, uskon, että Terrafame tulee saamaan tämän vuoden puolella yksityistä rahoitusta sitä myötä, kun nämä kaivosprosessit saadaan toimimaan.

Puhemies Maria Lohela: Nyt mennään puhujalistaa eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

20.05 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tätä toista lisätalousarviota tehtäessä olemme törmänneet siihen, että budjettikehykset tulevat vastaan. Meille jää nyt kolmatta lisätalousarviota varten jakovaraa 90 miljoonaa. (Timo Kalli: 94!) — 94 miljoonaa, ollakseni tarkka niin kuin edustaja Kalli. — Edustaja Kallin johtama valtiovarainvaliokunta on tehnyt hyvää työtä tämän lisätalousarvion käsittelyssä, edustaja Juhantalo käytti jo hyvin punnitun puheenvuoron koskien Terrafamea, ja sillä tavalla mietinnössä on tehty aivan oikeat linjaukset. Samaten maatalousjaostossa on kestävä metsänhoidon Kemera-rahaan löydetty nyt 30 miljoonan euron jousto, ja se on hyvin tärkeää.

Todellakin maatalouden kriisin eteen on tehty toimia, muun muassa lainojen maksuajkojen ja takausten suhteen, julkisten hankintojen suhteen ja niin edelleen. Nyt huippukokouksessa pääministeri suuren valiokunnan evästämänä yrittää saada huippukokouksen päätelmiin byrokratian purkamista koskevan lauseen ja myöskin maatalouden tilanteen. Minusta tämä kriisiraha tässäkin budjettikehyksessä kolmannen lisätalousarvion tullessa pitää hoitaa viipymättä ja viimeistään, kun nähdään tämä EU:n tilanne.

Sinällään se, että on tullut uusia menoja budjettiin — muun muassa turvapaikanhakijoiden tilanne — ja on pystytty toimimaan näissä kehyksissä, on luonut kuitenkin uskottavuutta Suomen talouteen ja julkisen talouden tasapainottamiseen, mikä on tärkeä asia.

20.07 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus jatkaa edelleen puutteellista työllisyysmäärärahapolitiikkaansa. Kuten aiempien lisätalousarvioiden kohdalla, taas — jälleen kerran — peräänkuulutamme työllisyysmäärärahoja. Ei-kohdennettuja työllisyysmäärärahoja ei siis ole taaskaan myönnetty lisätalousarvion yhteydessä. Niitä oltaisiin kaivattu. Työllisyyden parantamiseksi hallitukselta tarvitaan toimia, monenlaisia toimia. Muun muassa starttirahojen ja palkkatuetun työn tukeminen olisi tukenut työllisyyttä. Hallitus on valinnut valitettavasti toisin.

Toinen tärkeä asia, joka on nostettava esille, on toki Terrafamen tilanne, joka on puhuttanut myös täällä aiemmin tänään. Terrafame Group Oy:hyn annettu raha pitäisi suunnata alasajoon. Alasajo on aloitettava suuntaamalla lisätalousarviossa myönnetty 144 miljoonaa ympäristön tilaa parantaviin investointeihin, esimerkiksi vesitaseongelmien poistamisen mahdollistamiseen. On selvää, että Terrafame työllistää alueellisesti huomattavan määrän työntekijöitä ja kaivoksen tulevaisuudella on vaikutusta suuren ihmismäärän elämään. Siksi on erittäin tärkeää lieventää alasajon aiheuttamaa työttömyyttä. On tärkeää pitää huolta alueen ihmisistä erilaisin työllistämistoimin todella nopealla aikataululla.

Lisäksi on hyvä, että lisätalousarviossa turvapaikkatilanteeseen osoitetaan määrärahoja. On yleisesti erittäin tärkeää käsitellä turvapaikanhakijoiden hakemukset nopeasti, ja on myös erittäin tärkeää tukea heidän pääsyään koulutukseen ja työhön. Me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että on erittäin tärkeää, että kotoutuminen onnistuu hyvin. Jotta siihen pystyttäisiin panostamaan kunnolla, turvapaikkamenojen saaminen kehysten ulkopuolelle olisi todella tarpeen.

20.10 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Kun voimassa olevan kehystason jakamaton varaus on vain se 94 miljoonaa ja kun tarpeita on valtavasti, niin silloin tietenkin joudutaan miettimään, pitääkö joitakin valtionyhtiöiden omistajarajoja voida muuttaa niin, että saadaan pelivaraa jonkun uuden aikaansaamiseksi, joka lisää ja mahdollistaa uutta työtä ja työllisyyttä. Huomenna, kun täällä käsitellään julkisen talouden suunnitelmaa, periaatteessa kaikkiin näihin kysymyksiin valiokunnalta löytyy vastaus. Esimerkiksi pitkäaikaistyöt-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tömyyden osalta edellytetään, että hallituksen pitää löytää rakenteellisten toimien lisäksi selkeitä keinoja, joilla tähän edustaja Ihalaisen esittämään kysymykseen löytyy vastauksia. Tällä lisätalousarviolla puututaan kuitenkin vain muutamiin ongelmiin, ja kun tämä jakovara on tämänkaltaisen, niin pakko on löytää jostain pelivaraa, ja pelivaraa löytyy ainoastaan rakenteellisilla uudistuksilla ja siitä, että näitä omistusrajoja voidaan purkaa niin, että sieltä löytyy pääomaa.

20.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä sitä pelivaraa löytyy myös siitä talouspolitiikan kokonaisuudesta, millaisia talouspoliittisia valintoja tehdään. Ja jos tehdään sen kaltaisia valintoja, että leikataan avainalueilta, ihmisten ostovoimasta, koulutuksesta, niin on omiaan syntymään kehä, joka on negatiivinen ja käpertää taloutta: talous ei kasva, työpaikkoja ei synny, verotuloja ei kerry, ja otamme lisää velkaa. Toisin kuin täällä yritettiin kertoa, että velkaantuminen pienenesi, ei se pienene. Tänä vuonna otetaan velkaa 5,6 miljardia, valtiovarainvaliokunnan arvion mukaan ensi vuonna 5,8 miljardia. Velkaa otetaan koko ajan enemmän, koska tämä kierre on päällä, ja se kierre tulee siitä, että tässä ei vuoteen olla satsattu riittäviin työllisyystoimiin. Haluan julkituoda tämän saman huolen kuin edustaja Ihalainen aiemmin. Samaan aikaan, kun meillä tehdään ikään kuin työllisyismäärärahoihin mielestäni rajuja leikkauksia, elämme tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömiä on 19 500 enemmän kuin vuosi takaperin, ja siksi se pitkäaikaistyöttömyyden torjuntaohjelma on täysin välttämätöntä tehdä hetikohta, välittömästi.

20.13 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä joissakin puheenvuoroissa on todettu, että on myös positiivisia pieniä merkkejä. Ne merkit nimenomaan ovat mahdollisia sen tähden, että kotitaloudet kuitenkin ovat luottaneet, ostaneet ja sitä kautta on syntynyt lisää verotuloja, ja toisena kokonaisuutena on ollut rakentaminen. Pakko tietenkin myöntää, että niiden ihmisten, jotka ovat sosiaaliturvan varassa, ostovoima ei ole kehittynyt, ja sen tähden juuri näihin ihmisiin ja pitkään työttömänä oleviin pitää löytää joitakin keinoja, jotka sitten ovat ratkaistavissa tuossa julkisen talouden suunnitelmassa, eivät tällä lisäbudjetilla valitettavasti.

20.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan siihen, mitä sainoin äskeisessä puheenvuorossani, että talouspoliittiset valinnathan nimenomaan luovat sitä pelivaraa. Ja jos se talouspoliittinen valinta on se, minkä edustaja Kallikin myöntää, että pienituloisilla ei ole kylliksi ostovoimaa, niin hallituksen ratkaisu ei ole se, että okei, annetaan pienituloisille vähän huojennusta esimerkiksi verotaakkaan, vaan päinvastoin hallituksen ratkaisu on, että leikataan entisestään näiden pienempituloisten, köyhimpien ihmisten ostovoimaa, ja se on todella tuhoisa tie. Se on paitsi inhimillisesti väärin, se on myös talouspoliittisesti erittäin epäviisas. Keskituloisia perheitä, joilla usein on talous tiukalla, rokotetaan korottuvilla päivähoitomaksuilla. Toivottavasti nyt hallitus kuitenkin tämän peruuttamispäätöksensä pitäisi voimassa eikä peruuttaisi nyt sitäkin, kuten tämä tällä hetkellä siltä näyttää. Eläkkeensaajien verotus eriarvoistettiin palkansaajiin nähden.

Me sosialidemokraatit omassa vaihtoehdossamme olemme tarjonneet ratkaisuja, joilla nimenomaan pieni- ja keskituloisten taakkaa helpotettaisiin ja ostovoimaa lisättäisiin ja tätä kautta (Puhemies koputtaa) laitettaisiin talouden rattaita pyörimään.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

20.15 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan totta se, että pitkäaikaistyöttömyys ja työttömyys ylipäättänsä on vakava ongelma. Edustaja Kalli peräänkuulutti sitä, että täytyy tehdä rakenteellisia muutoksia, jotta voidaan vähentää työttömyyttä, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyttä.

Tässä kohtaa täytyy ihmetellä sitä, että kun hallituksen ohjelman ainoita valonpilkahduksia on perustulokokeilu, niin nyt ollaan saatu kuulla, että hallitus on rahanpuutteen takia rajaamassa perustulokokeilun ainoastaan 10 000 pitkäaikaistyöttömään ja torjumassa Kelan avuntarjouksen. Kela on tarjonnut hallitukselle apua, että voitaisiin viisinkertaistaa niiden ihmisten määrä, jotka osallistuisivat perustulokokeiluun, ja sillä tavalla saataisiin perustulokokeiluun mukaan kaikenlaisissa työmarkkina-asemissa olevia ihmisiä, ei ainoastaan pitkäaikaistyöttömiä, joiden työllistäminen tässä työllisyystilanteessa perustulon avulla on hyvin rajallista. Ihmettelen, että kun hallituksen suunnasta voivotellaan sitä, että rahaa ei ole, niin sitten ei oteta Kelan suunnasta (Puhemies koputtaa) vastaan sellaista rahaa, jolla voitaisiin toteuttaa kunnollinen perustulokokeilu.

20.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallin suuntaan: Arvostettu edustaja Kalli valtionvarainvaliokunnan puheenjohtajana on varmaan myös havainnut, mitä Suomen Pankki on sanonut Suomen talouden kehityksestä ja myös mihin valiokunnan mietintö tähtää sanoen, että kasvu pysyy vaimeana ja pääosin se pienen kasvun moottori on kotimarkkinat. Jos kotimarkkinakysyntää lähdetään ylisuurilla leikkauksilla supistamaan, siinä häviää myös veropohjaa ja ihmisten ostovoima ei riitä pieniin ja paikallisiin yrityksiin. Siinä kärsivät myös yritykset ja syntyy nimenomaan tämä negatiivinen kierre, jonka kautta kotimarkkinakysyntä laskee ja työttömyys kasvaa, ja siinä on se valinnan paikka. Edustaja Viitanen, vihreät ja vasemmistoliitto, koko oppositio, on tästä asiasta pitkään yrittänyt muistuttaa, mutta valitettavasti hallitus on valinnut tämän negatiivisen kierteen kehän.

20.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kuitenkin tuossa keskustelussa tuli semmoinen tunne erityisesti meidän työministeri Lindströmin puolesta, että ihan kuin hän ei välittäisi ollenkaan työttömistä ja pitkäaikaistyöttömistä vielä vähemmän ja meillä olisi todella paljon rahaa, me teemme vain ikäviä arvovalintoja. Näin ei kuitenkaan ainoastaan ole. Mielestäni hallitus on pyrkinyt tuomaan aktivoivia toimenpiteitä. Ministeri Lindström on tuonut niitä paljon, on kertonut, että hän kuuntelee oppositiota. Meillä on kuitenkin aika vakava taloudellinen tilanne, emmekä me suinkaan vain voivottele rahapulaa, vaan meillä on taloudellisesti erittäin tiukkaa. Meillä on kuitenkin vuosien saatossa tullut paljon velkaa ja työttömiä. Jokainen ymmärtää, että tämänkokoinen laiva ei hetkessä käänny. Nyt saatiin kiky-sopimus, verohelpotuksia sen kautta. Toivotaan vielä, että tulee lisää liittoja mukaan. Toivoisin, että käytetään sellaista retoriikkaa kuin se oikeasti on. Onko oikeasti pääministerin tai esimerkiksi meidän työministerin puheista jotenkin välittynyt semmoinen kuva, että ei välitetä eikä yritetä?

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan tällä puhujalistalla taas eteenpäin.

20.18 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Saamamme selvityksen mukaisesti 70 prosenttia maailman kaivostoiminnasta on tällä hetkellä negatiivista tulokseltaan. Mineraalien hintojen nousut ja laskut ovat melko loivaliikkeisiä mutta jyrkkiä. Kun Talvivaara

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

aloitettiin, nikkeli oli 50 000 euroa per tonni, tällä hetkellä noin 8 500, jossa se on madellut useamman vuoden. Nikkelin ohella kaivos tuottaa sivutuotteenaan muun muassa sinkkiä kaksinkertaisen määrän siitä, mitä nikkeliä. Sinkin hinta maailmanlaajuisesti on halpa, noin runsaan 1 000 euron tonniluokkaa, mutta se on ripeämmin lähtenyt nousuun. Se tukee osaltaan jo pelkästään nikkelin halpaa maailmanmarkkinahintaa, ja jos maailmanmarkkinahinta nousee vähitellen ennakoidusti 17 000—18 000 euroon per tonni, niin Talvivaaran kaivos on erittäin tuottava.

Muistaakseni Ford meni muutaman kerran konkurssiin ennen kuin autotuotanto alkoi tuottaa. Teollinen toiminta on tällaista, pääomia vaativaa. Meillä on valtiollisesti vähän pääomia, se on ymmärrettävää, ettei aina jakseta loppuun saakka, mutta meillä on ollut epäonnea. Juuri viime hetkellä olemme luopuneet teollisesta toiminnasta tai myyneet sitä ulkomaille ja myöhemmin katuneet. Onko nyt vihreällä liikkeellä miestä ja naista katua siten, jos peittäisimme tuon kaivoksen ja nikkelin hinta lähtisi ripeään nousuun ja sinne ovat menneet lupaavat eurot?

Puhemies Maria Lohela: Mennään tätä puhujalistaa, sinne mahtuu kyllä lisää puheenvuoropyyntöjä aivan hyvin.

20.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun jotain oikein kovasti haluaa, niin siihen haluaa uskoa, vaikka viestit todellisuudesta olisivat toisenlaiset. Näin on käynyt Teräsfamen kohdalla. Hallituspuolueilla näyttää edelleen olevan suuri luotto siihen, että kaivokseen löytyy yksityistä rahaa sitä pyörittämään, vaikka todellisuudessa ainoa taho, joka viime aikoina on Talvivaaraan laittanut, on valtio, kuten nytkin. Lisätalousarviossa esitetään 144 miljoonaa euroa sinne laitettavaksi.

On kuitenkin syytä katsoa totuutta silmiin, ja on hyvä muistaa, että kyllä ne nikkelivarat siellä säilyvät, jos joskus tulee tilanne, jolloin niitä on viisasta hyödyntää, ja jos silloin on semmoinen teknologia käytössä, että se voidaan tehdä ympäristöystävällisesti. Nyt olisi tärkeää saada vesitase hallintaan ja käyttää nämä rahat siihen ja vesien puhdistamiseen, ja sitä kautta se edesauttaa myös kaivoksen alasajon valmistelua, koska nämä tulevat olemaan edessä joka tapauksessa.

Toinen asia, minkä haluan tässä nostaa, on työllistämisrahat. On aivan totta, että eivät työllistämisrahat sinänsä ole kestävä vastaus työllisyyden hoitoon, vaan tarvitaan uusia työpaikkoja. Mutta tarvitaan myös työllistämisrahoja, sillä kuten tässä on tullut esille, tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömien määrä on taas kasvanut, ja näille ihmisille nimenomaan työllistämisrahat ja palkkatukirahat ovat se keino, millä he pääsevät työn syrjään kiinni. Me tiedämme, että maassa on esimerkiksi lukuisia järjestöjä, joilla olisi työpaikkoja tarjolla, mutta heillä on suuri huoli siitä, että palkkatukirahat uhkaavat loppua jo tässä vaiheessa vuotta. Sen takia olisi ollut viisautta ottaa tähän lisätalousarvioon myös oma osuutensa työllisyysrahoille.

20.22 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! On totta, että nämä tuoreimmat talouden kuvan ennusteet eivät ole kovin valoisia. Suomen Pankkian teki edellisen arvion bkt:n kasvusta ja viennin heikosta vedosta ja sitä kautta sitten sen vaikutuksista meidän talouteen ja työllisyyteen. Kotimaisen kysynnän varassa kovin paljon nyt ollaan, mutta pitkän päälle me emme sillä pärjää, elleimme saa uutta vientiä ja viennin pohjaa laajennettua ja sitä kautta kasvua aikaiseksi. Merkittävin talouspoliittinenkin toimi tässä on kuitenkin vii-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

me aikoina ollut tämä kiky-sopimuksen aikaansaaminen, joka pidemmällä aikavälillä myöskin vaikuttaa positiivisesti työllisyyskehitykseen ja antaa muutenkin vakautta ja ennustettavuutta, ja on hyvä, että tämä sopimustyhteiskunta on tällaisen vastuunkannon ottanut ja tehnyt näitä ratkaisuja.

Mutta kun puhuttiin pitkäaikaistyöttömyyden hurjasta kasvusta, niin tähän liittyy siihen, että hallitus on luvannut budjettiriiheen tehdä lisätoimenpiteitä työllisyyden hoitamista varten. Me ajattelemme, että vakavin ongelma on nyt tämä pitkittyvän työttömyyden kasvu, ja sen takia niissä toimenpiteissä täytyy olla joitain keinoja, jotka taittavat tämän pitkittyvän työttömyyden kasvun. Sen takia me olemme laatineet oman ohjelmamme siihen, ja me toivomme myöskin, että hallitus laatii pitkäaikaistyöttömyyden taittamisen ohjelman. Muuten tämä hallituksen yleinen tavoite saada 72 prosenttia työllisyysastetta ja 110 000 uutta työpaikkaa ei tule toteutumaan, se on niin vakava asia.

Sitten luin niitä samoja lukuja tänään nuorten osalta, 41 800 nuorta alle 25-vuotiaasta työttöä, ja osin se johtuu siitä, että nuorisotakuun rahoitus yksinkertaisesti ajettiin alas. Minä olen siitä erittäin surullinen, monestakin syystä johtuen. Sillä olisi tehty paljon nuorten työllistämisen eteen.

Kolmas asia, mihin haluan kiinnittää huomiota, on tässä lisäbudjetissa omistajapolitiittisia linjauksia koskeva kohta. Me kävimme täällä hyvän keskustelun omistajapolitiikasta, ja haluan muistuttaa siitä, että me ajattelemme näin, että valtioenemmistöisiä strategisia yhtiöitä ovat tähän asti olleet Fortum, Neste ja Finnair. Nyt yleisesti tämän strategisen intressin rajaa halutaan tiputtaa 50,1 prosentista 33,4:ään. Se on yleisesti ottaen minusta vähän ongelmallista ja erityisesti se on Nesteen kohdalla. Ei olisi pitänyt tätä rajaa pudottaa alle 50:n Nesteenkään kohdalla, se on meidän käsityksemme. Ja toinen liittyy tietysti Postin tulevaisuuteen, niin että ensin pitäisi ratkaista se, minkälaisen Postin Suomi ja kansalaiset tarvitsevat, ja sitten pohtia, tarvitaanko jotakin pörssilistautumista, jos ylimalkaan tarvitaan, ja mikä on se Postin kehittämisen tulevaisuus. Näinpäin tätäkin asiaa olisi pitänyt ja kannattaisi hoitaa, joten siis halusin vain muistuttaa tästä omistajapolitiikan ja strategisten yhtiöiden tärkeydestä meidän huoltovarmuuden ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Ja sanotaan nyt yleisesti vielä Talvivaaraan liittyen: Tämä on tietysti monella tapaa ongelmallinen asia, mutta jos me joudumme siihen tilanteeseen, että kaivos loppuu, niin tuhat työpaikkaa plus tuhat työpaikkaa välillisesti — ei näillä pikkutempuilla niille ihmisille pystytä työtä järjestämään. Täytyy sitten lähteä siitä, että siellä on iso työttömyys ja sinne ei synny korvaavia työpaikkoja nopealla aikataululla, vaikka kuinka halutaan. Ja totta kai pitää pyrkiä siihen, että tehdään suunnitelma näitten ihmisten uudelleen kouluttamiseen ja työllistämiseen, mutta pitää nähdä myös nämä tosiasiat, että 2 000 ihmisen uuden työpaikan löytäminen Kainuusta ei ole vain tällainen napsautus, että yhteiskunta panee 144 miljoonaa siihen tarkoitukseen. Mutta kuitenkin minä halusin puhua myöskin näitten työntekijöiden puolesta, että tämä aika, mikä tässä nyt on vielä järjestetty, antaa tilaa myös näille ihmisille etsiä sitä uutta polkua ja uutta työtä, jos tilanne menee sitten siihen, että tämä joudutaan ajamaan alas. Että kannattaa tämäkin näkökohta pitää tässä mielessä. — Kiitoksia.

20.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä äskeisessä puheenvuorossa, edustaja Ihalaisen puheenvuorossa, oli paljon viisautta ja järkeä, ja kyllä minä toivon, että arvoisat hallituspuolueet nyt kuuntelisivat edustaja Ihalaisen sanomaa niin pitkäaikaistyöttö-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

myydestä kuin siitäkin, miten voi olla mahdollista, että tässä tilanteessa nuorisotakuu ajetaan alas. Miten se voi olla mahdollista? Minä en kerta kaikkiaan voi tätä ymmärtää. Ja täällä sanotaan aina, niin kuin jälleen kerran, tänään viimeksi perussuomalaisten toimesta, että ettekö te nyt ymmärrä, kun rahaa ei vain ole, eikä muka sitten sitä myötä ole vaihtoehtoja. Poliitiikka on arvovalintojen tekemistä ja linjavalintoja. Kyllä tällä hallituksella riittää rahaa muun muassa miljoonaperintöjen verojen keventämiseen, sillä riittää rahaa autoveron laskemiseen, mutta sitten kun puhutaan vaikkapa työttömyyden hoidosta, silloin on rahat auttamattomasti loppu, leikataan työllisyysmäärärahaa ja vaarannetaan kasvu, sitä kautta huono kehä pyörimään. Eli arvovalinnoista on kysymys politiikassa, ja siksi pä toivoisin, että täällä ei puhuttaisi senkaltaisesti, että koskaan ei ole vaihtoehtoja tai rahat on loppu, jos niitä kuitenkin johonkin toiseen toisaalla riittää.

20.28 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Otan tässä nyt esille lisätalousarviosta vain yhden asiakokonaisuuden, joka koskee koko Pohjois-Suomea ja tietysti erityisesti Kainuuta, eli mitä tehdä Talvivaaran Terrafamen kaivoksen suhteen.

Hallitus esittää lisätalousarviossaan lisärahoitusta — jälleen, nyt 144 miljoonaa euroa. Eihän tässä näin tietenkään pitänyt käydä. Tosiasia vain on, että kaivoksen jättäminen oman onnensa nojaan ei ole mahdollista. Jos — ja nyt sanon, että todennäköisesti "kun" — kaivoksen toiminta ajetaan alas, maksaa se joidenkin arvioiden mukaan ainakin noin 300 miljoonaa euroa. Sekä valtio että piensijoittajat tietysti tässä tapauksessa häviävät sijoituksensa korkojen kera. Tehtiinpä mitä tahansa, ympäristövastuista on huolehdittava: jätevedet on puhdistettava, jo pilaantuneet lähivesistöt on kunnostettava, sekä kipsisakka- että jätevesialtaat on hoidettava loppuun saakka.

Kainuun kaivosjättihän kaatui valtion syliin nikkelin maailmanmarkkinahinnan romahduksen, ympäristöongelmien kriisin sekä kaivoksella valitun teknologian, bioliuotusmenetelmän, toimimattomuuden yhdistelmään. Rahoitusriski on ollut merkittävä jo pitkään. Yksityisiä investoijia ei kaivoksen pelastajiksi ole löytynyt, ei ennen eikä jälkeen Nuasjärven purkuputken ympäristöluvasta saadun päätöksen. Siispä valtio maksaa. Paljon puhutun purkuputken ympäristölupapäätöksen perusteluissa todetaan mainitsemani huomattavat epävarmuustekijät luvan määräaikaaisuuden syyksi. Päästörajojen laskemisen perusteluksi todetaan, että purkuvesien kohdevesistöt eivät kestäisi enempää. Todetaan vielä sekin, että purkuvesissä ei saa olla nikkeliä, kadmiumia ja elohopeaa. Siksi vesi pitää puhdistaa nykyistä paremmin prosessin alkupäässä. Tarvitaan siis investointeja jätevesien puhdistukseen ja vesitaseen hallintaan joka tapauksessa, kaikissa vaihtoehdoissa.

On varmasti oikein, että kaikista kaivoksen aiheuttamista murheista huolimatta valtion varoista rahoittamalla on reilusti annettu mahdollisuus jopa moneen kertaan asioiden korjaamiseen. Kaivoksella on varmasti yritetty moneen otteeseen priimaa tehdä, jos toki sutakin on väliin syntynyt, aika isoakin sellaista. Nykytiedon valossa näyttää vain entistä vahvemmin siltä, ettei muutosta parempaan pitkällä tähtäimellä voi odottaa. Talvivaaran Terrafamen rahoittaminen Kainuun alueen työllisyyden nimissä sadoilla miljoonilla euroilla ei voi jatkua, ellei markkinaehtoinen toiminta kaivoksella ota sujuakseen, ympäristöongelmat ratketakseen ja prosessi toimiakseen kaikissa kainuulaisissa olosuhteissa. Jos vähän suhteuttaa asioita: Energiaviraston mukaan tuulivoimaa oli alkuvuodesta 2016 tuettu valtion varoin yhteensä noin 226 miljoonalla eurolla syöttötariffin alusta lukien. On saatua haluttua vastinettakin eli sähköä ja lisäkapasiteettia uusiutuvan energian markkinoille. Tämä tukimuotohan loppuu. Uusi, ehkäpä oikeudenmukaisempi, uusiutuvan energian tu-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kijärjestelmä on tekeillä. Talvivaaraan puolestaan on tähän mennessä laitettu yhteensä yli 500 miljoonaa euroa valtion kassasta, mukaan lukien Finnveran ja Solidiumin kautta mennyt rahoitus. Vuosi sitten eduskunta lisärahoitti kaivosta 100 miljoonalla eurolla, syksyllä vielä 209 miljoonalla eurolla lisää, ja tänä keväänäkin on jo 38,5 miljoonaa euroa pulitettu. Tätä menoa kassasta on todella tulossa pohjaton. On toki saatu paljon työtä, verotulojakin, yksi iso konkurssi ja ympäristöongelmia. Ei näin voida jatkaa vuodesta toiseen.

Nyt on aika katsoa peiliin ja suunnata lisärahoitus oikein. Ei siis loppumattomaan ongelmia ja riskejä sisältävän kaivostoiminnan tekohengitykseen vaan hallitun alasajon välttämättömiin ja vastuullisiin toimiin. Siinäkin on edessä vuosien työ. Ei toimeliaisuus kaivoksella missään vaihtoehdossa pysähdy kuin seinään.

20.33 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Minulla ei ole tapanani puuttua vanhoihin asioihin, mutta nyt pitää palata vähän ajassa taaksepäin, kun miettii tätä pitkäaikaistyöttömyyden hoitoa. 90-luvun laman aikana Suomi oli todella polvillaan ja meillä oli lähes puoli miljoonaa työtöntä työnhakijaa tässä maassa. Kun muistaa, mitä Lipposen ensimmäinen hallitus, missä vasemmistoliitto oli mukana, teki, niin se lähti työllistämään erittäin paljon ja antoi määrärahat siihen, että työttömyyttä lähdetään katkaisemaan valtion määrärahoilla. Tehtiin sitä työtä.

Minä itse olin silloin pääluottamusmiehenä, kiersin työmaita. Niitä meni Varkauden kaupungissakin satoja vuosittain läpi, kun hoidin niiden asioita. Parasta, mitä siellä sai vastaukseksi, oli, että se oli paras keino ylläpitää työkuntoa, ylläpitää ammattitaitoa, että niistä joku huolehti ja katsoi sen perään, että niillä on työllä mahdollisuus ansaita oma toimeentulonsa ja elantonsa ja sosiaaliturvansa.

Nyt kun katsoo nykyisen Sipilän hallituksen toimenpiteitä, niin on tullut jotenkin semmoinen kuva, että tämä pitkäaikaistyöttömyys on semmoinen, mitä ei haluta kunnolla hoitaa. Ollaan tämmöisessä innovaatio- ja digihuumassa, että tästä vain puhutaan, että tällä saadaan se työllisyys nousuun ja nostettua työllisyysaste 72 prosenttiin. Mutta toisaalta näyttävät nämä pitkäaikaistyöttömien luvut olevan niin karkeit, ettei se onnistu. Sen takia olen todella pahoillani ja minusta on todella huono asia, ettei hallitus panosta tähän pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja lisää näitä määrärahoja, joilla annetaan ihmisille työsuhte ja mahdollisuus hankkia toimeentulonsa työllä.

20.35 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vastaan vihreille ja minulle esitettyihin kysymyksiin.

Kunnioitettu edustaja Juhantalo kysyi, onko vihreillä miestä ja naista myöntää virheensä, jos nikkelin maailmanmarkkinahinta nousee. Edustaja Harakka sanoi jo aikaisemmin, että ketään ei varmaan yllätä, että vihreät vaativat kaivoksen alasajoa, ja edustaja Ihalainen korosti huolta kaivoksen alasajon työllisyysvaikutuksista. Vastaan kootusti.

Ensinnäkin, myös vihreät ovat antaneet useita mahdollisuuksia Talvivaaran kaivoksen jatkolle. Olemme antaneet mahdollisuuden ja tahtoneet uskoa sekä Talvivaaraan että Terärafamen lupauksiin. Näin sen takia, että kuten arvostettu edustaja Ihalainen toi esiin, työllisyysvaikutukset ovat niin merkittäviä. Tämän takia myös vihreät ovat tässä prosessin aikana antaneet mahdollisuuksia ja tahtoneet uskoa näihin lupauksiin.

Mutta koska tähän päiväänkään mennessä ei ole varmuutta kaivoksen juridisesta perustasta, ympäristövastuiden hoitamisesta, yksityisestä rahasta ja prosessien toimivuudesta, näin ei voi jatkaa kerta toisensa jälkeen. Kaivoksen rahoittaminen hamaan tappiin asti joh-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

taa siihen, että kaivoksen ylläpitäminen muodostuu päivä päivältä yhä kalliimmaksi ja kaikki nämä vähät rahat ovat pois niistä rahoista, joita pitäisi antaa sinne Kainuun työllisyyden, elinkeinorakenteen tukemiseen, välttämättömien ympäristövastuiden hoitamiseen, ihmisen ja luonnon auttamiseen Kainuussa.

20.38 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin pienituloisten kulutuksesta ja veroratkaisuista. Tässä yhteydessä, vaikka tämä keskustelu varmaan käydään julkisen talouden suunnitelman yhteydessä seikkaperäisemmin, tahdon tuoda esiin sen, että kilpailukykysovimushan iskee kovimmin pienituloisiin palkansaajiin. Julkisen sektorin työntekijät menettävät ison osan lomarahostaan. Edustaja Andersson esitti täällä taannoin hätäkahdyttävän laskelman siitä, että Tilastokeskuksen mukaan lähihoitajan ansiotaso laskisi jopa 130 euroa kuukaudessa ja konkreettisesti tuntipalkka laskee tuntipalkkaisella kaupan ja majoitusalan väellä. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että nämä suunnitellut veronalennukset suunnattaisiin pieni- ja keskituloisille. Siitä emme ole saaneet hallitukselta vielä mitään vakuutta, mutta tässä vetoan edustaja Lintilän jo aiemmin esittämään kannanottoon.

Toinen seikka, joka liittyy työttömyyteen ja pitkäaikaistyöttömyyteen: Viittasin 90-luvun kokemuksiin. Taloustieteessä on sellainen termi kuin "hystereesi". Se kertoo juuri siitä, että talouskasvu ja työllisyys kulkevat eritahtisesti. Kun vuonna 91 työttömyys ylitti 10 prosenttia, niin vasta seitsemän vuotta myöhemmin, jotka olivat aivan ennennäkemättömän Nokian kasvun aikaa, työttömyys laski takaisin alle edes tuon 10 prosentin. Tämä tarkoittaa siis sitä, että työllisyys kohenee ja työttömyys laskee paljon sen jälkeen, kun talous itsessään on saatu jo liikkeelle. Sen takia ei ole mahdollista toivoa, että talouskasvu ratkaisee työttömyysongelman, vaan työttömyysongelma vaatii aktiivista panostusta tässä ja nyt.

20.39 Kauko Juhantalo kesk: Yhdyn siihen arvioon, mitä edustaja Ihalainen lausui. Saimme vieraillessamme Kainuussa sen käsityksen — siellä on pääasiassa nuorta ja hyvin työhön motivoitunutta henkilöä — että jos kaivos lopetettaisiin, se olisi menetys Kainuulle sen vuoksi, että siellä olevan käsityksen mukaan heistä suurin osa sijoittuisi etelään ja olisi poissa Kainuun tehokailta markkinoilta.

Mitä tulee — siitä tässä eräs mainitsi — siihen, että ne rahat ovat pennilleen menneet sinne Terrafameen, niin aluetaloudellisten vaikutusten arviota ei ole tarkoin tehty, mutta se on tutkittu alustavasti, että Terrafamesta ulos menevät rahavirrat jakautuvat niin, että yritysveroina ja henkilöstön sivukuluina tulee alueelle arviolta noin 9 prosenttia ja kainuulaisten maksamia arvonnäisäveroja ja muita veroja 11 prosenttia ja kainuulaisten kulutukseen jäisi 14 prosenttia yhtiöstä ulos menevästä rahasta. Siis kaikki ei ole mennyt turhuuteen, vaan siellä on hyödynnetty Kainuuta ja valtiota takaisin tuon verran näiden selvitysten mukaisesti.

Mitä tulee siihen toiveeseen, että jos se on suljettu ja nikkelin hinta nousee nopeasti, sulkemisprosessi kestää 20—30 vuotta. Kaivoksen pinta-ala ja nikkeli- ja sinkkivarat ovat hyvin suuret, mutta ne ovat runsaalla pinta-alalla pitoisuudeltaan matalia. Jos kaivos tehokkaasti suljetaan, sen ylösajo tuntuu aivan käsittämättömän vaikealta — onko laisinkaan mahdollista? Sitä pitäisi pitää pystyssä, kunnes nämä ympäristöedellytykset, yksityinen raha ja (Puhemies koputtaa) nikkelin ja sinkin hinnannousu tukevat sen toimivuutta. Mikä... (Puhemies: Edustaja, nyt olisi jo aika täynnä! Haluatteko pöntössä jatkaa? — Ei.)

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

20.42 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa osoitetaan 144 miljoonaa Terrafameen Talvivaaran kaivostoimintaan. Ongelmallista hallituksen esityksessä on se, että louhinta edelleen Talvivaarassa jatkuu, kun nyt jo viimeinkin olisi aika aloittaa hallittu alasajo. Alueella on 9 miljoonaa kuutiota jätevettä, joka sisältää raskasmetalleja ja sulfaattia. Hallitus antaa tämän lisärahoituksen vaatimatta kuitenkaan lisäinvestointeja vesienpuhdistusjärjestelmiin, jotka välttämättä tarvitaan. Hallituksessa alasajossa toki otetaan talteen se nikkeli, mikä nykyisistä kasoista irtoaa, ja huolehditaan asianmukaisesti jätevesistä, jotta ne eivät uhkaa Kainuun luontoa eivätkä ihmisten terveyttä.

Arvoisa puhemies! Haluan puhua vielä työllisyysmäärärahoista. Ensiksikin edustaja Ihalainen käytti erinomaisen puheenvuoron siitä, kuinka nuorisotakuu on ajettu alas, mikä on kestävä ratkaisu. Nuorelle ihmiselle lyhytkin aika toimeentulona voi olla vakava tie syrjäytymiseen, mutta toisaalta nuorilla on aina toivoa ja mahdollisuuksia. Jos nuori otetaan haltuun ja häntä autetaan, ojennetaan auttava käsi, niin koko hänen tulevaisuutensa voi olla pelastettu. Siksi tämä nuorisotakuu ja siihen osoitetut määrärahat ja työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ovat niin tärkeitä. Työllisyysmäärärahoja muutenkin olisi pitänyt lisätä jo nyt, sillä viime kesänä ne loppuivat kesken työvoimatoimistoista. Ensimmäiseksi loppuivat vammaisten tukityöllistämismäärärahat, mutta aloitteleville yrittäjillekin sanottiin, että ei ole starttirahaa. Eli yritysideoita omaavat eivät voineet laittaa yritystä pystyyn, kun starttirahat olivat loppu. Lisää työllisyysmäärärahoja nyt, hallitus.

20.44 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Riippumatta siitä, millä määrällä optimismeja nyt sitten suhtautuu näihin Talvivaaran kaivoksen tulevaisuudennäkymiin, pidän ehkä hiukan ihmeellisinä näitä puheita tämän pääomituksen käytöstä ja käyttötarkoituksesta, koska olen siinä ymmärryksessä, että riippumatta siitä, mikä kaivoksen kohtalo on, rahaa tarvitaan joka tapauksessa näihin ympäristöinvestointeihin, jotta saadaan tämä vesitase hallintaan, ja tarvitaan joka tapauksessa investointeja myöskin ympäristöturvallisuuden takaamiseksi. Silloin kun valtiovarainvaliokunnan elinkeinojaosto kävi paikan päällä vierailulla, niin heille kerrottiin myöskin, että myös alasajovaihtoehto edellyttää, että toiminta ensin ajetaan ylös. Eli tämän toiminnan jatkuminen on myöskin edellytys sille, että tätä alasajoa jossain vaiheessa voidaan hallitusti tehdä.

Lyhyt kommentti myös edustaja Harakan esille nostamiin näkemyksiin, mitä tulee veroratkaisuihin: Vasemmistoliitto on painottanut, että mikäli halutaan elvyttää taloutta ja tukea kotimaista kysyntää tuloveron kevennyksillä, niin on äärimmäisen tärkeää, että nämä suunnataan silloin kaikille pienituloisille suomalaisille. Julkisinvestoinnit ovat taantumassa varmasti tehokkaampi elvytyskeino kuin veronalennukset, mutta mikäli tätä elvytystä halutaan tehdä nimenomaan verotuksen kautta, niin silloin pitää suunnata sellaisiin kansalaisiin, joiden kohdalla tämä ostovoimavaikutus on mahdollisimman suuri. Siksi olemme itse esittäneet, että tätä olisi syytä tehdä esimerkiksi kunnallisverotuksen perusvähennystä nostamalla, jolloin myöskin vältytään tilanteelta, jossa esimerkiksi eläkeläisten ja palkansaajien verotuksen erotus kasvaa entuudestaan.

20.46 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen täsmälleen samaa mieltä tästä verotuksen kohdentamisesta kuin edustaja Harakka edellä ja siksi halusin vielä käyttää tämän puheenvuoron, koska äsken, kun puhuimme ostovoimasta, painotin juuri sitä, että nimenomaisesti pieni- ja keskituloiset ovat tässä hyvin tärkeä osa väestöstämme. Heillä on tarpeeksi vaikeaa jo nyt, vaikeat ajat, huolta huomisesta, monia leikkauksia kohdistuu sin-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

ne, niin että siksi on todella tärkeää, että nimenomaisesti näissä veroratkaisuissa huomioidaan pieni- ja keskituloiset.

Puhemies! Haluan myös tässä yhteydessä nostaa esiin sen, mistä sosialidemokraatit ovat täällä pitkään huolta kantaneet ja mihin moneen kertaan myös hallituspuolueilta vastausta kysyneet, tekoja vaatineet, ja se on luonnollisesti tämä eläkkeensaajien verokohtelu. Eli toisin kuin vaalien alla hallituspuolueet ja erityisesti kokoomus lupasivat, hallitus eriarvoisti eläkkeensaajien verotuksen suhteessa palkansaajiin. Tämä on suuri vääryys, se on lupauksen pettämistä ja myös ostovoiman kannalta, eläkkeensaajien elämän kannalta hyvin tärkeä, merkittävä kysymys. Kyllä aika moni eläkkeensaaja on tätä tullut minulle ihmettelemään, kun olen liikkunut eri puolilla Suomea ja Pirkanmaata ja keskustellut näistä asioista. Siksipä minusta on hyvin välttämätöntä se, että kun tehdään näitä mahdollisia veronkevennyksiä, toivottavasti pieni- ja keskituloisille, niin samaan aikaan korjataan kerta kaikkiaan tämä hallituksen tekemä virhe ja tämä veroero korjataan. Tässä on sellainen vähän eriskummallinenkin tausta, että ensin vaaleissa luvattiin toista, sitten tehtiin toista, nimenomaan kokoomusministerin toimesta, sen jälkeen kokoomusedustajat pistivät tiedotetta, että tämä on väärin, tämä pitää korjata — eli korjata juuri se asia, minkä he itse olivat juuri hyväksyneet. Nyt kun kokoomus itsekin tätä on vaatinut, niin kyllä minä toivon sitten näyttöjä myös siitä, että hallitus lähtee toimimaan tällä saralla ja korjaa tämän vääryyden.

20.48 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aikaisemmassa koontipuheen-vuorossani unohtui vielä mainita edustaja Juhantalolle tästä nikkelin maailmanmarkkinahinnasta. Yleinen arvio on se, että jos nikkelin maailmanmarkkinahinta lähentelee tuota 12 000:ta dollaria per tonni, niin siinä vaiheessa myös arvometallien osalta kysyntä ja tarjonta markkinoilla johtavat siihen, että varastoissa olevat nikkelivarannot tuodaan taas markkinoille. Se taas puskee sitä hintaa alaspäin uudestaan, ja siinä, vaikka toki saadaan sinkistä lisätuloja kattamaan näitä tappioita, sinkin ja koboltin myynnillä sitä kokonaisvaikutusta ei saada taittumaan siten, että kassavirta saataisiin positiiviseksi, ja tämä on se iso ongelma tässä asiassa.

Edustaja Andersson toi esiin sen ajatuksen, mitä Terrafame on pitänyt esillä, että kun ajetaan ylös, niin mahdollista on alasajaminen. Sehän perustuu siihen ajatukseen, että louhintaa lisää haihduttaa, ja ongelma tässä on se, että näin on sanottu myös aikaisemmin. Näin on sanottu aikaisemmin, mutta miten me voimme olla vakuuttuneita siitä — koska tämä ei ole toiminut aikaisemmin — että se toimisi nyt sitten?

20.49 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa edustaja Juhantalo, haluan lyhyesti kommentoida asioita, joita otitte esille, joista ensimmäisenä mieleeni tulee tuo prosessi, tuo menetelmä, mitä Terrafamen Talvivaaran kaivoksella käytetään. Sehän on bioliuotusmenetelmä. Kuulimme tässä salissa jo aiemmin myös edustaja Korhosen vakuutteluja siitä, että nyt tuo menetelmä toimii erinomaisesti. Minusta on hieman myöhäistä todeta se nyt vuonna 2016, kun prosessi on alkanut jo vuonna 2007 ja 2008. Kaivosalan ammattilaisilta itseltään olen selvittänyt, mihin tuo menetelmä on tarkoitettu. Sehän on tarkoitettu lämpimiin, kuiviin ilmasto-olosuhteisiin. No, sellaiset eivät vallitse Kainuussa tänäkään vuonna. Siellä on viileä, kostea ilmasto niin kuin koko Suomessa.

Olemme tietenkin saaneet aluetaloudellisia vaikutuksia Pohjois-Suomeen. Olemme tietenkin saaneet verovaroja vastineeksi niistä panostuksista, mitä valtion varoin on Talvivaaraan ja Terrafameen tehty. Kyllä minua kansanedustajana ja erityisesti pohjoisen kansan-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

edustajana huolettaa Kainuun työllisyys ja tulevaisuus, jos ja kun kaivos todennäköisesti alas ajetaan. Mutta kyllä minua myös vastuullisena kansanedustajana huolettaa se kysymys, onko valtion tehtävä toimia riskisijoittajana, riskirahoittajana, hankkeessa, jossa koko tulevaisuus pitkälti pohjaa siihen uskoon ja toivoon ja kaivosalan markkinapuheisiin, että kyllä se nikkelin maailmanmarkkina sieltä hoituu ja kaikki muukin hoituu, kun ajan kanssa odotellaan. Siihen meillä ei ole varaa.

20.51 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Harakan kanssa siitä samaa mieltä, että tässä kiky-sopimuksessa julkisen puolen työntekijät joutuvat enemmän maksumiehiksi, kun heillä tulee näitä palkansaajien työttömyysvakuutus- ja sairausvakuutusmaksuja enemmän ja sitten heillä on tämä lomarahojen leikkaus, joka tapahtuu myös sillä lailla, vaikka olisi samanpituiset lomat kuin yksityisellä. Mutta näin ovat palkansaajajärjestöt ja työnantajajärjestöt neuvotelleet. Itse eräässä tapaamisessa sanoin, että jos tämä tulisi eduskuntaan, niin ei se varmaan menisi perustuslakivaliokunnasta läpi. No, minua katsottiin vähän, että mitähän tuokin höpisee. Mutta siitä olen täysin samaa mieltä.

Toisaalta sitten STTK on omissa tiedotteissaan, kuten SAK:kin, uskonut tämän paketin työllisyysvaikutuksiin ja ostovoiman paranemiseen. Hehän uskovat reippaasti enemmän niihin uusiin työpaikkoihin, mitä tästä syntyy, kuin hallitus. Toivoa sopii ja peräänkuuluttaa sitä, että näin myös tapahtuu. Se on meidän jokaisen vilpittön tahto, jotta me saamme sitä ostovoimaa paremmaksi.

Varmaan edustaja Zyskowiec ottaa kantaa. Tässä kovasti tuotiin kokoomuksen eläkkeensaajien verotuksen virheen korjaamista. No, minä en ainakaan perussuomalaisena voi vastata tähän virheeseen, kun olemme ensimmäistä kertaa hallituksessa, mutta sen voin sanoa, että eläkkeensaajien verotusta ei ole kiristetty. Se on täällä moneen kertaan käyty läpi.

Sitten olisi vielä: Katsoin eilisiltä STTK:n nettisivuilta, että ovat haastatelleet Jari Lindströmiä itsensätyöllistäjistä ja tästä välistä, että välillä voi olla itsensätyöllistäjä ja välillä voi olla työtön, ja tässä tulee juuri tämä tilanne, että hän lupaa, että näihin maksukatkoksiin tulee loppu. Sehän on ollut ongelma, että on joutunut miettimään, että kannattaako lähteä vaikka hetkeksi aikaa yrittäjäksi, jos nämä kaikki etuudet katkeavat. Tämä on tosi hieno uudistus. Hän ilmoittaa, että eniten hän saa palautetta siitä, että etuuksien maksatukseen tulee katkoksia, niin että oikein hyvä uudistus.

20.53 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Lindströmin lupaukset kyllä jäävät tyhjiksi puheiksi niin kauan kuin mitään mallia ei ole hallituksen puolelta esitetty siitä, miten itsensätyöllistäjät sitten konkreettisesti saadaan sosiaaliturvan piiriin. Ja tästä näkökulmasta juuri ihmettelen sitä, miksi itsensätyöllistäjät juuri oli rajattu pois tästä perustulokokeilusta ja hallitus esittää, että pelkästään pitkäaikaistyöttömät otettaisiin perustulokokeiluun. Siinä ei ole tässä työllisyystilanteessa kyllä yhtään mitään järkeä, jos ihan oikeasti halutaan työllisyyslukuja paremmiksi ja saada aitoja tuloksia tästä perustulokokeilusta.

Mutta vielä tästä hallituksen veropolitiikasta. Täytyy ihmetellä kyllä sitä, että kun hallitus ei tosiaan käytä veroelementtiä sillä tavalla, että pienennettäisiin eriarvoisuutta, eikä hallitus tee mitään vaikutusarviointeja siitä, miten hallituksen eri toimenpiteet vaikuttavat eri ihmisryhmiin, niin tähän on se, mistä esimerkiksi talouden arviointineuvosto hallitusta kritisoi viime syksynä. Tässäkin olemme edelleen jääneet odottamaan niitä toimenpiteitä, millä parannettaisiin kaikkein pienituloisimpien asemaa. Millään ei voi puolustaa sitä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

argumenttia, että aina toistuvasti leikataan niiltä, jotka ovat sosiaalietuuksien varassa, eikä kevennetä heidän verotustaan — että se on se elementti, jonka hallitus jättää tekemättä. Sen sijaan hallitus vain leikkaa niiltä, jotka ovat etuuksien varassa, ja syöksee heitä yhä syvemälle köyhyyteen. Se on tällaista epäinhimillistä, epäoikeudenmukaista politiikkaa, mitä ei voi mitenkään puolustella. Jos te olisitte tehneet toisenlaisia veroratkaisuja, niin te olisitte voineet parantaa myös näiden ihmisten asemaa.

20.55 Kauko Juhantalo kesk: Rouva puhemies! Bioliotusmenetelmä on ainoa, joka on käytettävissä näin laihassa malmipitoisuudessa, ei normaali kaivostoiminta.

Mitä tulee bioliotusmenetelmän toimivuuteen, että se toimii muka ainoastaan kuivissa mutta ei märissä olosuhteissa, teoria on teoria ja käytäntö on käytäntö, koska 15 kuukaudessa puolet primäärikasojen nikkelistä on liuennut, ja se on myytävissä olevaa tavaraa. Teoria näyttää toista, mutta käytäntö toista.

Edustaja Andersson muistaa aivan oikein: pitää tehokkaasti louhia, jotta primäärikasoja saadaan. Vanhojen kasojen, jotka ovat kivettyneitä, jyrsiminen uudelleen toimintaan on hitaampaa. Valitettavasti vanhasta Talvivaarasta annettiin väärää informaatiota ja lupaukset siellä pettivät ja kasat päätyivät kivettymään. Se on suuri vahinko, ja niistä on suuri vaiva ottaa nyt uudelleen jyrsimällä nikkeli pois. Mutta tämä menetelmä näyttää toimivan siellä, ja minä uskon sieltä saatuja selvityksiä.

Mitä tulee edustaja Harakan vastalauseisiin, ne ovat ymmärrettäviä, mutta eivät ristiriidassa laisinkaan sen yhteisen sanamuodon kanssa, jonka saatoimme saavuttaa. Emme menneet niin yksityiskohtaisiin vaatimuksiin, joita siellä kuulumme kyllä ja joita meille esitettiin. Minä ymmärrän niitä vastalauseita, ne eivät ole ollenkaan ristiriidassa meidän yhteisesti löydetyn mielipiteen kanssa.

20.57 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä, mitä edustaja Juhantalo sanoi, faktahan on kuitenkin se, että tämä vesitaseongelma on paisunut jatkuvasti, koko ajan. Ja kun katsotaan historiaa, aikaisemmin tämän louhinnan kautta ei ole onnistuttu siinä veden haihdutuksessa sillä tapaa kuten on toivottu. Mikä meidät vakuuttaa siitä, että nyt asia olisi toisin? Tämä on ehkä se pääkysymys.

Terrafame Group Oy itsekin myöntää valiokuntakuulemisessa, että tässä bioliotuksessa on saatu positiivisia signaali vaikutuksia, positiivisia mittaustuloksia, mutta tämän pohjalta ei voi tehdä pitkälle meneviä arvioita. Etenkään kun louhinta kasvaa ja kaivos kulkee kohti täyttä kapasiteettia, ei voida vakuuttaa myöskään tästä asiasta.

20.58 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli kyllä hieno ja historiallinen hetki, kun hallituspuoluetta edustava jaoston puheenjohtaja antoi kiitoksen vastalauseelle ja suhtautui valiokunnassakin tähän jalosti. Tämä kuvaa sitä aitoa halua löytää yhteisiä ratkaisuja vaikeaan tilanteeseen. Ja todellakin vastalauseemme, joka jatkaa tätä meidän johdonmukaista linjaamme, on se, että tästä kysymyksestä täytyy voida tehdä vastuullinen päätös parhaalla mahdollisella tiedolla. Ikävä kyllä meillä ei sitä parasta mahdollista tietoa ole, kuten ehkä tästä salikeskustelustakin ilmenee. Me ansaitsemme sen ja kainuulaiset ansaitsevat sen, jotta voisimme kantaa aitoa vastuuta tästä ratkaisusta nyt, kymmenien vuosien ja jopa satojen vuosien päästä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

20.59 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti Talvivaaran kohdalla on vuosien painolasti, ja siitä käydään sellaista keskustelua, jota ei edes pitäisi eduskunnassa joutua käymään yksittäisen yhtiön toiminnasta. Me puhumme siitä, onko heidän tekniikkansa ylipäättään teoriassa mahdollista saada toimimaan niin, että se voi olla kaupallisesti pystyssä oleva kaivos, joka hoitaa lakisääteiset velvoitteensa. Vähän tulee mieleen se, että me emme ole edes päässeet siihen, voiko tämä kaivos ikinä olla edes markkinaehtoisesti kannattava, koska nikkelin maailmanmarkkinahinta ei ole koskaan ollut niin korkealla useita vuosia putkeen kuin se oli sen lyhyen piikin aikana viisi vuotta sitten, ja sitä he edelleen havittelevat pysyväksi nikkelin maailmanmarkkinahinnaksi tai jopa korkeampaa kuin mitä se silloin oli. Missään vaiheessa vesitaseita ei ole saatu kuntoon niin, että veden määrä alueella ei kasvaisi, vaan vesimäärä kasvaa koko ajan, vaikka nyt he sanovat, että se prosessi toimii vähän paremmin. Tämä on vähän rinnasteinen siihen kuin että Turun telakka olisi sanonut siitä Turun telakan tapauksesta, että "me osaamme tehdä laivoja, (Puhemies koputtaa) jotka eivät uppoa, antakaa meille rahaa". Se ei riitä markkinataloudessa.

21.00 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä bioliuotusmenetelmästä on kuitenkin todettava, että ei se nyt aivan optimaalisesti näissä kainuulaisissa olosuhteissa mene. Kun se sivutuotteena tuottaa sellaiset vesitaseongelmat ja jätevesimäärät, joita näyttää olevan hyvin hankala hallita, niin minun johtopäätökseni on, että ei kokonaisuutta voi toimivuudesta kehua eikä lopputuloksena silloin ainakaan ole se, että tätä pilottina Talvivaarassa, Terrafamessa alun perin kokeiltua menetelmää voisi hyvin toimivaksi kehua, saati tällaisiin vastaaviin olosuhteisiin missään muuallakaan suositella.

21.01 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän moneen otteeseen tuotuun ajatukseen tästä riippumattomasta selvityksestä, niin ymmärrän senkin jalon tarkoituksen, mutta tosiasia on myös se, että ongelma ei ole se, että ei olisi erilaista tietoa, jonka voi pistää kirjoihin ja kansiin. Ja jos puhutaan tämmöisestä riippumattomasta selvityksestä, niin siitä saadaan helposti uusi riita, että mitä asioita on huomioitu, mitä asioita ei ole huomioitu, ja varmasti aika moni taho myös kyseenalaistaa monia eri asioita tämmöisessä selvityksessä. Tästä tulee mieleen, että kuka onkaan semmoinen taho, joka tämmöisen pystyy tekemään ja joka on täysin objektiivinen eikä minnekään suuntaan kallellaan. Että palataan helposti tähän lähtöpisteeseen.

21.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Niin, uskon, että meillä on tässä yhteisesti jaettu huoli siitä, voisiko kaivos olla kannattava ja mikä on se ympäristökuormituksen taso. Mutta kyllä, kuten jo aikaisemmin sanoin, mahdollisesti ulkomaiset toimijat ja asiantuntijat voisivat olla tässä se riippumaton taho. Ja tällä tiedon määrällä, kun itse kukin tuntee olevan jollakin tavalla osallinen tai edunsaaja tästä kaivoksesta, meidän on todella, todella vaikea tehdä tästä vastuullista ratkaisua sillä tiedolla, jonka tämä päätös ansaitsee.

Mutta vielä ihan tämän saman yhteistyön hengessä: haluan, että eduskunnan pöytäkirjoihin jää tästä oikea tieto, että se nikkelin hintapiikki oli noin 11 vuotta sitten, ja se oli aika hurja, ja ehkä kansalliseksi onnettomuudeksemme juuri samaan aikaan tuli tämä ajatus siitä, että Talvivaara-osaakeyhtiö hyödyntäisi tätä aivan historiallista poikkeusta, (Puhemies koputtaa) joka ei jäänyt voimaan.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

21.03 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! En ole yhtä hyvä asiantuntija bioliuotusmenetelmän toimivuudessa ja nikkelin hintakehityksessä kuin näköjään merkittävä osa keskusteluun osallistuvista kansanedustajista, mutta tulin tänne kommentoidakseni muutamia muita näkökohtia, jotka ovat tulleet tässä keskustelussa esiin.

Ensinnäkin, edustaja Viitanen kovasti kaipasi yleisesti ihmisille ja erityisesti pieni- ja keskituloisille ihmisille lisää ostovoimaa. Kun näillä ihmisillä on ostovoimaa, he ostavat ja kauppa käy ja he pystyvät paremmin pitämään huolta perheestään ja kaikki menee parempaan suuntaan, ja toivottavasti ihmiset ovat taloudellisen ostovoiman vahvistumisen myötä sitten kaiken kaikkiaan paremmin voivia. Mutta, edustaja Viitanen, ei se ostovoima ole sellainen, joka tuolta jostain taivaasta näille ihmisille sataa. Eli jos te haluatte kaikkien ihmisten ostovoimaa vahvistaa ja erityisesti pieni- ja keskituloisten ihmisten ostovoimaa vahvistaa — kukapa meistä ei haluaisi — niin millä te pitkän päälle tämän kaiken rahoitatte? Se ainakin minulle jäi epäselväksi tuossa teidän puheenvuorossanne, tai teidän muuttamassakin puheenvuorossanne, ja luulen, että perusvastauksenne eli rikkaiden verottaminen ei siihen riitä. Eli meidän pitää pystyä parantamaan meidän kilpailukykyämme, lisäämään meidän vientiämme, saamaan meidän bisnes toimimaan paremmin, tarjoamaan ihmisille työpaikkoja, ja sitä kautta sitten ihmisten ostovoima vahvistuu. Teidän ajattelunne johtaisi siihen, että me velkaannumme koko ajan lisää vielä sen päälle, mitä muutenkin velkaannumme — eikä tämä velka mihinkään katoa, sen maksavat sitten lapsemme ja heidän lapsensa.

No, toinen teidän vahva näkemyksenne oli se, kun opetitte perussuomalaisille ja muille, että nämä päätökset ovat kaikki arvovalintoja. Totta kai näin voidaan sanoa. Eli te teitte viime hallituskaudella ministerinä ollessanne yhdessä meidän kokoomuslaisten ministereiden ja kansanedustajien kanssa merkittäviä arvovalintoja. Päätitte leikata lapsilisistä. Miksi? Miksi halusitte, edustaja Viitanen, leikata lapsilisistä? Miksi halusitte tehdä tällaisen arvovalinnan? Miksi halusitte leikata koulutuksesta, peruskouluilta, lukioilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta? Miksi? Mitä teillä on lapsiperheitä vastaan? Eli tällä yritän tietysti sanoa teille, että sen lisäksi, että voi tehdä mukavia arvovalintoja niin sanotusti, joutuu myös tekemään taloudellisesti vaikeina aikoina hankalia poliittisia päätöksiä. Te teitte hankalia poliittisia päätöksiä viime vaalikaudella, kun olitte hallitusvastuussa. Nyt oppositiossa te voitte vastustaa kaikkia ikäviä asioita ja kannattaa kaikkia hyviä asioita. Näin on hyvä. Kun valta välillä vaihtuu, niin kuin demokratiassa pitää, niin sitten tulevat nämä eri näkökulmat omakohtaisestikin tutuiksi.

Mitä tulee tähän eläkeläisten verotukseen, niin te itse asiassa arvostelette sitä, että palkansaajien verotusta kevennettiin tämän vuoden alusta 450 miljoonalla eurolla ja tämä alennus kohdistui juuri pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin. Eläkeläisten verotusta ei kiristetty, vaan palkansaajien verotusta kevennettiin. Verotus tehtiin tällä mallilla, koska tällä tavoin haluttiin tukea työtä ja tehdä työnteosta entistä kannattavampaa ja poliittisesti koska hallituspuolue keskusta oli vaaliohjelmassaan asettanut tämän tavoitteeksi ja hallitusohjelmassa näin sovittiin. Kokoomuksen vaaliohjelmassa tavoitteena oli se, että veronkevennys olisi tehty tuloveroasteikkoon, jolloin se olisi koskenut sekä palkansaajia että eläkkeensaajia. Tähän veroeroon, joka näin on syntynyt, varmasti tullaan palaamaan, kun tehdään erilaisia veroratkaisuja. Se veroratkaisu, jonka hallitus on luvannut vastaanotulona niin sanotulle kilpailukykyopimukselle, tulee kuitenkin koskemaan palkansaajia, koska

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

sillä kompensoidaan sitä, että palkansaajien — ei eläkeläisten — maksut nousevat osana kilpailukyky sopimusta.

Vihreille, kuten edustaja Alanko-Kahiluodolle ja edustaja Aallolle, toteaisin, että te olette tosi hyviä vastustamaan kaikkia säästöjä ja kannattamaan kaikkia mahdollisia lisämenoja. Olen useamman kerran kysynyt täällä, että kun te väitätte, että teillä on kuitenkin vaihtoehto näille hallituksen säästöille, ja olette kertoneet, että vain pieni osa korjataan siten, että otetaan vähän enemmän velkaa ensi vuonna — ilmeisesti tänä vuonna ja ensi vuonna ainakin — kuin mitä hallitus on esittänyt, niin mitkä ovat ne loput tasapainottavat toimet, joita te vihreät kannatatte. Olen pyytänyt, että listaisitte vaikka kymmenen kaikkein suurinta yksittäistä säästökohdetta, joita te kannatatte. Ja olen antanut sen verran periksi, että sovitaan, että yhdeksän riittää, koska tämä kilometrikorvausten verollepano tai niiden pienentäminen on tähän saakka ollut teidän pysyvä lääkkeenne kaikkien lisämenojenne rahoittamiseen. Eli kun olen kysynyt tätä monilta vihreiltä saamatta vastauksia muutoin kuin viittauksia nettisivuilla oleviin julkaisuihin, niin kysyisin nyt vaikka edustaja Emma Karilta, jolta en ole aikaisemmin tätä asiaa kysynyt: Voisitteko te, edustaja Emma Kari, kertoa, mitkä ovat ne vaikkapa yhdeksän suurinta säästökohdetta, joista vihreät ovat valmiit tekemään säästöjä sen vastapainoksi, että te vastustatte ja torjutte kaikkia hallituksen esittämiä säästöjä mutta kaikkiin hyviin tarkoituksiin ehdotatte jatkuvasti lisää rahaa? Vai onko teillä piilossa joku tynnyri, jossa on kultaharkkoja tai ulkomaan valuuttaa tai kotimaan valuuttaa tai muuten iso kasa rahaa, millä kaikki rahoitetaan?

Ja lopuksi, rouva puhemies, edustaja Harakalle kilpailukyky sopimuksesta. Kilpailukyky sopimuksessahan palkansaajat uhrautuvat työttömien hyväksi, koska palkansaajien etuja heikennetään, mutta yleisesti uskotaan, että kilpailukyky sopimus parantaessaan suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä tulee lisäämään työpaikkoja ja työtilaisuuksia työttömille. Mitä sitten tulee yksityiskohtiin, edustaja Harakka, minäkin olen sitä mieltä, että epäoikeudenmukaisella tavalla tässä järjestöjen sopimassa kilpailukyky sopimuksessa julkisen sektorin työntekijät ja erityisesti julkisen sektorin naisvaltaiset alat joutuvat ylimääräisesti maksumieheksi tämän määräaikaisen lomarahojen leikkauksen vuoksi. Jos hallitus tai kokoomus olisi itse päättänyt tästä kilpailukyky sopimuksesta, niin sitä ei olisi tehty tällä tavoin, joka epäoikeudenmukaisella tavalla rasittaa juuri julkisen sektorin naisvaltaisia aloja, kuten sairaanhoitajia tai opettajia, mutta tämä oli se ratkaisu, johon palkansaajajärjestöt ja työnantajajärjestöt yhdessä päätyivät.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoroja pyytäneet ovat kyllä pyytäneet näitä varsinaisiakin puheenvuoroja, eli käydään tätä listaa, nyt sitten puretaan sieltä päästä.

21.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz ei varmaankaan muista esimerkiksi viime hallitustaipaleelta, kun nimenomaisesti sosialidemokraatit halusivat kompensoida näitä lapsilisäleikkauksia, jotka sinänsä olivat huono asia, (Ben Zyskowicz: Miksi te ensin teitte ne?) tällä vähennyksellä, jonka saimme taistellen läpi (Ben Zyskowicz: Miksi teitte ensin ne leikkaukset?) huolimatta siitä, että kokoomus teki kaikkensa, ettei lapsiperheiden verotusta oltaisi (Ben Zyskowiczin välihuuto) tällä keinolla pystytty laskemaan. Kokoomus teki kaikkensa, mutta onneksi me onnistuimme tässä kamppailussa ja saimme sitten tämän läpi.

Edustaja Zyskowicz oli täällä sitä mieltä, että se, että kokoomus vastoin kaikkia vaalilupauksia eläkkeensaajille eriarvoisti eläkkeensaajien verotuksen suhteessa palkansaajiin, on

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

keskustan syy. Tämähän oli yksi niistä kolmesta kokoomuksen linjasta. Toinen linja oli se, että tämä on ihan oikein, mitä edustaja Arto Satonen täällä eräissä keskustelussa sanoi, ja kolmas linja oli se, että "oho, tulipa tehtyä väärä päätös, mutta se on pikaisesti korjattava", ja kyllä tässä aika monta tilaisuutta on jo ollut se korjata. Seuraava tilaisuus muuten tulee torstaina. Silloin me jälleen kerran äänestämme asiasta. Edustaja Zyskowicz varmasti mielellään äänestää SDP:n esityksen mukaisesti tässä, ja tuskin se keskusta teitä nyt kovasti siitä rankaisisi, jos näin tekisitte.

Mitä tulee velkaan, edustaja Zyskowicz, täällä on jo aiemmin todettu se tosiasia, että velkaantuminen ei taitu, velkaantuminen kasvaa. Se kasvaa ensi vuonna tästä vuodesta, se kasvoi tänä vuonna viime vuodesta, ja se johtuu väärästä talouspolitiikasta. Kun työllisyyteen ei panosteta, ei synny työpaikkoja, ei tule verotuloja, ja sen takia velkaannutaan lisää. Tästä me olemme moneen kertaan varoittaneet.

Millä rahoitamme? Meillä on tarkkaan laskettu vaihtoehtobudjetti. Me teemme reilumpaa veropolitiikkaa. Me nimenomaisesti laajentaisimme veropohjaa esimerkiksi aliverotettuun finanssisektoriin ja ottaisimme käyttöön (Puhemies koputtaa) verotuksen... — Puhemies! Siirryn puhujakorokkeelle. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Niin, puhemies, tekisimme uusia veroratkaisuja muun muassa näiden kapitalisaatiosopimusten osalta, joihin liittyen muun muassa valtiovarainministeriö itse on juuri myöntänyt, että siellä on kyllä reikää, mitä tilkitä sitten tulevilla ratkaisuilla. Me tekisimme tällaisia uusia veroratkaisuja. Ja toki oikeudenmukaisuuden nimissä, jos kilpailukyky sopimus vaatii palkansaajalta uhrautumista, kyllä minusta aika kohtuullista, edustaja Zyskowicz, on silloin se, että jos se pieni ihminen, palkansaaja, työtön, eläkkeensaaja, lapsiperhe, osallistuu talkoisiin, niin esimerkiksi sieltä pääomatulosta voidaan maltillisesti pari pinnaa lisää ottaa, voidaan miljoonaperintöjä hieman enemmän verottaa. Minusta tämä on oikeus ja kohtuus silloin, kun puhutaan siitä, että me kaikki olemme samassa veneessä.

Puhemies! Tässä on niitä meidän reseptejämme. Me olemme esittäneet myös laajan joukon konkreettisia toimia, millä työllisyyttä voidaan parantaa. Ja kun työllisyys paranee, niin sitä kautta myös meidän taloutemme paranee ja sitä kautta meidän ei tarvitse ottaa niin paljon velkaa kuin esimerkiksi kokoomus tällä hetkellä ottaa. Mehän olemme usein kurkistaneet sitä velkakelloa tai velkaympyrää, josta näkee, että lähihistorian suurin velanottajahan on nimenomaan kokoomuspuolue. Että siinä suhteessa tietenkin edustaja Zyskowiczin terveiset oppositiolle menevät vähän väärään kohteeseen. SDP:n vaihtoehtobudjettihan ottaa 330 miljoonaa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa. Tosiaan tästä kaiken kaikkiaan lähdetään, eli tässä mennään.

Mitä tulee sitten perussuomalaisiin, niin kyllä minä totean täällä, että kyllä se vastuu täytyy silloin, kun hallituksessa istutaan, kantaa myös omista teoista, niin siitä eläkkeensaajien verotuksestakin. Te olette sen hyväksyneet, että se palkansaajaan nähden eriarvoistetaan. Ihan samalla laillahan perussuomalaiset hyväksyivät bensaveron korotuksen ja sen, että autotallitkin pistetään energiatodistuksen piiriin, puhumattakaan nyt Kreikka-tukipaketeista. Että tällaista tämä välillä on.

Tässä, puhemies, vähän vielä iltamyöhään lisäkeskustelua, ja kiitos edustaja Zyskowiczille siitä, kun annoitte mahdollisuuden avata näitä opposition vaihtoehtoja vähän laajemmalti.

21.16 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiczilta on tainnut jäädä huomaamatta se, että eduskunnan työjärjestyksen mukaan tänään käsitellään valtion

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vuoden 2016 toista lisätalousarviota, valtion budjettia käsitellään toki sitten syksyllä. Huomenna toki voidaan keskustella sitten pidemmästä aikajänteestä vuoteen 2020 mennessä.

Ymmärrän myös, että teillä on jonkin sortin fetissi näihin leikkauksiin. Mutta minä ymmärrän myös sen, että se varmaan perustuu siihen, että te ajattelette valtiontaloutta oman kukkaronne kautta — oman kukkaronne kautta. Jos te vähennätte omia menojaanne, se ei vähennä teidän tulopohjaanne. Mutta ymmärrätkö te, edustaja Zyskiewicz, että kun valtio vähentää menoja, se vähentää samalla myös tulojaan? Ymmärrätkö tämän? Jos makrotaloutta ruvetaan tekemään mikrotalouden lainalaisuuksilla, se on pelkkää puoskarointia, pelkkää puoskarointia, koska fakta on myös se, että kun valtio vähentää tuntuvasti menojaan, leikkaa näin paljon, verotulot vähentyvät, työttömyys kasvaa sekä työttömyyden aiheuttamat kustannukset kasvavat, sosiaaliturvamenot kasvavat. Syntyy negatiivinen kierre.

En tiedä, oletteko huomannut, että talous kuitenkin perustuu kolmeen sektoriin. Siellä on yksityinen sektori, ulkomaan sektori ja julkinen sektori. Kuten Suomen Pankkikin toi esiin, vain se julkinen sektori tällä hetkellä pitää sitä pientä kasvun virettä yllä. Vienti ei vedä, yksityinen sektori ei kannu. Julkisen sektorin on tällä hetkellä toimittava. Jos te luotatte teidän rakenneuudistuksiinne, nyt pitäisi pitää se talouden moottori päällä, jotta päästään rakentamaan siltaa aikaan, jolloin ne rakenneuudistukset purevat. Koska muun muassa infrarakentaminen tehdään julkisin varoin, se kumuloituu myös yksityiselle sektorille. Nämä talouden sektorit ja vuorovaikutussuhteet on hyvä asia ottaa haltuun. Teillä on monia edustajia valtiovarainvaliokunnassa, siellä ovat monet asiantuntijat käyneet lausumassa. Niihin on hyvä tutustua, muun muassa VATTin arvioon siitä, kuinka paljon turhaan maksetaan yritystukia, (Puhemies koputtaa) verotukijärjestelmää hyödynnetään. Sinnekin voisi ne rakenneuudistukset ulottaa.

21.18 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle vastaan ensin, että te kerroitte, miten taistelitte vimmatusti kompensoidaksenne niitä lapsilisäleikkauksia, jotka ensin päätitte tehdä. Minun kysymykseni oli se, miksi päätitte tehdä. Miksi teitte tällaisen arvovalinnan, vai oliko ehkä kyse siitä, että joudutaan tekemään ikäviäkin säästöjä?

En sanonut, että veroratkaisu oli keskustan syy. Ei se ollut kenenkään syy. Sanoin vain, että vaaleissa eri puolueet esittelevät omia mallejaan verotuksen keventämiseksi ja hallitus sitten kompromissina tai yhdessä sopii, millä mallilla mennään eteenpäin.

Edustaja Aalto, en saanut tälläkään kertaa vastausta, mutta meillä on kolme vuotta aikaa, niin että ajattelin jatkaa tätä kysymyksen esittämistä, (Touko Aalto: Fetissit on ihan hyviä!) jotta saan teiltä vastauksen. Eli vihreät ovat sanoneet, että teillä on vaihtoehto hallituksen säästöille, siis näille säästöille on olemassa vaihtoehtoiset säästöt, ja minä olen niitä kysynyt ja aion jatkossakin kysyä, kunnes esimerkiksi joku vihreisiin ihastunut toimittajakin huomaa, että ei teillä ole mitään vaihtoehtoa.

21.19 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Aalto tässä hyvin toi esille, kysyntää lisäävän elvytyspolitiikan rahoitushan perustuu siihen ajatukseen, että se maksaa itsensä takaisin näiden kerrannaisvaikutusten kautta. Kuten totesin aikaisemmassa puheenvuorossani, niin kaikista tehokkain tapa varmistua siitä, että nämä kerrannaisvaikutukset ovat mahdollisimman suuria, on käyttää tätä rahaa julkisinvestointien määrän lisäämiseen. Toki on mahdollista elvyttää myöskin veronkevennyksillä, mutta silloin niitä veronkeven-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

nyksiä kannattaa suunnata pienituloisille, jolloin tämä ostovoiman vaikutus eli nämä kerrannaisvaikutukset ovat mahdollisimman suuria. Tähän perustuvat myöskin vasemmistoliiton veropoliittiset linjaukset.

Mutta ihan yhtä lailla olisi mahdollista nytten sitten kysyä edustaja Zyskowieciltä, miten hallitus sitten aikoo rahoittaa niitä veronkevennyksiä, mitä hallitus on tekemässä, koska näissä teidän suunnitelmissanne näitä veronkevennyksiä tehdään ainoastaan, jotta kompensoitaisiin niitä ostovoimaa heikentäviä leikkauksia, joita tämä kilpailukyky sopimus nyt tarkoittaa. Mutta kysyntää lisäävän tai edes elvyttävän politiikan näkökulmasta tällaisessa veroratkaisussa ei ole hirveästi järkeä, eli nyt käytetään mittava määrä rahaa ainoastaan kompensoimaan tehtyjä leikkauksia.

Ja kun edustaja Zyskowiec kysyi, miksi palkansaajajärjestöt suostuvat näin epäoikeudenmukaiseen ratkaisuun julkisen sektorin työntekijöiden näkökulmasta, niin ne ovat tietenkin vertailleet kilpailukyky sopimuksen vaikutuksia niihin vaikutuksiin, mitä pakkolaeilla olisi ollut julkisen sektorin työntekijöihin. Silloin kun näistä vielä keskusteltiin, niin todettiin, että kaikista kovimmin pakkolait olisivat iskeneet juurikin julkisella sektorilla työskenteleviin matalapalkkaisiin työntekijöihin, joten ei näkynyt kokoomuksen arvovallintaa kyllä siinä lakipaketissa.

21.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! On jotenkin hyvin kuvaavaa se, että kokoomuksen kansanedustajista ainoastaan yksi on läsnä tässä keskustelussa, ja hänkään ei halua keskustella tästä käsillä olevasta lisätalousarviosta vaan puheenvuorossaan toisensa perään osoittaa kiinnostusta ainoastaan menneisiin vaalikausiin.

Mutta haluan kuitenkin edustaja Zyskowiecille vastata omasta puolestani sen, että viime kaudella, kun vihreät oli hallituksessa, me ajoimme tuloeroa kaventavaa politiikkaa. Silloin kun me olimme hallituksessa, pienituloisille suunnattiin veronkevennyksiä ja kaikkein pienimpiä sosiaalietuuksia nostettiin ja tuloksena oli tuloerojen kaventuminen. Tällä vaalikaudella me olemme ajaneet oikeudenmukaisempaa veropolitiikkaa kuin istuva hallitus ja kritisoinut hallituksen väärää leikkauksia, leikkauksia, jotka suuntautuvat pienituloisiin ja koulutukseen. Ja olemme vaihtoehtobudjetissamme osoittaneet, kuinka koulutusleikkaukset voitaisiin korvata pienentämällä ympäristölle haitallisia verotukia. Ja edelleen vuoden 2017 vaihtoehtobudjetissamme esitellään vahvemmin meidän vihreiden omia tavoitteita, meidän kärkihankkeitamme: jatketaan reilumpaa veropolitiikkaa ja koulutusleikkausten korvaamista ympäristölle haitallisten tukien karsimisella sekä aktiivisemmalla harmaan talouden torjunnalla kuin mitä hallitus tekee.

Ja kun edustaja Zyskowiec kysyi, millä me vihreät rahoittaisimme meidän vaatimuk-siamme, niin esimerkiksi pienituloisille vaatimamme kunnallisveron perusvähennyksen me rahoittaisimme siten, että kiristäisimme kevyemmin verotettujen osinkojen verotusta vastaavalla summalla. Elikkä tämä meidän toimenpiteemme olisi kustannusneutraali. Se on oikeudenmukaista veropolitiikkaa ja ihan pelkästään tahdon asia, edustaja Zyskowiec.

21.23 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Minä jälleen epäuskoisena kuuntelen edustaja Zyskowiec'in puheenvuoroja. Minä en edes muista, kuinka mones kerta tämä on, kun me olemme vastanneet näihin hänen väitteisiinsä, että meillä ei olisi vaihtoehtoa. Olemme käyneet nämä asiat läpi tosi monta kertaa vaihtoehtobudjetin yhteydessä, joka ikinen kerta, kun ollaan puhuttu lisätalousarvioista, ja no, tälläkin hetkellä, ja myös JTS:n käsittelyssä nämä ovat tulleet esille.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Itse asiassa Ben Zyskowicz on kritisoinut vihreiden politiikkaa koskien ympäristölle haitallisia tukia. Tänään huomasin Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen eli VATTin tutkimuksen liittyen energiaveron palautuksiin. Kun edustaja Zyskowicz on väittänyt, että me olemme ikään kuin epärealistisia tässä meidän tavoitteessamme, niin VATT kirjoittaa näin: "Valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta rahoilleen vastinetta, sillä mikään ei osoita tuen parantaneen näiden yritysten kilpailukykyä. Lisäksi tuki on ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa." Esimerkiksi tällainen tutkimus on semmoinen, jota meidän kaikkien kannattaisi käydä läpi, ja ennen kuin väittää, että vihreillä ei olisi vaihtoehtoa, niin pitäisi perehtyä myös tällaiseen tietoon pohjautuvaan päätöksentekoon. Tässä on teille hyvä vastaus muun muassa — 200 miljoonaa euroa, iso summa, tästä voidaan varmaan aloittaa.

21.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Anderssonille vastaan, että vasemmistoliitto onkin rehellinen tässä valtiontalouden politiikassaan. Se vaaliohjelmassaan sanoi suoraan, että uskotte siihen, että otetaan lisää velkaa ja jossain vaiheessa sitten velat muuttuvat saataviksi. Minun kritiikkini on juuri se, että näin eivät tehneet esimerkiksi vihreät, näin eivät tehneet demarit. He nimenomaan vaaliohjelmassaan eivät lähteneet siitä, että otetaan lisää velkaa, toisin kuin vasemmistoliitto, joka on tässä suhteessa toiminut rehellisesti ja mielestäni reilusti.

Edustaja Alanko-Kahiluoto, eivät nämä reilu veropolitiikka ja ympäristölle haitalliset verotuet ole mitään konkreettisia säästöjä. Mitä nämä ympäristölle haitalliset verotuet ovat, joista haluatte eroon — maataloustuetko? Äskен juuri Aalto vaati lisää rahaa maataloustukiin. (Ozan Yanar: 200 miljoonaa!) Uusiutuvan energian tuetko, niistäkö te haluatte eroon? Täällä konkreettisesti olette esittäneet lähinnä yksityislääkäreiden Kela-korvausten poistamista, ja kun työryhmä sitä esitti, niin Emma Karin johdolla te vimmatusti vastustitte tätä omaa ehdotustanne.

Puhemies Maria Lohela: No niin, ketkäs täällä niitä vastauspuheenvuoroja nyt halusivat? Taisi olla useampi. Mistä aloitetaan? — Edustaja Aalto.

21.26 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiczille tiedoksi: Menosopeutus ei tarkoita samaa kuin pelkät leikkaukset. Tässä teillä on pieni ajatusvirhe. Menosopeutusta voidaan tehdä monella eri tapaa. Leikkaukset ovat yksi osa niitä menosopeutuksia. Ja koulutusleikkausten korvaaminen toisilla leikkauksilla ei tarkoita sitä, että korvataan yksi yhteen kaikki hallituksen leikkaukset. (Ben Zyskowicz: Ahaa!) Tämä on hyvä tietää. Kuulen teidän puheenvuorojanne, ja tuntuu siltä, että hieman hämäräksi jää. Ja juuri aikaisemmassa puheenvuorossani, johon tämä vastauspuheenvuoron mitta ei riitä, kävin läpi sen ajatuksen, millä tapaa voidaan estää se negatiivinen talouden kierre, koska kokonaiskysynnän lasku tarkoittaa helposti työttömyyden kasvua.

21.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihailen edustaja Zyskowiczia, joka saapuu tänne erityiskommandon lailla paikalle silloin, kun mainitaan eläkeläisten verotuksen epäoikeudenmukaisuus suhteessa palkansaajiin. Mistä palkansaajien ja pieni- ja keskituloisten ostovoiman lisäys? Edustaja Zyskowicz esitti kysymyksen, johon hän 8 minuutin puheenvuorossaan kyllä itse jo vastasi. Minä esitin, kuten verojaoston puheenjohtaja Mika Lintilä, sen toiveen, että hallitus myöskin kompensoisi juuri niitä palkan-

saajia, jotka eniten kilpailukykysovimuksessa menettävät, eli pieni- ja keskituloisia. Mutta itse totesitte tuossa, että tämä veronalennus koskee nimenomaan palkansaajia, jolloin tämän päivän keskustelun uutinen on se, että se veroero entisestään siis kasvaa. (Ben Zyskowitz: Eihän se kasva!) Äsken lupasitte joitakin toimenpiteitä. Näihin lupauksiin olisi hyvä saada jotain konkreettista. Teillä on (Puhemies koputtaa) tilaisuus se esittää, mistä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

21.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Niin, oikeastaan minä voisin, puhemies, jatkaa tätä Harakan ihmettelyä siitä, että kyllä se vain niin on, että ensin petetään vaalilupa sen suhteen, että eriarvoistetaan eläkkeensaajien verotus, ja sitten vielä sen jälkeen, kun ollaan itse vaadittu itseltä, että no, nytpä meidän on korjattava tämä meidän oma virheemme, ilmoitetaan, että ei, ei, me jatkamme samaa virhettä ja teemme vielä lisävirheen. Ja näinhän se ei voi olla.

Aivan kuten täällä pääministeripuolueen verojaoston vastaava on sanonut, että palkansaajien veronkevennykset pitää kohdistaa pieni- ja keskituloisiin, olemme täsmälleen samaa mieltä siitä. Se on viisasta. Ja olemme muuten myös tehneet oman vaihtoehtomme vaihtoehtobudjetiksi, jossa nimenomaisesti pieni- ja keskituloiset, niin palkansaajat kuin eläkkeensaajatkin, maksaisivat vähemmän veroa kuin mitä hallitus esittää. Eli sinne suuntaan keveämpi verotus, sitten finanssisektoria, kapitalisaatiosopimuksia, veroparatiisien ehkäisytöitä — tätä kaikkea. Niillä sitten kerättäisiin puolestaan enemmän veroja ilman, että veroaste nousee.

21.29 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että äsken ehkä välihuutelin liikaa ja liian kuuluvasti, mutta meidän keskusteluamme kuvaa juuri tämä äskeinen tilanne, että edustaja Zyskowitz haukkui meidän talouspoliittista vaihtoehtoaamme ja sitten, kun tuotiin ihan konkreettinen vastaus, siis 200 miljoonaa euroa — VATTin tutkimus suoraan eteen — hän ignoroisi sen ihan täysin. Tämä on aivan käsittämätön tilanne. Ja sitten hän ei vastannut minun puheenvuorooni millään tavalla vaan alkoi viitata epämääräisesti muihin puheenvuoroihin ja sumuttaa tätä keskustelua. Vastatkaa, edustaja Zyskowitz, miltä tämä äskeinen puheenvuoroni kuulosti, haluan tietää.

21.30 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanor, kiitos kysymästä. (Ozan Yanar: Yanar!) — Yanar. — Se kuulosti siltä, että te ette kertonut minulle, kun vihreillä on kuulemma vaihtoehto hallituksen säästöille, esimerkiksi yhdeksän suurinta säästökohdetta. Hallitus on tekemässä 4 000 miljoonan euron säästöt — 4 000 miljoonan euron säästöt — vuositasolla 2019. Ainoa konkreettinen säästö, jonka toistaiseksi olen teiltä huomannut, on tämä yksityislääkäreiden Kela-korvausten poistaminen. Mutta kun STM:n työryhmä esitti tämän teidän ehdottamanne säästön toteuttamista, niin edustaja Emma Karin johdolla te aloititte somessa vimmatun kampanjan tällaista hirvittävää, naisiin kohdistuvaa hallituksen leikkausta vastaan. Näin toimivat johdonmukaisesti vihreät.

Tämä 200 miljoonaa ei ole säästö, se on ilmeisesti veronkorotus: kertokaa, mihin se kohdistuu. Voi olla, että se on hyvä, en pysty siihen ottamaan kantaa. Mutta tällainen yleinen "ympäristölle haitalliset verotuet" ei kerro vielä mitään.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

21.31 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Otin tämän puheenvuoron, kun edustaja Viitanen halusi tuossa lopuksi sanoa, että pitää perussuomalaistenkin kantaa vastuuta. Omassa puheenvuorossanihan en puhunut siitä, että emme kantaisi vastuuta, ja ilomielin ilmoitan omasta ja perussuomalaisten puolesta muun muassa, että paskalakiin saatiin muutos, Yle-vero vähennettiin pienituloisilta, takuueläkettä on korotettu ja omaishoidon tukea parannettu ja kunnille ei anneta lisätehtäviä ilman, että annetaan lisärahoitusta. Erittäin mielellämme kannamme vastuun näistä.

Sitten sanoitte, että kantakaa vastuu veroratkaisusta. Totta kai kannamme vastuun siitä, että tuimme sitä, että työtuloerotusta kevennetään. En minä ole väittänyt, että jotenkin väistelemme tässä.

Sitten te olette kovasti halunneet kertoa siitä, että te ottaisitte vaihtoehtobudjetissanne vähemmän velkaa, muistaakseni 335 miljoonaa. Te olette tämän vaihtoehtobudjetinne esittelleet syksyllä, ja minä katsoin muutama kuukausi sitten sellaisen ohjelman, missä edustaja Sanna Marin esitteli teidän maahanmuuttopoliittiset linjauksenne. Siellä oli ainakin parikymmentä erilaista toimenpidettä, ja toimittaja kysyi useamman kerran edustaja Marinilta, mitä tämä maksaa, ja Marin sanoi, että en tiedä, emme ole laskeneet. Toimittaja kysyi, että ettekö te ole budjetoineet tähän rahaa, että siellä on hirveän hyviä kotouttamistoimenpiteitä. Ja nyt minä haluaisin kysyä: onko teidän budjetinne sen takia pienempi, koska teillä ei ole mukana esimerkiksi näitä miljardikustannuksia, joita maahanmuuttoon menee? Haluaisin tietää, onko teidän laskelmanne päivitetty ja mistä ne löytyvät.

Kun te puhutte siitä vastuun kantamisesta, niin älkää itse ottako täällä esille koko ajan, että te ette ole tehneet sitä ja tätä ja tuota ja nyt nykyinen hallitus tekee. SDP on ollut vuosikausia hallituksessa, ja kuten edustaja Zyskowicz toi esille, siellä on ollut lapsilisäleikkauksia ja paljon muutakin, niin että puhutaan realistisesti eikä laiteta sädekehää pään päälle.

21.34 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Emme todellakaan ole saaneet vielä hallitukselta sitä linjausta, millä tavalla nämä veronalennukset, sadat miljoonat, kohdennetaan. Sitä on kysytty edelliseltä valtiovarainministeri Stubbilta, ja varmaan se on ensimmäinen kysymys valtiovarainministeri Orpolle. Mutta jos ymmärsin edustaja Zyskowiczin puheenvuoron oikein, hän oli itse samaa mieltä kuin me ja verojaoston puheenjohtaja Lintilä siitä, että olisi oikeudenmukaista, että ne kohdentuisivat niihin, jotka eniten kärsivät, eli suomeksi sanoen pieni- ja keskituloiisiin. Korjatkaa, jos olen väärässä.

Kun tämä veroero nyt sitten eläkeläisten ja palkansaajien osalta edelleenkin kasvaa, lupailitte epämääräisesti tuolta pöntöstä 8 minuutin puheenvuorossanne, että tätä eroa jollakin tavalla tasoitetaan. Kertokaapa nyt meille konkreettisia toimia, joilla tätä epäoikeudenmukaisuutta aiotte tasoittaa, ja vastaavasti, mistä ne rahat sitten otetaan, kun valtio ilmeisestikin menettää verotuloja. Olette tässä naureskellut sitä, että onko tässä jollakin puolueella jokin kirstu tai kultapossu, jossa on jotain ylimääräistä rahaa — missä se teidän kultapossunne sitten on, jolla rahoitatte epämääräisesti eläkeläisille lupaamanne verohuojennukset? Missä tasossa puhutaan, paljonko, ja mikä tulee olemaan keskitasaisen eläkkeensaajan verotus suhteessa saman ansaitsevaan palkansaajaan? SDP:n mallissa keskituloinen eläkeläinen olisi hyötynyt 250 euroa vuodessa. Pystytttekö te samaan, vai jääkö tämä jälleen kerran teidän toteutumattomien lupaustenne paksunevaan kirjaan?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

21.35 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ihan ymmärrä nyt — oikeasti en ymmärrä — että jos tässä kilpailukyky sopimuksessa palkansaajien veroluonteisia maksuja korotetaan ja hallituksen verovastaantulo kompensoi tämän palkansaajiin — siis ei eläkeläisiin — kohdistuvan verotuksen kiristymisen ja nolaa sen, niin kuin nyt tällä kattavuudella näyttäisi olevan asiantila, niin miten se leventää palkansaajien ja eläkkeensaajien verotuksen eroa. Tämän varmasti edustaja Viitanen, jolla on seuraava puheenvuoro, minulle ja muillekin selittää. Eli tämä nyt puheena oleva kilpailukyky sopimuksen vastaantulona esillä ollut kompensatio kohdistuu niihin, joille kilpailukyky sopimus merkitsee verotuksen kiristymistä, eli palkansaajiin ja lähtökohtaisesti kaikkiin niihin palkansaajiin, joiden verotus myös kilpailukyky sopimuksen osana kiristyy.

21.37 **Pia Viitanen sd**: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Harakka tuossa aiemmin sanoi, meillehän ei ole toistaiseksi esitelty sitä, mitä hallitus aikoo tehdä. Mutta tietenkin me voimme myönteisesti suhtautua siihen edustaja Zyskowiczin äskeiseen lupaukseen, jonka voi tulkita tarkoittavan myös sitä, että olette samaa mieltä siitä, että pitää kohdistua pieni- ja keskituloisiin. Eikö niin? Se olisi hyvä asia. Ja samaan aikaan me voimme myönteisesti odottaa, että ehkäpä sieltä sitten tulee myös eläkkeensaajille hyvitystä, mutta nämä puheenvuorot, mitä hallituspuolueilta tähän mennessä on tullut, eivät anna mitään todistetta siitä, että näin olisi käymässä. Me emme missään tapauksessa hyväksy nykytilaa, emme hyväksy sitä, että tämä verotus eriarvoistettiin, ja tulemme torstaina tästä seuraavan kerran äänestämään. Seuraamme tarkkaan, mitä tapahtuu jatkossa, ja mikäli kokoomus tällä kertaa päättäisi olla johdonmukainen, myös itsensä kanssa, niin silloinhan nimenomaan toimittaisiin niin, että tämä veroero korjattaisiin välittömästi. Tähän mennessä on tullut tiedotetta tiedotteen perään, että väärin se meni mutta korjausta vaaditaan, ja koskaan, kun paikka tulee, sitä ei tullut: kehysriihessä oli paikka, nyt on paikka. Siis hyvänen aika, tehkää jotakin.

Mutta sinänsä myönteisesti haluaisin yhteenvetää, että jäämme odottamaan mielenkiinnolla, mitä tapahtuu. Ja tietenkin tämä pieni- ja keskituloisten painotteisuus, mitä edustaja Zyskowicz saattaa tarkoittaa, on meille myönteinen asia.

21.38 **Ben Zyskowicz kok**: Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukyky sopimuksessa palkansaajien veroluonteiset maksut kiristyvät. Jos hallitus ei tekisi mitään verovastaantuloa kilpailukyky sopimuksen solmimisen johdosta, niin silloin tapahtuisi tämän palkansaajien verotuksen kiristymisen kautta se ilmeisesti edustaja Viitanen mielestä oikeudenmukainen tilanne, että palkansaajien ja eläkkeensaajien veroero kaventuisi tai — nyt minulla ei ole siitä laskelmia — saattaisi jopa muodostua eläkkeensaajille edullisemmaksi. Hallitus ei kuitenkaan halua, että kilpailukyky sopimuksen myötä palkansaajien verotus kiristyy, ja sen vuoksi hallitus on luvannut verovastaantulon, joka nyt näköpiirissä olevalla kattavuudella tarkoittaisi esillä olleiden laskelmien mukaan sitä, että tämä verovastaantulo, 415 miljoonaa euroa, kompensoisi sen veronkiristysten palkansaajille, joka kilpailukyky sopimukselta seuraa. Näin ollen tämä verovastaantulo palkansaajille ei merkitse minkäänlaista lisäeroa palkansaajien ja eläkkeensaajien verotuksen välillä.

Mitä sitten tulee siihen, keihin tämä verovastaantulo tulisi kohdentaa, siitähän hallitus tulee päättämään yksityiskohtaisemmin vasta päättäessään ensi vuoden verotuksesta syksyllä, mutta en ole sanonut, että se pitäisi kohdistaa pieni- ja keskituloisiin ainoastaan, vaan

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

olen sanonut, että käsitykseni mukaan se tullaan kohdistamaan niihin, joihin myös tämä kilpailukyky sopimuksen veronkiristys kohdistui, eli kaikkiin palkansaajiin.

Ja mitä tulee siihen, että edustaja Viitanen ymmärsi minun luvanneen tässä suoraan joi-tain veronalennuksia jonnekin eläkkeensaajien kohdalle, en luvannut mielestäni, vaan sa-noin, että varmasti tätäkin kysymystä tämän vaalikauden veroratkaisujen yhteydessä tar-kastellaan.

21.40 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Oli pakko juosta tuolta työhuoneelta tänne sa-liin, kun kuulin edustaja Meren puheenvuoron ja hän siinä selkeästi nyt oli ymmärtänyt jo-takin väärin liittyen tähän SDP:n kotouttamisohjelmaan.

SDP:hän julkaisi laajan ja syvällisen kotouttamisohjelman, jossa analysoitiin laajasti tätä tilannetta, missä me tällä hetkellä olemme, ja etsittiin yhteisiä ratkaisuja ja keinoja sii-hen, miten me tästä tilanteesta, jossa Suomeen on saapunut enemmän pakolaisia, enem-män turvapaikanhakijoita kuin aiemmin, nyt yhdessä selviämme. Me julkaisimme tänä ke-väänä kotouttamisohjelman, jossa etsimme näitä yhteisiä ratkaisuja, ja kun edustaja Meri kuitenkin ilmeisesti omassa puheenvuorossaan viittasi SDP:n vaihtoehtobudjettiin, joka on viime syksyltä, niin on näin, että siinä vaihtoehtobudjetissa ei keskitytty tähän kotoutta-misohjelmaan, joka siis vasta tänä keväänä julkaistiin, mutta aivan selvää on se, että ko-touttaminen vaatii rahaa, mutta se kannattaa tehdä, koska se panostus maksaa itsensä mo-ninkertaisesti takaisin ja kukaan meistä ei varmasti halua yhteiskunnassa kasautuvia ongel-mia, joita väistämättä syntyy, jos kotoutumista ei kunnolla hoideta ja näistä ihmisistä oi-keasti pidetä huolta ja haluta heitä osaksi tätä yhteiskuntaa integroida. Eli tästä oli kyse. En sitten ihan tarkkaan tiedä, mihin edustaja Meri viittasi, mutta on ihan selvää, että kotoutta-minen maksaa, mutta se kyllä kannattaa tehdä, koska sitten siitä saamme tämän kulun mo-ninkertaisesti takaisin myöhemmin.

21.42 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska edustaja Marin ei ollut täällä, niin kerron teille, että viittasin siihen, että edustaja Viitanen koko ajan kertoi, kuinka teidän vaihtoehtobudjettinne ottaa 335 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hal-litus, ja koska teidän maahanmuuttopoliittinen ja tämä kotouttamisohjelmanne on tullut myöhemmin ja siinä on toimenpiteitä, niin kuten toimittajakin teiltä siinä ohjelmassa ky-syi, eivätkö nämä toimenpiteet maksa mitään, kysyin vain edustaja Viitaselta, onko nyt las-kettu mukaan nämä kulut. Kotouttaminenhan ei tapahdu ilmaiseksi, eikä se seuraavana päi-vänä mitenkään tuloudu. Sanoin, että kun te puhutte tästä 335 miljoonasta, niin kertokaa ih-meessä, onko teillä nämä luvut päivitetty. Mielestäni en ymmärtänyt mitään väärin enkä ot-tanut kantaa siihen, kannattaako kotouttaminen, vaan siihen, että kotouttamistoimenpiteet maksavat. Tänä vuonnahan meillä ovat esimerkiksi maahanmuuton kustannukset miljardi euroa. Mietin nyt vain, ovatko teidän laskelmanne nyt ihan setissä.

21.43 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti, jos olisitte sen ohjelman tarkkaan seurannut loppuun, siinäkin kerroin, että opposition vaihtoehtobud-jetit ovat tietenkin ne vaihtoehdot, jotka ovat suhteessa hallituksen talousarvioesitykseen, hallituksen politiikkaan. Vaihtoehtobudjetti ei ole valtion talousarvioesitys, eli siinä kerro-taan vain ne vaihtoehdot. Mutta toki siinäkin vaihtoehtobudjetissa oli pohjalla jo ne kus-tannukset, mitä myös hallitus tänä vuonna osoittaa maahanmuutosta aiheutuviin kustan-nuksiin. Me olemme kaikki tässä tilanteessa yhdessä. Varmasti kukaan meistä ei ole toivo-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

nut niitä monia kriisejä, joita maailmalla on, ja siitä seuraavaa pakolaisten liikkumista ja tänne tuloa. Mutta tässä tilanteessa olemme, ja sen takia tämä tilanne pitää hoitaa. Hallitus on omalta osaltansa budjetoinut tähän rahaa, ja totta kai myös opposition vaihtoehtobudjettien pohjalla tämä raha siellä jo on. Tämä olisi varmasti selvinnyt, jos olisitte kuunnellut tuon ohjelman hyvin.

21.44 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oikeastaan edellä kävi se ilmi, että luonnollisesti meidän vaihtoehtobudjettimme peilaavat aina hallituksen esitykseen. Meillä on esimerkiksi jo tällekin vuodelle kotouttamiseen esitetty pieniä lisäsatsauksia. Mutta ennen kaikkea kaiken kaikkiaan tässä turvapaikkapolitiikassa me olemme hyvin vahvasti halunneet seurata sitä, mitkä ovat hallituksen arviot ja satsaukset ja muut, ja pidämme sitä tärkeänä, että ne ovat riittävät. Mutta meillä ei ole aina kaikista tilanteista parempaa tietoa kuin hallituksella. Niinpä olemme menneet peilaten koko ajan olemassa olevaan kehitykseen, mikä myös hallituksella muuttuu tietenkin, koska tilanne on radikaalisti erilainen. Mutta meillä on vaihtoehtobudjetissa kyllä varattuna ja meillä tulee olemaan taas syksyllä varattuna suhteessa hallituksen esitykseen. Siinä mielessä minä olen hyvin tyytyväinen ja iloinen, koska me olemme pystyneet kaiken tämän osalta, minkä me olemme esittäneet, myös todentamaan, että meillä ei ole mitään ilmaa vaan nimenomaisesti lähdemme siitä, että työllistävämällä linjalla, oikeudenmukaisemmalla verolinjalla, täsmätoimilla esimerkiksi viennin edistämiseen, (Puhemies koputtaa) yrittäjyyteen ja kaikkeen tähän me saamme paremman talouskasvun aikaan.

21.45 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakaan tässä ei nyt pitäisi verrata omenia ja päärynöitä tai puolueen puheenjohtajan retoriikka huomioiden, omenia ja meloneita keskenään. Meidän vaihtoehtobudjettimme on aina suhteessa valtion talousarvioon, jossa ei ollut näitä maahanmuuton kustannuksia, mistä silloin itse asiassa arvosteltiin valtion talousarviota, vaan ne tulivat myöhemmin lisäbudjetissa ja täydentävissä budjeteissa. Eli pitää verrata keskenään näitä kahta asiakirjaa, budjettia ja vaihtoehtobudjettia. Tosiasia on se, että niitä kahta vertaamalla tullaan siihen tulokseen, että SDP, toisin kuin edustaja Zyskowiec tuossa vihjasi, on vähentänyt valtion velanottoa 330 miljoonaa euroa ja samaan aikaan pyrkinyt huolehtimaan työllisyydestä ja kasvusta.

21.46 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin erittäin huolella sen ohjelman ja tein siitä vielä muistiinpanot. Ja erityisesti kiinnitin huomiota siihen, että toimittaja useamman kerran oli hieman jopa hämmentynyt siitä, että teillä ei ollut niitä kuluja. Mutta ei meidän kannata tästä enempää jatkaa, se ohjelma on sieltä löydettävissä varmasti.

Elikkä summa summarum toteaisin, että niitä teidän ohjelmanne kuluja ei ole laskettu. Ne tulevat ilmeisesti tänä syksynä, koska jos ymmärsin oikein, te olette viime vuoden tilanteen mukaan tehneet sen budjetin. Sen takia toivoisin, että jatkossa, kun kerrotte ja vertaatte niitä teidän budjettejanne, toteatte sen, että se on viime syksyn tilanne. Ottakaa huomioon, että hallitus elää joka päivä nykyajassa ja reaaliajassa, tilanteet muuttuvat. Elikkä teillä ei ole edelleenkään siihen teidän ohjelmaanne laskettu menoja.

Elikkä tämä oli minulle saatu vastaus.

21.47 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tiedän, että tämä keskustelu kiertää kehää ja halutaan varmasti edetä asialistalla. Olisin halunnut kommentoida edustaja Zyskowiczin vastauspuheenvuoroa. Harvoin hän jää tällä lailla ikään kuin hiljaiseksi — mielenkiintoinen tilanne. Siis tilanne oli se, että nostin esille tämän VATTin esille tuoman 200 miljoonan euron ikään kuin menoerän ja tavallaan sen kyseenalaistamisen, joka ei auta kilpailukykyä millään tavalla ja joka vahingoittaa ympäristöä. Ja edustaja Zyskowicz kuittasi, että tämä on varmaan veronkorotus. Tämä kyllä hämmästyttää. Minä luulin, että talous on meidän yhteinen huolestus ja kun tulee hyviä ehdotuksia, niin niistä pitäisi ottaa koppi. Mutta tämä keskustelu kuvaa sitä kokoomuksen paniikkia, kun vihreillä menee niin hyvin ja sivistysporvarit vuotavat, vuodatte meille aivan varmasti. Järkevät talouspoliittiset linjat siis lytätään ilman mitään järkevää vastausta, ilman mitään järkeviä perusteluja. Tämä, minkä sanoitte, "tämä on varmaan veronkorotus", on tällainen hokema, mitä olette opettellut ulkoa. Tämä on vain sitä paniikkia ja tosi mielenkiintoista katsella.

21.49 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Kerrataan nyt vielä kerran edustaja Merelle: SDP:n vaihtoehtobudjetti, jonka viime syksynä laadimme, on vaihtoehtobudjetti suhteessa tämän vuoden talousarvioesitykseen, jonka hallitus silloin esitteli ja joka nyt tänä vuonna on talousarvio. Eli vaihtoehtobudjetti liittyy siihen prosessiin, tämän vuoden talousarvioon. Sen lisäksi SDP on tehnyt paitsi tämän vaihtoehtobudjetin myös monia muita ohjelmia. Yksi näistä ohjelmista on kotouttamisohjelma, joka on laaja, ja meidän näkemyksemme mukaan, kun Suomeen on nyt tullut poikkeuksellisen paljon turvapaikanhakijoita, maahanmuuttajia, meidän kannattaa tämä kotouttaminen hoitaa hyvin. Toki siitä syntyy myös kustannuksia, kuten myös hallitus tunnustaa, mutta jos kotouttamista ei hoideta hyvin, niin kulut ovat vielä enemmän.

Mutta yritän tässä nyt teille selventää sitä, että vaihtoehtobudjetti seuraavalle budjettivuodelle on aivan eri kuin poliittinen ohjelma, esimerkiksi tässä tapauksessa kotouttamisohjelma, jonka perspektiivi on tietenkin pidempi. Ja kyllä siitäkin syntyy kuluja, mutta ne kulut kannattaa sitten käyttää niin, että ne kustannukset ovat sitten pitkällä aikavälillä kuitenkin alemmat, koska se jos jokin maksaa, että kotouttamista ei hoideta hyvin, näistä ihmisistä ei pidetä huolta, heille ei hommata koulutuspaikkoja, työpaikkoja, asuntoja eikä muutenkaan integroida heitä yhteiskuntaan — koska se maksaa, jos jokin, edustaja Meri.

21.50 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar, olette oikeassa, olen huolissani siitä, että vihreiden kannatus gallupeissa nousee. Ja eritoten olen huolissani siitä, että tämä vihreiden bluffi, että teillä on muka vaihtoehdot näihin hallituksen inhottaviin ja ikäviin säästöihin, joita te kiivaasti torjutte ja vastustatte, näyttää menevän niin kriittikittömästi suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa läpi. Paras esimerkki tästä teidän bluffistanne tai, sanoisiko nyt suoraan, kaksinaamaisesta poliittisesta pelistänne on se, että viime syksynä te olitte ainoa — siis ainoa — puolue tässä salissa, joka esitti, että yksityislääkäreiden Kela-korvaukset tulisi poistaa. Sen jälkeen tapahtui niin, että STM:n asettama työryhmä esitti tämän teidän ehdotuksenne toteuttamista. Mitä siitä seurasi? Siitä seurasi se, että edustaja Emma Karin johdolla aloititte somessa vimmatun kampanjan tätä hallituksen inhottavaa, naisiin kohdistuvaa leikkausta vastaan. Ja tätä Emma Karin kampanjaa myötäsukaisesti kommentoi tietysti puolueen puheenjohtaja Ville Niinistö — saman puolueen puheenjohtaja, joka syksyllä oli ainoana, siis ainoana, puolueena esittänyt

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

näiden Kela-korvausten poistamista. Tällainen bluffi menee tänä päivänä läpi suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Olen siitä huolissani, kyllä.

Mitä sitten tulee niihin säästöihin, te olette sanoneet, että okei, kaikkea 4 000:ta miljoonaa te ette korvaa säästöillä vaan osan korvaatte veronkorotuksilla. Olen pyytänyt teiltä, kun kuitenkin ilmeisesti merkittävän osan korvaatte säästöillä, että kertokaa ne säästöt. Ei ole kuulunut. Nyt viittaatte johonkin VATTin 200 miljoonan säästöön. Se voi olla erinomainen ehdotus, en pysty siihen ottamaan kantaa, en tunne sitä ehdotusta.

21.52 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Melkeinpä varoiksi pyysin tämän puheenvuoron, kun olin aivan varma, että edustaja Zyskowicz sanoo jotain terveisiä vielä SDP:lle tässä viimeisessä puheenvuorossa. Niitä ei näkynyt, mutta, puhemies, minusta oli silti hyvä ottaa tämä puheenvuoro, koska minusta aina kiivaankin keskustelun jälkeen on syytä tehdä johtopäätöksiä, jotka voisivat johtaa johonkin. Ja minä haluaisin ainakin omalta osaltani hyvin vahvasti alleviivata sitä, että kun täällä näköjään näyttää siltä, että muutamille edustajille vielä SDP:n vaihtoehtobudjetti ei ole tuttu, niin ottakaa ihmeessä se vaikkapa iltalukemiseksi tämän istunnon jälkeen tai jonain kesäpäivänä (Ari Jalonen: Ne luvut ei pidä paikkaansa edes!) tutustukaa tähän. Samoin meidän huomiseen kehysmietintöömme kannattaa tutustua. Siellä on rakentavia positiivisia vaihtoehtoja, joihin saa tarttua, koska niillä on yhteinen tarkoitus, mikä meillä kaikilla on: parempi työllisyys, parempi kasvu, sitä kautta inhimillisempi elämä ihmisille ja politiikan suunnan kääntäminen parempaan suuntaan. Siksi me vilpittömästi näitä omia rakentavia vaihtoehtojamme, konkreettisia esityksiämme teemme ja tarjoamme. Ja niitä olemme tarjonneet tämän lisätalousarvion yhteydessä niin kuin tarjoamme sitten huomenna kehyksessä ja sitten taas tulevana syksynä tarkkaan lasketussa vaihtoehtobudjetissa, josta tiedän, että siinä sama linjamme jatkuu: velkaannumme vähemmän, sopeutamme taloutta mutta oikeudenmukaisella tavalla ja työllistävämpään suuntaan ehdottomasti menemme.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.54 **Emma Kari vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Me kävimme tästä esityksestä todella pitkän, monituntisen keskustelun viime viikolla, ja sen keskustelun pohjalta on kyllä täysin selvää, että oppositiopuolueitten ja hallituspuolueitten näkemykset ihmisoikeuksista ja ihmisten välisestä yhdenvertaisuudesta ja ihmisten oikeudesta omaan perheeseen eroavat toisistaan todella fundamentaalilla tavalla.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Tämä esitys on täysin epäinhimillinen, tämä esitys on julma, ja sitä ovat vastustaneet kaikki Suomen uskontokunnat, sitä ovat vastustaneet kaikki ihmisoikeusjärjestöt, kaikki lastenoikeusjärjestöt, Amnesty, Suomen Pakolaisapu, Unicef, Plan, Kirkon Ulkomaanapu, Lastensuojelun Keskusliitto, Pelastakaa Lapset, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Väestöliitto, Marttaliitto ja niin edelleen ja niin edelleen ja niin edelleen. Kaikki nämä lastensuojelun ja ihmisoikeuksien asiantuntijat ovat yhtä mieltä siitä, että tämä hallituksen esitys heikentää juuri niitten lasten asemaa, jotka ovat jo valmiiksi kaikista heikoimmassa asemassa. Ja vaikka tätä kritiikkiä on toistuvasti tuotu esille ja näitä ongelmakohtia on toistuvasti tuotu esille, niin hallitus ei ole silti suostunut perääntymään yhdessäkään yksityiskohdassa tässä epäinhimillisessä lakiesityksessä.

Sen takia, arvoisa puhemies, minulla ei ole tässä kohtaa mitään muuta vaihtoehtoa kuin esittää hallituksen esityksen hylkäämistä.

21.56 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Mielelläni kannatan edustaja Karin esitystä. Tämä on, kuten hän tuossa totesi, epäinhimillinen laki, joka käytännössä lopettaa alaikäisten turvapaikanhakijoiden perheen yhdistämiset.

SDP:n valiokuntaryhmä esitti kolme erittäin painavaa ja perusteltua muutosesitystä, joilla tämän lain kaikkein julmimmat vaikutukset olisivat edes hiukan tasaantuneet, mutta edes terve järki ei tässä saanut vallata alaa, inhimillisyydestä nyt puhumattakaan.

Tulorajoista on käyty paljon keskustelua, virheellistäkin keskustelua. Kaikki suomalaiset kahden lapsen perheet eivät tukien jälkeenkään yllä 2 600 euron nettotuloihin. Tulorajoja ei ole määritetty lakiin, vaan ne ovat viranomaisten ohjeellista käytäntöä. Kun uudesakaan laissa ei edes määritellä, millä perusteilla tulorajaohteet määritellään, mahdollisuus mielivaltaan on suuri — eikä alaikäisille pidä määritellä mitään tulorajoja, jollei tarkoitus ole täysin estää lapsia saamasta perhettään Suomeen, kuten taitaa olla.

Perheiden rikkominen — siis niidenkin perheiden, jotka olivat olemassa ennen pakolaismatkalle lähtöä — johtaa varmuudella tulijan katkeroitumiseen, syrjäyttämiseen, mahdollisesti radikalisoitumiseen. Kun kävimme äskettäin Kajaanissa, vastaanottokeskuksen johtaja kertoi, että tavallisin syy kotoutumiskoulutuksen keskeytykseen on maahanmuuttajan huoli ja stressi perheestään.

Hallitus työntää ehdoin tahdoin maahanmuuttajat suomalaisen yhteiskunnan ulkopuolelle. Haluaisin sanoa, että kantakoon myös vastuun seurauksista, mutta sitä hallitus ei voi tehdä. Koemme pahimmat seuraukset vasta vuosia sen jälkeen, kun tämä hallitus on pantu viralta.

21.58 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys perheen yhdistämisen ehtojen kiristämisestä tekee perheen yhdistämisen käytännössä lähes mahdottomaksi. Esitys asettaa kansainvälistä suojelua saavien perheen yhdistämisen ehdoksi riittävän toimeentulon. Kaksilapsisen perheen osalta se tarkoittaa 2 600 euron nettokuukausituloja. Pakolaisaseman saaneelle ehdotettu kolmen kuukauden poikkeus toimeentulon edellytyksestä on epärealistinen ja riittämätön. Perheen yhdistämistä hakeva voi joutua matkustamaan pitkiä matkoja vaarallisia reittejä lähimpään Suomen suurlähetystöön jättämään hakemuksen. Ruuhkat suurlähetystön käsittelyssä voivat myös estää käsittelyn määräajassa. Hallintovaliokunta painottikin mahdollisuutta poiketa tulorajoista poikkeuksellisen painavasta syystä tai lapsen edun niin vaatiessa. Hallituksen esityksessä poikkeamisesta annetut soveltamisesimerkit — lapsen vakava sairaus tai vamma — osoittavat, että kyse on

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

erittäin poikkeuksellisesta menettelystä. Lapsen etu ei toteudu tässä esityksessä. Lapsiasia-valtuutettu vetosikin meihin kaikkiin: "Suomi — ole kokoasi suurempi, käännä katseesi tulevaisuuteen, kasvuun, ihmeeseen, lapseen."

Hallitus väittää muutosten olevan välttämättömiä, jotta Suomi ei näyttäytyisi poikkeuksellisen houkuttelevana maana turvapaikanhakijoille. Pakolaisten perheenyhdistäminen Suomeen on kuitenkin tehty erittäin vaikeaksi jo nyt. Perheenyhdistämishakemuksen voi tehdä vain ulkomailta käsin, mikä on edustustoverkoston leikkaamisen, viisumikäytäntöjen, raskaan byrokratian ja välimatkojen takia käytännössä hyvin vaikeaa.

Perheenyhdistämisen vaikeuttaminen lyö poskille myös kotouttamisen tavoitteiden kanssa. Perheestä erossa eläminen lisää inhimillistä kärsimystä ja haittaa suuresti kotoutumisen onnistumista. Kaukana olevat perheenjäsenet kärsivät tilanteesta kohtuuttomasti. Kiristämällä perheenyhdistämistä ajetaan heikoimmassa asemassa olevat, naiset ja lapset, vaarallisille reiteille turvapaikanhakijoiksi.

Vastaanottokeskuksissamme on paljon nuoria miehiä, joiden läheiset ja rakkaat ovat jossain kaukana. Ystäväni auttaa vapaaehtoisena näitä pakolaisia vastaanottokeskuksessa ja opettaa heille suomen kieltä. Tunnelma vastaanottokeskuksessa on muuttunut epätietoiseksi, hallituksen suunnitelmat huolettavat. Tänne tullessaan he haluavat nopeasti päästä tekemään työtä ja päästä nopeasti uuteen alkuun. He kantavat vaimonsa ja lastensa kuvia taskussaan ja kysyvät, koska saan perheeni tänne. Eräs nuori pakolainen kertoi, että hänen sisarensa mies sai surmansa taistelussa ja pian tämän jälkeen sisar menehtyi pommituksessa. Kaksi pientä lasta jäivät orvoiksi Syyriaan. Eikö eno voi saada lapsia luokseen turvaan?

Nämä ihmiset ovat tulleet hakemaan Suomesta turvapaikkaa. Pakolaiset eivät ole avaruudesta tulleita muukalaisia, vaan he ovat ihmisiä, jotka ovat menettäneet paljon. He ovat hengenvaarassa, ja heillä on hätä läheistensä puolesta. Nyt tarvitaan sydäntä näiden ihmisten tilanteelle ja lasten hädälle. Se on myös viisas ratkaisu, sillä hallituksen ajama esitys johtaisi kotoutumisen epäonnistumiseen ja sosiaalisiin ongelmiin.

Euroopan rajoilla ihmisiä pidetään kuraisilla leireillä piikkilanka-aitojen takana. Ovet Eurooppaan on suljettu. Euroopan idea on siinä, että yhdessä olemme vahvempia ja olemme rauhan puolesta. Euroopan on kohdattava yhdessä suuri humanitäärinen pakolaiskriisi, kannettava maittain solidaarisesti vastuuta. Ihmisillä on oikeus paeta sotaa ja vainoa, oikeus saada turvapaikka. Oikeus perheeseen on perustavaa laatua oleva ihmisoikeus.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Karin esittämää hallituksen esityksen hylkäämistä.

22.03 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Edelleen palaan siihen samaan keskusteluun, mikä tässä salissa viikko sitten käytiin, ja kun tätä maahanmuuttopolitiikkaa nyt ajattelee, niin ainakin itselleni tulee mieleen kolme sanaa, joita sen pitäisi noudattaa.

Ensimmäinen on totta kai se, että me hoidamme omaa politiikkaamme vastuullisesti. Toinen on se, että me hyväksymme sen tosiasian, mikä on yhteiskunnan kantokyky. Mutta kolmantena ja tärkeimpänä sanana on inhimillisyys. Ja sitten kun tätä esitystä katsotaan nimienomaan inhimillisyyden näkökulmasta, niin on myönnettävä, että tässä on perustavanlaatuisia valuvikoja.

Jos nyt ajatellaan vaikkapa lasten asemaa tässä hallituksen esityksessä ja mikäli tämä toteutuu, niin tosiasiasa moni yksin Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista, joka on täältä oleskeluluvan saanut, ei ikinä tule saamaan perhettään Suomeen. Ja nyt olisi syytä myös hallituspuolueiden tämä tosiasia myöntää. Tämä jos mikä kyllä lyö korville lasten oikeuksia ja varmasti ainakin osittain aiheuttaa sitä, että tietyiltä osin esimerkiksi radikalisoitumi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

seen me tarjoamme lisää siemeniä, kun emme hoida kotouttamista niin kuin se pitäisi hoidaa.

Toinen liittyy näihin tulorajoihin. Jos kantasuomalaisistakaan 80 prosenttia ei näillä tulorajoilla saisi perhettään tuotua Suomeen, niin kyllä se kertoo jotain niistä vaatimuksista, joita me asetamme maahanmuuttajille. Ja nyt kun tämä esitys on menossa läpi, niin toivoisin kyllä, että hallitus ihan rehellisesti toteaisi sen, että tällä linjalla hallituksen toive (Puhemies koputtaa) on se, että yhtäkään perhettä yksikään pakolainen ei Suomeen saa.

22.05 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edellistä puhujaa hyvin koskettavasta ja hyvästä puheenvuorosta.

Hallitus on kiristämässä perheenyhdistämisen ehtoja tilanteessa, jossa tuhannet Suomeen saapuvat elävät erossa läheisistään. Meillä on käsittelyssä lakiesitys, joka kaventaa perheenyhdistämisen mahdollisuudet lähes olemattomiin. Perheenyhdistämisen ehtona olevat tulorajat laajennettaisiin vaatimukseksi kaikille kansainvälistä suojelua Suomesta saaneille. Aikuisen, joka haluaa Suomeen luokseen puolison ja kaksi lasta, pitäisi tienata kuukaudessa 2 600 euroa nettona. Tämä on suuri summa keskivertosuomalaiselle, joka on saanut täällä koulutuksen ja jolla on ollut koko elämä aikaa rakentaa verkostoa, suhteita, ihmissuhteita Suomessa, saati sitten ihmiselle, joka on tullut tänne vaikeista olosuhteista, kenties traumaattisista olosuhteista, ja jonka henkiset, fyysiset ja taloudelliset voimavarat ovat vähissä.

Hallituksen ministeri Orpo on toistuvasti perustellut lakiesitystä sillä, että riittävän yhtenäisen EU-lainsäädännön puuttuessa Suomikin on menossa kohti EU:n minimitasoa. Mutta EU-direktiivissä kuitenkin sanotaan ihan suoraan, että sen tarkoitus ei ole laskea maiden suojelun tasoa minimiin. Päinvastoin, sen tarkoitus on turvata kaikkein haavoittuvimpien ihmisten asema. Eikä hallitus voi mennä EU:n selän taakse, EU ei sanele Suomen hallituksen politiikkaa.

On myös huomattava, että kaikki panostukset kotoutumiseen, josta tänäkin iltana on puhuttu, ovat hukkaan heitettyjä, jos Suomeen tulleen ihmisen puoliso ja lapset ovat sodan keskellä tai vaarassa joutua sinne takaisin.

Jo aiempien kiristysten seurauksena perheenyhdistäminen on Suomessa jo nyt todella vaikeaa. Vihreät ovat johdonmukaisesti vastustaneet perheenyhdistämisen kiristyksiä niin hallituksessa ollessaan kuin oppositiossa. Me emme hyväksy maahanmuuttajavastaisen politiikan lähtökohtaa, jossa jatkuvasti kyseenalaistetaan hädänalaisten ihmisten motiiveja ja viitataan kintaalla ihmisyydelle.

Olemme huolissamme myös siitä, että Suomi ei kunnioita lasten oikeuksia. Lapsiasia-valtuutetun mukaan Suomi ei ota perheenyhdistämispäätöksissä riittävästi huomioon lapsen etua. Lapsen oikeuksien sopimus edellyttäisi, että lasta ei eroteta vanhemmistaan kuin aivan poikkeustapauksissa, perustelluissa tapauksissa. Nyt Maahanmuuttoviraston tiukan tulkinnan seurauksena vain ani harvalla lapsella katsotaan olevan oikeus omiin vanhempiinsa, ja hallituksen ajamat kiristykset heikentäisivät lapsen asemaa entisestään. Suomen hallitus on tekemässä lähes mahdottomaksi sen, että lapset saisivat perheensä luokseen ja turvaan, kun pääsäännön pitäisi olla se, että Suomessa jo olevaa perhettä ei hajoteta ja Suomesta jo turvaa saaneen lapsen pitäisi voida saada perhe luokseen. Tämä olisi paitsi inhimillistä myös kotoutumista tukevaa, kuten on moneen kertaan todettu.

Arvoisa rouva puhemies! Niin sanottuihin vetovoimatekijöihin vedoten hallitus on kuitenkin heikentämässä tietoisesti lapsen etua. Hallituksen omassa esityksessä todetaan, että

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

toimeentulokriteerin ulottaminen lapsiin tekee perheenyhdistämisestä näissä tapauksissa käytännössä mahdotonta. Tätä ei voi pitää moraalisesti perusteltavana, inhimillisenä politiikkana.

Arvoisa rouva puhemies! Oikeus perheeseen ei saa olla vain varakkaan oikeus. Oikeus perheeseen on ihmisoikeus, kuten edellinen puhuja hyvin totesi. Näillä perustein kannatan edustaja Karin hylkäysesitystä.

22.10 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Olen syvästi huolissani siitä yhteiskunnallisesta kehityksestä, mikä Suomessa on maahanmuuttajien ja pakolaisten oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä tapahtumassa. Meillä on hallituksessa puolue, jonka kansanedustajat täällä viime viikollakin keskustelussa avoimesti iloitsivat, jopa unelmoivat, siitä, että ihmisoikeuksien rajoittaminen ja pakolaisten oikeuksien rajoittaminen on tavoiteltava poliittinen päämäärä. Sitten meillä on hallituksessa kaksi muuta puoluetta, jotka ovat mukana toteuttamassa tätä politiikkaa mutta eivät halua siitä ihan hirveän paljon puhua tai osoittaa kantavansa siitä vastuuta. Edustaja Zyskiewicz kyllä paikalla on, mutta hänenkin perusteensa ovat yhtä lailla sellaisia, että ei voi sanoa, että ihmisarvon puolustaminen ja lasten oikeuksien puolustaminen olisivat siinä ajattelussa ytimessä.

Olen huolissani siitä, että vaikka koko suomalainen kansalaisyhteiskunta — pakolaisasioita tuntevat järjestöt, kansalaisjärjestöt, hyvinvointiasioita ja lasten oikeuksia käsittelevät järjestöt ja muut toimijat — on vedonnut hallitukseen, että se vetäisi tämän lakiesityksen pois, myös uskontokunnat kaikki yhdessä ovat vedonneet hallitukseen, että se vetäisi tämän esityksen pois, niin näin ei ole tehty. Minä ymmärrän sen, että perussuomalainen puolue tavoittelee tällaista yhteiskuntaa, jossa ihmisten oikeuksia rajoitetaan, mutta sitä minä ihmettelen, miksi sisäministeri Petteri Orpo haluaa jäädä historiaan ministerinä, jonka sisäministeritoimikauden aikana Suomi valmisteli lakiesityksen, joka on nuivempikin kuin perussuomalaisten Halla-ahon Nuiva manifesti.

Tässä perheenyhdistämisen rajoitukset ulotetaan koskemaan Suomesta myös turvapaikan saaneita ja alaikäisiä lapsia tavalla, joka tekee käytännössä perheenyhdistämisen mahdottomaksi, niin kuin nämä asiantuntijat ovat tässä arvioineet. Minkälainen on maan hallitus, joka antaa sellaisen viestin ihmisille, että ne, jotka ovat Suomesta turvaa jo saaneet, joista on todettu, että heillä on hätä, eivät voi saada perhettään tai lapsiaan Suomeen? Se on vakavan, vakavan itsetutkiskelun paikka, että meillä on hallitus, joka tällaisen esityksen nyt vie eduskunnassa läpi, osa sitä aktiivisesti puolustaen ja tavoitellen ja osa vähän hiljaa häpeillen. Mutta jos hävettää, kannattaa vetää lakiesitys pois. Siksi minä vetoan vielä siihen, että hallituspuolueet ja erityisesti ministeri Orpo harkitsisivat vielä, että huomenna hallituspuolueet voisivat äänestyksessä tämän lakiesityksen torjua ja että lakiesitys hylätään. Näin ollen itse kannatan myös edustaja Karin tekemää hylkäysehdotusta.

Haluan myös sanoa yhden konkreettisen asian, joka viime viikon keskustelujen jälkeen ilmeni. Kysymys oli Ranskan ja Ison-Britannian Unicefin teettämästä selvityksestä, joka koskee niitä lapsia — 60:tä lasta oli tutkittu — jotka ovat Ranskassa olevissa leireissä ja joiden perheistä useimmat ovat jo Isossa-Britanniassa, ja sitä, miten näitä yksin olevia lapsia kohdellaan näillä leireillä. Suosittelen jokaista kansanedustajaa tutustumaan tämän selvityksen tuloksiin. Se ei ole tietystikään täysin verrannollinen Suomen tilanteeseen, mutta vastaavan tyyppisiä tilanteita on myös Turkissa ja muualla Lähi-idässä olevissa pakolaisleireissä raportoitu, ja nämä havainnot olivat todella kovia. Yksin olevat lapset — joiden perhe siis odottaa, että he voisivat perheenyhdistämisen kautta tai muuta kautta saada lap-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

sensa luokseen ja että he ovat jo Länsi-Euroopassa, sivistysvaltioiksi itseään kutsuvissa maissa — joutuvat seksuaalisen hyväksikäytön, kiristyksen, väkivallan ja kaikenlaisen muun manipuloinnin uhreiksi näillä leireillä, ja heillä on vanhemmat, jotka odottavat heidän saamistaan luokseen. Ajatelkaa, miltä näistä vanhemmista tuntuu, kun he tietävät, että heidän lapsensa odottavat, että he voivat päästä heidän luokseen, ja he ovat siellä leireillä. Meillä on varmasti Suomessakin vanhempia, ja itse olen tavannut useita, jotka ovat huolissaan heidän lastensa ja puolisojensa tilanteesta omissa kotimaissaan, mutta myös useissa tapauksissa huolissaan perheistään, jotka ovat jo kotimaasta pakoon lähteneet mutta odottavat siellä lähialueen leireillä, niin kuin esimerkiksi Turkissa, Jordaniassa tai Libanonissa.

Jos Suomi haluaisi osoittaa vastuuta tästä tilanteesta ja tunnistaa sen, että me emme halua, että lapset ja naiset yhä kasvavassa määrin tulevat vaarallisia reittejä yli Välimeren, nyt yhä enemmän tämän EU—Turkki-sopimuksen myötä, joka on sekin täysin epäinhimillinen, sen myötä yhä enemmän vielä vaarallisempaa reittiä Libyan kautta pyrkivät Eurooppaan, niin silloinhan meidän pitäisi juuri mahdollistaa laillisia reittejä tulla Eurooppaan niille, joilla täällä jo omaisia on, jotta perheet voivat olla yhdessä. Meidän pitäisi vahvistaa kehitysyhteistyötä, rauhanrakentamista ja laillisia reittejä tulla Eurooppaan, jotta se huoli, joka ajaa ihmisiä, se hätä ja vaino, joka ajaa ihmisiä hakeutumaan sitten näitä vaikeita reittejä, jopa salakuljettajien armoilla, kohti Eurooppaa, voisi tyrehtyä.

Jos hallitus nyt sulkee näitä laillisia reittejä, niin silloin se antaa vain sitä viestiä, että me emme halua auttaa ihmisiä, edes niitä, joita me olemme jo tänne vastaanottaneet, ja se antaa sen viestin, että me toivomme, että muutkaan eivät täältä tulisi apua hakemaan. Sellainen maa Suomi ei ole mielestäni ollut. Se ei ole se ihmiskuva, mikä meillä on lähimmäisistä, että me käänämme selkämme, kun ihminen on avun tarpeessa. Meidän yhteiskuntamme on rakennettu sen varaan, sen rawlsilaisen oikeudenmukaisuusperiaatteen varaan, että yhteiskunnan pitäisi olla sellainen, että se on oikeudenmukainen kaikille niin, että riippumatta siitä, mikä sinun oma asemasi yhteiskunnassa on tai että sinä et tiedä omaa asemaasi yhteiskunnassa, me miettisimme, että rakentaisimme yhteiskunnan sellaiseksi, että meillä kaikilla olisi siinä hyvä olla, ennen kuin me tiedämme oman paikkamme siinä.

Tämän ajattelun juuri siitä, että kaikille luodaan mahdollisuuksia pärjätä ja kaikkia tuetaan, pitäisi olla pohjoismaisen hyvinvointivaltion perusperiaate. Valitettavasti nyt yhä useampi maa Euroopassa on lähtenyt heikentämään eniten hädänalaisten ihmisten oikeuksia eli heidän, jotka hakevat perheineen turvaa Euroopasta, ja se on häpeällistä. Minusta on erityisen häpeällistä, että Suomen hallitus tässä asiassa on menossa aivan etujoukoissa kohti heikompaan ihmisoikeuksien suojaa ja heikompiä oikeuksia lapsille tavalla, joka ei ole missään nimessä kunniallista kenellekään tässä maassa. Minun on vaikea ymmärtää, miksi hallitus ei ole valinnut sitä tietä, että se etsii Euroopassa ja EU:ssa yhteisiä solidarisia ratkaisuja, vaan niiden puuttuessa se on itse lähtenyt sille tielle, jossa oikeuksia mahdollisimman nopeasti kavennetaan. Se on väärä suunta, ja sillä ei luoda rauhaa ja turvaa myöskään suomalaisille, koska meidänkin oma sijaintimme tässä maailmassa on osoittanut, että suomalaistenkin etu on se, että tässä maailmassa pienistä pidetään huolta: pienistä ihmisistä, pienistä kansoista ja lapsista.

22.19 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niinistö puhui äsken tuossa koskettavasti, ja jäin miettimään, että milläs tässä laittaa paremmaksi, mutta riittää varmasti, kun vain puhutaan asioista niin kuin ne tuntuvat olevan meillä ja siitä, mitenkä me ajatelimme näistä asioista.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Kun itse ajattelen tätä tilannetta, mikä meillä on nyt menossa tämän pakolaiskriisin osalta Euroopassa, niin sehän on meillä sillä tavalla, että tämä on toisen maailmansodan jälkeen kaikkein pahin kriisi pakolaisten osalta, mitä tässä on tapahtunut. Nyt tämä ehdotettu lakiuudistus on minusta kyseenalainen reaktio. Kun tällaisista humanitääristä kriiseistä kohtaan yritetään antaa apua, niin sitä vastoin toimitaan koko ajan, että humanitääristä apua pyritäisiin antamaan ollenkaan. Se toimii myös vastoin meidän kansainvälisiä periaatteita, mitä me olemme sopineet tässä vuosien varrella ja mitenkä olemme pyrkineet hoitamaan ihmisten hätää ja apua.

Jos miettii tätä EU:n perheen yhdistämisdirektiiviä, niin siinä lausutaan, että pakolaisten perheiden yhdistämisessä olisi säädettävä tavanomaista suotuisammista edellytyksistä heidän haavoittuvan asemansa vuoksi. Kyllä he ovat haavoittuvassa asemassa, he ovat lähteneet pakoon sitä julmaa tilannetta, mikä heillä on siellä lähtömaassaan ollut. Nyt tämä hallituksen esitys esimerkiksi tuloarajojen osalta ei vastaa yhtään tätä perheen yhdistämisdirektiiviä. Tämä tuloaraja on huomattavasti korkeampi kuin monella kantasuomalaisella perheellä on työssä ansaitunakin tulona ollut. Ja sitten pitää muistaa se, että kun näitä päätöksiä mietitään ja tätä hallituksen päätöstä, niin yksi tärkeimpiä asioita kotouttamisessa on myös se, että perheet ovat läsnä, saadaan perhe kokoon ja pystytään yhdessä lähtemään tekemään sitä työtä oman hyvinvoinnin eteen ja parantamaan sitä yhteistä asemaa. Kun me hyväksymme ne ihmiset tänne, niin heidän kotoutuvat ja ovat osa meidän yhteiskuntaamme. Ja kun itse mietin tätä lakia vielä, niin kyllä se vaikuttaa siltä, että täällä kaikin tavoin pyritään estämään tätä kotouttamisen onnistumista sekä estämään lapselta se oman perheen saanti, löytäminen ja yhdessä eläminen.

Arvoisa puheenjohtaja! Kannatan edustaja Karin tekemää esitystä. — Kiitos.

22.22 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies ja kaikki paikalla olijat! Kun palataan hallituksen esityksen tavoitteisiin, niin hallitus on tuonut esille, niin kuin kaikki olemme varmaan moneen kertaan nämä lukeneet, että haluamme hallita maahanmuuttoa, vähentää maahanmuuton kustannuksia ja edistää suojelua sekä edistää sitä, että perheenkokoaja kykenisi vastaamaan perheen toimeentulosta.

Täällä on käytetty puheenvuoroja, kuten julkisuudessaakin monesti ihmiset kysyvät, miksi toimeentuloedellytyksiä nyt kiristetään. Silloin on syntynyt monille semmoinen mielikuva, että olemme muuttaneet jotenkin näitä toimeentulorajan edellytyksiä. On nyt ihan hyvä alkuun sanoa, että ne ovat kuitenkin säilyneet vanhoina, niitä ei ole nostettu ja ne on sidottu sitten toimeentuloedellytyksiin ja siellä on harkintaa. Perustuslakivaliokunta korosti, että lapsen etua ja perheen etua tulee asiassa huomioida. Siellä on tiettyjä kuluja, kuten lapsilisä, jotka huomioidaan siinä tulonmuodostuksessa, niin että se ei ole pelkkää ansiotuloa. Sitten kun puhutaan näistä ja tuodaan näitä asioita esille, niin puhutaan ihan tarkkaan niistä juuri sen takia, että ihmisille ei synny vääriä käsityksiä.

Edustaja Niinistö totesi, että täällä on joku puolue — ilmeisesti perussuomalaiset — joka unelmoi ihmisten oikeuksien rajoittamisesta, ja tämä hallituksen esitys on pahempi kuin Halla-ahon Nuiva manifesti. En tiedä, mitä tarkoittit tällä. Perussuomalaiset ovat keskustelleet maahanmuutosta pitkään, tuoneet esille niitä asioita, mitä ongelmia siitä on tullut kotoutumisen kannalta, kuluja. En minä tiedä, unelmoimmeko me yhtään mistään sen enempää. Me tuomme asioita pöydälle ja keskusteluun. On aina niin helppo tietyllä lailla olla se hyvä ja avoin silloin, kun on tiukka taloudellinen tilanne. On paljon ikävämpi seistä

täällä puolustamassa silloin näitä hallituksen esityksiä ja tuoda myös sitä suomalaisten näkökulmaa.

Täällä on myös ihmisiä, jotka ajattelevat niin, että me olemme joutuneet tinkimään monista asioista, on leikattu, on kiristetty, meidän talous on tiukka, miksi meidän pitäisi silloin olla kaikessa niin avomielisiä. Meidän täytyy myös ymmärtää sitä, että kaikki kansalaiset eivät ajattele näin. Kuitenkin muistuttaisin, että perussuomalaisia on äänestänyt yli 500 000 ihmistä. He kokevat loukkaavana sen, että he ovat meidän kanssamme samanmiehisiä. Minä en ole nähnyt tässä salissa yhtäkään ihmistä, joka täällä olisi liputtanut ihmisten oikeuksien rajoitusten puolesta. (Ville Niinistö: Viime torstaina!) — No, minä en ole ollut täällä paikalla, ja minä en koskaan ole sillä lailla käyttäytynyt. Ja miten kukakin tilanteen tulkitsee, se täytyy muistaa.

Tämä on vakava paikka Euroopalle. Meillä on täällä satojatuhansia, miljooniakin ihmisiä liikkeellä. Varmasti on näin, täällä joku edustaja puhui siitä, muistaakseni Niinistö, että lapsilla on siellä paha olla ja on aikuisillakin. Olen katsonut itsekin niitä dokumentteja. Tämä on ihan katastrofaalinen tilanne, mikä nyt on päällä, ja sitten on vielä se, että meillä on odotettavissa vielä ympäristöpakolaisuus ilmastonmuutoksen vuoksi.

Minun henkilökohtainen mielipiteeni on se, että ei tämä ratkea sillä, että me lähdemme siirtämään puoli maailmaa toiselle puolelle maapalloa, vaan kyllä meidän täytyisi myös lähteä ratkomaan niitä ongelmia siellä. Missään tapauksessa ei ole hyväksyttävää millään tavoin pahoinpidellä, raiskata, kohdella ihmisiä ihmisarvoa alentavasti. Se on ehdottomasti kaikkien mielestä tuomittavaa. En usko yhdenkään perussuomalaisen ajattelevan, että tässä on jotenkin niin kuin juhlimisen arvoinen asia. Minusta ihan oikeasti se tuntuu henkilökohtaisesti ihan pahalta istua tuolla. Varsinkin kun istumme, edustaja Niinistö, perustuslakivaliokunnassa, niin en ole koskaan puhunut kenestäkään ihmisestä epäkunnioittavasti ainakaan omasta mielestäni.

Sitten haluaisin muistuttaa vielä siitä, että Euroopassa on maita, jotka ovat nyt kiristäneet tätä maahanmuuttopolitiikkaa ja yhdenmukaistaneet sitä. Ajatuksena on ollut myös se, että nämä maahanmuuton edellytykset olisivat suurin piirtein samanlaiset. Saksassa esimerkiksi on paljon tiukempaa. Siellä vaaditaan lisäksi kotoutumista ja asuntoa, jota meillä ei nyt vaadita. Meillä on se kolmen kuukauden aika, kun pakolainen voi hakea sitä perheen yhdistämistä. Hallintovaliokuntahan oli sitä selvittänyt, että jos johtuu viranomaisesta se syy, että sitä hakemusta ei ole voinut sinne jättää tai käsitellä, niin sen voi jättää myöhemmin.

Tuossa kun katsoin uutisia, niin Ruotsi on juuri hyväksynyt erittäin tiukan perheen yhdistämistä koskevan lainsäädännön, eli siellä on pääsääntönä se, että aina tulee määräaikainen oleskelulupa eikä lyhyihin oleskelulupiin saa lainkaan perheen yhdistämistä ja pidemminkin osalta saa vain, jos pystyy elättämään. En nyt halua sanoa, että tämä on jotenkin hieno asia, että meillä on maailmassa näin suuri hätätilanne, mutta me olemme erittäin suurten kysymysten edessä.

Me käytimme tuossa muutaman tunnin keskustellessamme Suomen taloudesta, että mistä voidaan leikata, lapsilisistä ja kaikesta. Valitettavasti me voimme ottaa vain sen määrän ihmisiä kuin me pystymme järkevästi ottamaan ottaen huomion meidän oman tilanteen, oman turvallisuustilanteen, oman taloustilanteen ja sen, mitä me pystymme kotouttamaan ihmisiä. Mutta toivon, että puhutaan näistä jatkossakin, ja se on hyvä asia, että puhutaan ja saadaan olla eri mieltä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Sitten vielä haluaisin lasten osalta sanoa sen, että itse ainakaan en halunnut — ja niin kuin perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan myöskin, emme halunneet — poistaa kokonaan yksin tulevilta lapsilta sitä toimeentuloedellytystä sen vuoksi, ettei lapsia käytettäisi hyväksi, että heidät lähetetään yksin tuonne maailmalle ja sitten he voivat toimia perheenkokoajina. Tällainen maailman katastrofi, kun ihmisillä on hätä, ei ole kenellekään ilonaihe. Toivon, että tällaisia puheenvuoroja ei enää tule, kukaan ei siitä iloitse.

22.29 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Meri piti puheenvuoronsa. En ollut siitä samaa mieltä, mutta se oli kunnioittavaan sävyyn esitetty, ja hän voisi perehtyä edustaja Elon, edustaja Eerolan ja edustaja Mäkelän viime viikon torstain keskustelussa käyttämiin puheenvuoroihin, joihin itse viittasin siinä, että he selkeästi olivat hyvin iloisia tästä kehityksestä, mitä tällä lakiesityksellä tehdään tavalla, jota omassa puheenvuorossani kuvailin.

Toiseksi pitää korostaa sitä, että kaikki muut kysymykset, mitä edustaja Meri toi esille siitä, miten ylipäätään voidaan varmistaa suurten ihmisjoukkojen joutuessa lähtemään kotiseuduiltaan inhimillinen kohtelu eri tavoin ja varmistaa, että ihmiset voivat pysyä lähellä kotiseutujaan, ovat ihan eri kysymyksiä kuin se, onko heillä, jotka ovat jo Suomessa, oikeus ja mahdollisuus saada tänne rakkaimpiaan: viemmekö me ihmisiltä, jotka tulevat jäämään tänne ja joiden me haluamme kotoutuvan ja työllistyvän, oikeuden — käytännössä teemme sen lähes mahdottomaksi — että he voivat saada lapsensa ja puolisonsa tänne? Se on erityisen julmaa, ja se on myös taloudellisesti haitallista.

22.30 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että edustaja Niinistö vastasi edustaja Merelle. Olisi todella ollut erittäin hyvä, että olisitte ollut täällä viime viikolla, koska en tiedä, kehtaanko edes kertoa siitä kenellekään, joka ei kuullut niitä puheenvuoroja, jotka täällä esitettiin ja jotka nimenomaan olivat ilkkuvia ja iloisia siitä, että voidaan estää ihmisten oikeuksia toteutumasta. Ja ei ollut väliä, puhuttiinko lapsista vai haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä.

Perustuslakivaliokuntahan on nimenomaan sanonut lausunnossaan, että on erittäin kyseenalainen lähtökohta lainsäädännölle, että pyritään tekemään Suomi vähemmän houkuttelevaksi turvapaikanhakijoille. Ja voi ehkä kysyä, kun tänään on keskusteltu turvallisuuspolitiikasta ja on keskusteltu talouspolitiikasta, miten voi olla Suomen edun mukaista tehdä Suomi vähemmän houkuttelevan tuntuiseksi kenestäkään — maaksi, jossa lasten oikeuksista ei välitetä, lapsia ei haluta suojella, perheiden yhteen saattamista ei haluta turvata, vieraiden ihmisten hädästä ei haluta välittää.

Olen vuosikausia taistellut edustaja Zyskowiezin kanssa näistä turvapaikka-asioista, joissa me olemme olleet aina eri puolilla, mutta uutta on tämä, kun kuitenkin silloin sekä kokoomuksessa että keskustassa on kuitenkin ollut aika selviä voimia, jotka ovat kuitenkin myöskin puolustaneet ihmisarvoista turvapaikkapolitiikkaa. Tällä hetkellä tuntuu siltä, että sellaisia ihmisiä ei ole, ainakaan heitä ei täällä näy hallituspuolueissa, mikä on tietenkin tosi surullista. Keskustelin Elisabeth Rehnin kanssa, joka puhui siitä minun kanssani, että ennen tämä olisi ollut selvä omantunnon kysymys jokaiselle, joka äänestää huomenna, heikennetäänkö nyt sitten lasten oikeuksia vai ei. (Puhemies koputtaa) Toivon, että se voisi olla sitä kaikille. Jokainen kuitenkin joutuu kantamaan tästä vastuuta.

22.32 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Perheenyhdistämisen ehdot ovat jo nyt aika kireät, ja perheenyhdistäminen on hankalaa, ja näiden ehtojen kiristäminen entisestään on sydämetöntä ja julmaa politiikkaa. Itsekin olin tuossa keskustelussa viime viikolla, kun sitä tässä salissa käytiin, ja valitettavasti se keskustelu ei ollut kauhean inhimillistä, aika ajoin ei edes kauhean asiallista, vaan tuli hyvin surullinen kuva siitä tilanteesta, johon perinteisesti ihmisoikeuksia kunnioittava ja niillä ylpeillyt maa, Suomi, on ajautunut tällä hallituskaudella.

Erityisen surullinen ja pahoillani olen siitä, että tässä salissa ei viime viikon keskustelussa ollut, mutta ei myöskään nyt ole, kokoomuksen edustajia juurikaan, edustaja Zyskowiecia lukuun ottamatta, ei keskustan edustajia, sillä tiedän, että näiden puolueiden sisällä varmasti on kansanedustajaihmissä, jotka näkevät, että nämä käsittelyssä olevat esitykset ovat hyvin ongelmallisia lasten näkökulmasta, perheiden näkökulmasta, ihmisoikeuksien näkökulmasta ja kaikista heikoimmassa asemassa maailmassa olevien ihmisten näkökulmasta. Sen takia toivoisin, että nämä edustajat, jotka sitten salissa äänestävät näistä surullisista esityksistä, olisivat täällä salissa, kuuntelisivat tätä keskustelua, osallistuisivat siihen ja perustelisivat sen, minkä takia he ovat tämän hallituksen esityksen takana, joka on julma, joka on epäinhimillinen, joka on todella surullinen kuva nyky-Suomen tilanteesta, siitä, mihin me olemme ajautuneet.

Itse kannatan edustaja Karin tekemää hylkäysesitystä ja todella toivon, että ihmisyyden (Puhemies koputtaa) voittaa tässä salissa, kun tästä äänestetään: emme anna näiden kamalien esitysten mennä läpi, ajattelempa lapsia, pidämme ihmisoikeuksista vastakin kiinni.

22.34 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Kun täällä aikaisemmin keskustelin ja olin eri mieltä vihreiden kanssa talouspolitiikasta, olin ja olen sitä mieltä, että he bluffaavat väittäessään, että heillä on vaihtoehdot hallituksen säästöille. Tämän asian osalta olen sitä mieltä, että vihreät eivät bluffaa. He ovat aidosti sillä kannalla ja vilpittömästi sillä linjalla, mitä näissä maahanmuuttoasioissa ovat aikaisemmin olleet ja nytkin ovat. Sen sijaan olen sitä mieltä, että he sulkevat silmänsä tietyiltä epämu-kavilta tosiasioilta, jotka liittyvät akuuttiin pakolaiskriisiin Euroopassa, ja toisaalta olen sitä mieltä, että näissä konkreettisissa lakiesityksissä, kuten tässä, he tarkastelevat asiaa niiden turvapaikanhakijoiden kannalta, jotka ovat jo Suomessa, mutta eivät halua ottaa huomioon tässä yhteydessä tehtävien ratkaisujen laajempia vaikutuksia Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määriin.

Haluan tässä puheenvuorossa ja osin myös vastauksena esitettyihin kysymyksiin ja näkemyksiin todeta muutaman perusasian.

Minkä vuoksi tällaista perheenyhdistämistä vaikeuttavaa lakia ollaan nyt säätämässä? Euroopassa yleisesti ja Pohjoismaissa kaikissa maissa — tai sanotaan täsmällisesti, että lähes kaikissa maissa — ollaan kiristämässä perheenyhdistämisen ehtoja. Tämän toiminnan tavoitteena ja tarkoituksena on pyrkiä vaikuttamaan siihen, minkälaiset määrät turvapaikanhakijoita Euroopassa vallitsevassa pakolaiskriisissä kuhunkin maahan hakeutuu. Jos Suomi ei toimisi samoin kuin muut Euroopan maat ja samoin kuin muut Pohjoismaat, vaan esimerkiksi meidän perheenyhdistämissääntömme olisivat selvästi suotuisampia kuin muiden Pohjoismaiden ja muiden Euroopan maiden, niin on aivan selvää minun mielestäni — ja tämä ei ole mikään kielteinen ihmiskäsitys — että silloin Suomeen hakeutuu turvapaikanhakijoita enemmän kuin mitä me pystymme kohtuullisesti arvioiden onnistuneesti ko-touttamaan. Meillä on Euroopassa viime vuonna ollut toista miljoonaa turvapaikanhaki-

jaa, tänä vuonna on jo satojatuhansia. Tulevista määristä emme tiedä, ennen kuin tämä akuutti kriisi saadaan toivottavasti hallintaan.

Täällä on kannettu paljon huolta siitä, että jos perheenyhdistäminen ei ole mahdollista, se vaikeuttaa kotoutumista. Tämä on totta. Mutta eikö yhtä totta ole se, että kaikki pyrkimykset kotoutumisen onnistumiseksi valuvat hiekkaan, jos ne määrät, joita suomalainen yhteiskunta yrittää kotouttaa, ylittävät selvästi sen määrän kuin missä meillä on minkäänlaiset realistiset edellytykset onnistua? Viime vuonna Suomeen tuli yli 32 000 turvapaikanhakijaa. Me selviämme käsitykseni mukaan tästä yhdestä piikistä. Meillä on suuria vaikeuksia: lisäbudjetissa satoja miljoonia lisää, kunta- ja paikoista huutava pula, tulkeista pula, puhuttelijoista pula, Helsingin hallinto-oikeus tukkeutumassa, korkein hallinto-oikeus tukkeutumassa ja niin edelleen. Mutta me selviämme tästä. Mutta mikäli turvapaikanhakijoiden määrä tänä vuonna, ensi vuonna, seuraavana vuonna, johtuen siitä, että meillä on suotuisimmat perheenyhdistämismahdollisuudet kuin muissa maissa, nousee uudelleen kymmeniintuhansiin, meillä ei ole mitään realistisia edellytyksiä onnistua kotouttamisessa. Tämän viime vuoden tulijamääränkin, tai niiden määrä, jotka saavat jäädä Suomeen, haasteet ovat kotoutumisen osalta vasta edessä, ja ne haasteet ovat suuria, kuten kaikki tiedämme. Jos joka vuosi puhuttaisiin lähivuosina tällaisista määristä, me emme onnistu — emme tämän turvapaikkaprosessin hallitsemisessa, emme kotouttamisessa kaikkine niine seurauksineen, joista täällä kerrotaan, kun puhutaan perheenyhdistämisen vaikeutumisesta, syrjäytymisestä, radikalisoitumisesta, yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä, ulkopuolisuuden tunteesta kaikkine seurauksineen, mitä siitä seuraa. Sen vuoksi tämä laki säädetään.

Kun edustaja Biaudet sanoi ensimmäisessä käsittelyssä, että ei vetovoimatekijöillä ole merkitystä, kun siitä ei ole mitään akateemisia tutkimuksia, niin edustaja Biaudet on tässä asiassa täysin väärässä. Vetovoimatekijöillä on huomattava merkitys. (Eva Biaudet: Ei tutkimusten mukaan!) Minkä takia tuhannet irakilaiset viime syksynä tulivat halki Balkanin, halki Itävallan, halki Saksan, halki Tanskan, halki Ruotsin Suomeen, tänne Euroopan perälle, hakemaan juuri täältä turvapaikkaa? Mikseivät he hakeneet muualta, Virosta esimerkiksi? (Ville Niinistö: Ruotsista!) — Ruotsista, Tanskasta, Saksasta, Itävaltasta? Nämä kymmenentuhannet eivät hakeneet Ruotsista, he tulivat tänne. — Minun mielestäni on aivan selvää, ja tässä on tuhansia todistajia, että vetovoimatekijöillä on merkitystä. Sen lisäksi jokainen meistä on voinut lukea mediasta ihan näiden asianomaisten omia lausuntoja siitä, että he hakeutuivat Suomeen, koska heillä on se käsitys, että Suomesta saa oleskeluluvan helpommin ja tänne saa perheensä helpommin.

Jos ei vetovoimatekijöillä ole merkitystä, niin minkä takia Ruotsin hallitus on tänään valtiopäivillä äänestänyt läpi sellaisen perheenyhdistämisuudistuksen, joka on tiukempi kuin Suomen? Minkä takia Ruotsin vihreät, edustaja Niinistö, joka tunnette heidät hyvin, ovat esittäneet tällaista teidän kuvailunne mukaan julmaa, epäinhimillistä, outoa ihmiskäsitystä edustavaa esitystä Ruotsin valtiopäivillä? (Ville Niinistö: Hyvä kysymys!) Minkä takia Ruotsin demarit, edustaja Räsänen, edustaja Marin, ovat ehdottaneet tällaista Ruotsin valtiopäivillä, jos ei vetovoimatekijöillä ole merkitystä ja jos nämä perheenyhdistämisasiat eivät ole vetovoimatekijöitä? Minkä takia? Edustaja Kari, luuletteko, että teidän puoluesisärensä ja -veljensä Ruotsissa ovat ilkeyttään, pahaa pahuuttaan — vihreät Ruotsissa, missä on lukemattomia maahanmuuttajataustaisia ihmisiä mukana puolueessa — lähteneet kiristämään perheenyhdistämisen ehtoja? Vai onko kyse siitä, että he kokevat välttämättömäksi vaikuttaa näihin vetovoimatekijöihin, joista tämä perheenyhdistämisasiä on yksi?

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Luen, mitä Ruotsin valtiopäivillä sanoi eräs edustaja tämänpäiväisessä keskustelussa Helsingin Sanomien mukaan: "Ruotsista yhdessä Kreikan, Romanian, Kyproksen ja Maltan ohella tulee yksi niistä maista, joka antaa heikoimman suojan pakeneville perheille. Se, että estämme hyvin vaikeassa tilanteessa olevia perheitä elämästä yhdessä, on yksinkertaisesti epäinhimillistä." Kuulostaako tutulta, Suomen vihreät? Tätä ei sanonut Ruotsin valtiopäivillä vihreät, jotka esittävät perheenyhdistämisen tiukentamista, eikä edustaja Reinfeldt, vaan tämän sanoi porvarioppositioon, keskustapuolueeseen kuuluva edustaja Johanna Jönsson valtiopäiväkeskustelussa. (Eva Biaudet: Hyvin sanottu!)

Eli miksi vihreät Ruotsissa tekevät tällaisia ehdotuksia? Antakaa sille hyvä selitys, jos ei ole kyse vetovoimatekijöistä, jos ei ole kyse siitä, että perheenyhdistämisen ehdot ovat yksi vetovoimatekijä. Ruotsin vihreät esittää tiukempia perheenyhdistämisuudistuksia kuin Suomen hallitus. Kun saat toissijaisen suojelun perusteella oleskeluluvan Ruotsissa, sinulla ei käytännössä ole lainkaan mahdollisuutta saada perhettäsi perässä. (Ville Niinistö: Ei tässäkään!) — Ei millään tuloilla, edustaja Niinistö. Ei millään tuloilla. — Näin toimii vihreät Ruotsissa, missä on vihreät ja demarit vastuussa. Mutta Suomessa, missä ei ole vastuussa, voi sulkea silmänsä tosiasioilta ja väittää niitä olemattomiksi.

Toinen kysymys on lapset. Miksi vaikeutetaan lasten mahdollisuuksia saada omat vanhempansa luokseen Suomeen? Kaikki olemme sitä mieltä, eikö totta, että jokainen lapsi haluaa elää vanhempiensa kanssa, jos mahdollista, ja olemme sitä mieltä, että lähtökohtaisesti vanhemmat haluavat elää lastensa kanssa.

Miksi me tiukennamme tätä puolta? Siksi, että Suomen järjestelmä ei olisi kannustava ja houkuttava sille, että Suomeen halki Afrikan, halki Lähi-idän, halki Euroopan lähetettäisiin alaikäisiä lapsia hengenvaarallisille matkoille ihmissalakuljettajien armoille määränään Suomi. Ja edustaja Kari sanoi ensimmäisessä käsittelyssä, että ei tänne lähetetä lapsia. Edustaja Kari, yksinkertaisesti olette väärässä. Viime vuonna Suomeen tuli yli 3 000 yksin saapuvaa alaikäistä lasta: Afganistanista lähes 2 000, Irakista yli 600, Somaliasta yli 250. Luuletteko, edustaja Kari, todella, että nämä sadat lapset ovat paenneet vanhempiensa ja sukujensa luota ja etsiytyneet oma-aloitteisesti ja omasta tahdostaan, omaehtoisesta tahdostaan, tänne Euroopan ja maailman toiseen ääreen? Uskotteko todella sitä? Vai eikö tosiaasia, jota te ette halua myöntää, ole se, että siellä vaikeuksissa olevat perheet ja vaarojen keskellä elävät perheet ja erittäin tukalissa oloissa elävät perheet — sitä ei pidä kenenkään kiistää — ovat yhdessä perheen piirissä tai suvun piirissä päättäneet tämän lapsen matkasta (Eva Biaudet: Jotkut ovat, jotkut eivät!) ja myös yhdessä keränneet varat ja rahoittaneet tämän lapsen matkan? Olen kysynyt tätä asiaa myös niin sanotulta kokemusasiantuntijalta, yhdeltä henkilöltä, joka on itse tullut pakolaisena Afganistanista Suomeen, ja saanut häneltä, joka tänä päivänä toimii tulkkina ja tapaa näitä ihmisiä päivittäin, hyvin selvän arvion siitä, että ajatus siitä, että nämä lapset karkaavat perheiltään ja sitten hakeutuvat Suomeen, on täysin väärä. Nämä lapset lähetetään, edustaja Kari. Toisin kuin te sanotte, nämä lapset lähetetään tänne. (Emma Karin välihuuto — Ville Niinistö: Toistuvia väärinymmärryksiä!) Tämä on fakta.

Kysymys on nyt siitä, haluammeko Suomen järjestelmän olevan sellainen, joka kannustaa rikkomaan perheet, joka kannustaa erottamaan lapset vanhemmistaan ja vanhemmat lapsistaan, joka kannustaa lähettämään heidät tänne Suomeen. Tästä on kyse. Minun mielestäni Suomen järjestelmän ei pidä olla tällainen, ja teidänkään, jotka puolustatte perheiden oikeutta elää yhdessä, ei pitäisi tukea sellaisia järjestelmiä, jotka kannustavat perheitä

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

tällaiseen menettelyyn. Viime vuonna puhuttiin siis yli 3 000:sta yksin Suomeen saapuneesta alaikäisestä lapsesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tämä tilanne Euroopassahan johtuu tästä pakolaiskriisistä. Uskon, että me kaikki olemme yhtä mieltä siitä, tai toivon, että olemme yhtä mieltä siitä, että yhteisin eurooppalaisin ratkaisuin — joita, edustaja Niinistö, Suomen hallitus ajaa, toisin kuin annoitte ymmärtää — saataisiin tämä tilanne hallintaan ja ottaisimme niitä kaikkein suurimmissa vaikeuksissa olevia ihmisiä suoraan pakolaisleireiltä Euroopan maihin, myös Suomeen, jolloin suomalaisten kiintiöpakolaisten määrä nousisi tietysti huomattavasti suuremmaksi kuin mitä se nyt vuosittain on. Kun on puhuttu siitä, että Ruotsin laki on sentään määräaikainen — se on ollut täällä eräiden Ruotsin lakia jollain tavoin ymmärtävien argumentti — niin haluan sanoa, että mikäli suunta Euroopassa kääntyy ja tällaiset kiristykset loppuvat ja mennään toiseen suuntaan, silloin on mielestäni sekä mahdollista että perusteltua, että myös Suomessa näitä asioita arvioidaan uudelleen. Ja toivon, että pakolaiskriisi saadaan sillä tavoin hallintaan, että tämä uudelleenarviointi voidaan tehdä jo seuraavalla vaalikaudella.

22.49 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon edustaja Zyskoviczille suoraan, että pidän häpeällisenä tämäntyyppistä lainsäädäntöä, oli maa mikä tahansa ja olivat vastuussa olevat puolueet mitä tahansa. Sama arvomaailma pätee Suomessa ja Ruotsissa, ja Ruotsin vihreät ovat kyllä tästä käytännössä heikosta hallituspolitiikasta ja kyvyttömyydestä ajaa omat tavoitteensa läpi hallituksessa saaneet maksaa kovan hinnan: puolueen toinen puheenjohtaja erosi, ja puolueen kannatus on laskenut. Ruotsin vihreiden kannattajat eivät halua tällaista politiikkaa, minä en olisi siihen suostunut — he olivat heikkoja hallituksessa, kun lähtivät edes tähän määräaikaiseen lakiin mukaan. Ja olen todella iloinen, että sielläkin löytyy kansanedustajia, niin kuin keskustapuolueen kansanedustaja, jotka puolustivat ihmisarvoa siellä käsittelyssä. Mutta Suomen tilanne on vielä paljon helpompi kuin Ruotsin siinä mielessä, että Ruotsi on vastaanottanut moninkertaisen määrän turvapaikanhakijoita lyhyessä ajassa verrattuna siihen, mikä meillä on, ja meillä tämä tilanne ei ole sellainen, että Suomen hallituksen pitäisi itse lähteä aktiivisesti heikentämään ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia rajoittamalla (Puhemies koputtaa) perheenyhdistämistä ennen kuin me saamme EU:ssa solidaariset käytännöt kuntoon, jolloin tälle tielle ei tarvitsisi lähteä ollenkaan.

22.50 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskoviczille voi todeta, että on ihan totta, että muissakin Pohjoismaissa lainsäädäntöä on tiukennettu, ja tältä osin totta kai ymmärtää sen, että Suomessakin varmaan joitakin vaateita tämän tiukentamisen suhteen on.

Mutta sitten pitää myös muistaa ne realiteetit. Otetaan nyt esimerkiksi vaikka tämä Ruotsi. Siellä tämä toimeentulovaatimus on kohtuullisempi kuin Suomessa, Suomessa vaadimme kovempaa toimeentuloa näiltä ihmisiltä kuin Ruotsissa. Ja senpä takia on aika kummallista, että nyt kun vetoatte Ruotsiin, niin kun viime viikolla tässä salissa esitimme, että tämä toimeentulovaatimus tehtäisiin Ruotsin mallin mukaisesti, niin se ei tässä suhteessa kelvannut. Tiukennukset kyllä kelpaavat mutta näköjään lievennykset eivät. Ja sitten myös tämä mittakaava: kun mietitään tätä, että Ruotsi on kantanut kyllä taakkansa, 200 000 ihmistä viime vuonna — 200 000 — ja meillä 30 000, niin eikö ole kuitenkin oi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

kein sanoa, että kyllä Ruotsi tässä oman taakkansa on monin verroin kantanut verrattuna Suomeen?

22.51 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lainatakseni edustaja Zyskowiezin bluffijuttua: En tiedä, onko teidän näkemyksenne bluffia vai onko kokoomuksen näkemys bluffia. Olette aina ajaneet turvapaikkamääräysten kiristämistä, aivan riippumatta siitä, onko meillä ollut 1 500 vai 2 000 turvapaikanhakijaa. Tämä on aivan bluffia, että kysymys liittyisi mitenkään tähän uuteen tilanteeseen. En ole koskaan ollut keskustelussa, jossa olisitte puolustaneet turvapaikkasääntöjä, sellaisia liberaalimpia sääntöjä tai lastensuojelusääntöjä. Teidän näkemyksenne eivät ole yhdenmukaisia minkään kansainvälisen asiantuntijajärjestön kanssa, ja ehkä teillä on kokemusasiantuntijoita, mutta yleensä on ehkä hyvä myöskin tutustua vähän laajemmin niiden järjestöjen ja kansainvälisten järjestöjen työhön, jotka ovat nimenomaan käsitelleet siirtolaisuutta, turvapaikanhakijoita, pakolaisuutta, ihmiskauppaa. Kaikki ovat sitä mieltä, (Puhemies koputtaa) että tällaiset kiristykset yleensä tekevät vaarallisemmaksi kaikki reitit (Puhemies koputtaa) lapsille ja naisille, avuttomassa asemassa oleville. Ei... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

22.52 **Ben Zyskowiez kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen, kun vihreät kuulemma Ruotsissa ovat vastustaneet hallituksessa näitä kiristyksiä mutta jääneet alakynteen, niin ilmeisesti Ruotsissa sitten toinen hallituspuolue eli SDP on ainoana aidosti näiden Ruotsin kiristysten takana. En sano, etteikö Ruotsi olisi ollut hyvin suopea pakolaispolitiikassaan, mutta pitää muistaa, että viime vuonna Suomeen saapui neljänneksi eniten turvapaikanhakijoita Euroopassa suhteessa väkilukuun.

Mitä sitten tulee näihin tulorajoihin, edustaja Räsänen, voi olla, että meillä on, tai ainakin minulla on, vähän hatarat tiedot Ruotsin lainsäädännöstä, mutta mitä äskenkin luin Helsingin Sanomista, niin Ruotsissa toissijaisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneen turvapaikanhakijan kohdalla mitkään tulot, siis mitkään tulot, eivät riitä siihen, että saisi perheensä yhdistettyä — se on 13 kuukautta, eikä siinä perhettä yhdistetä.

Edustaja Biaudet, teille sanon, että en kyllä tiedä kenenkään tutkijan väittäneen, että nämä sadat tai tuhannet lapset karkaavat kotoa (Puhemies koputtaa) päästäkseen Eurooppaan. Kyllä perhe heidät lähettää. (Eva Biaudet'n välihuuto)

22.53 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varmaan selvää, että jokainen maa tekee lainsäädäntöä ensisijaisesti omasta lähtökohdastaan, ja en lähde täällä neuvomaan sosialidemokraatteja Ruotsissa, miten heidän pitää omaa lainsäädäntöään kehittää, mutta näihin muutamaan kohtaan nyt edelleen puutun.

On totta, niin kuin edustaja Zyskowiez totesi, että toissijaisen suojelun saaneiden osalta tämä tulorajavaatimus Ruotsissa on se, että siellä mitkään tulot eivät riitä, mutta sitten kun tullaan näihin pakolaisstatuksen saaneiden tulorajoihin, niin siinä Suomessa vaadimme kovempia tulorajoja kuin Ruotsissa. (Ben Zyskowiez: Ei ole tulorajoja ollenkaan!) — Onhan, kolmen kuukauden jälkeen. Jos et kolmen kuukauden jälkeen saa perhettä yhdistettyä, niin tulorajat astuvat voimaan, ja silloin ne ovat kovemmat kuin Ruotsissa. — Viime viikolla, kun esitettiin, että eikö näitä voitaisi kohtuullistaa, kun ajattelen kuitenkin niin, että edustaja Zyskowiezkin haluaa täällä nimenomaan kaikista heikoimpia tässä auttaa, niin se kyllä auttaisi kaikista heikoimpia, jos me kohtuullistaisimme näitä tulorajoja tai pi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

dentäisimme tämän kolmen kuukauden määräaika. Ja muuten Ruotsista täytyy myös muistaa se, että siellä esimerkiksi (Puhemies koputtaa) heidän lähetystöverkkonsa on pikkuisen suuremmin resursoitu kuin meillä Suomessa.

22.55 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä edustaja Zyskowiezin puheenvuoro, jonka hän tuosta pöntöstä äsken käytti, kertoo selvästi jotain hänen omista näkemyksistään ja arvoistansa liittyen tähän käsittelyssä olevaan kysymykseen. Hän myös tässä puheenvuorossaan äsken viittasi siihen, että hänellä voi olla heikot tiedot Ruotsin tilanteesta. Toivon, että teillä ei kuitenkaan ole niin heikot tiedot tästä itse asiasta ja että ette niihin pohjaa näitä näkemyksiänne, mitä äsken tuolla esititte. Muun muassa Pakolaisneuvonta on koostanut tällaisen aika hyvän "10 väitettä ja faktaa turvapaikanhakijoista ja pakolaisista" -koosteen nimenomaan tähän perheenyhdistämiskysymykseen liittyen, ja täällä on muun muassa kohta näistä niin kutsutuista ankkurilapsista, jotka itsekin tuossa puheenvuorossanne nostitte esiin. Toivon, että perehdytte siihen huolella, se löytyy muun muassa Pakolaisneuvonnan sivuilta. Jos pikaisesti sieltä luette, niin saatte näihin väitteisiin ehkä sitten oikeaakin tietoa taustaksi.

22.56 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec toistuvasti sotkee asioita ja vääristelee toisten argumentteja. Siksi tämä keskustelu on ohi-puhumista. Ne, jotka täällä salissa sanovat, että tänne ei lähetetä lapsia, puhuvat tästä ilmiöstä, mitä moni teistä salin toiselta puolelta on suoraan kutsunut ankkurilapsiksi, ja tutkijat ja asiantuntijat sanovat, että sellaista ilmiötä ei ole, että lapsi lähetettäisiin tänne tarkoituksena jotenkin väärinkäyttää järjestelmää. (Ben Zyskowiezin välihuuto) On totta, että varmasti monissa perheissä autetaan vaikka sitä 16-vuotiasta poikaa, jota odottaa pakkovärväys armeijaan tai puolisolitilaisiin joukkoihin tai jonka Isis uhkaa tappaa, jos hän ei suostu tulemaan heidän joukkoihinsa. Kyllä heitä autetaan lähtemään siitä maasta pois, kukaan ei ole kiistänyt sitä, mutta heillä on oikeus hakea turvaa, heillä on perusteet saada turvapaikka, he ovat vainottuja. Ja sellaista ilmiötä, jossa järjestelmää hyväksikäytettäisiin niin, että lähetettäisiin lapsia tänne vain sen takia, että he ovat lapsia, vaikka heillä ei ole oikeata hätää, ei tutkijoiden mukaan ole. Näin ollen tässä puhutaan koko ajan kahdesta eri asiasta.

22.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman hämmentynyt siitä, että silloin kun tämä hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma ja turvapaikkaohjelma syksyllä tai joskus marraskuussa julkaistiin, niin SDP:n puheenjohtaja Antti Rinne vuolaasti kehui näitä meidän toimenpiteitämme. En tiedä sitten, eikö hän ymmärtänyt, mitä perheenyhdistämisellä tullaan tarkoittamaan, vai eikö hän tiennyt sitä, että toimeentuloedellytyksethän ovat nyt jo samat. Tässä ei olla euromääriä muuttamassa.

Sitten olisin vielä muutaman sanan sanonut tuosta lasten lähettämisestä. Me emme perustuslakivaliokunnan lausunnossa siihen nyt vahvasti ottaneet kantaa, mutta me hyväksyimme kuitenkin yksimielisesti tämän hallituksen esityksen näkemyksen siitä, että tämä voi altistaa lapsia hyväksikäytettäväksi. Ja korjatkaa, edustaja Niinistö, jos muistan väärin, että Maahanmuuttoviraston kuulemisessa tuli esille, että tällaisia viitteitä on. Muistaisin näin, nyt en ehtinyt tässä kahlata niitä lausuntoja, mutta tämä ei ole ihan tuulesta temmattu väite.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

22.58 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Marinille totean, että luulen, että tunnen nämä asiat aika hyvin. Niin kuin edustaja BiauDET kertoi, olemme vuosikymmeniä näistä olleet eri mieltä. (Eva BiauDET: Taistelleet! — Välihuutoja)

Edustaja Ville Niinistö, en puhunut turvapaikkajärjestelmän väärinkäytöstä, vaan puuhin niistä faktoista, että perheet ja suvut lähettävät lapsiaan Eurooppaan, ja motiiveina voi olla, ja monissa tapauksissa varmaan onkin, se, mitä kerroitte, että siellä on värväysriskejä ja muita, mutta motiivina on myös se, että ajatellaan perheen pääsevän perässä. Motiivina on myös jopa se, että Eurooppaan päässyt ja siellä toivottavasti kotoutunut pystyy taloudellisesti tukemaan sinne vaikeisiin olosuhteisiin jäävää perhettä. Jos epäilette tässä sanomaani, niin olen valmis järjestämään, edustaja Ville Niinistö, edustaja Marin ja muut halukkaat, esimerkiksi tapaamisen sellaisen afganistanilaisen, pakolaisena Suomeen tulleen naisen kanssa, joka toimii tänä päivänä tulkkina ja voi kertoa (Puhemies koputtaa) näistä kokemuksista, mitkä hänellä on juuri tänä päivänä olevasta tilanteesta.

22.59 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Meri tuossa viittasi siihen, mitä sosialidemokraatit tästä aiheesta ovat aikaisemmin sanoneet tai eivät ole sanoneet, niin kun nyt mietitään vaikka sitä, että hallitus on ilmoittanut, että se ottaa käyttöön niitä keinoja, joita perheenyhdistämisdirektiivi antaa myöden, niin ei esimerkiksi näissä direktiivin sanomissa keinoissa, kun puhutaan tästä turvatusta toimeentulosta, säädellä sitä, miten Suomi määrittää turvatun toimeentulon. Suomi määrittää sen turvatun toimeentulon aivan niin kuin itse haluaa kansallisessa lainsäädännössä, ja senpä takia esitimme, että tätä esitystä, jonka te olette tehneet, voitaisiin kohtuullistaa sillä, että noudattaisimme samaa periaatetta tässä turvatun toimeentulon määrittämisessä kuin Ruotsi noudattaa. Tällä tavalla tekisimme sitä yhteistä pohjoismaista politiikkaa, jota tässä salissa (Puhemies koputtaa) on muuten pitkään peräänkuulutettu ja jota myös te olette peräänkuuluttaneet. Nyt edelleen herää kysymys, minkä ihmeen takia teille ei käy se, että ottaisimme tässä turvatussa toimeentulossa mallia Ruotsista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Niinistö, Meri ja Zyskowicz, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan.

23.01 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, on varmasti niin, että perheissä on hätä siitä, mitä heidän alaikäisille lapsilleen käy heidän kotimaassaan olosuhteissa, joissa on vainoa, sotaa, sekasortoa, nälänhätää, erilaisia ääriliikkeitä, jotka uhkaavat heidän lastensa tulevaisuutta. Siinä, että näistä oloista perheet lähettävät tai auttavat lastaan lähtemään sieltä pois tai perhe hajoaa sodan jaloissa ja lapset ajautuvat erilleen omasta perheestään, ei ole mitään sellaista, missä pitäisi epäillä heidän motiiviaan niin, että täällä sivistysvaltiossa lainsäädännöllä pitäisi pyrkiä estämään tällaisten ihmisten oikeus hakea turvaa tästä maasta ylipäätään. Nyt tässä on kysymys kuitenkin pohjimmiltaan ihmiskuvasta. Kun te, edustaja Zyskowicz, yritätte kieltää, että tässä ei olisi kysymys ihmiskuvasta, niin te haluatte vähän samaa kuin mitä te ajatte myös sosiaaliturvassa, että sen takia te koette, että kun on joitain väärinkäyttöilmiöitä, niin tavallisten ihmisten ihmisoikeuksia kavennetaan, ja se on aivan väärä suunta. (Puhemies koputtaa) Oikeusvaltion pääsäännön pitää olla se, että varmistetaan ihmisten oikeudet ja sitten arvioidaan aina erityistapaukset erikseen.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

23.02 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsäselä nyt vielä kuitenkin kommentoisin sitä, että minä puhuin siitä, mitä edustaja Rinne, teidän puheenjohtajanne, sanoi viime syksynä, ja te sanoitte sitten, että juu, että hyväksyimme sen ajatuksen, että perheen yhdistämisdirektiivi otettaisiin käyttöön, jos ymmärsin oikein. Siis meidän emme ota sitä edes täysimääräisesti käyttöön. Siellähän on asuntoedellytys ja varallisuusedellytyksiä, ja nyt te puhutte siitä, mitä viime viikon torstaina on keskusteltu. Minä puhuin siitä, mitä teidän puheenjohtajanne on viime marraskuussa puhunut. En minä puhunut mitään siitä, mitä te olette viime torstaina pyytäneet lain peruuttamisesta. Olisi hyvä kuunnella huolellisesti, mistä puhutaan, niin sitten ei tarvitsisi tuoda sellaisia asioita siihen keskusteluun — meillä on ilta muutenkin pitkä — jotka eivät siihen liity.

23.03 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ville Niinistöle totean vain sen, että kun kannetaan huolta perheistä, lasten oikeudesta elää vanhempiensa kanssa, vanhempien oikeudesta pitää lapset luonaan ja saada lapset luokseen, niin kyllä luulisin, että meidän yhteinen huolestamme on se, että Suomen lainsäädäntö ei olisi sellainen, että se on omiaan kannustamaan sellaiseen menettelyyn, jossa alaikäiset lapset erotetaan perheestään, jossa alaikäiset lapset lähetetään ihmismalakuljettajien matkaan hengenvaaralliselle matkalle toiselle puolelle maailmaa. Tästä tässä tältä osin on kysä. Toistan sen, että ellette halua minua uskoa, niin voidaan järjestää vaikka Pikkuparlamentin kuppilaan tapaaminen henkilön kanssa, joka ainakin näiden afganistanilaisten alaikäisten — joita Suomeen on tullut siis parisentuhatta viime vuonna — tilanteen hyvin tuntee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja siirrymme puhujalistaan. Totean, että täällä nyt vastauspuheenvuoroja pyytäneet ovat seuraavana varsinaisten puheenvuorojen listalla ja nyt mennään eteenpäin tällä tavalla. — Edustaja Aalto, olkaa hyvä.

23.04 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Eilen vietettiin maailman pakolaispäivää. Maailman pakolaisongelmaan on kuitenkin kiinnitettävä huomiota vuoden jokaisena päivänä. Voisi kuvitella, että sodan kauhut kokeneessa Suomessa, joka varautui kymmenistä satoihin miljooniin pakolaisiin Neuvostoliiton hajotessa, olisi erityisen hyvää ymmärrystä maailman pakolaistilanteeseen, mutta ei, maamme hallitus on tehnyt kantansa selväksi. Sen sijaan, että se tekisi kaikkensa maailman heikoimpien auttamiseksi, se leikkaa ensinnäkin kehitysyhteistyöstä ennätyksellisen paljon ja tekee perheen yhdistämisestä käytännössä mahdotonta.

Oikeusvaltiossa nimeltä Suomi oikeus perheeseen mitataan joidenkin osalta rahassa. Jos olet saanut myönteisen turvapaikkapäätöksen, sinun täytyy tienata enemmän kuin suomalainen keskimäärin tienaa, jotta voit yhdistää perheesi. Tähän yleensä vastataan, että onhan myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneella oikeus perheen yhdistämiseen kolmen kuukauden ajan ilman tulorajoja. Mutta koska perheen yhdistämishakemusta ei voi tehdä ensinnäkään Suomessa oleva henkilö eikä sitä voi tehdä myöskään sähköisesti, on usein ilman rahaa ja henkilöpapereita vailla olevan perheen käytännössä mahdotonta matkustaa lähimpään Suomen suurlähetystöön jättämään hakemus — etenkin, jos joutuu matkustamaan konfliktialueen läpi tai asuu siellä.

Toinen asia, johon tässä yhteydessä viitataan etenkin lasten suhteen, on ulkomaalaislain 39 §:ään jäävä mahdollisuus poiketa tulorajoista poikkeuksellisen painavasta syystä tai

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

lapsen edun niin vaatiessa. Hallituksen esityksessä poikkeamisesta annetut soveltamisesimerkit, lapsen vakava sairaus tai vamma, kuitenkin osoittavat, että kyse on erittäin poikkeuksellisesta menettelystä, jossa lapsen etu ei toteudu riittävällä tavalla.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tarkoituksena on pyrkiä mahdollisimman hyvään kotouttamiseen. Omilla ehdotuksillaan hallitus kuitenkin vie sen kaikkein tärkeimmän kotouttamista edistävän asian eli perheen. Jokainen meistä voi miettiä omalta kohdaltaan, miten hyvin arki sujuisi, jos joutuisimme olemaan joka hetki peloissamme oman perheemme puolesta ja miettimään, oliko edellinen yhteydenotto se viimeinen kerta, kun kuulee rakkaistaan. Näin on tapahtunut monien niiden ihmisten kohdalla, joita olen lukuisissa vastaanottokeskuksissa Suomessa kasvatusten silmistä silmiin kohdannut. Lisäksi laillisten turvapaikanhakureittien ja mahdollisuuksien tukkiminen johtaa siihen, että muut perheenjäsenet joko ajetaan ihmissalakuljettajien armoille tai pakotetaan jäämään sodan keskelle. Jokainen hukkunut turvapaikanhakija, jokainen konfliktissa kuollut siviili on myös meidän vastuullamme. Me voimme tehdä enemmän, meidän pitää tehdä enemmän, ja meidän pitää vaatia hallitustamme tekemään enemmän.

Arvoisa herra puhemies! Siksi kannatan edustaja Karin tekemää hylkäysesitystä.

23.08 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Viime viikolla ja tänä iltana tästä laista keskustelussa on varmasti jo sanottu kaikki ne asiat, miksi tämä laki on epäinhimillinen. Lakia ovat täällä vastustaneet oppositiopuolueiden edustajat, ja perussuomalaiset ovat puhuneet sen puolesta. Joidenkin heidän edustajiensa mukaan on perussuomalaisen ideologian mukaista estää maahantulijoita tulemasta tänne.

Kokoomus on täällä urheasti Ben Zyskowiezin suulla koettanut tätä lakia puolustaa. Muita täällä ei heidän puoleltaan olekaan käyttänyt puheenvuoroja kuin yksi edustaja viime viikolla. Keskustalaiset eivät ole käyttäneet yhtään puheenvuoroa. Tämä keskustelu on mielestäni ollut hyvin surullista kuultavaa ja osoittanut todella julmaa ja kylmää ihmiskuvaa hallitukselta.

Tänään, kun ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjoja tässä salissa Suomelle yhdessä vedettiin, puhuttiin siitä, miten entistä keskinäisriippuvaisemmassa maailmassa Suomi edistää kansainvälistä vakautta, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatteita ja tasa-arvoa. No, tämä maailmojen entistä suurempi keskinäisriippuvaisuus näkyy esimerkiksi tässä pakolaiskysymyksessä, ja sen takia olisi tärkeää, että Suomi kantaisi tässä oman vastuunsa. Sen lisäksi, että me emme vaikeuta tänne tulleiden ja täältä kansainvälistä suojaa saaneiden ihmisten oikeutta perheeseen, meidän pitää toki myös puuttua entistä voimakkaammin sinne lähtömaihin ja niihin syihin, miksi joudutaan lähtemään. Mutta valitettavasti näitäkään esityksiä hallitus ei ole tuonut.

23.10 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Eivät hallituspuolueiden edustajat voi paeta siitä mihinkään, että tämän esityksen tosiasiallinen käytännön vaikutus ja jopa monien edustajien julki lausuma tavoite on se, että Suomi ottaisi mahdollisimman vähän pakolaisia vastaan, heille olisi mahdollisimman hankalaa tulla tänne ja heille olisi mahdollisimman hankalaa saada turvaa perheilleen, jotta he eivät sitten tänne tulisi. Tämä on hallituspuolueiden tavoite. Ajatus on se, että maailman kriisit ja hätä poistuvat sillä, että kun ne ovat poissa silmistä, ne ovat poissa mielistä.

Suomi voi olla kylmä ja kova, laittaa rajat kiinni ja sen jälkeen ajatella, että asiat olisivat sitten täällä maassa paremmin. No, minä en usko, että sellainen valtio ja sellainen hallitus,

joka rajoittaa täältä turvaa hakevien ihmisoikeuksia, pitää myöskään suomalaisista köyhistä kiinni. Ja näyttö osoittaa, että tämä hallitus ei välitäkään suomalaisista köyhistä, koska se on myös leikannut hyvin kovalla kädellä pienituloisilta Suomessa — opiskelijoilta, eläkeläisiltä, sairailta — maksukorotuksia nostamalla. Ja ne puolueet — tässä ei ole nyt paikalla enää perussuomalaisten edustajia — jotka perustelevat sitä, että emme voi auttaa muualta tänne tulevia, sillä, että avun tarve Suomessakin on suuri: miksi he sitten leikkaavat ylipäättään hädänalaisilta ihmisiltä ja oikeudenmukaisuudesta tässä maassa? (Touko Aalto: Hyvä kysymys!) Juuri tämä politiikka on se, joka johtaa sille kaltevalle pinnalle, missä ihmisoikeuksia aletaan myydä sen nimissä, että "nyt on vähän vaikeeta", vaikka samaan aikaan — enkä tykkää yleensä tällaisesta vasemmistopopulismista, mutta kun se on totta — pörssi-yhtiöt tekevät hyviä tuloksia ja maksavat korkeita osinkoja. Tämä hallitus ajattelee, että heikompiosaisilta leikkaamalla Suomi nousee. Onhan päivänselvää, että se heikentää yhteiskunnan eheyttä. Ja se, että tällaisessa arvovalinnan paikassa Suomi sivistysvaltiona, oikeusvaltiona ja Pohjoismaana hylkää kaikkein hädänalaisimpien ihmisten oikeudet, on vain perin pohjin väärin. Ja, edustaja Zyskowicz, te ette pysty pakenemaan sitä yhtään mihinkään sillä, että te väittäisitte, että tässä on hyvä tarkoituksiperä.

Jos Suomen hallitus haluaisi tavoitella oikeudenmukaista järjestelmää Euroopassa, jolla vältettäisiin se, että ihmiset joutuvat salakuljettajien armoille ja tulevat tänne turvapaikanhakijoiksi vaikeiden reittien kautta, tai jos koetaan, että tämä tilanne ei ole hallinnassa, niin silloin Suomen pitäisi ajaa ihan toisenlaista politiikkaa EU-tasolla. Tämähän, että kansallisilla rajoituksilla rajoitetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeuksia ja kavenneetaan laillisia reittejä tulla Eurooppaan, ennen kuin on saatu mitään yhteistä eurooppalaista solidaarista järjestelmää kasaan, juuri vain ajaa ihmisiä yhä hädänalaisempaan asemaan ja yhä vaikeampiin reitteihin Välimeren yli. Viikoittain satoja ihmisiä kuolee nyt sen takia, että EU—Turkki-sopimus on vaikeuttanut niitten helpompien reittien käyttöä, jolloin ihmiset tulevat sieltä yhä epätoivoisemmissa olosuhteissa, ja nyt perheenyhdistämisen rajoitusten kautta monissa EU-maissa lailliset reitit entisestään kapenevat. Eli kyllä tässä hädänalaisia heitetään kumiveneisiin, ja me tiedämme, miten niille kumiveneille Välimerellä käy.

Arvoisa puhemies! Se, mitä pitäisi tehdä, olisi siis se, että jos nyt EU etenee siihen suuntaan, että ensisijaisesti se maa, johon ensimmäisenä EU-alueella tullaan, ottaisi turvapaikanhakijan käsittelyprosessiin — mikä on EU:n tavoite, sinänsä hyväksyttävä tavoite, ja silloin olisi selkeätä, että ihmisiä autetaan heti heidän tultuaan EU:n sisälle — niin silloin EU:n pitää varmistaa, että näillä mailla on resurssit ja kyky ottaa näitä ihmisiä vastaan, ja silloin pitää olla pysyvä, solidaarinen tapa jakaa kiintiöissä näitä ihmisiä kaikkiin EU-maihin. Suomi on myös EU-rajavaltio, joten meille olisi etua myös siitä, että olisi pysyvä solidaarinen järjestely, jossa pysyvillä kiintiöillä voitaisiin jakaa turvapaikanhakijoita kaikkiin EU-maihin. Mutta Suomen hallitus ei ole ajanut tällaista linjaa EU:ssa. On ajettu tällaista linjaa, että on tällaiset hätätilanteisiin perustuvat mahdolliset poikkeuskiintiöt, joilla ei rakenneta pysyvää järjestelmää ehkäisemään poikkeuksellisen hädän aiheuttamaa kaaostilannetta — siis se kaaos on silloin meidän maidemme sisällä, kun me emme pysty auttamaan kunnolla ihmisiä, jotka tulevat hädänalaisina meidän rajoillemme — vaan silloin kaaostilanteessa sitten taas ruvetaan miettimään, jaetaanko ihmisiä joillain kiintiöillä. Ja me tiedämme, kuinka heikosti EU kykenee niissä tilanteissa ihmisarvoa kunnioittaviin päätöksiin. Eli nyt pitäisi luoda EU:ssa semmoinen järjestelmä, jossa turvataan turvapaikanhakijan oikeudet: hänet otetaan vastaan siellä ensimmäisessä maassa kunnolla, ja on

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

pysyvä järjestely, jossa ihmisiä siirretään EU:n sisällä niin, että kaikki osallistuvat, kaikki maksavat ja kaikki pyrkivät kotouttamaan ihmiset mahdollisimman hyvin. Silloin myös tällaiset kysymykset, mistä edustaja Zyskowiec puhuu, eli vetovoimatekijät, poistuvat. Eivät ihmiset silloin hakeudu eri EU-maihin sen perusteella, missä on perheenyhdistämisenä löysempi tai tiukempi tulkinta. Kun tällaiseen tavoitteeseen päästään, niin silloin ylipäätään tällaisesta ajattelutavasta, että lähdetään rajoittamaan tässä maassa jo olevien ihmisten oikeuksia saada perheensä tänne, päästään eroon. Mutta ei tämä hallitus halua siitä tietä eroon tai kysy, miten voidaan päästä sellaiseen maailmaan, oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan, jossa ei tarvitse edes miettiä sitä, että eri EU-maissa heikennetään perheenyhdistämisen suojaa. Ei tämä hallitus tavoittele semmoista politiikkaa, vaan tämä hallitus on itse kiireessä, ensimmäisten joukossa, viemässä jopa turvapaikan saaneilta ihmisiltä, kaikkein hädänalaisimmilta ihmisiltä, oikeuden perheenyhdistämiseen.

Kun perustuslakivaliokunnassa käsitelimme tätä asiaa, niin me saimme kyllä kuulla, mitä ovat nämä poikkeusten poikkeusten poikkeukset, mitä meidän laeissa on. Sitten sanotaan, että voidaan miettiä poikkeuksia, mutta tosiasiasa silloin asia yhä enemmän tulee sen hakijan, hädänalaisen, vastuulle. Hänen pitää osata valittaa, hänen pitää tietää oikeutensa. Samanaikaisesti kavennetaan oikeusapua, joten tavallaan vastuu siitä, että ihmisiä, jotka ovat hädässä, autetaan, käännetäänkin sille hädänalaiselle ihmiselle, ja sitten hallitus sanoo, että voihan aina poiketa ja aina voi miettiä lasten etua. No, miten se lapsi voi varmistaa etunsa, jos tämä hallitus oli viemässä häneltä jopa oikeusavun turvapaikkapuhuttelussa? Onneksi perustuslakivaliokunta sentään sanoi, että lapsella pitää olla myös turvapaikkapuhuttelussa oikeusapu läsnä. (Ben Zyskowiec: Kuten hallituksen esityksessä!)

Arvoisa puhemies! Sisäministeri Orpo on sanonut eduskunnassa ja julkisuudessa, että voidaan miettiä, voiko tätä lakia parantaa lasten oikeuksien kannalta, voidaan miettiä sitä, pitäisikö näitä tulorajoja höllentää, voidaan miettiä sitä, pitäisikö alaikäisten lasten olla tämän lain piirissä. Hän puhuu mielellään lämpimiä ja pehmeitä ja humaaneja julkisuudessa, mutta yhtään mitään näistä linjauksista ei näy tämän lain käsittelyssä eduskunnassa. Tämä on julma, kova ja häpeällinen laki, ja sisäministeri Orpo ajaa tätä politiikkaa tässä maassa, ja minä ihmettelen, miksi hän ei ole ollut tässä salissa tällä viikolla eikä viime viikolla puolustamassa sitä, miksi hän haluaa jäädä historiaan sisäministerinä, joka ajaa käytännössä kaikkein hädänalaisimpien ihmisten, pakolaisten, perheenyhdistämisen mahdottomaksi oikeusvaltiossa ja sivistysvaltiossa nimeltä Suomi. Se on häpeällinen historia hänelle, se on häpeällinen historia kokoomukselle, koko tälle hallitukselle. Me tiedämme, että yksi puolue tätä tavoitteli, mutta miksi, edustaja Zyskowiec, kokoomus ja keskusta ovat menneet tähän mukaan, ja miksi te olette ainoa edustaja tässä salissa, joka tätä esitystä siltä puolelta salia puolustaa? Se kertoo siitä, että ei tästä pidetä, mutta silti tehdään, koska "jotkut halusivat, ja me nyt mentiin mukaan, koska me ei vaan niin kauheesti välitetä hädänalaisten ihmisten ihmisoikeuksista". Ja se on perin pohjin väärin.

23.18 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Yli puolet maailman pakolaisista on itse asiassa lapsia, ja tänä vuonna on Välimeren yli tullut yli 213 500 henkilöä Eurooppaan hakemaan turvapaikkaa. Kuolleita on tänä vuonna, jo tämän vuoden aikana, 2 859. Se on tuhat enemmän kuin viime vuonna tähän aikaan, tuhat enemmän kuin viime vuonna. Syy siihen, että enemmän naisia ja lapsia hukkuu tällä hetkellä, on se, että maat, kuten Suomi, viestittävät, että nyt nämä pakolaiset, jotka ovat tänne tulleet, eivät turvallisesti voi saada perheenyhdistämisen kautta perheitään. Miten kukaan kehtaa sanoa, että puolustaa lasten oikeuksia,

suojelee, että lapset eivät joudu pulaan, kun mieluummin katsotaan sitä, että Välimereen hukkuu lisää ihmisiä?

Suomi on luvannut sisäisten siirtojen kautta hakea Kreikasta kunnioitettavan määrän turvapaikanhakijoita. Kuitenkaan Suomi ei ole tehnyt mitään toteuttaakseen koko tämän kiintiön. Se on hakenut aivan joitakin satoja ihmisiä ja on tästä ylpeä. Minkä takia me jätämme nämä ihmiset sinne ala-arvoisiin, epäinhimillisiin leireihin Kreikkaan? Koska aiotte tehdä jotain, että täytämme meidän lupauksemme, jotka nyt jo hallitus on tehnyt?

23.19 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin nyt ihan vielä viimeistä kertaa tähän korokkeellekin tulla. Kun tässä salissa yleensä puhutaan näissä maahanmuuttoasioissa, että pitäisi auttaa tiettyssä kohtaa — yleensä näitä kiristyksiä meillä tai muualla perustellaan sillä, että pitäisi sitten auttaa ehkä siellä lähtömaissa tai reitin varrella vastaanotto-keskuksissa tai pakolaisleireillä tai sitten jossain muussa maassa ja ei välttämättä sitten täällä — niin on ehkä hyvä tarkastella tätä syvempää trendiä, mikä tässä nyt hallituksella on ollut.

Kaikki hallituspuolueet, perussuomalaiset mukaan lukien, ovat todenneet monta kertaa, että ei ole hyväksi se, että ihminen hakee turvaa meiltä täältä Pohjolasta, vaan pitäisi auttaa paikan päällä. No, sitten jos me tarkastelemme, mitkä ovat ne toimenpiteet, millä hallitus tätä politiikkaa tekee, niin käsittääkseni — hallituspuolueiden edustajat voivat korjata, jos olen väärässä — kuitenkin kehitystyöstä ollaan leikkaamassa merkittävästi resursseja, joilla ollaan juuri pyritty auttamaan paikan päällä. Jos ajatellaan koko tätä pakolaiskriisiä, niitä tekijöitä, mitkä siellä taustalla ovat, niin hyvin yksinkertaisesti tullaan siihen johtopäätökseen, että esimerkiksi se, että kansainvälisiltä järjestöiltä, esimerkiksi YK:n pakolaisjärjestöltä, vedettiin resursseja pois, jolloin pakolaisleireillä olosuhteet heikkenivät, ajoi ihmisiä liikkeelle. Eli tältä osin, kun hallituspuolueet sanovat, että pitää auttaa paikan päällä, silloin luulisi, että politiikka esimerkiksi kehitysyhteistyön osalta olisi hieman toisenlaista kuin hallituksella nyt on.

Toinen kommentti yleensä liittyy siihen, että näitä asioita pitää todella ratkaista Euroopan laajuisesti. No, tässä asiassa hallituksella on ehkä pikkuisen parempi rekordi, mutta silti täytyy kyllä muistuttaa, että se kysymys, mikä Eurooppaa on koko ajan hiertänyt, on se, jaetaanko se taakka tasaisesti, kantaako jokainen maa sen vastuun, joka sille kuuluu. Ja tässä oikeastaan virstanpylvääksi muodostui syksyllä se huippukokous, missä päätettiin näistä sisäisistä siirroista. Kuitenkin on hyvä muistuttaa tässäkin salissa, että silloin Suomen kanta oli äänestää tyhjää. Silloin, kun päätettiin siitä, jaetaanko tämä vastuu kaikkien Euroopan maiden kesken, jaetaanko se oikeudenmukaisesti, jaetaanko se kantokyvyn mukaan ja jaetaanko se niin, että se jokaista maata velvoittaa, Suomi äänesti tyhjää. Eli tältäkin osin se hallituksen puhe siitä, että Euroopassa pitäisi jotain tehdä, on ihan kyllä oikein, mutta se vaatii silloin niitä tekoja. Se vaatii silloin myös sitä, että samalla, kun me uudistamme niitä eurooppalaisia käytäntöjä, jotka liittyvät esimerkiksi maahanmuuton hallintaan, Suomi sitoutuu siihen, että Suomi muiden maiden mukana kantaa oman vastuunsa ja sitoutuu esimerkiksi näihin sisäisiin siirtoihin, jolloin me pystymme todella hoitamaan, niin kuin edustaja Niinistö täällä sanoi, että taakka jakautuu oikeudenmukaisemmin, ja jolloin se paine yhtä maata kohden ei kohdistu niin valtavaksi kuin se tällä hetkellä on.

No, sitten vielä siirrytään tähän kolmanteen: Kun sanotaan, että hädänalaisimpia nyt ainakin pitäisi auttaa ihan täällä koti-Suomessa, niin sitten täytyy katsoa, mitä hallitus tekee

tässäkin yhteydessä. Ja tässäkin yhteydessä hallitus toteaa, että hädänalaisia autetaan siten, että tiukennamme lainsäädäntöämme jatkuvasti.

Eli kaikilla näillä rintamilla heikennetään. Lähtömaissa me heikennämme pakolaisten asemaa sillä, että me leikkaamme kehitysyhteistyöstä. Euroopassa me heikennämme pakolaisten asemaa sillä, että me emme ole edelleenkään saaneet sitä eurooppalaista yhteistä ratkaisua, ja tässä yhteydessä se, että Suomen hallitus todella päätti äänestää tyhjää viime syksyn huippukokouksessa, ei aikakaan mairittele Suomen hallituksen politiikkaa. Ja sitten vielä kolmanneksi tämä, miten ihmisiä kohdellaan Suomessa — täällä me olemme koko ajan kiristämässä lainsäädäntöämme.

Ja nyt, kun edustaja Zyskiewicz siellä kirjoittaa muistiinpanoja ja on varmasti tänne pönttöön vielä nousemassa, haluan todeta hyvin selkeästi sen, että ymmärrän hyvin, että tietyiltä osin esimerkiksi Suomessa ulkomaalaislakia ollaan tiukennettu ja tullaan edelleen tiukentamaan. Hyväksyn sen, ei siinä mitään. Mutta joku järki ja inhimillisyys näissä kiristyksissä pitää pitää mukana. Kun nyt mietitään tätä kyseessä olevaa lakiesitystä esimerkiksi lasten osalta, niin jokainen osaa sen todeta, että lasten osalta tämä esitys on epäinhimillinen. Ja kun täällä viitataan siihen, lähetetäänkö lapset sitten aina hakemaan sitä turvaa, niin olivat meillä perheenyhdistämisen kriteerit mitkä tahansa, jos perheet päättävät lähtömaissa lähettää lapsensa, niin he tämän lähettävät — riippumatta siitä, mikä perheenyhdistämisen lainsäädäntö on — koska joka tapauksessa niihin maihin, missä perheenyhdistämisen lainsäädäntö on vielä tiukempaa kuin Suomessa, silti tulee alaikäisiä turvapaikanhakijoita. Eivät he ole minnekään kadonneet.

Turvapaikanhakijoita tulee joka tapauksessa riippumatta siitä, kuinka tiukka ulkomaalaislainsäädäntö jossain maassa on. Jos tämän perusteella vedettäisiin johtopäätöksiä, että mitä tiukempi lainsäädäntö, sitä vähemmän tulisi turvapaikanhakijoita, niin nyt voi mennä kysymään Saksasta, miten tämä on heillä toteutunut. Tai Itävallasta. Tai Italiasta. Kyllä turvapaikanhakijoita riittää. Kysymys on nyt enemmän siitä, haluammeko todella auttaa heitä, jotka Suomesta turvaa hakevat ja jotka käyvät läpi pitkän prosessin, jonka aikana todetaan, että he sitä turvaa todella tarvitsevat. Sen jälkeen, kun he ovat oleskeluluvan saaneet, heillä on laillinen peruste oleskella Suomessa, he tarvitsevat silloin kansainvälistä suojelua — haluammeko me tehdä heidän arkensa pikkuisen helpommaksi? Siitähän tässä on loppujen lopuksi kysymys. Ja kaikki ne huojennusesitykset tähän lainsäädäntöön, mistä viime torstaina tässä salissa keskusteltiin, olisivat juuri pikkuisen helpottaneet niitä ihmisiä, joille tätä kansainvälistä suojelua joka tapauksessa annetaan.

Sitten erilaisilla toimenpiteillä puututaan siihen, mihin edustaja Zyskiewiczkin on täällä viitannut, kuinka paljon turvapaikanhakijoita on potentiaalisesti edelleen tulossa. Ja tässä yhteydessä on ehkä syytä todeta, että on totta, että riippuen siitä, onko ihminen saanut kansainvälistä suojelua, onko hän saanut pakolaisstatuksen vai onko hän saanut toissijaista suojelua, varmasti on sillä merkitystä, mihin maihin esimerkiksi tietyistä kansallisuuksista turvaa haetaan. Ja kun me tiedämme, että nämä viestit kulkevat kyllä ihmisten välillä verkossa ja niihin liittyy myös paljon tällaisia disinformaatiota ja vääriä tietoja siitä, miten ehkä sitten tietyissä maissa käytänteet toimivat, niin on tärkeätä, että Suomi myös oikaisee sitä väärää informaatiota, mitä esimerkiksi Irakissa on levitetty. Ja näinhän esimerkiksi viime syksynä Suomi on tehnyt, ja hyvä niin, koska aina meidän täytyy kuitenkin huolehtia siitä, että ne käytänteet, mitkä meillä ovat Suomessa käytössä, myös tiedetään ympäri Eurooppaa.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Mutta tähän loppuun totean edelleen, että nyt toivoisin viimeistään tässä vaiheessa, kun on käynyt ilmi, että hallitus ei niinkään halua auttaa pakolaisia paikan päällä, lähtömaissa, se ei halua auttaa pakolaisia Euroopassa matkan varrella eikä se halua auttaa heitä Suomessa, että sitten kerrottaisiin se rehellisesti, että tämä nyt on tämän hallituksen linja ja sillä mennään. Ainoastaan sitä enää tässä vaiheessa pyydän.

23.29 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tässä laissa, lakiehdotuksessa, jota me nyt käsittelemme, on pohjimmiltaan kyse siitä, onko pakolaisella, turvapaikanhakijalla oikeutta perheeseen vai ei, onko näillä ihmisillä oikeutta lähimmäisiin, saada lähimmäisensä turvaan väkivallan, konfliktien, sodan keskeltä, teemmekö me sen valinnan, että edelleen ihmisoikeudet kuuluvat kaikille, myös pakolaisille, perhe kuuluu myös pakolaisille vai ei, koska käytännössä nämä kiristykset, joita nyt ollaan tekemässä perheenyhdistämisten osalta, tarkoittavat sitä, että on lähes mahdotonta saada perhettä enää mukaan tähän uuteen maahan, johon on saapunut, vaan perhe jää todennäköisesti vastaisuudessa yhdistämättä.

Olen aika surullisena seurannut paitsi sitä keskustelua, mitä tässä salissa on käyty — tässä toki hyviä puheenvuoroja ovat tänään käyttäneet useat edustajat, kiitos muun muassa edustaja Räsäselle, Niinistölle, Biaudet’lle, monille muille, jotka ovat hyviä puheenvuoroja käyttäneet — myös tätä kokonaiskeskustelua, jota yhteiskunnassa on viime aikoina käyty, esimerkiksi tämän yksittäistapauksen, irakilaisperheen, osalta, joka nousi julkisuuteen voimakkaasti. Siinä oli tilanne, jossa perhe oltiin hajottamassa sen takia, että katsottiin, että tulorajat eivät täyty. Kyllä siinä vaiheessa sisäministeri Orpo, presidentti Niinistö, monet hallituspuolueiden kansanedustajat, keskeiset toimijat olivat kauhuissaan, kuinka tällaista voi sattua. Nyt kuitenkin ollaan tuomassa tämä lakiesitys äänestykseen, joka käytännössä tulee tarkoittamaan sitä, että tämänkaltaiset tapaukset tulevat lisääntymään. Niistä tulee sääntö eikä suinkaan enää poikkeus, yksittäistapaus.

Vielä kerran ihmettelen sitä, missä ovat kokouksen, keskustan kansanedustajat, (Puhemies koputtaa) jotka täällä salissa ovat äänestämässä tämän hallituksen esityksen puolesta ja sitten julkisuudessa puhuvat aivan toisella suulla, aivan toisella äänellä. Uskon, että (Puhemies koputtaa) tämä nähdään ongelmaisena näiden puolueiden sisällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Marin, nyt on reilusti 2 minuuttia mennyt, ja pyydän siirtymään puhujapöytäntöön, mikäli haluatte jatkaa. Pidetään pelisäännöistä kiinni.

Mutta missä nämä edustajat tästä keskustelusta ovat?

23.31 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ville Niinistö on moittinut minua siitä, että ymmärrän tahallaan väärin täällä käytettyjä puheenvuoroja, mutta kun kuuntelin edustaja Ville Niinistön puheenvuoroa tästä Euroopan yhteisestä vastauksesta tähän pakolaiskriisiin, niin kyllä ymmärsin hänen tarkoittavan sitä, että niin kauan kuin tällaista yhteistä ratkaisua ei ole saatu aikaiseksi, Suomen ei pitäisi ryhtyä mihinkään omiin ratkaisuihin esimerkiksi perheenyhdistämisen kiristämiseksi. Tämähän tarkoittaisi sitä, että kun muut maat kuin Suomi kuitenkin toimivat näin eli kiristävät perheenyhdistämisen ehtoja ja muita turvapaikkapolitiikkaansa liittyviä ehtoja, niin Suomi jäisi selvästi houkuttelevammaksi turvapaikanhakijoiden kannalta kuin muut Pohjoismaat, jotka kaikki ovat tiukentaneet ehtojaan, tai muut Euroopan maat. No, jos näin on ja kun te kannatte huolta

kotoutumisen onnistumisesta näiden ihmisten kohdalla, niin ettekö te lainkaan kannu huolta siitä, että tällöin Suomen turvapaikanhakijoiden määrä nousee niin suureksi, että tämä sama huoli, jota te kannatte kotoutumisen onnistumisesta, jos perhettä ei voi yhdistää, olisi sovellettavissa tilanteeseen, jossa Suomeen tulee niin paljon turvaa hakevia ihmisiä, että meillä ei ole, siis meillä suomalaisena yhteiskuntana ei ole, mitään edellytyksiä onnistua näiden ihmisten kotouttamisessa? — Jatkan pöntöstä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle) (Eva Biaudet: Mutta kun muutetaan koko maa, niin kukaan ei halua tulla tänne! Eikö se ole niin kuin ihan hyvä?)

Niin — kun täällä on näitä välihuutoja — olenkin sitä mieltä, että Suomi on maailman paras maa, ja riittävästi houkuttavuutta on jo siinä, että Suomi on maailman paras maa. Sen päälle ei tarvita sitä, että kun kaikki muut maat tiukentavat perheenyhdistämisehtoja tai muuten turvapaikkapolitiikkaansa, niin Suomi jättäisi tekemättä samoin. Eli kysymys kuuluu: kun te hyvin kauniin sanoin ja inhimillisyyttä korostaen, edustaja Kari ja kumppanit, korostatte sitä, miten kotouttamisessa tarvitaan perhettä, jotta kotoutuminen voisi onnistua, ja miten kotoutumisen onnistuminen on keskiössä, niin sitten kun puhutaan siitä, että määrät Suomessa tulevat sellaisiksi, että suomalainen yhteiskunta ei pysty vastaamaan siihen haasteeseen, niin silloin teitä ei lainkaan huoleta se, (Eva Biaudet: Missä se raja on?) että kotoutumisen onnistumisedellytykset ovat valuneet hiekkaan. (Eva Biaudet: Koska se tapahtuu?) — Se tapahtuu, edustaja Biaudet, esimerkiksi silloin, jos sama, mikä tapahtui viime vuonna, yli 32 000 turvapaikanhakijaa, tapahtuisi nyt vuosi toisensa perään, ennen kuin tämä pakolaiskriisi asettuu. (Eva Biaudet’n välihuuto)

Eli tästä tässä laissa on kyse, edustajat Niinistö, Biaudet ja kumppanit, siitä, että kun muut maat tiukentavat turvapaikkapolitiikkaansa, Suomi ei voi olla tiukentamatta, ellemmme altista itseämme sellaiselle tilanteelle, että turvapaikanhakijoiden määrät Suomessa nousevat sellaisiksi, että meillä ei ole mitään todellisia edellytyksiä onnistua näiden ihmisten kotouttamisessa — kaikkine niine kielteisine seurauksineen, mitä siitä tulee näille ihmisille itselleen ja suomalaiselle yhteiskunnalle. Näistä kielteisistä seurauksista kotoutumisen epäonnistuessa te olette hyvin tietoisia, kun puhutaan siitä, että näiden perheiden puuttuminen vaikeuttaa näiden ihmisten kotoutumista. Silloin te olette huolissanne kotoutumisen epäonnistumisesta kaikkine seurauksineen, mutta kun puhutaan määristä ja siitä, että suomalainen yhteiskunta ei pysty kotouttamaan sellaisia määriä, mitä viime vuonna nähtiin, jos se jatkuisi vuosittain, niin silloin te ette ole huolissanne kotoutumisen epäonnistumisesta. (Eva Biaudet’n välihuuto)

Edustaja Ville Niinistö väitti, että hallituksen tavoitteena on se, että Suomeen tulee mahdollisimman vähän turvapaikanhakijoita. Tämä ei ole hallituksen tavoite. Hallituksen tavoite on se, että Suomeen tulevien turvapaikanhakijoiden määrä ja Suomen realistiset voimavarat kotouttamisen onnistumisessa jotenkin vastaisivat toisiaan — ei ole annettavissa, edustaja Biaudet, mitään yksittäisiä lukumääriä — eli jotenkin olisivat samalla kartalla.

Ymmärsin, edustaja Ville Niinistö, edelleen puheenvuoronne niin, että toisin kuin edustaja Biaudet’n mielestä — kuten hän täällä on sanonut — teidän mielestänne on näillä perheenyhdistämisasioiden vetovoimamerkitystä. Jos ymmärsin väärin, niin sitten ymmärsin väärin. Mutta kun kerroitte näitä, miten eri Euroopan maat tekevät omia ratkaisujaan, ja kerroitte, että jos olisi yhteinen politiikka, jossa olisi samat säännöt, niin silloin ei olisi näitä erilaisia perheenyhdistämispolitiikkoja (Ville Niinistön välihuuto) eikä olisi silloin tätä vetovoimatekijää. Mutta jos ette näe näissä asioissa mitään vetovoimatekijöitä, niin haluatte tämän tosiasian kieltää, koska minun mielestäni on päivänselvää — notorinen asia, etten

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

sanoisi, yleisesti tiedossa oleva asia — että turvapaikanhakijoiden määrät myös riippuvat asianomaisten maiden vetovoimatekijöistä, (Eva Biaudet’n välihuuto) joissa yhteiskunta itsessään on yksi tekijä, mutta myös turvapaikanhakijoiden asemaan liittyvät asiat ovat yksi tekijä.

Kun tämä esitys on niin häpeällinen ja niin julma ja niin epäinhimillinen (Eva Biaudet: Totta!) — ja sitten teiltä loppuvat sanat — niin kun nyt sitten vihreät esimerkiksi Ruotsissa tekevät tällaista häpeällistä, julmaa ja Suomeakin epäinhimillisempää politiikkaa, koska siellä vielä tiukemmin toissijaisen suojelun saaneiden turvapaikanhakijoiden perheen yhdistämistä vaikeutetaan, niin kai te, edustaja Ville Niinistö, puolueenne puheenjohtajana ette tyydy pelkästään puheisiin vaan tällaisen häpeällistä, julmaa ja epäinhimillistä politiikkaa toteuttavan veljespuolueen kanssa vähintään nyt jollain tavoin laitate puoluesuhteenne katkolle, jos ette ryhdy vieläkin voimakkaampiin toimenpiteisiin, (Ville Niinistön välihuuto) jotta tämä häpeällinen, julma ja epäinhimillinen politiikka, jota Ruotsin vihreät harjoittavat, ei millään tavoin olisi tahraamassa teidän kuitenkin näissä asioissa kirkasta mainettanne ja kilpeänne, jos näin sanoisin. Tämän sanottuani toistan: en epäile teidän vilpittömyyttänne ja johdonmukaisuuttanne näissä turvapaikka-asioissa — puhun siis Suomen vihreistä — en epäile. Epäilen kyllä, että te ette halua nähdä sellaisia tosiasioita, jotka puhuvat näitä teidän hyviä ja kauniita ajatuksianne vastaan.

Edustaja Räsäsellekkin pitää sanoa, että kyllä Ruotsin demarhallitus on sitten aivan mieltömyillä harhateillä, kun siellä kuvitellaan, että turvapaikkapolitiikkaa kiristämällä, perheen yhdistämistä kiristämällä, voitaisiin vaikuttaa Ruotsiin tulevien turvapaikanhakijoiden määrään. Miten he voivatkaan olla näin naurettavan lapsellisia, että jotain tällaista kuvittelevat, ajatelkaa, Ruotsin demarit? Siellä vihreät sentään kuulemma vastustavat tätä oman hallituksensa politiikkaa, mutta ilmeisesti demarit eivät vastusta ja kuvittelevat siellä — ajatelkaa — että vaikuttamalla esimerkiksi perheen yhdistämisen ehtoihin voitaisiin vaikuttaa Ruotsiin tulevien turvapaikanhakijoiden määrään. (Eva Biaudet’n välihuuto)

Edustaja Niinistö, aivan lopuksi pieni asia: Sanoitte, että ette pidä vasemmistopopulismista. Kyllä te pidätte, te olette suorastaan ihastunut siihen ja harjoitatte sitä menestyksellä jatkuvasti. (Eva Biaudet: Ottakaa esimerkkiä Reinfeldtistä, siinä on teillä veljespuolue!)

23.40 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz, jos teidän arvomaailmanne, tavoitteenne ja maailmankuvananne toteutuisi, aika moni hädänalainen pakolainen vuosikymmenten ja vuosisatojen saatteessa tässä maailmassa olisi jäänyt ilman turvaa. Minä olen todella iloinen, että 1930-luvulla ne maat, jotka ottivat vastaan silloin niitä, jotka olivat hädänalaisia, eivät ajatelleet niin, että on vetovoimatekijöitä. Lähes pääsääntöisesti aivan keskeisesti kriisit, sodat, vainot, nälänhädät ja erilaiset sisäisesti järkyttyneet olosuhteet luhistuvissa valtioissa ovat syyt, jotka saavat ihmisiä liikkeelle. Pakolaiset pakenevat hätää, ja heille annetaan turvaa sen takia, että se on inhimillisesti oikein.

Te puhutte vetovoimatekijöistä, niin kuin nämä ihmiset tulisivat turisteina tänne. Minusta se on epäinhimillinen maailmankuva, ja sellaisella maailmankuvalla, jos se toteutuisi politiikassa, maailman hädänalaisimmilla ei olisi mitään ovea, johon heidän koputtaessaan heidät päästettäisiin sisään.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

23.41 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Olen kuunnellut sekä viime viikolla että tänään edustaja Zyskowiezin puheita, ja minulle on nyt jäänyt muutamia kysymyksiä ja ihmetyksen aiheita. Olen yrittänyt ymmärtää, mutta en ole vielä siinä onnistunut.

Kun on ollut puhetta siitä, että tämä perheenyhdistämisen tiukentaminen vähentäisi tänne tulevia turvapaikanhakijoita ja tämä on tavoiteltava asia nyt hallituksen mielestä, niin jos me tällä lakiesityksellä emme kuitenkaan puutu siihen, mitkä ovat ne ehdot, milloin kansainvälistä suojelua saa, jos tänne on tullut jostain maasta vainoa kokenut ihminen, hyvin suurella todennäköisyydellä hänen perheensäkin sitä samaa tilannetta pakenee, niin onko se sitten parempi, että nämä lapset ja naiset lähetetään tänne vaarallisia reittejä pitkin, jos he sitten kuitenkin saivat sen turvapaikan tänne tullessaan? Tätä minä en nyt ole tässä ymmärtänyt, miksi me haluamme vaikeuttaa niitä reittejä, miksi me ehdoin tahdoin haluamme, (Puhemies koputtaa) että lapset ja naiset joutuvat vaarallisille reiteille.

23.42 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin varmaan aikaisemmin jo totesin, jokainen maa varmaan tekee omasta lähtökohdastaan sitä kansallista politiikkaa niin kuin haluaa tehdä ja osittain siihen kansalliseen politiikkaan sitten vaikuttavat ne päätökset, mitä muissa maissa on tehty, ja tämä varmaan pätee niin Ruotsiin kuin myös tässä tapauksessa Suomeen.

Mutta edelleen, kun tullaan niin kutsuttuihin vetovoimatekijöihin, olen sitä mieltä, että jos meillä Euroopassa noudatettaisiin niitä yhteisiä pelisääntöjä, joita me olemme itse yhteisesti sopineet, niin eihän tämmöistä tilannetta, että ihminen pystyisi Kreikasta Itävaltaan, Saksaan, Tanskaan, Ruotsiin ja sieltä vielä Suomeen matkustamaan turvallisten maiden läpi, tapahtuisi vaan hän hakisi turvaa siinä ensimmäisessä maassa, johon hän saapuu. Tähän toivon nyt, että hallitus keskittyy sen tarmonsä, että se pystyy Dublin-asetusta muuttamaan siten, että se todella tarkoittaa sitä, (Puhemies koputtaa) että rekisteröidytään siinä ensimmäisessä maassa ja sitten taakanjaon kautta hoidetaan se, että taakka ei ole liian suuri kenellekään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme puhujalistaan.

23.43 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Mikäli ymmärsin äsken oikein, niin edustaja Biaudet esitti huolensa siitä, että Suomi on hänen mukaansa toiminut riittämättömästi viime syksynä tehdyn vapaaehtoisen taakanjakomekanismin suhteen. No, nyt Italiasta ja Kreikasta uudelleenjaettaviksi päätetyistä 160 000 turvapaikanhakijasta oli kuitenkin toukokuun loppuun mennessä siirretty koko EU-alueella vain noin 2 000 henkilöä, joista kuitenkin lähes 300 henkilöä Suomeen eli lähes kuudesosa. (Eva Biaudet: Mutta ei edes puolet luvatuista!) Ja vaikka edustaja Biaudet tosiaan arvosteli Suomea siitä, ettemme ole vastaanottaneet riittävää määrää turvapaikanhakijoita, niin olemme Suomessa kuitenkin toteuttaneet viime syksynä solmittua sopimusta muihin EU-maihin verrattuna mielestäni hyvinkin pedantisti. Siten kritiikki vapaaehtoisen taakanjakosopimuksen noudattamatta jättämisestä tuleekin kohdistaa Suomen sijasta aivan muihin EU-maihin.

Arvoisa puhemies! Muiden EU-maiden toiminta tässä vapaaehtoisessa taakanjakomekanismissa ja sen tehdyn sopimuksen noudattamisessa ei missään nimessä myöskään lu-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

paa millään tavalla hyvää edustaja Räsänen mainitseman EU-komission suunnitteleman Dublin-sopimuksen uudistuksen kannalta. (Eva Biaudet: Niin että jätetään ne sinne vaan!)

23.45 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Joona Räsäselä sanon, että jos eurooppalainen systeemi, Geneven pakolaissopimus, Dublinin sopimus ja muut toimisivat, niin ei todellakaan tapahtuisi näin, että tulee tällainen määrä ihmisiä, jotka eivät hae turvapaikkaa siinä ensimmäisessä eivätkä toisessa eivätkä kolmannessa eivätkä neljännessä eivätkä viidennessä ja niin edelleen maassa, vaan päätyvät Pohjan perukoille Suomeen.

Mutta kun tämä systeemi tällä hetkellä ei toimi, (Eva Biaudet: Miljoona Kreikassa!) niin kyse on siitä, miten Suomen tässä tilanteessa tulisi toimia ja tulee toimia. Siitä on tässä keskustelussa nyt kyse. (Eva Biaudet: Miljoona Kreikassa!) Ja tämä liittyy myös siihen, mitä halusin vielä viimeisessä puheenvuorossani tämän asian osalta edustaja Ville Niinistölle vastata. En todellakaan pidä näitä ihmisiä turisteina, toisin kuin epäilitte, mutta ei tämä maailma ole toisaalta niin kaunis kuin mitä haluatte antaa ymmärtää. Järjestelmät on tehty vainottuja ihmisiä varten, ja ei sekään tilanne, jota äsken kuvasin ja jota edustaja Räsänen omassa puheenvuorossaan kuvasi, jossa tullaan lukuisten turvallisten maiden läpi ja tavoitteena on jokin tietty maa, edustaja Ville Niinistö, ole ihan näiden Geneven pakolaissopimuksen, Dublinin sopimuksen ja muiden sopimusten hengen mukainen. (Eva Biaudet: Kyllä se Geneven on!) Kyllä meidän pitää myöntää, että tässä nykyisessä Euroopan turvapaikkakriisissä on sellaisia ilmiöitä, jotka ovat tehneet tämän tilanteen poikkeukselliseksi ja joihin eri maat joutuvat reagoimaan, kun yhteistä eurooppalaista politiikkaa tämän tilanteen saamiseksi hallintaan ei ole pystytty löytämään.

23.47 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Lopulta tässä, mistä huomenna äänestetään, on kysymys valinnasta, valinnasta siitä, uskommeko me johonkin tällaiseen hypoteettiseen uhkaan, joka on meille hallitsematon ja jossa puhutaan teoreettisista ihmisistä jossain muualla ja siitä, että me torjumme heitä täällä tekemällä lainsäädäntöä, joka kaventaa ihmisten ihmisoikeuksia Suomessa, vai puhummeko oikeista ihmisistä, jotka ovat jo nyt Suomessa, joita me tapaamme tuolla vastaanottokeskuksissa, joiden me näemme kärsivän siitä, että he eivät saa nähdä vaimoaan, lapsiaan tässä maassa — he ovat syvästi huolissaan siitä, miten heille käy heidän omissa kotimaissaan ja lähtömaissaan — ja että näiden ihmisten oikeutta saada rakkaimpiaan Suomeen rajoitetaan. Kysymys on oikeista ihmisistä, jotka kärsivät, jotka haluavat olla rakkaimpiensa kanssa.

Minä haluan elää oikeusvaltiossa, jossa näiden todellisten ihmisten huoli on lainsäädännön ytimessä, että kaikilla on tässä maassa hyvä olla ja tämä maa on kaikille houkutteleva maa siinä mielessä, että täällä on hyvä tehdä työtä, kotoutua, elää, yrittää ja asua. Ei ole mitään järkeä yrittää tehdä tästä maasta mahdollisimman kurjaa maata hypoteettisten pelkotoiltojen takia, ja siitä me huomenna äänestämme.

23.48 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Zyskowicz tässä salissa urhoollisesti puolustaa hallituksen ainakin minun mielestäni julmaa ja epäinhimillistä politiikkaa ja valintoja perheen yhdistämisen osalta, niin en kuitenkaan usko, että edes hallituspuolueiden rivit ovat ihan näin suorat kuin mitä nämä edustaja Zyskowiczin puheenvuorot

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

antavat ymmärtää. (Ben Zyskowicz: No varmasti!) Uskon, että niin kokoomuksen ryhmässä kuin keskustan ryhmässä on paljon edustajia, jotka ihan oikeasti kipuilevat tällä hetkellä omantuntonsa kanssa siitä, mitä he tekevät tässä äänestyksessä, ja kehotankin myös edustaja Zyskowiczia kuten kaikkia muitakin seuraamaan aika tarkkaan, keitä siihen äänestykseen ylipäättänsä osallistuu, ketkä jättäytyvät äänestyksestä pois, istuuko täällä salissa ihmisiä, jotka joko jättävät äänestämättä tai sitten painavat tyhjää. Uskon, että näitäkin tullaan näkemään, niin kipeä ja ongelmallinen tämä esitys on.

On edelleen surullista, että esimerkiksi keskustan edustajia tässä salissa ei ole yhtään. Muun muassa keskustan tuleva perheministeri Annika Saarikko on hyvin yksituumaisesti todennut, että tämä esitys perheenyhdistämisen tuloajasta, mitä nyt ollaan tekemässä, on irvokas. Näin hän toteaa suoraan Suomenmaan haastattelussa — tuleva perheministeri. Eli meillä on hallitus, joka ei selkeästi ole yhtenäinen tässä kysymyksessä. Meillä on hallitus, jonka edustajat ovat tästä asiasta erimielisiä, vaikka edustaja Zyskowicz näyttää, että täällä ikään kuin rivit olisivat suorina. Me tulemme näkemään varmasti äänestyksessä mielenkiintoisia tuloksia tästäkin näkökulmasta.

Toivon, että niin kokoomuksen edustajat kuin keskustan edustajat nyt ihan oikeasti miettivät, onko tämä se Suomi, jonka me haluamme 2016, onko tämä se Suomi, aivan kuten edustaja Biaudet viime viikolla täällä kysyi, mistä me haluamme meidän lapsillemme kertoa: Suomi, joka käänsi selkänsä ihmisoikeuksille, (Puhemies koputtaa) perheille, lapsille.

23.51 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä täytyy jo pahoitella, että pidentää hyvää keskustelua, mutta ehkä rohkenen kuitenkin tämän puheenvuoron vielä käyttää.

Oikeastaan olisin halunnut ehkä sanoa edustaja Zyskowiczille, että tässä teidän viimeisessä puheenvuorossanne ei nyt tullut hirveästi sellaisia asioita, joista tässä nyt perustamattomasti olisimme eri mieltä. Ja jos nyt muistelemme sitä viime viikon torstain keskustelua, niin silloinkin aika konkreettisesti kävin läpi sen, että ymmärrän täysin sen, että tässäkin tilanteessa Suomi joiltain osin tulee tiukentamaan omaa perheenyhdistämiskäytäntöään ja muuta lainsäädäntöään liittyen esimerkiksi turvapaikanhakijoihin. Mutta sitten se ratkaiseva kysymys on se, että kun tiukennetaan, niin kuinka paljon ja säilyykö kuitenkin näiden tiukennustenkin jälkeen se inhimillisuus siinä, että todella autamme niitä, jotka ovat kaikista hädänalaisimpia.

Ja edelleen palaan siihen, että jos ne kolme esitystä, joita täällä viime viikolla esitettiin, olisi hyväksytty, niin silti — silti — meillä ulkomaalaislaki ja perheenyhdistämisen käytännöt olisivat tulleet tiukemmiksi kuin nykykäytännöt. Siis vaikka olisimme näiltä kolmelta osin lieventäneet tätä hallituksen esitystä, niin silti meillä olisi tulevaisuudessa tiukempi perheenyhdistämisen lainsäädäntö kuin meillä on nyt. Että siltä osin ajattelen kuitenkin niin — kun sitä keskustelua tässä on käyty, että voiko Suomi olla kokonaan tiukentamatta — että ei varmasti, ainakaan omasta mielestäni. Mutta siinä, kuinka paljon tiukennetaan, täytyy sitten jo aika paljon harkintaa käyttää ja toivon mukaan inhimillisyyttä, ja sitä nyt ehkä pikkuisen kyllä hallitukselta puuttuu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 7/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.53 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Oikeudellinen neuvonta ja oikeusapu ovat ihan keskeisiä oikeuden saatavuuden toteutumiseksi. Me lakivaliokunnassa käsitelimme tätä hallituksen esitystä hyvinkin pitkään, ja ne asiantuntijakuulemiset, asiantuntijalausunnot, joita tästä esityksestä saatiin, olivat kyllä aika kylmääviä ja hyvinkin yksiselitteisiä.

Kun turvapaikanhakijoiden oikeutta oikeusapuun heikennetään ja näistä päätöksistä välittämistä vaikeutetaan, niin on täysin selvää, että tämä heikentää sotaa ja vainoa pakenevien ihmisten oikeusturvaa. Tämä on täysin hallituksen tiedossa, niin kuin on myös se, että tämä äsken käsitelty perheenyhdistämisen tiukentaminen osuu näihin kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin. Silti yhdellekään lievennysesitykselle, joita tähän hallituksen esitykseen tehtiin, ei hallituksen riveistä kannatusta saatu. Ainoastaan siinä asiassa, että tämä oikeusapu olisi viety jopa turvapaikanhakijalapsilta, kun se todettiin täysin yksiselitteisesti perustuslain vastaiseksi, hallitus joutui onneksi, edes siinä, perääntymään. Mutta se alkaakin olla sitten aika lailla ainoa hyvä asia tässä esityksessä. Oikeastaan ainoa peruste, mitä esitykselle on hallituksen riveistä annettu, on se, että tästä syntyy säästöjä, mutta asiantuntijakuulemisissa kävi hyvin selväksi, että tältäkin perusteelta menee pohja.

Tämä esitys kokonaisuudessaan luo meidän oikeusjärjestelmään hyvin vierasta ja eriarvoistavaa mallia, jota ei voi missään nimessä kannattaa, ja sen takia, arvoisa puhemies, esittän näitten esitysten hylkäämistä.

23.54 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tässäkin kohdassa riennän kannattamaan edustaja Emma Karin hylkäysesityksiä.

Takavuosina Suomen suosituin tv-ohjelma oli Karpolla on asiaa. Se keräsi säännöllisesti 1,5 miljoonaa katsojaa. Miksi suomalaiset seurasivat peräti 26 vuoden ajan henki salpautuneena tilanteita, joissa tavalliset ihmiset olivat kokeneet vääryyttä ja joutuneet mielestään oikeuden väärinkäytösten uhreiksi? Siksi, että Suomi on oikeusvaltio. Jossakin Etelä-Amerikan maassa Hannu Karpon esiin nostamat tapaukset eivät olisi hätkäyttäneet, koska sellaisia tapahtuu itse kullekin koko ajan. Tuohtumus, jolla ohjelmassa esiinnyttiin ja ohjelmaa katsottiin, perustui pettymykseen ja järkytykseen siitä, että Suomessa ei saa oikeutta. Luottamus oikeusvaltioon järkkyy.

Mikä on oikeusvaltio? Oikeusvaltio on se, joka antaa oikeutta niillekin, jotka eivät osaa itse puolustaa oikeuksiaan. Itse asiassa he ovat kaikkein haavoittuvimpia ja juuri heille oikeusvaltio on välttämätön. Jos kymmenettuhannet Suomessa syntyneet ovat vaikeuksissa, kun joutuvat tekemisiin oikeusjärjestelmän kanssa, niin miten suomen kieltä osaamatto-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

mat, Suomeen juuri tulleet voivat ymmärtää suomalaista oikeusjärjestelmää ja omaa oikeusturvaansa? Se, että turvapaikanhakijoilta evätään oikeus ammattitaitoiseen oikeusapuun, heikentää suomalaista oikeusvaltiota. Se hylkää sen tärkeimmän periaatteen: niiden oikeudet, jotka eivät osaa oikeuksiaan vaatia.

Kaiken kukkuraksi turvapaikkaprosessit pitkittyvät ja mutkistuvat entisestään. Puhutellussa kieliongelmat ja väärinymmärrykset lisääntyvät. Puhutteluajat pitenevät, ja tulee tarve uusiin kuulemisiin. Monet eri viranomaiset joutuvat pallottelemaan epäselviä tapauksia keskenään. Lakiesityksen, kuten koko maahanmuuttopolitiikan, tiukennusten tarkoituksena on lähettää viesti Lähi-itään ja Pohjois-Afrikkaan, että tänne ei kannata tulla. Halutaan vähentää näitä kuuluisia vetovoimatekijöitä. No, nyt se viesti voikin olla se, että jos Suomeen tulee, niin byrokration ansiosta pois ei tarvitse lähteä pitkään aikaan.

Arvoisa puhemies! Ylipäätään kannattaa muistaa, että torjuva viesti, jonka haluamme lähettää, tavoittaa paitsi ne maahanmuuttajat, joita hallitus ei halua, myös ne maahanmuuttajat, joita Suomen kannattaa haluta: kansainvälisiä ammattilaisia, nuoria osaajia. Suomi antaa viestin, että kukaan ei ole tervetullut. Ihonväriin perustuva vihamielisyys ei erottele kohteitaan. Jos intialaisen it-insinöörin täytyy pelätä katupartioita, jos amerikkalaisen koripalloilijan täytyy vältellä kaupungin öisiä katuja, he valitsevat jonkun muun maan, jonne he ovat toivottuja, jopa houkuteltuja tulijoita. Suomeen toivotaan investointeja, yhtä lailla satojen miljoonien pääomia kuin satojen eurojen matkailijatuloja. Suomen vetovoimatekijöitä investoinneille ovat ensinnäkin oikeusvaltio, hyvät julkiset palvelut, aivan jokaista koskeva turvallisuus, hyväksyvä kulttuuri ja mielestäni suomalaisten valtaenemmistöä yhä edelleen luonnehtiva kohtelias ystävällisyys. Huolehtikaamme vetovoimatekijöistä, joiden ansiosta Suomi voi menestyä paremmin digitaalisessa maailmantaloudessa.

23.58 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Heti alkuun haluan todeta, että kannatan edustaja Karin tekemää hylkäysoesitystä, vastalauseita.

Katson, että erityisen ongelmallista avustajan puuttuminen on alaikäisten kohdalla. Perustuslakivaliokunta katsookin, että ehdotettu oikeusavun rajaaminen myös alaikäisiltä ei mahdu perustuslain 21 §:n sallimiin rajoihin. Lapsiasiavaltuutetun mukaan oikeudellisen avustajan läsnäoloa turvapaikkapuhutellussa tulisi harkita matalalla kynnyksellä aina, kun puhuteltava on lapsi. Perustuslakivaliokunta toteaa, että lasten haavoittuvasta asemasta johtuen heiltä ei voi odottaa kykyä ilmaista itseään ja toimia turvapaikkamenettelyssä ilman edustajaa ja asiantuntevaa oikeudellista avustajaa.

23.59 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan kaksi huomiota:

Hallituksen esitys, kuten myös valiokunnan mietintö, lähti siitä, että alaikäisellä olisi avustaja. Hallitus oli tämän ajatuksen ja peruslinjan tehnyt ehdotuksen perusteluissa, joissa mainittiin ne erityisen painavat syyt, joiden perusteella avustaja pitäisi olla, ja alaikäisyys kuten traumatisoituminen ja eräät muut perusteet tällaisina koettiin ja mainittiin. Se, että se ei ollut pykälässä, toisin kuin nyt perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, ei tarkoita sitä, toisin kuin täällä jo edellisen asian yhteydessä annettiin ymmärtää, etteikö hallituskin olisi lähtenyt siitä, että alaikäisellä lapsella tulee olla avustaja. Sen lisäksi kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että alaikäisellä on sen lisäksi aina myös edustaja eli alaikäisen kohdalla turvapaikkapuhutellussa on läsnä sekä lapsen edustaja että lapsen oikeudellinen avustaja.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toinen asia, mihin tässä kiinnitän huomiota, on täällä lakivaliokunnan mietinnön sivulla 3 oleva kuvaus näistä määristä. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että noin 10 000 tulee valittamaan Helsingin hallinto-oikeuteen ja noin 5 000 edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen eli hakemaan sieltä valituslupaa. Tästä määrästä saa hyvän käsityksen, kun ottaa huomioon, että normaalisti muita asioita Helsingin hallinto-oikeudessa on vuosittain ollut noin 7 500 ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa noin 4 000. Halusin nämä määrät vain mainita tueksi sille, mitä edellisen asian käsittelyn yhteydessä sanoin siitä, että pitää myös ottaa huomioon ne voimavarat, jotka Suomella on.

0.01 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Edelleen tämän lakiesityksen osalta täytyy todeta, että tämä tavoitehan on varsin kannatettava, ja uskon, että kaikki sen täällä salissa jakavat. Mutta sitten kun mennään näihin yksityiskohtiin, niin todella täytyy tarkastella, toteuttavatko nämä esitetyt toimenpiteet nyt tätä tavoitetta siitä, että tämä turvapaikkaprosessi ja siihen liittyvät prosessit sujuvoituvat ja niiden kesto lyhenee. Kun ajatellaan, mikä se suurin pullonkaula meidän prosesseissa tällä hetkellä on, niin se todella liittyy Maahanmuuttoviraston tekemään työhön tässä turvapaikkatutkinnassa ja siihen päätökseen. Kun arvioidaan, että sen käsittely on noin 9 kuukautta ja sen jälkeen, jos sitten henkilö tästä päätöksestään valittaa, tuomioistuinkäsittely ensin hallinto-oikeudessa noin viitisen kuukautta ja sen jälkeen vielä korkeimmassa hallinto-oikeudessa 4 kuukautta, niin näiltä osin kun katsotaan, niin todella syntyy kyllä vahva epäily siitä, että se, että me sekä tätä valitusaikaa että sitten avustajan käyttöoikeutta rajaamme, ei kyllä tue tämän prosessin sujuvoittamista. Tämän ovat aika monessa tämän asian käsittelyn yhteydessä myös asiantuntijat vahvistaneet, että suuri pelko on, että itse asiassa tämän prosessin kesto, joka jo nyt on varsin pitkä, tulee edelleen pitenemään.

Toivon todella, että nyt, kun tämäkin lakiesitys varmasti tästä isosta salista huomenna siunauksen saa, kiinnitettäisiin myös huomiota sitten tämän lainsäädännön seurantaan, miten tämä todella vaikuttaa niissä prosessien ajoissa. Niin kuin valiokunnat, sekä hallintovaliokunta lausuntoa antaessaan että lakivaliokunta, ovat puuttuneet siihen, että toki täytyy seurata, miten nämä muutokset (Puhemies koputtaa) vaikuttavat, toivon todella, että hallitus sen tekee.

0.03 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä — ehkä niin kuin täällä on tänään puhuttu — tällainen bluffilaki siinä mielessä, että ikään kuin hallitus on antanut tavoitteet, joista kuitenkin kaikki asiantuntijat, varsinkin tuomarit ja tuomioistuimet, ovat sanoneet, että ne eivät tule toteutumaan, päinvastoin. Varsinkin kun ajatellaan, että tavoitteena on lyhentää käsittelyaikoja, niin he pahoin pelkäävät, että tämä tulee johtamaan pite-neviin käsittelyaikoihin eikä mitenkään säästöihin.

Toinen kysymys, jonka edustaja Zyskowicz täällä otti esille, oli tämä "erityisen painavat syyt", joka on uusi tässä lainsäädännössä, ja varsinkin oikeusoppineet ja myöskin käytännössä asioita ratkaisevat tuomarit kyseenalaistivat tämän "erityisen painavan syyn", että mitä se tarkoittaa, ja eivät osanneet selittää sitä, missä tilanteissa se nimenomaan tulisi käytäntöön.

Joten kannatan tämänkin lakiesityksen hylkäämistä siksi, että nämä tavoitteet itse asiassa eivät toteudu, ja tässä on ennen kaikkea kysymys sellaisesta signaalilaista, jolla halutaan jollain tavalla näyttää, että tiukennetaan meidän pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

oikeusturvaa — ja itse asiassa murennetaan myöskin meidän oikeusvaltion perustaa sillä, että kehitämme tällaiset kaksi rinnakkaisjärjestelmää eri kansanryhmille.

0.05 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tämänkin lakiesityksen osalta — kuten monien muiden lakiesitysten osalta, joita täällä olemme käsitelleet ja tulemme käsittelemään tämän ulkomaalaislain osalta — aluksi haluan todeta sen, että on hyvin ongelmallista, että tämä tulee tällaisina palasina, tipoittain, niin että tämän kokonaisuuden hahmottaminen, mitä tämä ulkomaalaislaki sitten kokonaisuudessaan tulee olemaan, on hyvin ongelmallista. Eli ensinnäkin tähän lainsäätämisprosessiin kritiikkiä tässä välissä.

Aivan kuten edustaja Biaudet totesi, lakivaliokunnassa käsittelyssä ja asiantuntijalau sunnoissa hyvin tulivat ilmi nämä huolet, että vaikka tässä on tavoitteena näitä prosesseja ja niiden kestoja lyhentää ja parantaa, niin tosiasiallisesti tässä todennäköisesti tulee käymään päinvastoin: esimerkiksi tämä valitusaikojen lyhentäminen prosessin alkupäästä, kun se lyhennetään 30 päivästä 21 päivään, voi tosiasiallisesti pahimmassa tapauksessa pitkit tää näitä itse käsittelyprosesseja merkittävästi, kun aikaisessa vaiheessa ei sitten saada asioita selvitettyä. Ihan yhtä lailla oikeusavun rajaaminen voi johtaa siihen, että nämä prosessit pitkittyvät, eikä se tästäkään näkökulmasta ole järkevää, saati sitten kun mennään oikeudelliseen tarkasteluun ja ihmisoikeustarkasteluun ja ylipäänsä yhdenvertaisuustarkasteluun, jolloin nämä asettuvat aika kummalliseen valoon myös siitä näkökulmasta.

Tämä lakiesitys kokonaisuudessaan — ja täällä on tätä viime viikolla käsitelty ja täällä on tästä paljon puhuttu — kuten nämä monet muutkin ulkomaalaislain lakiesitykset, mitä eduskunnalle on tuotu käsittelyyn, kertovat minun mielestäni aika surullista tarinaa hallituksen arvo- ja aatemaailmasta ja siitä, että oikeastaan keinoja kaihtamatta (Puhemies ko puttaa) halutaan vain saada se, että tämä olisi...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän puhujaa siirtymään puhujapönttöön.

...mahdollisimman hankala paikka elää turvapaikanhakijoille ja pakolaisille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 7/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.07 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Tuomioistuinlakipaketti on mittava ja tarpeellinen. Lain sisältö on pääosin hyväksyttävissä, mutta tuomarien koulutusjärjestelmän

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

uudistuksen suhteen herää muutamia kysymyksiä liittyen niin koulutusjärjestelmän muutoksen aiheuttamiin kustannuksiin kuin myös siihen, miksei koulutusjärjestelmän uudistusta toteutettu tuomioistuinviraston perustamisen yhteydessä. Tuomariliitto on suhtautunut kriittisesti koulutusjärjestelmään liittyviin lakimuutoksiin, ja siksi teen kaksi pöydille jaetun mukaista lausumaehdotusta.

Esitän, että eduskunta hyväksyy seuraavat lausumat. Lausuma 1: "Eduskunta edellyttää, että hallitus pyytää Valtiontalouden tarkastusvirastolta tarkistetun laskelman hallituksen esitykseen sisältyvän uudistuksen todellisista kustannuksista." Lausuma 2: "Eduskunta edellyttää, että tuomareiden koulutuksesta huolehtiminen siirretään riippumattomalle tuomioistuinvirastolle sen perustamisvaiheessa ja tuomarikoulutuslautakunnan toiminnan jatkoa ja asessorin virkojen tarvetta arvioidaan uudestaan tuomioistuinviraston perustamisen yhteydessä. Lisäksi eduskunta edellyttää, että uudistuksella tulee vahvistaa tuomioistuinten riippumattomuutta ja lisätä vakinaisessa virassa toimivien tuomareiden osuutta tuomarikunnassa."

0.09 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on ansiokkaasti tunnistanut ne ongelmat ja haasteet, joita tämä lakiesitys sisältää. Minun mielestäni niiden kuitenkin pitäisi johtaa sellaiseen päätöslauselmaan, että 2. lakiehdotus tässä hylätään. Esitänkin 2. lakiehdotuksen hylkäämistä näistä edellisen puhujan mainitsemista syistä.

Kannatan myöskin edustaja Hännisen kahta lausumaehdotusta.

0.10 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Aluksi kannatan edustaja Biaudet'n tekemää hylkäysesitystä.

Tässä kohtaa, vaikka tätä toki kannatankin ja tätä asiaa ollaan lakivaliokunnassa käsitelty, on pakko kyllä todeta tämän lain osalta, toisin kuin edellisten lakien osalta, että kokonaisuudessaan tuomioistuinlain uudistamiselle on tarvetta ja tämä on lakivaliokunnassa kyllä hyvin tullut esiin kaikissa keskusteluissa. Mutta sitten tähän liittyy näitä tiettyjä ongelmakohtia, ja katsomme näin, että olisi ollut järkevää, että esimerkiksi tämä tuomarikoulutusjärjestelmä oltaisiin siirretty siihen kohtaan, kun tuomioistuinvirasto toivottavasti perustetaan, ja sitten tämä koulutuksen kehittäminen voitaisiin sinne sisälle siirtää. Eli näiltä osin on kritiikkiä, mutta kokonaisuudessaan on hyvä, että tämä esitys on tänne eduskuntaan tuotu. Tätä on koko kevät käsitelty, tässä on ollut valtavasti työtä koko valiokunnalle varmasti, ja paljon asiantuntijoita on kuultu.

Eli ihan tervetullut kokonaisuus mutta tietyiltä osin ongelmallinen, ja kannatan näitä Biaudet'n tekemiä esityksiä.

0.11 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Marin vei sanani suusta. Elikkä minäkin myös kannatan edustaja Biaudet'n tekemää hylkäysesitystä tämän kyseisen lakiehdotuksen osalta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 6a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 17/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.12 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Suomen sisäinen kuljetus kulkuneuvolla, joka on rekisteröity toiseen maahan, tarkoittaa kabotaasia. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annettua lakia muutettavaksi niin, että siinä olevat kabotaasikuljetuksia koskevat Suomen kansalliset määritelmät kumotaan ja vain viitataan Euroopan unionin asiaa koskeviin säännöksiin. Suomen nykylain mukaan kabotaasikuljetuksena pidetään nykyisten kansallisten määritelmien mukaan jokaista kuormanpurkua. Lisäksi kabotaasia saa harjoittaa vain väliaikaisesti, mikä tarkoittaa enintään kymmentä kuljetusta kolmen kuukauden aikana samalla autolla. Toistaiseksi voimassa olevaa sopimusta kabotaasikuljetuksista ei saa tehdä.

Keskeinen ero Suomen määritelmien ja EU-säännösten välillä on se, kuinka kuljetetut kuormat lasketaan. Suomessa erilliseksi kuljetukseksi lasketaan myös se, kun osa kuormasta puretaan matkan varrella. EU ei erottele tällaisia osakuormia, vaan kuljetus lasketaan yhdeksi kuormaksi, vaikka sitä viettäisiin eri paikkoihin. Lainmuutoksen jälkeen yhden kabotaasikuljetuksen aikana voisi tehdä useampia kuormanpurkuja eri paikkoihin. Myös kabotaasin väliaikaisuuden määritelmä poistuisi.

Arvoisa puhemies! Maanteiden tavaraliikenne on merkittävä verojen kerääjä ja maksaja. Alan 6 miljardin euron vuotuisesta liikevaihdosta tulee yritysten ja työntekijöiden maksamina veroina ja veroluonteisina maksuina 2,7 miljardia euroa yhteiskunnalle. Tällä hallituksen esityksellä on sen vuoksi erityisen suuri taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys. Tämä hallituksen esitys ei edistä tavoitteita saada pienennettyä työttömyyttä ja saada lisää verotuloja.

Ministeri Berner sanoi eräissä haastattelussa, että kuljetusten avaaminen ulkomaiselle kilpailulle sujuvoittaisi kuljetuksia ja laskisi kustannuksia hyödyttäen elinkeinoelämää. Tällainen ajattelutapa ei tue suomalaisia, tavallisia pieniä ja keskisuuria kuljetusyrityksiä. Tällä ulkomaisten rekkojen vapauttamisella ei saada aikaan edullisempia kuljetuksia Suomen teollisuudelle tai kaupalle, ellei kuljetusten edullisuus perustu Suomen työläinsäädännön rikkomiseen ja kuskien halpuuttamiseen. Tästä eurooppalainen esimerkki kertoo karua kieltään: merkittävästi edullisempi palvelu syntyy lähinnä pelisääntöjen rikkomisen kautta, ja vilunkiveikot käärivät voitot.

Onkin ihan aiheellista kysyä, onko hallitus kääntänyt selkänsä kotimaiselle kuljetusalalle ja aikooko se tehdä suomalaisista, ammattitaitoisista raskaan liikenteen kuljettajista ja yrittäjistä työttömiä. Alan heikentäminen tulee kasvattamaan valtion työttömyysmenoja ja pienentämään verotuloja. Sellainen politiikka, joka perustuu pienyrittäjien ja palkansaa-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

jien halpuuttamiseen, ei ole kestävällä pohjalla. Se ei saa aikaan kasvua ja työllisyyttä. Ihminen, jolla ei ole varmuutta palkastaan, ei rakenna taloa, ei käytä rahaa yrityksiltä ostettaviin palveluihin, ei osta ja kuluta. Tällöin eivät pyörät pyöri, vaan ne pysähtyvät, niin kuin nyt on Suomessa osittain käynyt.

Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella ulkoministeri Tuomioja seisojien vankasti liikenneministerin rinnalla puolustaen suomalaisia pk-kuljetusyrittäjiä ja kuljettajia. Nyt ulkoministeri Soinin linjaus avaa kuljetusmarkkinoita ulkomaisille rekoille. On yleisesti tiedossa, että halvemman palkkatason EU-maista tulevat yritykset toimivat vastoin Suomen työlainsäädäntöä ja tämä johtaa kaksiiin eriarvoisiin markkinoihin maanteiden tavaraliikenteessä. Valvonta ei toimi, eikä hallitus halunnut parantaa sitä SDP:n esitysten mukaisesti. Tanska aikoo käyttää korttinsa. Yhteispeli asiassa Tanskan ja Suomen kesken toimi viime kaudella. Miksei enää ulkoministeri Soinin aikaan?

Arvoisa puhemies! Mielestäni Suomen ei missään nimessä pidä heittäytyä selälleen ja jättää peliä kesken. Pelottelu sakoilla ja vahingonkorvauksilla on turhaa, sillä niistä ei ole käytännössä riskiä. Ihmettelenkin tällaista lepsuilua, että ministeri Soini antaa Suomen pelata itsensä ulos vapaaehtoisesti. Nyt olisi pitänyt olla sinnikäs ja katsoa kortit EU:n kanssa loppuun saakka. Käytännössä Suomella ei ole riskiä taannehtivista sakoista tai vahingonkorvausvelvollisuudesta siinäkin tapauksessa, että Suomen säännöksistä löydetäisiin oikeudessa EU-asetuksen vastaisuutta. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingonkorvausvastuu tulee kyseeseen vasta kolmen edellytyksen täytyttyessä:

- 1) Rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.
- 2) Rikkominen on riittävän ilmeistä.
- 3) Yksityisille aiheutunut vahinko on välittömässä syy-yhteydessä rikkomiseen.

Tässä tapauksessa kyseiset edellytykset eivät täyty, sillä Suomen kansallinen lainsäädäntö ei ole suorassa ristiriidassa EU-asetuksen kanssa. Vahingonkorvaus ulkomaiselle yritykselle tulee kyseeseen vain siinä tapauksessa, että Suomi aiheuttaisi lainsäädännöllään todellista vahinkoa olemassa olevalle yritykselle. Lisäksi yrityksen tulee pohjata vahingonkorvausvaatimuksensa ja laskelmansa siihen, että se maksaisi Suomessa tehdystä työstä Suomen työlainsäädännön ja työehtosopimuksen mukaiset palkat ja korvaukset. Tämä viimeistään poistaa riskin vahingonkorvauksista.

Hallituksen olisi pitänyt pohtia ratkaisumalleja, joilla olisi haettu pysyvää, laajempaa ratkaisua itse ongelmaan ilman, että tehdään muutoksia heti omaan kansalliseen lainsäädäntöön. Tulossa oleva EU:n maantiepaketti olisi antanut tähän mahdollisuuden. Lähetettyjen työntekijöiden direktiiviin hallitus ei myöskään halunnut tehdä omia kansallisia tiukennuksia. On olemassa se vaara, että lähetettyjen työntekijöiden direktiivin soveltamisen myötä kabotaasikuljetuksia koskevaa EU-asetusta uudistetaan siten, että nyt hallituksen esittämä seitsemän päivän ja kolmen kuljetuksen sääntö avataan. Keikkojen lukumäärä poistunee, koska kuljetusmarkkinoilla katsotaan lähetettyjen työntekijöiden direktiivin soveltamisen myötä olevan täydellisesti samat pelisäännöt kussakin jäsenmaassa. Kyllä hallituksen olisi kannattanut, niin pitkään kuin mahdollista, pitää kiinni Suomen kansallisista säännöksistä sekä tehdä lähetettyjen työntekijöiden direktiiviin niin tiukka soveltaminen kuin mahdollista.

Puhemies! Me sosialidemokraatit jätimme valiokuntakäsittelyssä yhdessä vasemmistoliiton kanssa vastalauseen, ja esitän tämän hallituksen esityksen hylkäämistä.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

0.21 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! "Hei huomenta Suomi, hyvin pyyhkii. Sun poikas valvoo taas ja ahkeroi." Näin kuuluu Junnu Vainion suomentama suosikkikappale ahkerista kuljetusalan työntekijöistä ja yrittäjistä.

Olemme tulleet siihen päivään — tai pitäisikö sanoa yöhön — kun niin kutsuttu kabotaasilainsäädäntö on istuntosalissa toisessa käsittelyssä, ja huomenna pääsemme asiasta äänestämään. Vaiheet tämän hallituksen lakiesityksen kanssa ovat olleet kovin monisyiset ja -sävyiset. Puhumme alasta, jossa on 6 miljardin euron liikevaihto, josta lähes puolet tulee verotuottoina valtiolle. Ala työllistää 100 000 työntekijää. Kyseessä on siis hyvin merkittävä toimiala suomalaisessa yhteiskunnassa, ja viimeksi aamulla rekkaprotestin mielenilmaisussa Eduskuntatalon edessä kuulumme, että kansallisesta lainsäädännöstä luopuminen uhkaa jopa satoja kuljetusyrittäjiä sekä jopa tuhansia työntekijöitä.

Tällä hetkellä Suomessa on kabotaasi rajoitettu enintään kymmeneen kuljetukseen kolmen kuukauden aikana samalla autolla. Lisäksi jokainen kuormanpurku ja osapurku laskeetaan erilliseksi kuljetukseksi. Nämä kansalliset säännökset hallitus on nyt valmis purkamaan. Hallituspuolueista on kuulunut, että he tekevät tämän kaiken, kuljetusalan kilpailukykyyn heikentämisen, harmaan talouden lisääntymisen ja liikenneturvallisuuden heikentämisen, EU:n tahdon vuoksi.

Kuten edustaja Taavitsainen jo totesi, ja haluan vielä sen toistaa, käytännössä Suomella ei ole riskiä taannehtivista sakoista tai vahingonkorvausvelvollisuudesta. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaan vahingonkorvausvastuu tulee kyseeseen vasta kolmen edellytyksen täytyessä, joista ensimmäinen on: rikatun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille; toisena: rikkominen on riittävän ilmeistä; ja kolmantena: yksityiselle aiheutunut vahinko on välittömässä syy-yhteydessä rikkomiseen.

Komissio haastaa säännöllisin väliajoin milloin minkäkin jäsenmaan tuomioistuimeen siitä, ettei kaikkea lainsäädäntöä ole muutettu täysin EU:n tahdon mukaiseksi. Kuljetusala on tällä hetkellä suurissa vaikeuksissa koko Euroopassa juurikin epäterveiden työehtojen, pelisääntöjen noudattamattomuuden ja halpatyövoiman käytön johdosta. Tästäkin syystä kortit olisi pitänyt katsoa loppuun, niin kuin Tanska tekee. Lisäksi me tiedämme, että tie-liikennepaketti on komissiossa valmistelussa ja sen kautta tulee suuntaviivoja ja uudistuksia myös tähän käsittelyssä olevaan asiaan.

Arvoisa puhemies! Haluan pöytäkirjoihin kaksi seuraavaa merkintää: Kun käsitelimme tätä hallituksen esitystä ensimmäisessä käsittelyssä, edustajakollega Pakkanen totesi, että SDP:n ja vasemmiston yhteisessä vastalauseessa on väärää tietoa harmaan talouden resursseista. Asia on erikseen tarkistettu, ja vastalauseessa mainittu sitaatti on valitettavasti faktaa. Eli vuoden 2016 alusta harmaan talouden torjuntaan tarkoitettu erityismääräraha poistettiin hallituksen toimesta. Sitten toinen asia, joka kiistettiin hallituspuolueen kansanedustajan toimesta lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä, oli poliisien resurssien vähentäminen hallituksen toimesta, jolla on myös merkityksensä liikennevalvonnassa ja seurannassa liittyen kabotaasiliikenteeseen. Nostin omassa puheenvuorossani esille poliisien vähentämisen vaalikauden aikana 6 500:aan. Tämä luku käy ilmi Poliisihallituksen hallintovaliokunnalle laatimasta selvityksestä hallituksen julkisen talouden esityksessä määritellyn määrärahatason vaikutuksista poliisien määrään, niin että totta oli tuokin luku.

Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee alussa mainittuun monisävyiseen käsittelyyn, en malta olla mainitsematta kahta puheenvuoroa niiden monien ja monien ja lukuisten joukosta, joissa käsittelyssä olevaa asiaa on käsitelty. Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja Jalonen totesi Suomen Uutisissa 10. helmikuuta: "Kabotaasiesitys on nyt liikenne-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

ja viestintävaliokunnassa. Se käsitellään perusteellisesti koko eduskunnan voimin. Pitää löytää paras mahdollinen ratkaisu Suomelle ja suomalaisille kuljetusyrityksille." Toinen sitaatti liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsen Kopralta: "Pahimmillaan tämä voi johtaa siihen, että suomalaiset yritykset kilpaillaan ulos markkinoilta. Kabotaasin sallimisessa ei olisi pitänyt antaa näin helposti periksi."

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Taavitsaista, että tämä hallituksen lakiesitys hylätään.

0.27 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä siitä asiasta sanoa, että tässä kabotaasikeskustelussa on hyvin monessa puheenvuorossa viitattu siihen, että tästä kabotaasista kertovat tilastot osoittaisivat sen, että tämä olisi hyvin pientä täällä Suomessa. Mielestäni on kuitenkin tärkeää tuoda esille se, että nämä tilastot eivät ole kovin luotettavia. On myöskin hyvin tärkeää huomata se, että kun tätä kabotaasiajtoa on nyt tilastoitu tällä Suomen tiukalla kansallisella lainsäädännöllä, niin totta kai se on vähäisempää, koska sitähan me olemme toivoneet, että se ei olisi niin yleistä. Tällä tilastolla ei voi perustella sitä, että me voisimme tätä lakia nyt muuttaa, koska se ei olisi niin yleistä, koska veikkaan, että se tulee hyvinkin paljon yleistymään tämän lakimuutoksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä mainita sen, että monet perussuomalaiset ovat myös ennen vaaleja puhuneet kabotaasia vastaan samoin sanakääntein kuin me nyt tässä. Muun muassa kansanedustaja Juho Eerola sanoi näin: "Suomi kulkee kumipyörillä. Hoidetaan se myös jatkossa kotimaisin voimin. Kabotaasin salliminen Suomessa syö kotimaiset työpaikat. Vain äänestämällä voit vaikuttaa."

Puhemies! Haluan todeta tähän loppuun sen, että nyt ei ole meneillään taistelu äänestäjien sieluista vaan taistelu suomalaisista työpaikoista ja verotuloista ja nyt tässä hallituksen päätöksessä punnitaan veret, jotka niitä ovat valmiita tosipaikan tullen puolustamaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perhehoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esityksen HE 86/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 18/2016 vp

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.30 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että parannamme kansalaisten yhdenvertaista mahdollisuutta päästä osalliseksi tietoyhteiskuntaan. Verkkopalvelut ja sähköinen asiointi eri viranomaisten kanssa ovat niin arkipäivää, että voidaan puhua jo aivan peruspalveluista. Palvelun tulisi olla samanlainen maksuton perusoikeus kuin on Kela-kortti, joka lähetetään kaikille kansalaisille.

Sähköisen tunnistautumisen välineet Suomessa ovat valitettavasti liian pankkiriippuvaisia. Valiokunta kantoi huolta siitä, että pankeilla on käytännössä monopoliasemaan rinnastettava asema sähköisten tunnisteiden osalta. Palvelun kalleuden tai muun syyn vuoksi ulkopuolelle jää satojatuhansia suomalaisia. He ovat ulosottovelallisia, jotka eivät saa pankkitunnuksia, tai pienituloisia eläkeläisiä tai työttömiä. On myös muita henkilöryhmiä, joiden osalta sähköiset tunnistusvälineet muodostuvat ongelmaksi, on esimerkiksi henkilöitä, jotka eivät alaikäisyyden, sairauden tai muun rajoitteen vuoksi voi itse asioida sähköisesti, eikä toisella henkilöllä ole oikeutta asioida henkilön puolesta. Omaishoitajilla on usein vastaavia ongelmia hoitaessaan omaisensa asioita, kuten valiokunta mietinnössään toteaa. Pidänkin, arvoisa puhemies, aivan välttämättömänä, että hallitus selvittää, kuinka sähköisten tunnistusvälineiden saatavuus ja käyttäminen turvataan näille henkilöryhmille.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 74/2016 vp sisältyvät 1.—15. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain 33 c §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 a §:n sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 91/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

12. Hallituksen esitys eduskunnalle verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koske- vaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 29/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 9/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 29/2016 vp sisältyvät 1.-40. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 9/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 42/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle henkilökorttilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 41/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 10/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 41/2016 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kotikuntalain, väestötietojärjestelmästä ja Väestötietokeskuksen varmennepalveluista annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 78/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista sekä valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 59/2016 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 66/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.34 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan mietinnössä liittyen hallituksen esitykseen laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta todetaan muun muassa seuraavaa: "Lakiesityksen mahdollistamalla yhteistyöllä parannetaan resursien tehokasta hyödyntämistä, esimerkiksi päällekkäisyyksiä välttämällä, sekä lisäarvon tuottamista opiskelijalle nykyistä laajemmalla kieltenopetustarjonnalla. Esityksen toteutuminen vahvistaisi muun muassa harvinaisten kielten opiskelumahdollisuuksien lisäämistä ilman, että muusta opetuksesta ja sen laadusta tarvitsisi tinkiä."

Arvoisa puhemies! Yliopistojen, korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö onkin monessa suhteessa erittäin kannatettava suuntaus. Erittäin hyvä esimerkki tästä yhteistyöstä on Tampereella kaavailtu Tampere 3 -uudistus, jossa madalletaan oppilaitosten välisiä opetuksellisia ja hallinnollisia raja-aitoja — ei pelkästään kieltenopiskelun saralla, vaan muutoinkin. Se paitsi tuonee jatkossa säästöjä myös parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia teorian ja käytännön yhdistelyyn opinnoissa nykyistä paremmin. Erityisen merkittävää tämä on uusien innovaatioiden synnyn kannalta, jota meidän vientiteollisuutemme ja muutkin yritykset ehdottomasti tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan on myös kirjattu kokeilu vapaasta kielivalinnasta. Kieltenopiskelun valinnanvapaus toisi laajentuessaan yhä useampia kansainvälisten kielten osaajia työelämään sekä tarjoaisi erinomaisia jatko-opinto- ja työmahdollisuuksia koti- ja ulkomailla. Se myös kohentaisi opiskelumotivaatiota merkittävästi monen opiskelijan osalta.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee tehdä voitavansa sen suhteen, että kielikokeilu tuottaa mahdollisimman laaja-alaisen, monipuolisen ja kattavan kuvan koululaisten ja opiskelijoiden kieltenopiskelutarpeista koko maan alueella.

0.37 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on varsin kannatettava. Vaikka pidänkin tärkeänä erittelyä ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin ja duaalimallin säilymistä, niin on paljon sellaisia tukipalveluja, joita voidaan hyvin yhdistää. Esimerkiksi kielipalvelut ovat esimerkki siitä, että samoilla paikkakunnilla toimivat korkeakouluyksiköt voivat varsin hyvin käyttää yhteisiä resursseja, ja kuten esityksessä todetaan, tämä parantaa myös opiskelijoiden mahdollisuuksia kieltenopiskeluun varsinkin harvinaisempien kielten osalta. Kiitoksia hallitukselle tästä hyvästä esityksestä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 66/2016 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Opetushallituksesta

Hallituksen esitys HE 80/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Tässä esityksessä yhdistetään nykyinen Opetushallitus ja Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus eli Cimo yhteiseksi virastoksi. Esitys on varmasti ihan perusteltu, ja voidaan ajatella, että tästä löytyy kyllä synergiaetuja. Kuitenkin on tärkeää huolehtia siitä, että tässä uudessa virastossa erityisesti Cimon vahva osaaminen tulee hyödynnettyksi hyvin, sillä Cimo on merkittävä meidän opiskelijoihin ja osittain tutkimukseenkin liittyvä kansainvälinen toimija, joka on hyvin tunnettu maailmalla.

Itse asiassa Cimon piirissä on heillä itsellään herännyt huoli siitä, miten heidän näkemyksensä kuuluu tämän uuden yhdistetyn viraston sisällä, ja sitten on ihan sellainenkin inhimillinen huoli, mikä usein näitä virastoja yhdistettäessä tulee esille, että mikä on sitten uusi nimi. Kun Cimo on brändinä hyvin tunnettu maailmalla, niin varmasti kannattaa miettiä sen säilyttämistä, vaikka se osana Opetushallitusta nyt onkin, ja varsinkin tuolla kansainvälisessä maailmassa se on huomattavasti osuvampi, parempi ja helposti tunnistettavampi nimi kuin Opetushallituksen mahdollinen englanninkielinen käännös.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 80/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle tupakkalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys eduskunnalle tupakkalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 15/2016 vp

Hallituksen esitys HE 58/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Nyt hyväksyttävä tupakkalaki on askel eteenpäin kohti savutonta Suomea. Varsinkin parveketupakoinnin rajoittamisessa otetaan reipas askel eteenpäin. Suomi on ollut edelläkävijä ja etulinjassa tupakkapolitiikassa, ja on tärkeätä, että jatkamme uudistuksia tällä saralla ja pyrimme jatkossakin pysymään maailman kärkijoukossa. Haluankin tässä antaa lyhyen listan sosiaali- ja terveysministeriölle, mitä uudistuksia pitäisi ryhtyä seuraavaksi ainakin valmistelemaan.

Ensinnäkin, nyt tuleva parveketupakoinnin rajoittamissäädös on hyvin byrokraattinen. Kun yhtiökokous taloyhtiössä on päättänyt tätä hakea, kunnan on se määrättävä, jos savu voi kulkeutua toiselle parvekkeelle tai asuntoon. Tämä kunnan rooli tässä on aivan turha. Odotan esitystä, että taloyhtiö päättää siitä, tupakoidaanko sen parvekkeilla vai ei.

Toiseksi, edistyneimmissä maissa on otettu käyttöön brändittömiä savukeaskeja, ja tätä odotan myös Suomessa. Kun tiedämme, että juuri nuoret aloittavat tupakoinnin, niin uskon, että brändeillä on houkuttavuudessa oma merkityksensä ja kun siirryttäisiin täysin merkittämiin eli brändittömiin askeihin, niin päästäisiin eteenpäin.

Kolmanneksi, odotan, että uusia tupakkavapaita vyöhykkeitä säädettäisiin meidän tupakoimattomien iloksi.

Kaiken kaikkiaan totean, että yleensä kun on otettu edistysaskeleita, vaikkapa kielletty tupakointi työpaikoilla tai ravintoloissa tai muualla, niin aina näitä on arvosteltu ja kauhisteltu seurauksia ja jälkeensä on melkein yksituumaisesti todettu, että nämä ovat olleet järkeviä uudistuksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esityksiin HE 15/2016 vp ja HE 58/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 15/2016 vp sisältyvät 2.-10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 85/2016 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 55 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 89/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

Hallituksen esitys HE 97/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 12/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 97/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 65/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 14/2016 vp

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 65/2016 vp sisältyvät 1.-11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle joukkorahoituslaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 46/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 46/2016 vp sisältyvät 1.-8. ja 10. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 11. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 46/2016 vp sisältyvän 9. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tilintarkastuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 70/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 70/2016 vp sisältyvät 1.-24. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kemikaalilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 10/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 75/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi järjestyslain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

0.45 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puheenjohtaja! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan järjestyslain väliaikaista muutosta niin, että yksityisiä turvallisuuspalveluita voidaan käyttää vastaanottokeskuksissa. Sinänsä varmasti on ihan hyvä miettiä, mihin poliisin resursseja käytetään, koska tiedämme, että vastaanottokeskuksissa on aika usein ollut tarvetta kutsua poliisia paikalle, ja voi olla, että olisi myös kevyempiä keinoja, varsinkin kun kuulimme tässä juuri äsken sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä, miten tiukilla poliisin määrärahat ja toiminta tällä hetkellä ovat.

Kuitenkin tässä, nyt kun ajatellaan, että ollaan ehdottamassa tällaisia julkisen vallan käytön siirtämistä yksityiselle taholle, on syytä kiinnittää huomiota siihen ja miettiä tarkkaan niitä ehtoja. Tiedetään, että jos mietitään tällaisia turvallisuuspalveluita verrattuna poliisin koulutukseen, niin puhutaan aivan eritasoisesta koulutuksesta niin pituudeltaan kuin sisällöltäänkin. Ja varsinkin tässä tapauksessa, jos ajatellaan, että käytetään vastaanottokeskuksissa näitä yksityisiä turvallisuuspalveluita, olisi syytä miettiä, voitaisiinko tähän koulutukseen sisällyttää jonkunlaisia monikulttuurisuusopintoja, erilaisen kulttuurin kohtaamista, myös sitä, miten kohdataan ihmisiä, joiden kielitaito on heikko tai joiden kanssa ei ole yhteistä kieltä. Nämä ovat varmaan semmoisia asioita, mitä tässä lain jatkokäsittelyssä on syytä pitää mielessä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 19 ja 19 a §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 102/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

0.47 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puheenjohtaja! Tämä lainauskorvausten laajentaminen koskemaan yleisten kirjastojen lisäksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastoja on varsin kannatettava ja itse asiassa esitys, jota on jo pitkään eduskunnassa ajettu, ja kaikki eduskuntapuolueet 2015 antoivat tästä yhteisen lausuman.

Yleisistä kirjastoista lainataan vuosittain noin 70 miljoonaa kirjaa ja 4 miljoonaa äänitettä. Korkeakoulujen kirjastoissa, jotka nyt tulisivat tähän lainauskorvauksen piiriin, tehdään 16 miljoonaa lainaa vuosittain. Näistä korkeakoulujen kirjastoista lainataan erityisesti tietokirjoja, jolloin tietokirjailijoiden asema tämän lakiesityksen myötä parantuisi, kun he pääsisivät entistä paremmin lainauskorvausten piiriin. Kirjailijoiden tulohan osittain muodostuu näistä tekijänoikeus- ja lainauskorvauksista, ja tätä kautta tällä esityksellä kylä lisätään kirjailijoiden yhdenvertaisuutta.

Se huoli tässä esityksessä kuitenkin on, että tässä ei ole ajateltu lisätä resursseja näihin lainauskorvausmäärärahoihin. Kun nyt laajennuksen myötä samaa summaa tulee jakamaan suurempi määrä kirjailijoita, se tietysti tarkoittaa sitä, että sitten summat lainausta kohti ja kirjailijaa kohti pienevät, ja se on tässä huolestuttavaa. Onkin välttämätöntä, että lainauskorvauksien määriä lisättäisiin, ja jo nykyisen lain kohdallahan on ollut toiveita, että pystyisimme nostamaan näitä lainauskorvauksia pohjoismaiselle tasolle, ja nyt kun me laajennamme tätä kirjastojoukkoa, joka on mukana, niin entistä tärkeämmäksi tulee tämä lainauskorvausten määrän korottaminen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

30. Hallituksen vuosikertomus 2015

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2015 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 10/2016 vp

Kertomus K 15/2016 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2016 vp

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 30. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2016 vp. Asian käsittely keskeytettiin perjantaina 17.6.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

0.50 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tätä mietintöä käsiteltiin lyhyesti viime viikolla. Ehkä tämä olisi ansainnut paremman ajankohdan käsittelylle, mutta näin nyt tällä kertaa. Eduskunta viime vuonna edellytti, että hallituksen kertomusta kehitetään siten, että se paremmin kertoisi, ettei se vain kuvailisi erilaisia toimintoja, vaan siitä paremmin selviäisi erilaisten politiikkojen toiminnan vaikuttavuus. Nyt varsinkin, kun meillä on hallituksen strateginen ohjelma ja kärkihankkeet, olisi luontevaa, että kertomusta nimenomaan tähän suuntaan edelleen kehitetään. Siinä on tapahtunut edistystä mutta mielestäni ei läheskään riittävästi.

Siinä mietinnössä on otettu moneen asiaan kantaa. Nostan vain yhden esille: Tuossa Savonlinnan opettajakorkeakoulun yhteydessä nousi esille myöskin seutukuntien rooli siinä, että monet toimet saattavat vaikuttaa — myöskin toimintojen lakkauttaminen saattaa vaikuttaa — seutukaupunkeihin, niiden kehitysmahdollisuuksiin. Toisaalta ne ovat muutenkin haasteessa, kun väki pakkautuu pääkaupunkiseudulle lisääntyvästi. Myöskin sitä, että erityisesti seurattaisiin seutukaupunkien kehitystä ja siitä voitaisiin eduskunnalle raportoida, pidän tärkeänä linjauksena muiden tärkeiden linjausten ohella.

0.51 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Tämän tarkastusvaliokunnan kertomuksen osalta nyt tietysti harmillisesti kävi näin, että perjantaina, kun oli paljon puhehaluja, istunto keskeytettiin, kun suuri valiokunta kokoontui, ja nyt tällä kertaa kello yksi yöllä on ehkä kohtuutonta odottaa, että täällä enää kenelläkään kovin suuria puhehaluja olisi niin, että tätä kertomusta olisi jäänyt päivystämään. Itse olen tarkastusvaliokunnan jäsen, ja sen takia muutama sana tästä. On ollut miellyttävää työskennellä tarkastusvaliokunnassa, ja olemme pystyneet siellä hyvin unohtamaan päivänpolitiikan hallitus—oppositio—asetelman, keskittymään näihin yhteisiin asioihin ja miettimään ja tarkastelemaan sitä, miten hyvin eduskunta on toteuttanut niitä päätöksiä, mitä se on itse itselleen linjannut ja päättänyt.

Tässä tarkastuskertomuksessa, niin kuin valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Ala-Nissilä tuossa totesi, nousi esille tämä seutukaupunkien asema, joka tuli oikeastaan esille siitä, kun me tutkailimme sitä, miten Savonlinnan opettajakoulutus on käyttänyt ne ylimääräiset lisärahat, mitä sinne edellinen hallitus oli antanut sen koulutuksen säilymiseksi paikkakunnalla. On totta, että meillä on paljon nyt tapahtunut semmoista keskittämispolitiikkaa ja erilaisten toimiverkostojen harventamista, jossa on usein siitä samasta kaupungista, yleensä seutukaupungista, lopetettu ja lakkautettu jokin osio, ja oikeastaan kukaan ei ole koordinoitusti katsonut, osuuko se aina sinne samaan kaupunkiin, mutta aika usein se on osunut, ja sen takia tarkastusvaliokunta piti tärkeänä, että nämä seutukaupungit ja niiden elinvoiman kehittäminen ja mahdollisuudet otettaisiin tarkempaan tarkasteluun (Puhemies koputtaa) ja tästä laadittaisiin oma raporttinsa, ja tämä on erittäin kannatettavaa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomusten K 10/2016 vp ja K 15/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

31. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2015

Kertomus K 12/2016 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2016 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 31. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2016 vp.

Keskustelu

0.54 Olavi Ala-Nissilä kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Valiokunnan varapuheenjohtajana esittelen lyhyesti mietintöämme, kun puheenjohtajamme kansliatoimikunnan jäsenenä on katsonut itsensä esteelliseksi.

Mietintö käsittelee siis eduskunnan tilintarkastusta, ja on todettu, että eduskunnan tilintarkastajien eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, kirjanpidosta ja hallinnosta laatima tilintarkastuskertomus on tehty hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Edelleen tässä on todettu nämä eduskunnan määrärahat, budjetti kokonaisuudessaan ja myöskin rakennusmäärärahat.

Tietenkin eduskunnankin toiminnassa on se itse toiminta kaikkein tärkein asia. Toiminnan kulut olivat vuonna 2015 yhteensä 97,7 miljoonaa.

Tarkastusvaliokunta otti lähinnä kaksi kantaa. Pidimme tärkeänä, että parlamentaariseen toimintaan ja sen vaatimiin resursseihin kiinnitetään riittävää huomiota ja jo käyttöön otetut resurssit pystytään käyttämään tuloksellisesti, siis vaikuttavasti. Valiokunta nosti tässä mielessä esille valiokuntien matkamäärärahat. Selvityksen mukaan vuonna 2015 jäi matkamäärärahoista käyttämättä 186 000 eli 27 prosenttia. Edellisinä vuosina myöskin matkamäärärahasta jäi käyttämättä 25—30 prosenttia vaihdellen eri vuosina.

Nykyään eduskunnassa noudatetaan menettelytapaa, jonka mukaan kullekin valiokunnalle annetaan vuosittain käyttösuunnitelmassa kiinteä enimmäissumma matkojen toteuttamiseksi riippuen siitä, minkälainen matka on sinä vuonna tarkoituksena toteuttaa. Tavalista on, että tämä käytettävissä oleva määräraha riittää vain osalle valiokunnan jäsenistä matkalle osallistumiseen, ja tietenkin hyödyt kohdistuvat sitten lähinnä näille edustajille. Katsomme, että tällainen menettely ei ole tasapuolista edustajien työn kannalta. Esimerkkinä voisin todeta, että kun eduskunnan työ koko ajan kansainvälistyy, niin valiokunnan jäseniltä voi jäädä puuttumaan oleellista tietoa esimerkiksi siitä, miten jossain maassa on onnistuttu tekemään päätöksiä talouden tervehdyttämisessä. Tämä tieto jää niiltä konkreettisesti saamatta, jotka eivät osallistu matkoihin. Valiokunta ei pidä tätä vallitsevaa tilaa tyydyttävänä ja katsoo, että valiokunnan ulkomaanmatkojen budjetointimenettely on syytä ottaa tarkastelun kohteeksi.

Edellisenä vuonna tarkastusvaliokunta mietinnössään kiinnitti huomiota kansanedustajien avustajajärjestelmän toimivuuteen ja piti perusteltuna, että avustajajärjestelmän toimi-

Pöytäkirja PTK 73/2016 vp

vuudesta tehdään arviointi. Edelleenkin valiokunta pitää tarpeellisena tällaisen arvioinnin tekemistä ja katsoo, että arviointiin tulee sisällyttää myös avustajien palkkausjärjestelmän kehittämistarpeet.

Kokonaisuutena todetaan, että täällä eduskunnassa on noudatettu hyvää hallintoa ja tämän toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomat.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 12/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

32. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2015

Kertomus K 13/2016 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 13/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

33. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2015

Kertomus K 14/2016 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 5/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 14/2016 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

34. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 22.6.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola